

وَدَّ بَرَّانٌ لَدُنِي سَخِرَ مَوْلَانِي
وَدَّ بَرَّانٌ لَدُنِي سَخِرَ مَوْلَانِي

الزوار المجاوس

يستو

له نو یوزیا تونواو تخریج سر

مرف

حضرت صاحب المرتبت شیخ القرآن والحديث پیر طریقت

رہبر شریعت الحاج خلیفہ صاحب دین محمد اکرم مدظلہ العالی

غنیہ
مفہمات شریعت الحاج خلیفہ صاحب دین محمد اکرم مدظلہ العالی

جلد اول

نمبر

حافظہ عالیہ مجددیہ عمریہ

ثبوتہ اسماعیل خان

کفایت دینی کتب خانہ 📖

پہ دی چینل کی دتلیگرام کتابونہ نشرکیری

دحنفی مذهب پہ رناکی

لکہ تفاسیر شریف

اوقفہ شریفہ

اوفتاوی؟

د درجوں کتابونہ

اوداسی نور کتابونہ لکہ.

صرف اونحو

اومنطق

اوعقائد

نوهیلہ لرم چی دالینک دثواب پہ خاطر نشر کڑی

<https://t.me/kafayat2395>

کفایت اللہ واٹس ایپ نمبر [03052488551](https://t.me/kafayat2395)

د دا کتاب pdf کول خاص د اللہ تعالیٰ د رضا د پارہ دی

د ٹولو لوستونکو او فایده اخستونکو

د دعا پہ هیله

دوی کتاب PDF کول خاص دالنه {ج}

درضا لپاره دوی

دهر لوستونکی او فایده اخستونکی دوطافه

هیله

د کتاب پېژندنه:

نوم: انوار المجالس .

فرمولات: شيخ القرآن والحديث شمس المشائخ خليفه صاحب

الحاج دين محمد مد ظله العالیه .

ټولونکی او ترتيب کونکی: مولوي سيد محمد عمر فاروقي

کمپوزر لار: مولوي سيد محمد عمر (فاروقي) او طالب العلم

(سيد) محمد بهار .

وري ځله تصحيح: مولوي سيد محمد عمر (فاروقي)

څلورم ځل تصحيح: مولوي ولي محمد (تائب)

وچاپ شمېر او کال: ۲۰۰۰ ټوکی: ۱۶۳۷، ربيع الثاني - ۱۴۹۶ کال د لویو،

څپر ونکی: خانقاه عالیه مجددیه عمريه

(جامعه روح المدارس روحانيه)

ولړیکو شمېرې:

افغانستان: ۰۷۷۹۵۰۳۷۰۰، ۰۷۷۷۵۵۹۷۹۱، ۰۷۷۸۲۳۱۲۹۹

د چاپ ټول حقوق له مؤلف سره خوندي دي.

شمبره	فهرست	مخ
۱	دمولف دامت برکاتهم العالیه لنده پېژندنه	۱
۲	دمشانخو کرامو تقریظونه	۷
۳	دجمع کونکي او ترتیب کونکي خو خبرې	۱۱
۴	دپیل خبرې	۱۴
۵	(۱) مجلس / دنقشبندیې طریقہ له چاڅخه پیل شوي؟	۱۵
۶	دابوبکر صدیق رَضِيَ اللهُ عَنْهُ له نبي کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سره اتحادی نسبت	۱۶
۷	په تور و پېښو کې یې هم له رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سره ورته والی لرلو	۱۹
۸	دنبی کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ او حضرت ابوبکر صدیق رَضِيَ اللهُ عَنْهُ رایه هم سره یوډوه	۲۰
۹	په هر کار کې یې دنبی کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اتباع کوله	۲۱
۱۰	دکورنۍ په افرادو کې یې هم مشابهت و	۲۲
۱۱	دلوسیانو ورته والی	۲۳

۲۴	له دواروسره دالله تعالى معامله يو رنگه ...	۱۲
۲۶	له دنيا څخه دتللو پر مهال هم له خواړه پيغمبر سره ورته والي	۱۳
۲۷	نقشبديه طريقه په عشق ، محبت او اخلاص .	۱۴
۳۴	(۲) مجلس / د اولياء كرامو بيان	۱۵
۳۶	ولي چاته وايي؟	۱۶
۳۹	د محبت درجي	۱۷
۴۳	(ولي) د صوفياء كرامو په اصطلاح كې	۱۸
۴۴	فتاء القلب	۱۹
۴۵	د بقاء بالله يا في الله مقام	۲۰
۵۰	د فنا او بقا ترمنځ توپير .	۲۱
۵۲	د (ولي) علامي	۲۲
۶۲	د (ولي) تعريف او ولي په غيب علم نه ...	۲۳
۶۵	د ولايت اسباب چې په څه سره پيدا كېږي؟	۲۴
۶۹	د اولياء كرامو اقسام	۲۵

۷۲	د اولیاء کرامو پایلی ، انجام او عاقبت دقرآنی ایاتونو اونیوی احادیثو په رڼا کې	۲۶
۸۴	په قبر کې اولیاء کرامو ته زېږی	۲۷
۸۹	د اولیاء سره تړاو او د هغوی زیارت کول گټور	۲۸
۹۰	د ولایت پایله او نتیجه	۲۹
۹۷	توجه په څلور قسمه ده	۳۰
۱۰۱	(۲) مجلس / له خپل مرشد سره مینه او...	۳۱
۱۰۱	د خپل پیر په اراده د حضرت خضر علیه السلام	۳۲
۱۰۵	چې له مرشد سره مینه او تعلق وي نو د.....	۳۳
۱۰۷	یوه درد وونکې واقعه	۳۴
۱۰۹	د یوې لویې هستې د صبر واقعه	۳۵
۱۱۱	د حضرت مجد د صاحب رحمة الله علیه لطیفه	۳۶
۱۱۳	د بازار د ودی په نیکو خلکو هم اثر...	۳۷
۱۱۵	(۴) مجلس / د اولیاء الله تصرفات او...	۳۸
۱۲۰	دیوه مرشد (پیر) د تصرف واقعه	۳۹

۱۲۲	د عبدالقادر جیلانی رَحْمَةُ اللَّهِ دَتَصْرَفِ واقعه	۴۰
۱۲۳	حکایت:	۴۱
۱۲۵	په اول بیعت سره د ولایت مقام ته رسیدل	۴۲
۱۲۶	یو مرید په اوله وظیفه کې کمال.....	۴۳
۱۲۷	د شیخ صاحب مبارک د خولې خوړې ملغلرې	۴۴
۱۲۸	دیوې سیدې کونډې سره د مرستې نه کولو	۴۵
۱۳۰	د حضرت مجدد الف ثانی، سره... واقعه...	۴۶
۱۳۳	له مرگه وروسته له مریدانو سره شفقت...	۴۷
۱۳۵	(۵) مجلس / تَبْرُکْ بِأَثَارِ الصَّالِحِينَ	۴۸
۱۳۵	په کوم ځای کې چې کوم ولی وخت تېر کړي دهغه مقام ورته حاصلیږي	۴۹
۱۳۷	چې داوښ غونډې ځناور خبرې ورسره وکړې د نبی کریم ﷺ معجزه	۵۰
۱۳۹	په نباتاتو کې د حضرت نبی کریم ﷺ معجزه	۵۱
۱۴۵	حضرت نبی کریم ﷺ له رحلت نه...	۵۲

۱۴۶	حضرت نبي ڪريم ﷺ له روضي.....	۵۳
۱۴۷	مرشدین خپل مریدان هیثکله نه هیروی	۵۴
۱۴۹	د بني اسرائیلو د یو بد معاش قصه	۵۵
۱۵۲	خپل مریدان خپل شیخ ته پیش کول	۵۶
۱۵۴	د حضرت نورالمشائخ (قدس الله سره) ڪرامت	۵۷
۱۵۵	د شیخ المشائخ عنایت الله (کستم) خلیفه صاحب ڪرامت	۵۸
۱۵۷	(۶) مجلس / د جذب ثبوت اود صبر واقعات	۵۹
۱۶۸	د حضرت عبد الخالق غجدواني سره نصیحت	۶۰
۱۷۰	صبر څه ته ویل کېږي؟	۶۱
۱۷۳	د الله تعالی لوی امتحانات په خپلو پیغمبرانو...	۶۲
۱۷۵	توله شپه ذکر کول د کتاب د علم د....	۶۳
۱۷۷	له نفس سره مجاهده کول خورا غوره کار د...	۶۴
۱۸۱	(۷) مجلس / وخت یو نعمت دی.....	۶۵

۱۸۵	د حضرت ابوبکر صدیق <small>رضی اللہ عنہ</small> په لباس خدای پاک <small>رضی اللہ عنہ</small> فخر کوي.....	۶۶
۱۸۶	د حضرت علي <small>رضی اللہ عنہ</small> د فقر او غُربت واقعه	۶۷
۱۹۰	د حضرت علي رضی اللہ عنہ څه وايي	۶۹
۱۹۲	(۸) مجلس / د طریقت اصول او آداب	۷۰
۱۹۴	د کابل د متصرف دیو خلیفه صاحب سره	۷۱
۱۹۶	ادب	۷۲
۱۹۸	د مشانخو کرامو نه نسبونو سره احتیاط	۷۳
۱۹۹	د رسول الله <small>صلی اللہ علیہ وسلم</small> لخواه دیو سید او بزرگ ملامتي	۷۴
۲۰۱	د مشانخو غیبت د فیض د حرمان سبب گرځي	۷۵
۲۰۳	د سوء خاتمي (بدانجام) علامه	۷۶
۲۰۴	نېک خلک په خپلو خدمتگارانو څخه کېږي	۷۷
۲۰۵	د حضراتو لخواه دیو ملا صاحب وهل	۷۸
۲۰۶	د حضراتو په راتگ د زمکې بنوریدل	۷۹
۲۰۸	د اولیاء کرامو سره د گستاخي انجام	۸۰

۲۱۰	(۹) مجلس / داهل السنه والجماعت دعلماءوو	۸۱
۲۱۱	د اولياؤالله وود قبرونو ژوند دنياوي پرزخي دى	۸۲
۲۱۲	له چا څخه چې په ژوند كې د فاندې توقع وي نو پس له مرگه هم شته !	۸۳
۲۱۶	د زيارت په وخت كې به مخ كومې خواته كول پكارده؟	۸۴
۲۱۷	وسيله	۸۵
۲۲۰	د مشانخو كرامو په رابطه ډير لور، لور...	۸۶
۲۲۱	د نيكو خلكو په يوه توجه د بدو كې...	۸۷
۲۲۲	د سراج المشانخ صاحب په توجه د يو طالب دخولي د بد بويي وركيدل	۸۸
۲۲۴	(۱۰) مجلس / شقاوت او سعادت	۸۹
۲۲۵	نېك بختي او علامې يي	۹۰
۲۲۶	بد بختي او علامې يي	۹۱
۲۲۸	د نيكو خلكو په مجلس انسان ته د ولايت مقام حاصلېږي	۹۲
۲۳۱	د نيكو خلكو په دعا يو قاتل جنت ته...	۹۳

۲۳۲	د حضرت نجم الدين كبرى يولظر په ...	۹۴
۲۳۸	خپل كوچنيان له صدقي وركولو سره اشنا	۹۵
۲۴۳	(۱۱) مجلس / آيا تكليفونه او مصائب ...	۹۶
۲۴۶	ديو قدر من پيغمبر يوسف عَلَيْهِ السَّلَام خوتنه وړه	۹۷
۲۵۰	روغ رمت خلك به داخيرت په ورځ د اتمنا كوي	۹۸
۲۵۵	په حضرت ابوبكر الصديق رَضِيَ اللهُ عَنْهُ باندې د خداى پاك ﷺ سلام	۹۹
۲۵۶	۱۲ مجلس / له نيكو خلكو سره مشابهت	۱۰۰
۲۶۰	په نيت باندې د پوره عمل اجر وركوي	۱۰۱
۲۶۱	د نېكانوسره پېژندگلوي په آخرت كې فائده لري	۱۰۲
۲۶۲	د شجرې د لوستلو فائده	۱۰۳
۲۶۵	د يونيك شخص په واسطه شيدې اوشهد ...	۱۰۴
۲۶۷	د يوشخص اخلاص او د اوتا صاحب شفقت	۱۰۵
۲۷۲	(۱۲) مجلس / د ياطني مرضونو د علاج لارې	۱۰۶

۲۷۳	دامام غزالي (قدس الله سره) لئله پيژندته	۱۰۷
۲۷۶	حضرت داود طائي د عيبونو دنه په گوته...	۱۰۸
۲۷۹	حضرت عيسى عليه السلام ادب له چا زده.....	۱۰۹
۲۸۶	کومه خبر چې د زړه له تلنه وي په زړونو...	۱۱۰
۲۸۹	(۱۴) مجلس / دخداى پاک د يادونې د مجلس	۱۱۱
۲۸۹	د ذکر فضيلت د آيتونو په رڼا کې	۱۱۲
۲۹۲	د ذکر فضيلت د نبوي حديثونو په رڼا...	۱۱۳
۲۹۵	د ذکر فضيلت د علماوو د اقوالو په رڼا...	۱۱۴
۲۹۸	ايا دخداى پاک يادونه په زوره او که په پټه غوره ده؟	۱۱۵
۳۰۶	۱۵ مجلس / د ((لطائف خمسہ)) خايونه....	۱۱۶
۳۰۹	د زړه صفات	۱۱۷
۳۱۵	دارومدار د گټې په ايمان او تقوى سره دى	۱۱۸
۳۱۸	(۱۶) مجلس / د ذکر په واسطه الله تعالى..	۱۱۹
۳۲۳	چې څوک دخداى تعالى تابع او ذاکر شي	۱۲۰

۲۲۴	رښتيا وييل د دنيا او اخرت د تجات سبب دی	۱۲۱
۲۲۰	د نېکو خلکو سره کېناستل هم توجه ده	۱۲۲
۲۲۲	(۱۷) مجلس / د نفس مراتب اود اخلاص او ...	۱۲۳
۲۲۵	د حضرت علي رَضِيَ اللهُ عَنْهُ او قاضي شريح واقعده	۱۲۴
۲۲۷	له عبدالقادر جيلاني رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ سړه خناور	۱۲۵
۲۴۲	خوک چې د خدای پاک تعالیٰ تابع شی مخلوق	۱۲۶

دمؤلف دامت برکاتہم العالیہ لندہ پېژندنہ

شیخ الحدیث والفقہ ومرشد عالیقدر مولوی دین محمد
 دصوفی صاحب گل محمد (دام حیاتہ) فرزند گرامی، پد قوم
 خدران پد سنہ ۱۳۴۸ ھش کپ دتخارولایت داشکمیش ولسوالی
 دچشمہ ماہیانو پد کلی کپ یې مبارکي سترگي دي فاني دنیاتہ
 راوغرولي او پد سنہ ۱۳۵۹ ھش کپ یې دروسي اشغال خخه
 وروسته له خپلې کورنۍ سره گواندي هیواد پاکستان ته هجرت
 وکړ او هلته یې سمدستي پد دیني زده کړه پیل وکړ.

او دپاکستان پد بیلابیلو سیمو کپ لکه بلوچستان اوسرحد کپ
 له کره جیدو او مشهورو استاذانو خخه زده کړي وکړي:

دمثال پد توگه پد بلوچستان کپ له شیخ الحدیث حضرت
 مولانا گل حبیب صاحب (دامت برکاتہم العالیہ) خلیفہ مجاز
 حضرت خواجہ خان محمد صاحب رَحْمَةُ اللهِ، شیخ الحدیث
 حضرت مولانا عطا محمد صاحب رَحْمَةُ اللهِ، شیخ الحدیث حضرت
 مولانا نور محمد صاحب (دامت برکاتہم العالیہ) او حضرت شیخ
 الحدیث مولانا داد خان صاحب (دامت برکاتہم العالیہ).

او پد سرحد کپ له حضرت مولانا سید قریش بابا رَحْمَةُ اللهِ
 قاضي محمد امین صاحب (دامت برکاتہم العالیہ)، حضرت
 مولانا نور محمد ثاقب (دامت برکاتہم العالیہ)، حضرت

مولانا محمد نعیم صاحب رَحْمَةُ اللَّهِ عَلَيْه چې په کونډاخندزاده صاحب سره یې شهرت درلود علمي نورانیت ترلاسه کړی .

لویکه دوره یې له جناب شیخ الحدیث الدكتور شیرعلی شاه مدني (دامت برکاتهم العالیه) سره په سنه ۱۴۱۲ هـ ق کې وکړه. اوله فراغت څخه وروسته یې په مختلفو مدرسو کې د تدریس وظيفه اجراء کړې لکه: بحر العلوم، دارالعلوم حسینیة نورک، منبع العلوم او اوس مهال د انهم کال دی چې په جامعه روح المدارس دیره اسماعیل خان کې د حضور پاک صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ د احادیثو مبارکو په خدمت مشغول دی چې په تیرو اتو کلونو کې ۷۹۸ علماووله ده څخه د فراغت سند ترلاسه کړی دی.

اوس پر کال لله الحمد بیا ۷۳ کسان د دوره حدیث شرکاء ورسره

دی.

اود تصوف کاریې له لویې هستې (جناب انوارالمشایخ خلیفه صاحب فضل الدین (قدس الله سره) چې د ارغندی په خلیفه صاحب سره مشهور و، چې د کابل د قلعه جواد د حضرت ضیاء المشایخ صاحب (قدس الله سره) له طرفه خلیفه مجاز و اودهغه مشاور خاص هم و.) پیل کړ تر ذکر سلطان پورې دهغه له دریابې سینی دده سینی ته دا ذکر او انوارو لړۍ جاري وه او استفاده یې وکړه. او پاتې نور سبقونه یې له جناب قطب المشایخ خلیفه صاحب دین محمد (قدس الله سره) څخه چې

مشهور په زرمت خليفه سره و پای ته ورسول . اوجناب
بدرالمشايخ (قدس الله سره)، جناب سراج المشايخ خليفه
صاحب احمد ضياء (قدس الله سره) هم ډيرې توجه گانې ورته
کړې دي. اود جناب شيخ المشايخ خليفه صاحب عنايت الله (قدس الله سره) چې دکستم په خليفه صاحب سره يې شهرت درلود دهغه په منورو صحبتونو هم ډير ځله مشرف شوی.

اوپه اخير کې د قطب المشايخ صاحب (قدس الله سره) په حکم جناب فضل المشايخ خليفه صاحب داد محمد (ادام الله فيوضاته علينا و على سائر المسترشدين) سجاده نشين حضرات قلعه جواد کابل خليفه مجاز حضرت ضياء المشايخ صاحب (قدس الله سره) ته وليږل شو چې دهغه دمبارکوتو وجه گانواواستخارو څخه وروسته ده ته په سنه ۱۳۲۰ هـ ق کې دخلافت پگړۍ ورپه سر شوه اود فراغت سنديې تر لاسه کړو.

اوپه ډير کم وخت کې يې طريقي نقشبندي ته زيات خدمتونه وکړل په زرهاوو کسانو علماوو او عوامو له ده مبارک څخه لاس نيوی وکړ، چې د جناب فضل المشايخ (ادام الله حياته) له لورې ورته دا اذن (اجازه) هم وشو چې دکومو مريدانو وظيفي پای ته رسيدلي وي او کيفيت يې سم وي ته ورته دخلافت دستار بندي کوه.

چې دهغه له فرمودې سره موافق يې په سنه ۱۳۳۵ هـ ق کې
درې علماء کرامو ته دخلافت دستار ورپه سر کې او چپنه يې ور
واغوسته او سندونه يې ورکړل چې نومونه يې دا دي :

۱- مولوی نور احمد خليفه صاحب . ۲- مولوی عظمت الله
خليفه صاحب . ۳- مولوی حميد الله خليفه صاحب .

او تير کال سنه ۱۴۳۶ هـ ق کې يې يوه شيخ الحدیث مولوی
زين العابدين صاحب ته دخلافت خرغه او دستار ورپه سر کې .

يادونه : قابل قدر والاحترام محترم مؤلف صاحب که څه
هم زياتره وخت مريض وي سړی دده حوصلي ته حيران شي دالله
تعالی لوی فضل او کرم دی ورباندې او بيا په ځانگړې توگه
دخدای جَلَّ جَلَالُهُ دنازوليو بنده گانو غټ شفتت او نظر دی
ورباندې .

دشيخ الحدیث خليفه صاحب دين محمد (ادام الله فيوضاته
علینا وعلی سائر المسترشدين) له پاره په خپل ژوند کې دغه
لوی کرامت چې په گونډي تن دا حاديثو لويه دوره په پوره تحقيق
او تدقيق سره سرته رسوي کافي دی .

دده مبارک شخصيت علميت او په خاصه توگه دده پټ اسرار
او کرامات زما ماته خوله او مات قلم ترخپلې ولکې لاندې نشي
راوستلای، بيا يې هم له دومره تکليفونو او مصروفیاتو سره قلم

پښ نه دی پرې ایبسی او تصنیف ته یې ملا ترلی ده او د تصنیف منوره او خوندوره لری یې جاری ساتلې .

دمؤلف محترم تصنیفات او اثار په لاندې ډول دي:

۱- (ضیاء البخاری شرح صحیح البخاری) درې ټوکه دوه ځله چاپ شوي چې نوره تراوسه لا مکمل نه ده او کار ورباندې روان ده چې انشاء الله پوره کیږي به .

۲- شمس الوسائل شرح شمائل الترمذي یوتوک . دوه ځله چاپ شوي .

۳- ضیاء المسلم شرح صحیح المسلم بیعه . یوتوک . یو ځل چاپ شوی .

۴- شمس المقلدین فی التقلید . یوتوک . درې ځله چاپ شوی .

۵- انوار المجالس درې ټوکه . درې ځله چاپ شوی . او څلورم ځل له حوالو او تخریجاتو او نوو زیاتونو سره چاپ شوی .

۶- انوار شمسیه فی مقامات صوفیه . یوتوک . دوه ځله په پښتو ژبه کې چاپ شوي . او دوه ځله په اردو ژبه چاپ شوي .

۷- ارشادات المرشد . یوتوک . دوه ځله چاپ شوي .

او الحمد لله دمشایخ عظامو او استاذانو دمقبولود عاگانوپه برکت ددوارو علومو یعنی ظاهرا و باطن په خدمت مشغول دی

خدای تعالی دې خپله رضا ورته نصیب کړي او تر مرگه پورې دې
الله تعالی ده ته د دین د خدمت کولو توفیق په کامل اخلاص سره
نصیب کړي امین .

د نوموړي کورنۍ ډیره پاکه او د درانه عزت خاونده ده .

د نوموړي قبله گاه صاحب ډیر د علم او علماوو مُحب ده حتی
چې د هجرت په سختو تکلیفونو او مسکنت کې ټول تکلیفونه ده
په ځان تېرول او مزدورې به یې کولې خو خپل پنځه زامن یې علم
او جهاد ته وقف کړي و تردې چې دده مشر زوی مولوی علی
محمد صاحب دلویې دورې په کال دروسي پلوه حکومت له
خوا په شهادت ورسیده .

او بل زوی یې پنځه ځله ټپي شو چې په آخر کې یې بنی لاس
معیوب شو او بل زوی یې قاری صاحب فیض محمد دورې
دورې په کال د امریکانو په بمبار کې شهید شو او دوه نور زامن
یې شیخ الحدیث خلیفه صاحب او حافظ خان محمد مولوی
صاحب په تدریس مشغول دي .

الله تعالی دي والدینو ته هم په جنت الفردوس کې اعلاء
مقامات نصیب کړي . آمین یا رب العلمین .

دمشانخو کرامو تقریظونه

تقریظ

جامع المعقول والمنقول خلیفه صاحب مولوی عبدالرحیم

اخندزاده

بسم الله الرحمن الرحيم

أَلْحَمْدُ لِلَّهِ وَكَفَى وَ سَلَامٌ عَلَىٰ عِبَادِهِ الَّذِينَ اصْطَفَىٰ هُوَ الَّذِي بَعَثَ
رَسُولَهُ بِالْهُدَىٰ وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَىٰ الدِّينِ كُلِّهِ .

اقابعد:

محترم خلیفه صاحب شیخ الحدیث والتفسیر مولوی دین
محمد چچی کوم کتاب د (انوار المجالس) جو رکری، دہر بہترین
او مفید کتاب دی. د علماء حق له پارہ یو چراغ دہ. مخکی مالہ
محترم خلیفه صاحب سرہ ملاقات چہرتہ نہ و کری. جو تہر کالہ
دہرہ اسماعیل خان نہ تر کوی تی پور دی دیو سفر ملگری و. واقعاً
چچی دا محترم د انبیا و علیہم السلام وارث او د دین له شعائرو
خجہ دی. دہہ خدمتونه کہ د تصانیفویہ واسطہ دی او کہ د

تقریرونو او یادمجالس ذکر په واسطه او یا هم د تدریس په
 واسطه مسلمانانو ته رسیدلي دي، دده د مقبولیت لویه نښه ده.
 داسې طریقې چې د خضراتو کرامو او مقتدایانو اثرات
 ژوندي پاتې شي دده تگلاره ده. مدرسې د قرآن کریم او نبوي
 احادیثو مرکز دی. مونږ باید په ټول توان سره دده احترام او
 خدمتونه وکړو. دده خدمتونه که په انټرنیټ وي او که په بله
 ذریعه، باید خلقو ته ورسول شي.

پدې هکله د مولوي صاحب سید محمد عمر فاورقي
 خدمتونه دستاڼو وړ دي. الله تعالی دې د دارینو اجر ورکړي.

آمین یا رب العلمین

(خلیفه صاحب مولوي صاحب) عبدالرحیم اخنزاده

عفی الله عنه

خانقاه عالیه مجددیه عمریه فضلیه محمدیه زرمت پکتیا

د جماد الثانی ۱۴ / ۱۴۲۲ هجري

تقریظ

شیخ التفسیر والحديث خلیفه صاحب مولوي سدوزي غريقي
جانشین خانقاه عالیہ مجدديه عمریه فضلیه ارغندی کابل

بسم الله الرحمن الرحيم

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي جَعَلَ الْإِنْسَانَ مَظْهَرًا لِكُلِّ الْكَمَالَاتِ وَجَعَلَ
الْإِنْسَانَ خَلِيقَةً فِي الْأَرْضِ لِتَكْمِيلِ الْكَمَالَاتِ الْأَرْزَلِيَّةِ وَأَفْضَلَ مَادَّةِ
التُّرَابِ مِنْ مَادَّةِ النَّارِ لِأَجْلِ الْمَذْكُورَاتِ . لِذَا اخْتَارَ لِحَلَاةِ الْبَرِّ لَا
الْحَيِّ . وَالصَّلَاةَ وَالسَّلَامَ عَلَى خَيْرِ خَلْقِهِ الَّذِي هُوَ الْمُقْصُودُ بِالْوُجُودِ
ذَانَا وَغَيْرُهُ عَرَضًا . وَعَلَى آلِهِ وَاصْحَابِهِ الَّذِينَ هُمْ خُلَاصَةُ أَثَرِ
الإِخْلَاصِ وَالْحُبِّ فِي اللَّهِ الَّذِينَ لَهُمْ أَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ .

أَمَّا بَعْدُ:

ما بنده عاجز د شیخ القرآن والحديث خلیفه صاحب دین
محمد دامت برکاته د تصنیف انوارالمجالس (اول مجلس)
مکمل او (دویم مجلس) سرسري مطالعه کړ، ډېر خوشاله
اوس ما د خفه زړه درد یې دوا کړ. ځکه چې په تنی پښخلمه
هجري پېړۍ کې شریعت، طریقت، حقیقت، مذهب ډېر یتیمان

دي . حتی چې مصداق د (سَيَعُودُ غَرِيبًا) گرځيدلي دي . په نتي نړۍ کې له هر طرفه په طريقت او مذهب ضربې ، حملې شروع دي . نو که نن څوک د شريعت ، طريقت ، حقيقت ، مذهب (د اهل سنتو والجماعت) واقعي سلفي څېرې په عين بڼه ساتي په کوم تغير او تبديل عندي او تقليدي سره تغير ورنه کړي نو زما په عقیده به هغه شخص مصداق د دې وي چې (فَطُوبَى لِلْغُرَبَاءِ) .
 نو زما په شخصي او کم علمه عقیده پورتنی کتاب د نتي زماني د سوالونو بڼه جواب دی . خداوند متعال جَلَّ جَلَالُهُ دې د خليفه صاحب په علم او عمل کې زيادت راولي . او خداوند متعال جل جلاله دې دده دغه سياهي په وينو د شهيدانو غاڼه وگرځوي . او دده د تقريرونو را جمع کوونکی مولوي محمد عمرته دې هم پوره پوره اجر و نثه ورکړي .

آمين يا رب العلمين

(خليفه صاحب مولوي) احقر العباد سدوزی غريقي
 خانقاه عاليه مجدديه عمريه فضليه ارغندي کابل
 د جماد الثاني ۱۹ / ۱۴۳۲ هجري

د جمع کونکي او ترتيب کونکي څو خبرې

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَلَا عُدْوَانَ إِلَّا عَلَى الظَّالِمِينَ وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ
عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ سَيِّدِ الْمُرْسَلِينَ وَإِمَامِ الْمُتَّقِينَ وَعَلَى آلِهِ وَأَصْحَابِهِ أَجْمَعِينَ .
أَمَّا بَعْدُ:

دا الله تعالی جَلَّ جَلَالُهُ بې حد و زیات حمد او ثنا ادا کوم چې د
محترم شیخ الحدیث و التفسیر پیر طریقت شمس المشایخ
الحاج خلیفه صاحب دین محمد (مد ظله العالی) د تقریرونو
د راټولونو خدمت یې ماته را په برخه کړ. خدای پاک جَلَّ جَلَالُهُ دې
په خپل لوی دربار کې قبول کړي او ټولو مسلمانانو دې د هدایت
سبب و ګرځوي.

ددې تقریرونو (انوارالمجالس) په راجمع کولو کې تقریباً
شپږ کاله تیر شول. جناب خلیفه صاحب دورې دورې نه تدریس
سره سره دخپلو مریدانو دلایسته تربیه نه پاره د هرې جمعې له
لمانځه وروسته د طریقت او سلوک په اړه هر اړخیزه هدايات
اولازېنوونې شروع کړي. نو ما په هغه وخت کې له خان سره دا
فیصله وکړه چې تر خپله وسه به دده مبارک ملفوظات په کیستو
(فیتو) کې ثبتووم او کتابي شکل به ورکوم.

په دې مجلسونو کې د طریقې نقشبنديې په باره کې، د پیر
 مرید اداب، دولي تعریف او علامې، د ولایت شرایط او د
 طریقت مکمل اصول بیانیدل. تردې چې دا مجلسونه (۶۰) ته
 ورسېدل. خود ډېرو مشکلاتو او موانعو سره سره د ملگرو د بار
 بار غوښتنې سره سره، نوموړې د دوی د غوښتنو په اساس دې
 کار ته اراده وکړه. او په پوره دوه کاله دغه مجلسونو تکمیل شو
 او چاپ ته مو وسپارل. او ددې تقریرونو په اصلاح خو ملگرو
 لکه مولوي صاحب محمد اکرم (نعماني) مولوي صاحب فضل
 الرحمن (فضلي) هم پوره همکاري وکړه. خدای پاک دې دا
 خدمت ورته قبول او دخپلې رضا سبب وگرځوي.

یادونه: کله چې موږ دا کتاب اول ځل جوړولو نو د پوره
 امکاناتو دنه شتون له امله مونږ نشو کولای چې دغه کتاب ته
 حوالې او ښه تحقیق ورکړو، له پینځو کالو وروسته چې دغه
 کتاب خلکو ته ډیر محبوب شو او موږ هم په دې وتوانیدو چې
 دغه کتاب ښه معتمد کړو، نو د آیاتو، احادیثو، فقهي مسائلو
 او د اولیاوو د واقعو مو تخریج (حوالي) او ښه تحقیق وکړ.
 او کدیا هم چاته په کوم ځای کې اشتباه وي موږ دې په هغه
 ځای باندې پوه کړي، که مخامخ راسره لیدی شي او که د تلفون
 له لارې وي ځکه په هر کتاب زموږ شمیرې موجود دي.
 دیادنې ډېره چې ددې کتاب په تخریج او تحقیق او تصحیح
 کې له مانعاً جز سره خو جیدو او کړد علماء کرامو برخه اخیستي

دوی ته دالله تعالی دغیب له خزانو څخه داچراو بدلې غوښتنه کوم، چې نومونه یې دادي:

- ۱- نائب شیخ مولوی صاحب عزیز الرحمن (حقانی).
- ۲- دورې دورې شیخ، مولوی صاحب امیر محمد.
- ۳- نائب مهتم جامعه ضیاء المدارس، اکوړه خټک، مولوی صاحب ولی محمد (تائب).

دلته یوه خبره ضرور بولم چې ترخپل وس پورې مې دا اصلاح پوره کوشش کړی خو بیا هم انسان عاجز دی کیدای شي املائي یا علمي غلطی پاته شوې وي نو دهغو نسبت به ماته کېږي جناب خلیفه صاحب ته ونشي او که چاته کومه غلطی په نظر ورشي نو هیله لرم چې ماترې خبر کړي ترڅو په ایند چاپ کې یې اصلاح وشي، ډېره مننه به مو وي.

اللہ پاک ﷻ دې دامجالس دعامو مسلمانانو له پاره خصوصاً مُريدانو او مخلصينو ته دهدايت ذریعه وگرځوي. او الله تعالی ﷻ دې له مونږ نه دغه خدمت په خپل دربار کې قبول او په آینده کې مو دې خدای پاک ﷻ د دین له خدمت څخه نه بې برخې کوي.

آمین ثم آمین په همدې هیله.

خاک پای بزرگان مولوي سيد محمد عمر فاروقي (لومړی انځور)

۲۴ جماد الثاني ۱۴۳۲ هجري / ۳۰ ربيع الاول ۱۴۳۷ هجري

دليل خبري

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي عَلَّمَ أَوْلِيَاءَهُ طُرُقَ الْوُصُولِ إِلَيْهِ، وَ أَخْرَجَهُمْ مِنَ
الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ ثُمَّ قَرَّبَهُمْ لَدَيْهِ، وَالصَّلَاةَ وَالسَّلَامَ عَلَى سَيِّدِ الْأَنْبِيَاءِ
وَالْمُرْسَلِينَ وَعَلَى آلِهِ وَ أَصْحَابِهِ وَ أَوْلِيَاءِ أُمَّتِهِ الَّذِينَ هُمْ نُجُومُ
الْإِهْتِدَاءِ إِلَيْهِ.

أَمَّا بَعْدُ :

فَاعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يَهْدِنَا إِلَى سَبِيلِ رَبِّكَ بِأَلْحِكْمَةِ وَالْمَوْعِظَةِ الْحَسَنَةِ

[سورة النحل آيت: ١٧٥]

(۱) مجلس

نَحْمَدُهُ وَنُصَلِّي عَلَى رَسُولِهِ الْكَرِيمِ آمَابَعْدُ :

د نقشبنديې طريقه له چاڅخه پيل شوې؟

دازمونې طريقه نقشبنديه چې د حضرت صديق اکبر رضي الله عنه په واسطه باندې له نبي کریم صلى الله عليه وسلم څخه را نقل شوې ده ځکه يې نسبت هم ده مبارک رضي الله عنه ته کيږي دا هغه شخصيت دی چې د اهل سنت و الجماعت عقیده ده چې له نبي کریم صلى الله عليه وسلم څخه وروسته په ټول امت کې بهترين او غوره مقام لري.

اجمع الصحابة واتباعهم على افضلية ابي بكر ثم عمر ثم عثمان ثم علي (يعني صحابه و اوتابعينو رضي الله عنهم په دې اجماع او اتفاق کړی دی چې په امت محمدي کې له ټولو نه بهتر او غوره شخصيت حضرت ابوبکر صدیق رضي الله عنه ده. له هغه نه وروسته حضرت عمر رضي الله عنه ، بيا حضرت عثمان رضي الله عنه او بيا حضرت علي رضي الله عنه دی)

اصول الدين عند الامام ابي حنيفة لمحمد عبد الرحمن الخميس ۱: ۱۴۷

بِن
يَاء
وَم

امام شافعي رَحْمَةُ اللهِ فَرَمَائِي: چې په دې خبره باندې اجماع ده چې له پیغمبر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نه وروسته په ټول امت کې ابوبکر صدیق رَضِيَ اللهُ عَنْهُ افضل او غوره دی. ۱. کشف الباري، فضائل الصحابه، ص ۱۱۴۴

نبي کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ چې کله دمعراج په سفر کې له سدره المنتهی مقام ته ورسیده نو حضرت جبرائیل عَلَيْهِ السَّلَامُ په مقام کې ورڅخه پاتې شو نو کله چې نبي کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ له دغه مقام څخه لوړ ولاړی نو هلته گوبنۍ پاتې شو په هغه وخت کې په ده باندې ډېر دهیبت او ویرې حالت راغی نو ددې له پاره چې د نبي کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ له زړه څخه هغه ډار او هیبت ورک شي نو خدای جَلَّ جَلَالُهُ پیغمبر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ته د حضرت ابوبکر الصديق رَضِيَ اللهُ عَنْهُ په غږ باندې غږ وکړ یعنې الله تعالی خپل غږ دده د آواز په شان ورگرځولو ځکه حضرت ابوبکر الصديق رَضِيَ اللهُ عَنْهُ خود حضرت محمد صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ډېر نیردې ملگری دی او نه یې پېژني او دایې ورته وویل چې زه الله یم او ته مې بنده یې.

د ابوبکر صدیق رَضِيَ اللهُ عَنْهُ له نبي کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سره

اتحادي نسبت

د سيدنا ابوبکر صدیق رَضِيَ اللهُ عَنْهُ چې له نبي کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سره کوم مقام او اتحاد و چې هغه ته معیت کبری وایي دا مقام او مرتبه ده مبارک ته د الله تعالی له لوري پیداشوی وه دا مقام او مرتبه د معیت دده مبارک په ژوند، فکر، خدایي معاملو، اهل و عیال

تردې چې دمرگ په حالاتو کې هم له رسول الله ﷺ سره
مشابېت له ورايه معلومېده ، چې دده دمعیت خو څرگنده او
ښکاره مثالونه په لاتدې ډول دي :

۱- چې کله رسول الله ﷺ له غار حرا ته بیرته راغی نو
خپلې بې بې (حضرت خدیجې رَضِيَ اللهُ عَنْهَا) تسلي ورکوي او ورته
وايي : ﴿ كَلَّا وَاللَّهِ مَا يُخْزِيكَ اللهُ أَبَدًا إِنَّكَ لَتَصِلُ الرَّحِمَ وَتَحْمِلُ الْكَلَّ
وَتَكْسِبُ الْمَعْدُومَ وَتَقْرِي الضَّيْفَ وَتُعِينُ عَلَى نَوَائِبِ الْحَقِّ ﴾

(صحیح البخاری ج ۱ ص ۲۰)

ژباړه : هيڅکله نه ، قسم په خدای که دې انله وشموي ته خو
خپلوی پالې ، ته مرسته کوي له (الضعيف المنقطع) چې په دې کې
یتیم هم داخل دی او عیال او غیر له دې ، له مسکینانو سره مرسته
کوي دمیلمنو عزت کوي په عامو حوادثو کې چې سماوي افات دي
لکه باران زلزله او داسې نور په دې کې هم ته له خلکو سره مرسته
کوي

او دحضرت ابوبکر صدیق رَضِيَ اللهُ عَنْهُ معامله وگورئ چې کله دی
له مکې مکرمې نه حبشو ته روان شو په لار کې دکافرانو سردار
ابن رغنه ، ودراره او ورته وې ويل : إِنَّكَ لَتَصِلُ الرَّحِمَ وَتَحْمِلُ الْكَلَّ
وَتَكْسِبُ الْمَعْدُومَ وَتَقْرِي الضَّيْفَ وَتُعِينُ عَلَى نَوَائِبِ الْحَقِّ ﴿

چې کوم الفاظ خدیجې رَضِيَ اللهُ عَنْهَا دښې کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ په
هکله ویلي وه هغه الفاظ یو کافر دصدیق اکبر په هکله هم وویل نو
معلومه شوه چې ددواړو په اخلاقو کې کامل معاشلت وو

۲- الله تعالى دنبي كريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ په هكله وايي:

﴿يَا مُؤْمِنِينَ رُءُوفٌ رَحِيمٌ ﴿۷۸﴾﴾ [سورة التوبة آيت ۱۲۸]

او نبي كريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دابوبكر صديق په هكله وايي: ارحم امتي ابوبكر، او (ارأف امتي ابوبكر)

۳- نبي كريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خپله باره كې فرمايي: انا اغبر ولد آدم

والله اغبر مني، او حضرت ابن سعد ليكلي: كان اغبر هذه الامة بعد نبيها ابوبكر،

۴- الله تعالى دنبي كريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ په باره كې وايي:

﴿وَمَا عَلَّمْنَاهُ الشِّعْرَ وَمَا يَنْبَغِي لَهُ تَعَالَى﴾ [سورة يس آيت: ۲۶۹]

ابن عساكر له حضرت عايشي رَضِيَ اللهُ عَنْهَا نه نقل كوي چې ابوبكر صديق رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه په جاهليت كې شعرونه ويلي او نه وروسته له اسلامه

۵- د جاهليت په وخت كې شراب خنبل عام و نبي كريم

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كله هم شراب نه دي خنبلې او په تاريخ الخلفاء كې دي چې ابوبكر صديق رَضِيَ اللهُ عَنْهُ كله هم شراب نه دي خكلي.

۶- دنبي كريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ په طبيعت كې دا خبره پرته وه چې

پاكوالى يې ډير خوښيدلو الله تعالى په قران كريم كې فرماني:

﴿وَيُنَابِكُ قَطِيزًا ﴿۱۵﴾ وَالرُّجْزَ فَأَهْجُرَ ﴿۱۶﴾﴾ [سورة المدثر آيت ۱۵]

او ہمدارنگہ دحضرت ابوبکر صدیق رَضِيَ اللهُ عَنْهُ ہم پاکي ڊيره
خونبه وده په يوه روايت کې راخي : چې کله به ابوبکر صدیق رَضِيَ اللهُ عَنْهُ
اوزه لوشله اول به يې تيونه ور صفا کړل . اوچې کله به يې پيالہ ډکه
کړه بيابه يې جامه په سر ور واچوله چې خاوري يابل شی ور ونه
غورخيږي اونبی کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ته به يې ورورله

په نورو پېښو کې يې هم له رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سره ورته

والی لولو

۷- يوخل په حرم شريف کې عقبه ابن معيط دنبی کریم
صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ په غاړه کې يې خادر ور واچولو اوراکش يې کړ . اوپه
ابوبکر صدیق رَضِيَ اللهُ عَنْهُ باندي هم دغه رنگه کفارو حمله وکړه

۸- دنبی کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ په دعا باندي دحضرت عمر رَضِيَ اللهُ عَنْهُ
غوندي لور او غوره شخصيت په اسلام باندي مشرف شو او
دحضرت ابوبکر الصدیق رَضِيَ اللهُ عَنْهُ د ترغيب په وجه دسيد الشهداء
حضرت حمزه رَضِيَ اللهُ عَنْهُ غوندي شخصيت ته اسلام ور په برخه شو .

۹- نبی کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ته الله تعالی وفرمايل : ﴿ثَانِي اَثْنَيْنِ

إِذْ هُمَا فِي الْعَارِ﴾ [سورة التوبة آيت : ۱۴۰]

صديق اکبر رَضِيَ اللهُ عَنْهُ ته نبی کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وفرمايل : يَا أَبَا بَكْرَ

إِنَّمَا ظَنَنْتُكَ بِأَثْنَيْنِ اللَّهُ تَالِيَهُمَا .

۱۰- نبي کریم صلی الله علیه و سلم ته الله تعالی فرمایي: ﴿وَلَا تُحْزَنْ عَلَيْهِمْ﴾

﴿سورة الحجر آیت: ۱۸۸﴾ نبي کریم صلی الله علیه و سلم صديق اکبر

رضي الله عنه ته وايي: ﴿لَا تُحْزَنْ إِنَّ اللَّهَ مَعَنَا﴾ ﴿سورة التوبه آیت: ۱۲۰﴾

۱۱- نبي کریم صلی الله علیه و سلم ته به چې صحابه کرام و رضي الله عنهم غېر

کولو نو په (رسول الله) سره به يې ورته غږ کاوه. او چې کله به يې صديق اکبر بللو نو د (امير المؤمنين) په لقب سره به يې ورته غږ کاوه.

۱۲- دمکې قريشو دهجرت پر مهال دنبي کریم صلی الله علیه و سلم په

پيدا کولو کې سل (۱۰۰) او بنان انعام منلي و. او صديق اکبر رضي الله عنه په غوښتلو کې يې هم سل (۱۰۰) او بنان انعام منلي و.

د نبي کریم صلی الله علیه و سلم او حضرت ابوبکر صديق

رضي الله عنه رايه هم سره يوه وه

۱۴- دبدر دبنديانو په هکله چې نبي کریم صلی الله علیه و سلم کومه

فيصله وکړه، نو د مشورې پر مهال هر يوه صحابي خپله رايه وويله صديق اکبر رضي الله عنه دامشوره ورکړه چې له بنديانو نه قديه واخيستل شي او دوی ازاد کړی شي، نبي کریم صلی الله علیه و سلم دده په مشوره فيصله وکړه.

۱۵- د حدیبې د صلحې په مهال حضرت عمر رضي الله عنه ډير حيران و او ويل يې: چې بدر د غزا پر مهال سره له دې چې شميره مو هم (۳۱۲) ؤ بيا هم نه ويريدو او نن مو ډير زور ده بيا هم ويريدو؟! صلحه کوو. لکن د صديق اکبر رضي الله عنه هغه رايه وه کومه چې د نبی کریم صلى الله عليه وسلم وه.

په هر کار کې يې د نبی کریم صلى الله عليه وسلم اتباع کوله

۱۶- د فدک يو باغ نبی کریم صلى الله عليه وسلم د بنی هاشمو په خرانو هلکانو او جنکیو مصرفولو، کله چې صديق اکبر رضي الله عنه خليفه شو دغه عمل هغه جاري وساته.

۱۷- بنو ثقیف يوه قبيله وه چې هغوی د نبی کریم صلى الله عليه وسلم نه دلمانځه دمعا ف کولو غوښتنه وکړه خو پيغمبر صلى الله عليه وسلم د دوی مطالبه يې رد کړه.

کله چې صديق اکبر رضي الله عنه خليفه شو نو ځينې خلکو د زکوٰة د معاف کولو مطالبه وکړه نو صديق اکبر رضي الله عنه يې مطالبه رد کړه.

۱۸- نبی کریم صلى الله عليه وسلم له بني قضاغه قبېلي سره جهاد وکړ، دې جهاد ته (غزو سلاسل) وايي کله چې د نبی کریم صلى الله عليه وسلم له دې فاني دنيا څخه سترگې مبارکې پټې کړې او خپل خالق ته خوږه روح وسپارله وروسته چې کله هغه مرتد شول صديق اکبر رضي الله عنه هماغه د نبی کریم صلى الله عليه وسلم تک لاره ورسره غوره کړه.

۱۹- حضرت عمرو بن العاص رَضِيَ اللهُ عَنْهُ دُنيي كريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ په زمانه کې د لښکر امير جوړېږي او صديق اکبر رَضِيَ اللهُ عَنْهُ په ټول ژوند کې د لښکر مشر او امير و.

۲۰- په (۹) سنه هجري کې صديق اکبر رَضِيَ اللهُ عَنْهُ د حج له پاره مشر او امير مقرر شو او په لسمه سنه هجري کې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ د حج مشر او امير شو او د حج هغه مبارک مراسم يې تر سره کړل.

۲۱- کله به چې نبی كريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ته حضرت حسن رَضِيَ اللهُ عَنْهُ راغی نو ده مبارک به په اوږو کيڼاوه صديق اکبر رَضِيَ اللهُ عَنْهُ چې کله خليفه شو نو حضرت حسن رَضِيَ اللهُ عَنْهُ به يې په اوږو گرځاوه.

د کورنۍ په افرادو کې يې هم مشابهت و

۲۲- د نبی كريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ زومان (حضرت عثمان رَضِيَ اللهُ عَنْهُ او حضرت علي رَضِيَ اللهُ عَنْهُ) چې له (سابقون الاولون) څخه و. او د صديق اکبر رَضِيَ اللهُ عَنْهُ زوم (حضرت زبير رَضِيَ اللهُ عَنْهُ) هم له (سابقون الاولون) څخه و.

۲۳- د نبی كريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اوښی له عشره مبشره و څخه و، د صديق اکبر رَضِيَ اللهُ عَنْهُ اوښی هم له عشره مبشره و څخه و.

۲۴- د نبی كريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اوښی له مهاجرينو څخه و، د صديق اکبر رَضِيَ اللهُ عَنْهُ اوښی هم له مهاجرينو څخه و.

۲۵- د نبي کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لور (حضرت فاطمه رَضِيَ اللهُ عَنْهَا) به په جنت کې د بنحو سرداره وي او د صدیق اکبر رَضِيَ اللهُ عَنْهُ لور (حضرت عایشې رَضِيَ اللهُ عَنْهَا) په هکله نبي کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمایي چې دامبارکه په نورو بنحو دومره غوره ده لکه د (ثريد) يعنې دشوروا مری چې په نورو مریو غوره ده .

۲۶- د نبي کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لور فاطمه رَضِيَ اللهُ عَنْهَا په کور کې غريبې وه په خپله به يې ميچن کوله اولاسونه به يې پرې وو هم دارنگه د صدیق اکبر رَضِيَ اللهُ عَنْهُ لور اسماء رَضِيَ اللهُ عَنْهَا په کور کې تنگي وه ميچن به يې په خپل لاس کوله اولاسونه به يې وجود و.

دلسميا نوورته والی

۲۷- د نبي کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لمسي حضرت حسن رَضِيَ اللهُ عَنْهُ ديزيد له بيعت نه انکار وکړ او همدارنگه د صدیق اکبر رَضِيَ اللهُ عَنْهُ لمسي حضرت عبدالله ابن زبير رَضِيَ اللهُ عَنْهُ هم ديزيد له بيعت نه انکار وکړ.

۲۸- حضرت حسين رَضِيَ اللهُ عَنْهُ شهيد کړي شو او عبدالله ابن زبير رَضِيَ اللهُ عَنْهُ هم شهيد کړی شو.

۲۹- حضرت حسين رَضِيَ اللهُ عَنْهُ شاميانو په خپله قبضه (ولکه) کې راوستلی ؤ او ابن زبير رَضِيَ اللهُ عَنْهُ حجاج ابن يوسف په خپله قبضه (ولکه) کې راوستلی و .

۳۰- حضرت حسین رَضِيَ اللهُ عَنْهُ د شهادت نه مخکې دهغه وروسته وراره او د خاندان ټول سړي شهیدان کړي شول په آخر کې دې هغه وار راغی . دارنگه ابن زبیر رَضِيَ اللهُ عَنْهُ شهادت نه مخکې دهغه نږدې خپلوان ټول شهیدان کړي شول په آخر کې دهغه وار راغی .

له دواړوسره دالله تعالیٰ معامله یو رنگه وشوه

۳۱- الله تعالیٰ د نبی کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ په طرف باندې (صاحبکم) په لفظ سره اشاره وکړه ، بخاری شریف کې روایت ده چې نبی کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ د صحابه رَضِيَ اللهُ عَنْهُ کې صدیق اکبر رَضِيَ اللهُ عَنْهُ ته په (صاحبکم) لفظ سره اشاره وکړه .

۳۲- بیاداسې وخت هم راغې چې څلور رکعتیز لمونځ چې اولني دوه رکعتونه د صدیق اکبر رَضِيَ اللهُ عَنْهُ په امامت بر سره او دوه ورستي رکعتونه یې دامام الانبياء حضرت رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ په امامت تر سره شول .

۳۳- نبی کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ته کفارو مجنون وویل قرآن کریم گواهي ورکوي: ﴿ وَيَقُولُونَ إِنَّهُ لَمَجْنُونٌ ﴾ سورة الماک آیت ۵۱ . همدارنگه د اسلامي تاریخ په یوه کتاب کې لیکلي دي چې دمکې قریشویه د صدیق اکبر رَضِيَ اللهُ عَنْهُ په باره کې ویل: (قالوا هذا ابن قحافة مجنون) یعنی دغه د قحافه زوی لیونی ده .

۳۴- له طایف نه د بیرته راگرخیدلو په وخت کې نبی کریم ﷺ ته پناه یو کافر (مطعم بن عدی) ورکړه. او چې صدیق اکبر رَضِيَ اللهُ عَنْهُ کله د حبشې په طرف د هجرت په اراده ووت په بیرته راتللو کې (ابن الرغنه) ده ته پناه ورکړه.

۳۵- نبی کریم ﷺ فرمایي: انا تقي ولد آدم واکرمهم على الله ولا فخر، یعنی زه په انسانانو کې تر ټولو متقي او مکرم یم اوزه فخر نه کوم.

او صدیق اکبر رَضِيَ اللهُ عَنْهُ ته الله تعالی د (أتقى) لقب ورکوي او فرمایي: ﴿ وَسَيُجَنَّبُهَا الْأَتْقَى ﴾ [سورة الليل]

مفسرین ټول په دې باندې متفق دي چې له «الأتقى» نه صدیق اکبر رَضِيَ اللهُ عَنْهُ مراد دی او بل ځای فرمایي: ﴿ إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتْقَىكُمْ ﴾ (سورة الحجرات آیت ۱۱۳)

څوک چې په تاسې کې له خدایه ډیر ډارېږي هغه ماته ډیر گران وي.

۳۶- الله تعالی خپل حبیب ته وایي: ﴿ وَلَسَوْفَ يُعْطِيكَ رَبُّكَ

فَتَرْضَىٰ ﴾ (سورة الضحی) زر ده ډرېه کړي تاته الله تعالی د شفاعت اجازه چې ته به خوشحاله شي.

او صديق اکبر رَضِيَ اللهُ عَنْهُ ته الله تعالى وفرمايل : ﴿ وَتَسْوَفُ

يَرْضَى ۝ ﴾ (سورة الليل) چي کوم بشارت هلته ده هغه دلته هم ده.

چي کومو خلکو د نبي کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اتباع وکړه دهغوی په

هکله الله تعالى وفرمايل : ﴿ قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ

فَاتَّبِعُونِي يُحِبَّبِكُمْ اللَّهُ ﴾ [سورة آل عمران آيت ۳۱]

او د صديق اکبر رَضِيَ اللهُ عَنْهُ په لاس دييغت کوونکو خلکو په هکله

الله تعالى او فرمايل : ﴿ فَسَوْفَ يَأْتِي اللَّهُ بِقَوْمٍ يُحِبُّهُمْ وَيُحِبُّونَهُ ﴾

[سورة المائدة آيت : ۵۴]

له دنيا څخه د تللو پر مهال هم له خواړه پيغمبر سره ورته والي

چي حالاتو ته خير شو سپري حيران شي چي څومره تام مشابهت
ورسره لري. تردې چي د دنيا نه د تللو کوم کيفيت او وخت دی په
هغه کې يې هم مشابهت و.

۲۸- نبي کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ چي له دنيا څخه انتقال کاوه عمر يې

(۶۲) کاله و صديق اکبر رَضِيَ اللهُ عَنْهُ چي له دنيا څخه انتقال کاوه هم
عمر يې (۶۲) کاله و.

۳۹- د نبي کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وفات د زهر و له اثر څخه و او د

صديق اکبر رَضِيَ اللهُ عَنْهُ د وفات سبب هم زهر و

چې په کومه حجره کې نبي کریم ﷺ خښ کړی شوی
 په هغه حجره کې صدیق اکبر رَضِيَ اللهُ عَنْهُ هم خښ کړی شوی دی.
 بهر حال دنقشبديني طريقې دا سلسله مبارکه چې تر نن پورې
 راروانه ده د صدیق اکبر رَضِيَ اللهُ عَنْهُ په واسطه له نبي کریم
 ﷺ نه راغلې ده.

حضرت ابوبکر الصديق رَضِيَ اللهُ عَنْهُ مناقب او کړنلارې دومره بې
 شميره دي چې ډير قلمونه يې نشي ليکلي کېدلی شي چې يو لوی
 درياب به پر وچ شي خو دده مبارک محاسن به پای ته ونه رسېږي
 دلته خو موږ مشت نمونه خروار شي ذکر کړل او دپورتني معلوماتو
 دتفصيل له پاره وگورئ: کشف الباري مناقب صحابه ص: ۱۱۴۲

حکایت: مونږ چې په بخاري شريفه کې دده مناقب ويل
 نو بيا يوه ملگري ويل وايي خوب مې لېدلو چې يو ډېر لوړ غروي
 نودهمدې غره په بيخ کې حضرت ابوبکر الصديق رَضِيَ اللهُ عَنْهُ
 دبريننا په شان ولاړوي نودغره سرته وخيژي په څنگ پورې مې
 حضرت محمد ﷺ ولاړوي اوداتوري راته وايي چې د
 صدیق اکبر رَضِيَ اللهُ عَنْهُ کرامات منی.

نقشبديه طريقه په عشق، محبت او اخلاص بناده.

گرانو وروڼو! دغه طريقه چې دهغه په واسطه راغلې دا په عشق
 او محبت بناده، چې دده له رسول الله ﷺ سره زيات عشق
 او محبت و.

ديادونې وړه ده: چې الله تعالى دادومره لويه مرتبه ځکه ورکړې
 وه چې له ټولو څخه دده مبارک رَضِيَ اللهُ عَنْهُ محبت له نبي کریم
 صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سره زيات وځکه ترټولو خواږه شيان يې له رسول الله
 صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ څخه قربان کړي وو چې هغه عبارت له خان، مال،
 او اولاد څخه دي تردې پورې چې خپله نبي کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
 فرمايي ﴿... فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنَّ مِنْ أُمَّنِ النَّاسِ عَلَيَّ فِي
 صُحْبَتِهِ وَمَالِهِ أَبُو بَكْرٍ، ...﴾ (جامع الترمذي ج: ۲ ص: ۲۰۷ ابواب المناقب رقم
 الحديث ۱۴۶۶۰)

يعني ماته دهیچا دنیا دومره گټه نده رسولې لکه د حضرت
 ابوبکر الصديق رَضِيَ اللهُ عَنْهُ دنيا.

خوږ پیغمبر حضرت محمد صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي ﴿عَنْ أَبِي
 هُرَيْرَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَا لِأَحَدٍ عِنْدَنَا يَدٌ إِلَّا وَقَدْ
 كَاتِبَتُهَا مَا خَلَا أَبَا بَكْرٍ فَإِنَّ لَهُ عِنْدَنَا يَدًا يُكَافِئُ اللهُ بِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، وَمَا نَفَعَنِي مَالٌ
 أَحَدٍ قَطُّ مَا نَفَعَنِي مَالُ أَبِي بَكْرٍ، ...﴾ (جامع الترمذي ج: ۲ ص: ۲۰۷ ابواب المناقب
 رقم الحديث ۱۴۶۶۱)

ژباړه: له حضرت ابوهريره رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی وايي چې
 رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ويلي دي چې په دنيا کې له ماسره هرچاښه
 کړي د هغو ښو بدله مې په دغه دنيا کې ورکړېده خو يوازې
 د صديق اکبر رَضِيَ اللهُ عَنْهُ چې له سره يې کړې دي دومره ډيرې دي چې
 الله تعالى به يې بدله په ورځ د قيامت ورکوي. اوماته دهیچا مال

دومره گټه نه ده رسولې لکه د ابوبکر الصديق رَضِيَ اللهُ عَنْهُ د مال په شان.

خوهغه داطريقه دومره پټه ساتلې وه چې يووخت حضرت جبرائيل عَلَيْهِ السَّلَام راغی او نبي کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ته وايي چې خدای پاک زه راليرلی يم چې زمالطرفه په حضرت ابوبکر الصديق رَضِيَ اللهُ عَنْهُ باندې سلام وایه او وروسته له سلامه يې دمريضي پوښتنه وکړه چې څرنگه يې نونبي کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حضرت ابوبکر الصديق رَضِيَ اللهُ عَنْهُ ته وايي چې الله تعالى حضرت جبرائيل عَلَيْهِ السَّلَام راليرلی دی او دالله تعالى سلام يې درته راوړی دی او ستا دمرض پوښتنه کوي چې څرنگه دی نوده مبارک رَضِيَ اللهُ عَنْهُ ورته وويل چې الحمد لله بنه يم نبي کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ورته وايي چې څه مرض دی و هغه ورته وايي چې غاښ مې خوږيږي نو نبي کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ورته وايي چې څومره وخت کيږي هغه مبارک ورته وايي چې دوه کاله کيږي گوري دومره عشق چې له محبوب څخه پرته بل چاته يې حال نده ويلی دوه کاله به يې دغاښ د درد حال چاته نه ښکاره کېدلو.

حضرت مظهرجان جانان رَحِمَهُ اللهُ دقاضی ثناءالله فاني پټی رَحِمَهُ اللهُ مرشد په خپل کتاب (کلمات طيبه) کې ذکر کړي دي چې دحضرت ابوبکر الصديق رَضِيَ اللهُ عَنْهُ له وفات نه پس حضرت عمر رَضِيَ اللهُ عَنْهُ کورته ورغی دده کوټې ته ورننوت نو دکوټې دچت لرگي يې ځای په ځای سوي و او تک تورشوي و حضرت عمر رَضِيَ اللهُ عَنْهُ ددې دسبب پوښتنه وکړه چې دا څه وجه ده نو دکور خلکو ورته

وویل : چې حضرت ابوبکر الصديق رضي الله عنه چې په وظيفه
ذکر باندې لگياؤ کله چې سهار راپورته کېدلونو دخولې مبارکې
څخه يې يواځه ووتلو داسې غږ راووتلو چې دهغه غږ سره ، سره
د کباب غونډې بوی راوتلو لکه زړه يې چې دعشق له وجې کباب
شوی وي نودده داسويلي هغه گرموالی د بام په لرگيو باندې
پريوتلو نوهغه لرگي ځکه تور شويدې .

ايواقيت الاعمال ص: ۱۲۵ |

دېره پاکه طريقه ده خودا پاکه طريقه يوازې اويوازې په
دېر محبت باندې رانقل شويده تردې پورې چې مونږ خپل مشايخ
کرام وينود کوم خليفه صاحب به چې له حضرات کراموسره محبت
زيات ودهغه مقام به هم پرنور و باندې لوړو

حضرت انوارالمشايخ جناب فضل الدين خليفه صاحب چې په
ارغندي خليفه صاحب باندې يې شهرت درلود او دېره لويه هستي
الله جل جلاله پيدا کړې وه دحضرت نورالمشايخ صاحب نورو خليفه
صاحبانو پخپله خوله داويلي وو چې ده ته دادومره لوی مقام چې
خدای جل جلاله ورپه برخه کړی و دادده دعشق وجه وه چې دده له
حضرت صاحب سره محبت او عشق زيات و ځکه دده په ټولو
مجلسونو کې به دحضراتو دمجلسونو دهغوی دکراماتو يادونه
کېدله او په دې خبره هم پوهېدل په کار دي چې ترڅو پورې له خپل
شيخ سره محبت نه وي کامل شوی ترهغه پورې له نبی کریم
صلى الله عليه وسلم سره محبت نه پيدا کيږي او چې له نبی کریم
صلى الله عليه وسلم سره محبت نه وي پيدا شوی ترهغه وخته پورې له

خدای پاک جَلَّ جَلَالُهُ سره محبت مینه او عشق نه پیدا کيږي نو په دې لاره کې محبت ساتل په کار دي. او محبت په ډېر تعلق ناسته پاسته کيږي کله چې له خپل شیخ سره محبت د دین په خاطر پیدا شو نو دا محبت د پیغمبر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ د محبت ذریعه او وسیله گرځي او د حضرت پیغمبر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ محبت بیا د پرور دگار جَلَّ جَلَالُهُ د محبت او عشق ذریعه گرځي بیا سړی د فنا او بقا مقام ته رسیږي دا مقام چې پیدا شو نو بزرګي هم سړي ته ور په برخه کيږي بزرګي له دې څخه عبارت ده چې خدای جَلَّ جَلَالُهُ در څخه خوشحاله شي.

لنډه خبره دا چې د عشق داسې مقام ته الله تعالی یوسړی ورسوي نو دا د پرلوی مقام دی ځکه الله تعالی خپله فرمایي ﴿

وَرِضْوَانٌ مِّنَ اللَّهِ أَكْبَرُ ۝۱۰۶ سورة التوبه آیت ۱۲۷

یعني لیرې رضا کول د الله تعالی د جنتونو، نعمتونو له دنیا او مافیه څخه غوره او بهتره دي نو په دې اساس باید کوشش وکړو چې نیت مود الله جَلَّ جَلَالُهُ در ضاله پاره وي محبت اخلاص او حال باید خلکو ته ونه وایو خپل مقام باید چاته ښکاره نه کړو نو چې مونږ او تاسې د الله تعالی سره مینه او محبت وکړو او د الله تعالی په دین غیرت وکړو نو الله تعالی خو ډېر غیرتې ذات دی ډېر رحیم ذات دی او الله تعالی بیا سړی یوازې نه پرېږدي لکه په حدیث شریف کې چې راځي ﴿ مَنْ كَانَ لَهُ كَانِ اللَّهُ لَهُ ﴾ چې ته الله تعالی ته ورنیږدي کيږي الله تعالی او دهغه خوږ پیغمبر حضرت

محمد صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِيَا لِه تاسره خپلوي کوي اوليا، کرام سړي
خپلوي بيا زموږ تقصير اتو ته نه گوري الله تعالى وايي:

﴿ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَرْوِيهِ عَنْ رَبِّهِ، قَالَ:
«إِذَا تَقَرَّبَ الْعَبْدُ إِلَيَّ شِبْرًا تَقَرَّبْتُ إِلَيْهِ ذِرَاعًا، وَإِذَا تَقَرَّبَ مِنِّي ذِرَاعًا تَقَرَّبْتُ مِنْهُ
بَاعًا، وَإِذَا أَتَانِي مَشِيًا أَتَيْتُهُ هَرْوَلَةً» ﴾ ۱ صحیح البخاری ج: ۲ باب ذکر النبی صل
الله علیه وسلم وروایتی عن ربی ص: ۶۸۳ رقم الحدیث ۱۷۵۲۷

ژباړه : له حضرت انس رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روایت دی وايي : چې نبی
کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ له الله تعالى نه روایت کوي وايي: چې یو بنده
ماته یوه لویشت رانیږدې کیږي زه هغه - یو گزور نیږدې کیږم.
او چې څوک ماته یو گزورانیږدې کیږي زه هغه انسان ته یوه
غیږور نیږدې کیږم او چې څوک ماته په قراره، قراره راځي زه هغه
ته په منډه، منډه ورځم.

یعنې زما رحمت ډېر نیږدې دی که نه الله تعالى خومنډه نه وهي
نو چې اخلاص، عشق او محبت پیدا شي بیا دلېر عمل ذریعه هم الله
تعالی ډېر ثوابونه ورکوي په دې شرط چې دا عمل د الله جَلَّ جَلَالُهُ
درضاله پاره وي د مثال په ډول که یو سړی دوه رکعتہ نقل لمونځ
وکړي خو چې د الله تعالی اود هغه عشق، محبت او اخلاص پکې
زیات وي دا دوه رکعتہ بیا تر زرو رکعتونو نفلو څخه غوره دي یوه
جذبه د الله تعالی درضاله پاره د ټولو انسانانو او پیریانو تر عبادت
غوره ده خو چې دخدای پاک درضاله پاره وي نو دا په وظیفو
باندي لیر دوام همیشوالی پکار ده چې لیر محبت پیدا شي

لومړی ټوک

زموږ زیاتره ملګري چې دلته راشي نو چې وظیفې ورسره
 کونودرې، څلوریا پنځه کاله یې دخپلومشائخو سره تعلق نه وي
 راغلی یعنې په کلونو، کلونو تعلق نه وي ورسره نو تاسې پام وکړئ
 چې یوسری په کلونو، کلونو ورک وي او تعلق نلري نویابه دده
 وظیفې څرنگه وشي اوسره له دې چې بیابه له طریقت څخه
 شکایت کوي اوداشک ورته پیدا کیږي چې خدای مکره دازما
 وظیفې چې نه کیږي نوالعیاذبالله دانوپه طریقت کې څه نشته
 نولیرکوشش وکړئ چې دهمیشه له پاره ذکر وکړو نو څوک چې
 څومره دالله تعالی ذکر او یادونه کوي دومره یې له الله تعالی سره
 محبت اومینه زیاتېږي دپیغمبر ﷺ یادونه چې څومره
 زیاته کیږي دومره له پیغمبر ﷺ سره محبت زیاتېږي له
 اولیاء کراموسره چې څومره تعلق پیدا کیږي دومره محبت
 زیاتېږي اووظائف بیابنه کیږي بیانوداعشق دی چې سړی خدای
 تعالی ته رسیږي دا پرته له عشق دالله تعالی څخه نه کیږي
 نومقصدپه طریقت کې دشریعت پابندي ډېره ضرورده اوپه
 ذکر باندې دوام، اومحبت د خپلواسلافو اومشائخوسره چې
 دطریقت غورچان دغودریو ته راوړي نودغه درې لارې که په
 چاکې پیدا شوې هغه انسان خدای پاک جَلَّ جَلَالُهُ لوړو مرتبو ته
 رسوي.

(۲) مجلس

د اولیاء کرامویان

د ولایت تعریف

د اولیاء کرامو علامی

د ولایت شرطونه

الحمد لله رب العلمين والمعاقبة للمتقين والصلاة والسلام على خير خلقه نبينا وشفيعنا ومولانا محمد وعلى اله واصحابه اجمعين .
اما بعد : قال الله تبارك وتعالى :

﴿ اَلَا اِنَّ اَوْلِيَاءَ اللّٰهِ لَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴾

[سورة يونس آيت : ۶۲]

ژباړه: خبردار شی! واورئ! دا خبره چې بېشکه د الله په دوستانو باندې به هیڅ خوف او ویره نه وي اونه به دوی په ورځ د قیامت کې غمجن وي.

لومړی ټوک

دوستان د الله څوک دي ؟ خدای پاک یې صفات بیانوي
 او وايي : ﴿ الَّذِينَ ءَامَنُوا ﴾ هغه کسان چې ایمان یې راوړی وي
 ﴿وَكَانُوا يَتَّقُونَ﴾ او چې ځان یې ساتلی وي له گناهونو څخه. او
 له خدای پاک جَلَّ جَلَالُهُ څخه ووېرېدل. نو بیاددغو اولیاء کرامو له
 پاره څه انعام ده؟ ﴿لَهُمُ الْبُشْرَى﴾ ددوی له پاره زېری ده ﴿فِي الْحَيٰوةِ
 الدُّنْيَا﴾ د دنیا په ژوند کې ﴿وَفِي الْآخِرَةِ﴾ او په ورځ د آخرت کې
 ﴿لَا تَبْدِيلَ لِكَلِمَاتِ اللّٰهِ ذٰلِكَ﴾ نشته بدلېدل د کلماتو د الله تعالی
 لره. ﴿ذٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيْمُ﴾ دا زېری چې د دواړو جهانونو
 کامیابي ده دا ډېره لویه کامیابي ده.

په دې مجلس کې لاندې خبرې يادې شوي دي :

- ۱- ولي چاته ويل کېږي ؟
- ۲- اولیاء الله په څو قسمه دي ؟
- ۳- د ولي څه علامې دي ؟
- ۴- د ولایت سبب څه ده ؟
- ۵- د اولیاء کرامو عاقبت څه ده چې خدای پاک جَلَّ جَلَالُهُ بیا
 اولیاو ته څه ورکوي ؟

ولي چاته وايي؟

۱- ولي: ولي ماخوذ له (ولي) نه ده، ولي چې مصدر ده هغه په معنا د قرب سره راځي، وليه قرب ته ويل کېږي. والي د اسم فاعل صيغه ده. چې ماخوذ له (ولي) نه ده دا په معنا د قریب، په معنا د محب، په معنا د صديق، په معنا د ناصر په دغو ټولو معناوو باندې راځي.

لهكذا في معارف القرآن لمنتدى شفيق (رحمه الله) ج ۴ ص: ۵۴۸

علامه قشيري رَحْمَةُ اللَّهِ فرمائي: چې استاد ابو علي الدقاق رَحْمَةُ اللَّهِ فرمائي: چې ولي په دوو معناوو سره ده: اول: (ولي) د فَعِيلَ په وزن دی دغه وزن کله دمفعول او کله بيا دفاعل په معنا راځي نو دلته په معنا دمفعول دی معنایې داده چې دده دمعاملاتو الله تعالی په خپله نگران شي الله تعالی فرمائي: ﴿ وَهُوَ يَتَوَلَّى الصَّالِحِينَ ﴾ [الاعراف ۱ ژباړه: او هم دغه (الله حمايت) ساتنه کوي د صالحانو] او کارونه يې جوړوي.

دوهم: (ولي) فَعِيلَ وزن داسم فاعل په وزن سره دايي دمبالغې صيغه ده معنایې داده چې ولي دالله تعالی په عبادت ټول وخت مصروف وي او دعبادت سلسله (لړۍ) يې جاري وي او په دې وخت کې له ده نه گناه نه صادرېږي. ۱ رساله قشيره بحواله الطبقات الصوفيه ص: ۱۱۱/۱۰

اوس دغه ولي چې په معنا د قرب سره شو، دا قرب چې د الله اود مخلوق په منځ کې نسبت واخلو يعنې (ولى د الله) نو دلته دوه قسمه قربونه دي:

اول قسم:

اول قسم قرب او نزديکت د الله مخلوق ته چې تر لاسه کيږي هغه بلاکيف قرب او نزديکت دی چې دهغه مونږ ته علم نشته، ايجاد او پيدايښت ددغو مخلوقاتو ده الله په هغه قرب باندې چې الله تعالى فرمايي: ﴿ وَنَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْ حَبْلِ الْوَرِيدِ

﴿ ۱ ﴾ سورة ق آيت ۱۶ ددې آيت تشریح بنا بر ظاهر داده موږ بنده ته ورنږدې يو د غاړې تر رگونو اوس دا قرب په کوم قسم کيفيت او صفت دی ددې کيفيت معلوميدل له تصوف څخه پرته گران کار دی.

دمثال په توگه دتصوف په اصطلاح کې به لنډتفسير او وضاحت دلته داسې وکړو: څوک چې موجد د يو چا وي، جوړونکی ديو شي وي، مثلاً يو څوک چې ديوې کارخانې جوړونکی وي او په کارونو کې هم ښه ماهر وي نو هغه به خامخا د کارخانې د کارونو په سرته رسولو کې هم ښه تجربه لري.

دی به د هغه شي په نواقصو ښه خبر وي، که په خپله به هغه شي په خپلو نواقصو ښه خبر وي. مثلاً موټر ده مستري يې جوړوي، دغه مستري ته ددغه موټر ټولې پرزې معلومې دي، او که ددغه موټر کمالات او نقصانونه موټر ته ښه معلوم دي او که

رده هغه
د اسم
په
لو ټولنو
الذائق
رکي
معنا
ملا تو
يَتَوَلَّى
ساتنه
غې
خت
دي
ات

انجنير ته؟ نو دا انجنير موتر ته ورنږدې ده د موتر له ځان څخه
 ځکه چې څومره قرب راځي علم راځي، دا قرب خو ذريعه د علم له
 پاره ده. دا انجنير له موتر نه په موتر باندې ډېر نږدې ده. لېذا دا
 يو مثال كافي ده. ﴿وَتَخَنُّ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْ حَبْلِ الْوَرِيدِ﴾ (سورة ق)
 ژباړه: حال دا چې موږ ډير نږدې يو ده ته په علم سره له رگونو د
 ورمير د ده څخه.

يعنې الله تعالى خالق د مخلوقاتو ده، نو چې موجد او پيدا
 كوونكی د مخلوقاتو په خپله الله تعالى ده، نو ددغو مخلوقاتو
 كمالات او ددغو مخلوقاتو نقصانات دا به الله تعالى ته بنده معلوم
 وي كه په خپله به دغه بنده ته بنده معلوم وي؟ نو (اقرب از من به
 منى) ته نږدې يې ماته له ما نه زه خپل ځان ته دومره نه يم رانږدې
 لكه ته چې رانږدې يې اوس نو دغه قرب علمي ده چې ثمره دهغه
 ايجاد ددغه مخلوق ده.

نو يو قرب بلا كيف د خداوند متعال جَلَّ جَلَالُهُ مخلوق ته ده چې
 اثري يې پيدا كول ددغو مخلوقاتو دي.

دوهم قسم:

دوهم قسم قرب د الله تعالى مخلوق ته قرب د محبت ده، هغه
 اول قسم قرب د ايجاد و، دا دوهم قسم قرب د محبت ده، دغه
 قرب د محبت په نسبت سره د مخلوق اود الله پاك جَلَّ جَلَالُهُ په منځ
 كې چې راځي دا بيا يو قرب بلا كيف ده، مكاني نه ده چې په ځاى
 كې سره نږدې وي خو په علم مكاشفه سره هغه هم متصور كېږي،

په قرب جسماني باندې لکه دوه اجسام چې سره نژدې وي، داسې تمثيل يې راتلای شي په عالم مثال کې په کشف د مشاهدې سره، ددغه اثر او علامه هغه دا توفيق د عبادت ده چې الله پاک جَلَّ جَلَالُهُ ورنژدې ده مخلوق ته نو ده ته توفيق د عبادت ورکوي، مخلوق چې ورنژدې ده الله ته نو دالله د اطاعت، بندگي محبت پيدا کېږي، د هغه اثر بيا محبت د الله ده چې د الله دده سره محبت پيدا کېږي، خو دغه قرب د محبت بيا متفاوتې (بېلا بېلې) درجې لري.

دمحبت درجې

- ۱- ادنی محبت د خدای پاک جَلَّ جَلَالُهُ له بنده سره چې پيدا کېږي د هغې کمه رتبه ايمان ده. خدای پاک جَلَّ جَلَالُهُ فرمايي: ﴿اللَّهُ وَلِيُّ الَّذِينَ ءَامَنُوا﴾ [البقرة آیت ۱۲۵۷] يعنې الله مُحِب او دوست دهغو خلکو دی چې ايمان يې راوړی وي له کافر سره الله پاک جَلَّ جَلَالُهُ محبت نه کوي. نو منشاء د قرب د ادنا رتبه دپاره داده چې: سپری به مسلمان وي. ۱. هکذا فی معارف القرآن ج ۴ ص ۵۲۸
- ۲- اعلى درجه د محبت هغه د انبياوو عَلَيْهِمُ السَّلَامُ مقام ده. په انبياوو کې پيا د سيد 'الرسول حضرت محمدرسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مقام لوړدی، چې د هغه د محبت لوړ والی تر معلومې اندازې ډیر لوړ دی له هغه څخه تعبير کول هم اسانه کار ندى البته دا حاديثو

په رڼا کې څه ناڅه پوهه او علم سړي ته ور په برخه کېږي لکه له لاندې یوه قدسي حدیث څخه معلومېږي .

۱- قال الله تعالى في الحديث القدسي : ﴿ وَمَا تَقَرَّبَ إِلَيَّ عَبْدِي بِشَيْءٍ أَحَبَّ إِلَيَّ مِمَّا افْتَرَضْتُ عَلَيْهِ، وَمَا يَزَالُ عَبْدِي يَتَقَرَّبُ إِلَيَّ بِالنَّوَافِلِ حَتَّى أُحِبَّهُ، فَإِذَا أَحْبَبْتُهُ: كُنْتُ سَمْعَهُ الَّذِي يَسْمَعُ بِهِ، وَبَصَرَهُ الَّذِي يُبْصِرُ بِهِ، وَنَدَاهُ الَّذِي يَبْتَطِشُ بِهِ، وَرِجْلَهُ الَّذِي يَمْشِي بِهِ، وَإِنْ سَأَلَنِي لِأَعْطَيْتَهُ، وَلَئِنْ اسْتَعَاذَنِي لِأُعِيذَنَّهُ ﴾ احقاقق عن التصوف ص ۳۳۵ رواه صحيح البخاري ج ۲ ص ۴۹۰ كتاب الرقاق باب التواضع رقم الحديث ۱۶۵۰۲

ژباړه: ان الله تعالى په حدیث قدسي کې فرمایي: ماته زما بنده په فرائضو رانږدې کېږي، بیا چې تقلي عبادات کوي رانږدې کېږي رانږدې کېږي تردې پورې چې دی زما محبوب شي، زما محبت ورته پیدا شي، او کله چې زما محبت ورسره پیدا شو نو زه دده سترگې شم، چې په ما باندې لیدل کوي، زه دده لاسوته شم چې په ما باندې نیول کوي، زه دده پښې شم چې په ما باندې رفتن (تلل) کوي. که څه رانه وغواړي زه یې ورکوم او که له څه نه پنا وغواړي له هغه څخه پنا ورکوم.

د دوی او دالله تعالی ترمنځ دغه محبت او تړاو داسې مرتبې ته ورسېږي چې دغه مرتبه او مقام دبل له پاره نه وي چې دغه مرتبه او مقام یوازې دالله تعالی نیکو بندگانوته ورپه برخه کېږي

اوس دغه بلاکيف قرب د محبت ده چې دخداوند متعال اود بنده په منځ کې نزديکت داسې مقام ته ورسېږي تر دې چې په يو وجود سره ترينه تعبير کيږي .

۲- ﴿ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " إِنْ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ يَقُولُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ: يَا ابْنَ آدَمَ مَرِضْتُ فَلَمْ تُعْذِنِي، قَالَ: يَا رَبِّ كَيْفَ أَعُوذُكَ؟ وَأَنْتَ رَبُّ الْعَالَمِينَ، قَالَ: أَمَا عَلِمْتَ أَنْ عَبِيدِي فَلَانَا مَرِضَ فَلَمْ تُعْذِرْهُ، أَمَا عَلِمْتَ أَنَّكَ لَوْ عُدْتَهُ لَوْجَدْتَنِي عِنْدَهُ؟ يَا ابْنَ آدَمَ اسْتَطَعْتُمْكَ فَلَمْ تُطْعِمْنِي، قَالَ: يَا رَبِّ وَكَيْفَ أُطْعِمُكَ؟ وَأَنْتَ رَبُّ الْعَالَمِينَ، قَالَ: أَمَا عَلِمْتَ أَنَّهُ اسْتَطَعَمَكَ عَبِيدِي فَلَانَ، فَلَمْ تُطْعِمْهُ؟ أَمَا عَلِمْتَ أَنَّكَ لَوْ أَطْعَمْتَهُ لَوْجَدْتَ ذَلِكَ عِنْدِي، يَا ابْنَ آدَمَ اسْتَسْقَيْتَكَ، فَلَمْ تُسْقِنِي، قَالَ: يَا رَبِّ كَيْفَ أَسْقِيكَ؟ وَأَنْتَ رَبُّ الْعَالَمِينَ، قَالَ: اسْتَسْقَاكَ عَبِيدِي فَلَانَ فَلَمْ تُسْقِهِ، أَمَا إِنَّكَ لَوْ سَقَيْتَهُ وَجَدْتَ ذَلِكَ عِنْدِي " ﴾

تفسير المظهری ج: ۱ ص: ۵۰، مسلم رقم الحديث: (۲۵۶۱) ۲

ژباړه : له حضرت ابوهريره رضي الله عنه نه روايت دی وايي: چې رسول الله صلى الله عليه وسلم ويلي: چې الله تعالى به د قيامت په ورځ يوه سړي ته ووايي چې: زه مريض وم، ته زما پوښتنې ته رانه غلې هغه به ورته ووايي اې زما ربه! څرنگه دې پوښتنه وکړم ته خو نه مريض کيږي؟ هغه به ورته ووايي ايا نه وې خبر چې زما فلانکې بنده مريض و تايي پوښتنه ونکړه، که تا دهغه پوښتنه کړې وي زه به دې هلته ميندلی وم يعنې زما رضابه دې پيدا کړې ده.

زه وږی وم، تا ماته ډوډی رانه کړه. دی به ورته ووايي څرنگه
 مباتاته مری درکړې وای ته خورب العلمین یې؟ ایا تاته دانه ده
 معلومه چې زما فلانکي بنده له تانه مری وغوښته تا ورنکړه که
 دې داکار دې کړی وای زما رضابه دي پیدا کړې وه.

زه تږی وم، تا ماته اوبه رانکړې. هغه به ورته وایي اې خدايه
 ته خورب العالمین یې نه تږی کيږې؟ ان الله تعالی به ورته ووايي
 زما فلانکي بنده له تا اوبه وغوښتي که ورکړې دي وای زه به دي
 موندلی وم یعنی زما رضا به دي هلته موندلې وه.

الله پاک وایي چې زه یې سترگې شم، لاسونه او پښې یې شم.
 زه یې ژبه شم. نو دا د محبت او قرب هغه متفاوتې (بیلابیلې)
 درجې دي. د ایجاد په لحاظ یې رتبې متفاوتې نه دي. هر مخلوق
 چې الله پاک جَلَّ جَلَالُهُ پیدا کوي، نو الله پاک جَلَّ جَلَالُهُ علم پرې لري،
 قرب د ایجاد د ټول مخلوق علی السویه دی، خو قرب د محبت
 هغه بیا متفاوتې درجې لري.

ادنا درجه د محبت په ایمان پیدا کيږي، تردغه نه لوړې درجې
 بیا د تقوی په معیار تر لاسه کيږي. لکه وروسته به تشریح بیا دوه
 واري وکړو، په تقوی کې چې څومره زیادت راځي دغومره د قرب
 د اومحبت په درجو کې جگوالی راځي، چې انسان بیا الله
 پاک جَلَّ جَلَالُهُ ته دومره ورتږدې شي هغه یې غوږونه، سترگې،
 لاسونه او پښې شي بلکې هغه رايي: چې زه دده سترگې شم، زه
 یې لاسونه او پښې شم او زه دده ټول اندامونه شم.

دغه تشریح دلفظ دولي دلغت په اعتبار سره شوه اوس ددولي
تشریح دتصوفو په اصطلاح کوو .

(ولي) د صوفیاء کرامو په اصطلاح کې

۱- د صوفیانو کرامو په اصطلاح کې (ولي) هغه چاته ویل
کېږي چې : دده زړه همیشه د الله پاک جَلَّ جَلَالُهُ په ذکر باندې مشغول
او مصروف وي. ﴿ يُسَيِّحُونَ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ لَا يَفْتُرُونَ ﴾ (الانباء)
یعنې شپه ورځ د خدای پاک جَلَّ جَلَالُهُ په ذکر لگیا وي، بیا سُستی
پکې نه پیدا کېږي.

۲- : (ولي) د صوفیاء کرامو په اصطلاح کې هغه چاته ویل
کېږي چې زړه یې د الله پاک جَلَّ جَلَالُهُ له محبت نه ډک وي. یعنې زړه
به یې تل د الله تعالی په ذکر مشغول وي.

۳- : ولي هغه چاته وايي چې زړه به یې د الله پاک جَلَّ جَلَالُهُ له
محبت نه ډک وي، حتی که د بل چا سره محبت هم کوي هغه به د
الله پاک جَلَّ جَلَالُهُ د رضا له پاره وي. لکه نبي کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
فرمایي: ﴿ إِن أَحَبَّ الْأَعْمَالِ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى : الْحُبُّ فِي اللَّهِ وَ الْبُغْضُ فِي اللَّهِ

(ازاد الطالبین (رواه احمد و ابوداؤد) ص: ۱۹، مکتبه رشیدیه)

ژباړه : بهترین د اعمالو هغه دا چې د چا سره محبت کوي هم
د خدای له پاره او که بغض کوي هم د خدای له پاره نو چې هغه
بهترین د اعمالو ده، هغه مقام به بیا ورته نصیب کېږي. لکه نبي

لومړی ټوک

کريم صلی الله علیه و آله و ابي: ﴿ مَنْ أَحَبَّ لِلَّهِ وَ أَبْغَضَ لِلَّهِ وَأَعْطَى لِلَّهِ وَمَنَعَهُ
فَقَدْ اسْتَكْمَلَ الْإِيمَانَ ﴾ ۱ زاد الطالبین (رواه ابوداؤد ، ص: ۱۹ ، مکتب

رشیدیه]

ژباړه: څوک چې له چا سره محبت کوي د الله تعالی له پاره
اویا بغض کوي له چا سره د الله تعالی له پاره او راکړه ورکړه
یواځې د خدای د رضا له پاره کوي معنا دا چې نېک او ښه سرې
ده ځکه ورسره راکړه ورکړه کوي، چا چې منع هم خاص د خدای
پاک جَلَّ جَلَالُهُ د رضا له پاره وکړه، معنا دا چې بد سرې ده په
گناهونو لگیا ده ، که محبت له چا سره کوي او که بد یې ایسه وي
هم. یعنې هرڅه یې د الله پاک له پاره وي. نو زړه یې ډک وي په
محبت د الله. حتی که دځان سره محبت کوي هم د الله پاک جَلَّ جَلَالُهُ
له پاره یې کوي چې زه د الله پاک جَلَّ جَلَالُهُ یو مخلوق یم او که د بل
سره محبت کوي هم د الله پاک د رضا له پاره یې کوي

۱ تفسیر مظهری ج: ۵/ ص: ۲۸

فناء القلب

چې له دې نه په دوهمه اصطلاح د صوفیه کرامو تعبیر کېږي
په فنا د قلب سره. چې د دغه انسان زړه د الله پاک جَلَّ جَلَالُهُ په عشق
او محبت کې دومره فاني شي چې د بل چا یاد بالکل ورته نه پيدا
کېږي. په زړه کې یې یواځې د الله پاک محبت وي بل څه ورته نه
پيدا کېږي چې زړه د الله تعالی په ذکر کې مستغرق شو، ثمره یې

داده چې ددې انسان ظاهر او باطن بيا دواړه په شريعت برابر شي،
 د ظاهر او باطن اصلاح يې وشي. اخلاق يې په شريعت برابر شي.
 حسد، رياء، كبر عجب او نور خومره مهلك امراض چې وي هغه
 بيا ورڅخه لرې شي او هغه نېك صفات يې په زړه كې ځای
 ونيسي چې ددې نه داهل تصوف په اصطلاح په فنا د نفس سره
 تعبير كېږي [تفسير مظهرې ج: ۵ / ص: ۲۸]

يو فنا د قلب ده او بله فنا د نفس ده. په گناهونو امر كونكي،
 يعني اماره بالسوء نفس ده، چې زړه اصلاح شو، زړه د الله
 تعالى په ذكر لگيا شو، د الله تعالى له محبت نه ډك شو نو نفس
 به يې تابع كېږي، بيا له نفس څخه هغه اخلاق رذيله ټول ختمېږي
 ، نفس بيا په نيكو اخلاقو متصف كېږي. نو بيا له دې څخه تعبير
 به فنا د نفس سره كېږي.

د بقاء بالله يا في الله مقام

چاته چې فنا القلب او فنا النفس مقام پيدا شي، نو بيا له
 دې نه وروسته مقام د بقاء راځي. لكه مونږ او تاسې چې خط بنه
 زده كړو بيا يې كه هيرو هم نه هيريږي ملكه وگرځي (ملكه يو
 كيفيت راښخه ته ويل كېږي) داسې نه چې اول دې يو دوه ټكي
 زده كړل، بيا دې پرېښودل تردې پورې چې هغه دې هېر شول، دې
 نه بقاء ويل كېږي، بلكې دې ته ويل كېږي چې انسان بيا په هغو
 صفاتو باندې رنگ شي، د الله پاك جل جلاله په عشق او محبت كې

رنگېدل بڼایسه کېدلو ته ویل کېږي، په حسنه صفاتو یا دیني
 رنگېدل، معنا دا چې متصف وګرځي، هغه دده ملکه وګرځي
 لکه د الله پاک جَلَّ جَلَالُهُ په حسنه صفاتو رنگېدلو ته وايي لکه الله
 پاک جَلَّ جَلَالُهُ فرمابي: ﴿صِبْغَةَ اللَّهِ وَمَنْ أَحْسَنُ مِنَ اللَّهِ صِبْغَةً﴾
 سورة البقرة: ۱۱۳۸ دا د الله پاک د دین رنگ ده. مثلاً دغه جوماتان
 مونږ یو رنگ ورکړو هغه په دغه دېوال پورې پاتې وي، نو دغه
 بقا ویل کېږي.

اویا بقاء دې ته وايي چې وروسته له فناء څخه کوم تجلیان
 ورته پیدا کېږي لکه د اضافي صفاتو تجلیات یا ذاتي صفاتو
 تجلیات یا ذاتي شیوناتو تجلیات یا د رب تعالی د ذات اقدیر
 بلا کیفه تجلیات. نو دی په همدغو تجلیاتو مزین شي. یعنې دغه
 تجلیات او انوار په دې کې خای ونیسي او دی پرې متصف شي.
 نو د عالم امر په تصفيې فناء او بقاء سره انسان ته ولایت صغری
 حاصلیږي، کوم چې ولایت د اهل الله وودې او ددوی مستقر،
 مقام لومړی د صفاتو ظلال دی او دې کیفیت ته چې لطیفه یا
 سالک ورسیري. یعنې چې سالک کله د اضافي صفاتو تجلیاتو
 ته ورسیري نو بیا دې ته (وصل مطلق) وايي او بیا یې چې کله
 ذاتي صفاتو، ذاتي شیوناتو او ذاتي اعتباریاتو ته عروج وشي
 نو دې ته هم (وصل مطلق) وايي. او بیا یې چې کله ذات بحت ته
 عروج وشي. یعنې د باري تعالی د ذات بحت تجلیات پرې نازل
 شي نو دې ته بیا (وصل غریبان) وايي. یا په بل عبارت د خالق او

مخلوق ترمنخ او يازره حجابده (پردي) دي، چي خيني ظلماني او
 خيني يي توراني دي، د هري لطيفي په تصفيي سره لس زره
 حجابده له منخه خي. يعني په (قلبي) (روحي) (سري) (خفي) او
 اخفي، لطائفو سره پنخوس زره حجابده له منخه خي او په قالب
 يعني (ذکر سلطان) او (لطيفة نفسي) سره شل زره نور حجابات
 له منخه خي او په نتیجه کي يي سالک خپل مقصود ته رسيږي.
 او په بله اصطلاح باندې دغو پنخو لطائفو او ذکر سلطان او
 لطيفة نفسي ته اووه گامه هم وايي. يعني (وصل عريان) ته
 سالک په اووه گامونو سره رسيږي.

دا نعمت عظمي چي له (وصل عريان) څخه عبارت دی
 انبيا و عتبه السلام او کاملو اهل الله و ته د ظلماني حجاباتو (چي
 عالم ممکن دی)، او له نوراني حجاباتو (چي د اضافي صفاتو
 تجليات، د ذاتي صفاتو تجليات، د ذاتي شيوناتو تجليات اود
 ذاتي اعتبارياتو تجليات) له لري کېدو څخه وروسته پيدا کېږي.
 يعني دا ټول حجابات چي کله لري شي نو (وصل) راخي، چي د
 پښتو له يوې مصري څخه هم دارنگه پست مطلب او راز
 څرگنديږي.

مصري:

کوردي په شنو ونو کي پت ده

مړوند را هسک کړه د شنو ونو له سرونو

خود حجاباتو له لرې کېدو وروسته هم د الله تعالی د مشاهدې
 څه موانع او اسباب ترسترگو کېږي چې هغه زمونږ د استعداد
 کمزورتیا ده. د مثال په توګه د خدای تعالی د ذات نورانیت خوږ
 لور او عالی دی که لمر ته وګورو چې یو مخلوق دی زمونږ اړه
 لمر ترمنځ حجاب (پرده) هم نشته خو بیا هم مونږ د لمر (سترګه)
 یا تیکي نه شو صحیح کولای. ځکه چې زمونږ سترګې بریښي او
 کمزورې دي او کامل مناسبت مو ترمنځ نشته. لیکن د ظلماني او
 نوراني حجاباتو له لرې کېدو وروسته د خپل پیغمبر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
 په متابعت اود کاملو اهل الله په توجه سره استعداد قوي کېږي
 او الله تعالی خپل (وصل عریان) سالک ته ور نصیب کوي.

مطلب دا چې د عالم امر په تصفیې سره چې پنځه لطیفې دي
 ولایت صغری ترلاسه کېږي، کوم چې د اهل الله و ولایت دی او د
 دوی د فیض مبد، په ابتداء کې ظل د صفاتو دی او په انتها، کې
 عین صفاتو ته رسېږي.

او په تزکیه د عالم خلق سره چې په واسطه د ذکر الهی سره چې
 څه مرتب کېږي دهغه تفصیل په لاندې ډول دی:

په تزکیه د لطیفه نفسی سره چې خلص او شیره د عناصر اربعه
 وو دی؛ ولایت کبری مرتب کېږي، کوم چې ولایت د
 انبیا و عَلَيْهِمُ السَّلَامُ دی. یعنې چې د لطیفه نفسی تزکیه راشي، فنا
 او بقاء حاصله شي او خپل مشرب ته ورسېږي نو ثمره او نتیجه
 یې ولایت کبری ده، کوم چې له ولایت صغری څخه فوق (لور) دی.

لکه نبي کریم صلی الله علیه و سلم چې په خپل مبارک ارشاد کې فرمایي چې: (خيارُکم فی الجاهلیة خیارُکم فی الاسلام إذا فقَّهوا).

یعنې دا نفس ناطقه په جاهلیت کې چې د انسان تزکیه او تصفیه نه وه راغلي هم سردار و او عالم امر یې د خان تابع گرځولی و او دی یې دنائت او پستی ته مائل کړی و، لپکن کله چې د انسان تزکیه او تصفیه راغله بیا هم دی (نفس ناطقه) سردار دی، ځکه چې دده په تزکیې سره ولایت کېږي مرتب کېږي چې د انبیاوو ولایت دی. او له ولایت صغری څخه ډېر فوق دی، کوم چې د عالم امر په تصفیه سره انسان ته مرتب کېږي او (خيارُکم فی الجاهلیة خیارُکم فی الاسلام إذا فقَّهوا) پرې صادقېږي.

یادونه:

د نفس ناطقه د تصفیه له پاره ایمان شرط دی. غیر اسلامي فرقې لکه: براهیمیه، جوگیان او داسې نور که هر څومره ریاضتونه وکړي نو دوی ته د نفس ناطقه تصفیه نه حاصلېږي او نه یې کولای شي. ځکه چې دوی ته د وجوبي حقایقو او د اضافي صفاتو، ذاتي صفاتو او ذاتي شیونانو نورانیت نه شي حاصلېدای، لپکن د عالم امر تصفیه کولای شي، نو ځکه په عالم ممکن کې ځینې کشفیات او تصرفات هم ورته حاصلېږي.

نو د نفس ناطقه په تزکیې سره ولایت کېږي مرتب کېږي، کوم چې د انبیاوو ولایت دی او د دوی د فیض مبداء او مستقره مقام د حق سبحانه و تعالی اسم ظاهر دی. یعنې د انبیاوو علیهم السلام د

فیض مبداء او مشرب د الله تعالی ذاتي صفات دي او د امتیانو یې
د باري تعالی د اضافي صفاتو ظلال دي، خو بیا له ابتداء څخه
وروسته دواړه عروج کوي آن تر بلا کيفه قرب د الله تعالی جَلَّ جَلَالُهُ
پورې. [مقدمة التصوف ص: ۷۰/۷۴]

د فنا اوبقا ترمنځ توپیر

علامه قشیري رَحْمَةُ اللَّهِ د فنا اوبقا توپیر داسې بیانوي چې
د صوفیا کرامو په نزد له فنا نه مراد اوصاف مذمومه لرې کیدل
دي. له بقا نه مراد په انسان د اوصاف محمودو پاتې کیدل دي.
په انسان کې له دوووله صفاتو نه یو صفت ضرور باقی وي
او دیوه له نفی (نیستی) نه د بل اثبات ضرور راځي، څوک چې
د اوصاف مذمومه نه فنا شول په هغه باندې محموده صفات ضرور
ظاهره کیږي. او په چا باندې چې مذموم خصلتونه غالب شول بیا
له هغه نه صفات محموده پتیري. او دا خو د مناطقو یوه قاعده
هم ده چې اجتماع د نقیضینو هم ناروا او ارتفاع د نقیضینو هم
ناروا ده او دغه دواړه صفتونه په خپل منځ کې سره ضدین دي.
او دا خبره یادو ساتئ چې په کومو اوصافو انسان متصف کیږي
افعال یا اخلاق او یا احوال دي:

۱- افعال: هغه دي چې په هغه کې انسان په خپل اختیار سره
تصرف کوي.

۲- اخلاق: هغه صفات دي چې په انسان کې په فطري توګه باندې وي، البته د يو صفت له مسلسل عادت جوړولو نه صفت بدليږي.

۳- احوال: هغه دي چې په شروع (پيل) کې په انسان باندې واردیږي مګر د احوالو د صفایي دار و مدار د اعمالو په صفایي باندې دی. په دې اعتبار سره احوال هم اخلاق غوندې شمیرل کېږي، ځکه چې کله انسان د اوصاف مذمومه لري کولو کوشش پیل کړي نو بیا الله تعالی په ده باندې مهرباني وکړي او دی دښو او غوره اخلاقو څښتن شي.

همدارنگه چې کله انسان خپل کوشش صرف کړي د خپلو اعمالو تزکیه او پاکي کوي، نو الله تعالی په خپل کرم سره دده احوال پاک کړي، بلکې په کمال سره په ده باندې احوال واردیږي. لهدا چې کوم انسان هغه اعمال پرېږدي چې کوم په شریعت کې مذموم او بد دي دهغه سړي په اړه ویل کېږي چې دی د خپلو شهواتو نه فنا شو. او چې کله انسان د خپلو شهواتو نه فنا شي نو بیا الله تعالی عبادت او بندګي په ښه توګه سرته رسوي.

کوم انسان چې د زړه له اخلاصه د دنیا له مینې څخه بیزاره شي دهغه انسان په اړه ویل کېږي چې دا د دنیا له رغبت نه فاني شوی. کله چې له دنیا نه بې رغبت او فاني شي بیا دغه انسان په صدق او اخلاص سره د الله تعالی په طرف راجع شي.

او چا چې کوشش پیل کړ له خپل زړه څخه یې حسد (کینه) ، بخل ، غضب ، تکبر او داسې نو مذموم عادتونه لري کړل نودده په هکله ویل کیږي چې له بدو اخلاقو نه فنا شو .

او چې کله له بدو (مذمومو) اخلاقو نه فنا پیدا شوه نو دی بیا په پاکي او صدق کې تل پاتې وي .

نو اولیاء کرام او صوفیاء کرام د (ولي) تعبیر په دې سره کوي چې زړه یې په ذکر او محبت الهي کې مستغرق وي ، هغه ددغه

آیت معناه ده چې ﴿ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ ﴾ (البقره) یعني

هغه کسان چې په الله تعالی تصدیق لري خو له دې سره سره

ډار یې هم له مخالفت څخه یې همیش ځان ساتي . نو همیش یې

الله په یاد وي . په زړه کې یې د الله پاک جَلَّ جَلَالُهُ محبت وي . د گناه

محبت او مینې ته په زړه کې ځای نه ورکوي .

دا د دې آیت هغه ترجمه ده کومه ترجمه یې چې اهل تصوف

کړې ده . کله یواځې مؤمن ته هم د قرآن کریم په اصطلاح کې (ولي

) ویل کېږي . خودا د اولیاوو د تصوف په اصطلاح کوشش ده چې

سړی یو مقام ته ځان ورسوي . هغه دغه مقام ده .

د (ولي) علامې

چې مونږ یې په رښتیا سره وپېژنو چې دا ولي ده ، په ظاهره یې

څه علامې دي ؟

د (ولي) علامې :

۱- ﴿ ذَكَرَ الْبَغَوِيُّ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ سُئِلَ مِنْ أَوْلِيَاءِ اللَّهِ قَالَ: الَّذِينَ إِذَا رُؤُوا، ذُكِرَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ. ﴾

[تفسیر مظہری ج: ۵ / ص: ۴۰ ابن ماجہ کتاب الزہد ص: ۴ رقم الحدیث: ۴۱۱۹]

ژباړه: امام بغوي رحمه الله له نبي كريم صلى الله عليه وسلم نه روايت كوي چې دا ولياؤ الله و په هكله ورنه پوښتنه وشوه چې څوك دي؟ رسول الله صلى الله عليه وسلم ورته وويل: دخداى پاك دوستان هغه څوك دي چې دوى په ليدلو سره سړي ته الله پاك جل جلاله ورپه ياد شي.

۲- ﴿ قَالَ الْبَغَوِيُّ بَرَوَى عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ: قَالَ اللَّهُ

تَعَالَى إِنَّ أَوْلِيَاءِي مَنْ عِبَادِي الَّذِينَ يُذَكِّرُونَ بِذِكْرِي وَأُذَكِّرُهُمْ بِذِكْرِهِمْ ﴾

[تفسیر مظہری ج: ۵ / ص: ۴۰ ابن ماجہ کتاب الزہد ص: ۴ رقم الحدیث: ۴۱۱۹]

ژباړه: امام بغوي رحمه الله وايي چې له رسول الله صلى الله عليه وسلم نه روايت دى وايي چې الله تعالى ويلي دي: زما دوستان زما له بندگانو څخه هغه خلک دي چې زما په ياد دوى ياديري خلکو ته او ددوى په ياد زه ياديرم خلکو ته.

۳- عَنْ أَسْمَاءَ بِنْتِ بَرِيْدٍ، أَنَّهَا سَمِعَتْ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ،

يَقُولُ: أَلَا أُنَبِّئُكُمْ بِخِيَارِكُمْ؟ قَالُوا: بَلَى، يَا رَسُولَ اللَّهِ، قَالَ: خِيَارُكُمْ

الَّذِينَ إِذَا رُؤُوا، ذُكِرَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ.

[تفسیر مظہری ج: ۵ / ص: ۴۰ ابن ماجہ کتاب الزہد ص: ۴ رقم الحدیث: ۴۱۱۹]

ژباړه : له حضرت اسماء رَضِيَ اللهُ عَنْهَا نه روایت دی وايي : چې له رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نه يې اوریدلي دي چې ويل يې ايا زه تاسې ته بهترين دتاسو درونه ښایم ؟

صحابه کرامو ورته وويل بلې : يا رسول الله ! ده ورته وويل بهترين دتاسو هغه څوک دي چې کله دوی ولیدل شي سړي ته الله تعالی ورپه یاد کيږي.

يعني تعبير يې داسې ده چې : د (وايي) علامه داده چې ددوی په مجلس سره د انسان په زړه کې د الله پاک سره مينه او محبت پيدا شي. چې ددوی مجلس کوي، ددوی واقعات بيانوي نو اثر يې بيا داوي چې نفس مجلس شروع کړې نو له الله پاک جَلَّ جَلَّالَهُ سره يې مينه په جوش راشي. تعلق يې پيدا شي.

۴- ﴿ عن عمر ابن الخطاب رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ : رَسُولُ اللَّهِ

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ان من عباد الله لانا ساء ما هم بانبيا ولا شهداء ويغبطهم الانبياء والشهداء يوم القيامة بمكانهم من الله قالوا يا رسول الله تخبرنا من هم ، قال : هم قوم تحابون بروح الله على غير ارحام بين هم ، ولا اموال يتعاطونها ، فوالله ان وجوههم لنور وانهم على نور لا يخافون اذا خاف الناس ولا يحزنون اذا حزن الناس وقرأ : ﴿ أَلَا إِنَّ أَوْلِيَاءَ اللَّهِ لَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ

وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴾ ﴿ ٦٦ ﴾ [سورة يونس آيت ٦٢، درمشور ص ٣١٠ ج ٢، بحواله

ابوداود ، ابن جرير ، ابن ابي حاتم ، ابن سردويه ، تفسير قرطبي ص ٢٥٧ ، ج ٨ ، حليه ابي

نعيم ، شعب الايمان ببقی او تفسير مظهری ج : ٥ ص ٢٩]

ژباړه: له حضرت عمر رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روایت دی وایي چې نبی کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ویلي چې دا الله تعالی د بندگانو څخه ځینې داسې دي خلک چې په ورځ د قیامت کې به د هغو د حال غبطه انبیاء او شهداء کوي. ورنه وپوښتل شول چې دا خلک څوک دي؟

نبی کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ په ځواب کې وفرمایل: چې دا هغه خلک دي چې یوله بله سره محبت خاص د الله تعالی له پاره کوي ترمنځ یې هیڅ خپلوي هم نه وي چې کله خلک په خوف (ویره) کې مبتلا شي دغه خلک به په دغه وخت کې دوپریدلو والا نه وي او چې خلک غمجن وي دوی به غمجن نه وي.

اوبیایې دغه آیت ووايي: ﴿أَلَا إِنَّ أَوْلِيَاءَ اللَّهِ لَا خَوْفَ عَلَيْهِمْ

وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿۵۱﴾

۵- اخرج ابن مردويه عن ابي هريره رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قال سئل النبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عن قول الله: ﴿أَلَا إِنَّ أَوْلِيَاءَ اللَّهِ لَا خَوْفَ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿۵۱﴾ قال الذين يتحابون في الله وورد مثله من حديث جابر بن عبد الله اخرجه ابن مردويه (تفسير مظهری ج ۵ ص: ۱۲۱)

ژباړه: له حضرت ابو هريره رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روایت دی چې له نبی کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نه ددې قول د الله تعالی ﴿أَلَا إِنَّ أَوْلِيَاءَ اللَّهِ﴾ په هکله پوښتنه وشوه؟ نبی کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ په ځواب کې

و فرمايل : چې دا هغه کسان دي چې دوی په خپل منع کې د الله تعالی له پاره محبت کوي .

۶- حضرت ابودرداء رضي الله عنه فرمايي: چې مادني کريم صلى الله عليه وسلم نه اوریدلي دي چې : الله تعالی فرمايي : چې کوم خلک زما په خاطر په خپل منع کې محبت کوي زما محبت دهغوله پاره ثابت شو چې کوم خلک زما په خاطر په خپل منع کې ملاقات کوي زما محبت دهغوله پاره حق شو . چې کوم خلک زما په خاطر په خپل منع کې یوله بل سره ناسته اوولاره کوي زما محبت دهغوله پاره ضروری شو .

دا ټول هغه خلک دي چې زما مساجد زما په ذکر باندي آباده وي او خلکو ته دخیر تعلیم ورکوي اوزما د اطاعت په طرف خلک رابولي دغه زما اولیاء دي چې زه دغو ته دخپل عرش دسورې لاندې ځای ورکوم په خپل قرب کې ځای ورکوم اودخپل عذاب نه یې محفوظ کوم دنورو خلکو نه یې پنځه سوه (۵۰۰) کاله مخکې جنت ته داخلوم دوی به دهمیش له پاره په جنت کې عیش کوي . بیا

نبي کريم صلى الله عليه وسلم دغه آیت تلاوت کړه ﴿ أَلَا إِنَّ أَوْلِيَاءَ الْخ... ﴾ .

رواه درمنشور ج: ۲ ص: ۲۱۰ ، ترمذی کتاب الزهد باب: ۵۲ ، مسند احمد ج: ۵ ص: ۲۴۷/۲۲۲ ، کتاب حلیة الاولیاء ج: ۱ ص: ۲۴۷

۷- حضرت علی رضي الله عنه فرمايي: چې اولیاء الله هغه خلک دي چې ددوی مخونه دلیر خوب کولو له وجې نه زیروي ، سترگې یې

دهیری ژرا له وچې نه جنیجری وی ددیری لوری له وچې نه یې
 خیتې نری وی اوشونلې یې وچې وی . [تفسیر قرطبی ج ۸ ص ۲۵۸]
 ۸- حضرت بایزید بسطامی رَحْمَةُ اللَّهِ فرمایی : چې اولیاء الله دالله
 تعالی ناوې دي اوناوې نامحرم نشي کتلاي داناوې دمحبت په
 پردوکې پتې دي (عام خلک) یې نه په دنیا کې لیدای شي اونه په
 اخرت کې . [الرسالة القشيرية / باب الولاية / ص : ۲۱۲]

لکه دا په فارسي ژبه کې مشهوره خبره ده : ولي راولي مي
 شناسد ، يعنې ولي هرسړی نشي پيژاندي بلکې يواځې ولي يې
 پيژاندي شي .

۹- حضرت يحيى بن معاذ رَحْمَةُ اللَّهِ دا اولیاء الله صفت داسې
 بیانوي : چې دوی دالله تعالی سره انس او محبت دخپل خان لباس
 جوړوي . اودولایت مقام ته درسیدلو له امله دمجاهدې نه وروسته
 یې له روح سره تعلق راځي . [الرسالة القشيرية / باب الولاية / ص : ۲۱۲]
فایده : اوس دلته بڼیادي خبره داده چې ددغه (ولي) علامه
 چې په حدیث شریف کې ذکر شوه چې دده په لیدلو سره انسان ته
 خدای پاک جَلَّ جَلَالُهُ ورپه یاد یږي ، ددې وجه څه ده ؟ چې دا ولي
 ده ، بنده ده ، هغه خالق ده ، الله ده ، دده په لیدلو سره سړي ته هغه
 یاد یږي ، دده په مجلس سره انسان ته خدای پاک یاد یږي ، نو وجه
 یې داده چې مخکې ما درته وویل چې : (وِلِي) قُرب ته ویل کېږي ،
 قُرب دمحبت هغه بلاکیف درجه ده ، چې د خدای پاک جَلَّ جَلَالُهُ سره
 دځینو اشخاصو دومره نزدیکت راشي چې معیت ذاتي راشي ،

خداى پاک جَلَّ جَلَالُهُ فرمايي چې: بيا ددغه انسان سترگې، غوږونه، لاسونه او پښې بلکې هر اندام يې زه شم. او ددغه بنده او خداى پاک په منځ کې داسې قرب بلاکيف راغى چې معيت ذاتي ده نو د يووالى له وجې نه چې اوس مثلاً دواړه لاسونه يوځاى دي، اوس چې يو وينې نوبل هم ورسره ليدل کېږي، چې ښى لاس يادوي چې هم ورسره يادېږي، چې چې لاس يادوي نو ښى هم ورسره په خپله يادېږي.

ددې مثال داسې ده لکه: لمر په څلورم آسمان کې ده، خو چې شيشه ورته مخامخ شوه، هغه رڼا د لمر په دغه ديوال لگيږي، لمر سره له دې چې د باندې ده، په شيشه کې نشته يوې کرکۍ ته چې سپرې شيشه مخامخ کړي ددغې شيشې رڼا او تجلي هلته په دېواله باندې لگيږي، لکه څرنگه چې د لمر رڼا د باندې په دېواله لگيږي ځکه چې ددغې شيشې او لمر په منځ کې يوه علاقه د قرب راغله، هغه انوار او شعاع چې د لمر وه هغې په دغې شيشې کې ځاى ونيوه نو په دې کې هم دا کمال پيدا شو چې دا شيشه اوس بل شان رڼا کوي. بلکې د شيشې نه چې کومه رڼا په دېواله لگيږي ددې رڼا اثر او تېزوالى تر هغې رڼا زيات وي کومه چې له لمر څخه پخپله صادرېږي.

همدارنگه پښه (مالوچ) درواخلئ، ځينې داسې شيشې شته چې دهغې وړانگه يا شعاع په مالوچو ولگيږي نو اور واخلي، د لمر په خپله وړانگه او رڼا باندې اور نه اخلي او ددې شيشې په دننه کې چې د لمر کومه وړانگه راغله دهغې په واسطه اور اخلي.

چې دهغه تقرر دلته په دوهم مکان کې راغی. په دغه ځای باندې اثر زیات شو. ځکه چې دلته علاقه د قرب ده، دا شیشه اودا پنبه د مکان په لحاظ هم سره نژدې دي، چې د لمر او پنبې په مابین کې په مکان کې بُعد (لرې والی) موجوده نو د لمر له رڼا نه اور نه اخلي اوددغې نژدې شیشې له رڼا نه پنبه اور اخلي.

یوسړی مسلمان ده یواځې یې کلمه ویلې ده، له الله سره یې تعلق جوړ شو، ځکه الله پاک فرمایي: ﴿اللَّهُ وَرِئُ الَّذِينَ ءَامَنُوا﴾ ۱ البقرة آیت ۱۲۵۷ خو جذب نه ورته پیدا کېږي، عشق او محبت ورسره نه وي، د خدای پاک جَلَّالَهُ د ذکر په وخت کې ورسره ژړا نه وي، حضور برابرېدل ورسره نه وي، لکن چې د بنده سره یې تعلق جوړ شو بیا دغه شیان پکې پیدا کېږي. ولې؟ ددوی مناسبت او قرب سره ده، ددغه قرب په لحاظ دغه اثر پیدا کېږي. کله چې لمر ته دلته شیشه مخامخ ونیسو نو ددغې شیشې پرک چې څوک وويني نو لمر ورته په یادېږي او کته؟ نو هغه انوار چې ددغه ولي په سینه کې وي ددغو انوارو په مشاهده او لیدلو سره الله ورته په یادېږي. اصلي مبداء الفیض خو خداوند متعال ده. هغه انسان ته ور په یاد شي.

دوهمه وجه داده چې: خدای پاک په دغو اولیاوو کې ماده د استعداد د تاثر من الله د تاثير فی غیر الله پیدا کړې، دغو اولیاوو کې قوت او استعداد ددې شته چې هغه فیوضات چې د الله تعالی له طرف نه نازلېږي په مخلوق باندې دهغو قبولي کولی

شي، تاثر من الله معنا دخداى پاك جَلَّ جَلَالُهُ له لوري چې كومه
تأثيرات راځي دهغه تاثر كولى شي. قبولي او برداشت يې كولى
شي او بيا چې هغه تحمل په دوى كې راغى ځاى يې ونیو بيا په
دوى كې خداى پاك جَلَّ جَلَالُهُ ماده د تاثير ايښې ده چې بيا به نور
مخلوق ترې متاثر كېږي، اوس نو چې دهغه انوار او فيوضات په
ده كې راغلل، ده تاثر قبول كړ، له دې نه چې تاثير راځي نو فې
الحوال الله پاك جَلَّ جَلَالُهُ انسان ته ورپه ياد شي. لكه مخكې مې چې
په مثال كې درته وويل چې: د شيشې پر ك سړى په دېوال وويني
نو سړي ته لمر ور په ياد شي چې لمر راختملى ده، په دغه شيشه
كې قابليت د تاثر د لمر د شعاعو ده، د لمر د شعاعو د اجتماع
قابليت يې په ځان كې راوستى، اوس په دغه كې اثر هم خداى
پاك جَلَّ جَلَالُهُ ايښى ده، قوت د تاثير چې ددغه هغه شعاع چې دلته
پكې جمع شوي دي بېرته له دغه نه په بل كې هم اثر كوي، اوس نو
چې په بل كې اثر راغى اثر چې څوك وويني مؤثر ورپه يادېږي. دا
اثر ددغې شيشې چې هلته پيدا شو په دغه كې اصلي اثر د لمر نه
پيدا او هغه مؤثر و.

نو له دغه ولي سره چې دغه مقام ده چې سړى يې وويني نو الله
پاك جَلَّ جَلَالُهُ سړي ته ور په يادېږي وجه يې داده چې د الله جَلَّ جَلَالُهُ
سره دده علاقه پيدا شوې ده، نو له الله جَلَّ جَلَالُهُ څخه يې تاثرات د
فيوضاتو كړي دي، ددغو فيوضاتو اثر چې په بل ځاى كې راغى
نو سړي ته هغه ورپه يادېږي چې اصل مؤثر هغه ده. مخكې وويل
شو. د ولي علامه داده چې: ددوى په ليدلو سره به الله پاك جَلَّ جَلَالُهُ

انسان ته ورپه ياديرې. د الله پاک جَلَّ جَلَّالَهُ په ياد به دوی سرې ته ورپه ياديرې. اودغه طريقه د ياد ده چې ددوی ظاهر شکل دې وليد، د سنتو او شريعت پابندي دې يې وليده نودهغه له وجې نه له شريعت سره ستا محبت پيدا شو. هغه سنت طريقو په تا کې تاثير وکړ. نو ځکه الله پاک جَلَّ جَلَّالَهُ درته په ياد شو.

اودا چې څوک د اذکار باطنه وو څښتن وي چې د کوم ولي په مجلس کې کيني نو لطائف يې خود بخود چالان شي. (اذا رُؤا ذُکِر الله، چې دوی وليدل شو نو الله يې هم په ياد شو. هغه دده په زړه او په لطائفو کې چې کوم تاثر من الله راغلی هغه تاثير فی الحال په بل کې هم راغی، دهغه لطائف هم ورسره چالان شول، چې کله دی وليدل شي نو الله جَلَّ جَلَّالَهُ ورپه زړه کېږي.

اودغه استعداد دتاثير په خلکو کې دجنسي، نوعي او شخصي مناسبت له امله ده. نو دغه تاثر او تاثير تقاضا د حصول دحضور بالله کوي خو ياديدل دالله تعالی په ليدلو ددوی او په ناسته له دوی سره په دې شرط سره چې دغه سرې منکر نه وي.

﴿وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ﴾ (سورة المائدة آيت ۲۴)

ای الخارجين عن الايمان والانقياد. يعنى الله تعالى فاسقانو ته هدايت نه کوي، ځکه دوی له ايمان او انقياد نه خارج دي.

﴿وَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: قَالَ اللَّهُ تَعَالَى: مَنْ عَادَى لِي

وَلِيًّا فَقَدْ آذَنَنِي بِالْحَرْبِ...﴾ (تفسير مظهری ج: ۵/ص: ۲۱ البخاری ج ۱ ص ۱۲ ص ۹۶۳ |

ژباړه: رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وايي: چې الله تعالى ويلي دي: څوک چې زما له دوستانو سره د بنسټني کوي زما د جنگ اعلان ده ورته.

د (ولي) تعريف او ولي په غيب علم نه لري

د (ولي) هغه تعريف نه ده کوم چې په عوامو کې مشهور ده. تفسير مظهري ليکي چې: د عوامو په نزد (ولي) دې ته ويل کېږي چې هغه به کرامات لري، خارق العادة کارونه به ورڅخه صادرېږي، داسې شيان به دده په لاس کېږي چې عام انسانان له هغه څخه عاجزه وي، او يابه دې په مغيباتو (پټو خبرو) باندې خبر وي. نو دا د ولي علامه نه ده، لکه زمونږ اکثره خلک اوس هم په دې عقیده دي چې ولي ته به ډېرې پټې خبرې معلومې وي او هر څه چې دې غواړي کولی به يې شي. نه: دا د عوامو اصطلاح ده. دا د ولي علامه نه ده. ځکه ډېر داسې اولياء الله دي چې نه کرامات لري او نه په مغيباتو باندې علم لري.

۱- لکه نبي کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: ﴿وَلَوْ كُنْتُ أَغْلَمُ

الْغَيْبَ لَأَسْتَكْتَرْتُ مِنَ الْخَيْرِ﴾ [اعراف: ۱۸۸] که زه په غيب

پوهېدی ما به د خپل ځان له پاره ډېر خیر جمع کړی وای.

۲- نبی کریم ﷺ فرمایي: ﴿ وَلَا أَقُولُ لَكُمْ عِنْدِي

خَزَائِنُ اللَّهِ وَلَا أَعْلَمُ الْغَيْبَ ﴾ [سورة هود آیت: ۳۱]

بلکې د اولیاوو په اصطلاح کرامت ته (حيض الرجال) ويل کېږي يعنې دا د نرانو حيض ده او بنسټې ته چې حيض ورشي په خپله جامه باندې شرميرې ، هغه د وينو ځايونه چاته نه وربنکاره کوي، بلکې پتوي يې. [تفسير مظهري ج: ۵/ص: ۴۱]

کامل ولي ته چې کوم کرامت خدای پاک جَلَّ جَلَالُهُ ورکړی هم وي نو دی يې خلکو ته نه بنسکاره کوي، له خلکو څخه يې حتی الامکان پتوي. که کله ترې صادر شي په وخت د غلبې د حال کې ، چې دی د جذب په حالت کې وي په خپل کنټرول او اختيار کې نه وي ، هلته د خدای پاک جَلَّ جَلَالُهُ عشق په ده دومره غالب شي چې له اختياره ووځي، نو يو کرامت ورڅخه صادر شي، نور پت شيان نه شي ليدلای. يا خوارق صادرېدل دا شرط يا علامه د ولايت نه ده، دا له اولیاوو الله نه پرته نورو ته هم پيدا کېږي، بلکې غير مسلمانو ته هم پيدا کېدای شي.

مونږ اوتاسې په ميښی او صدرا کې ويلي دي چې : يوه ډله د يونان د علماوو په هغو په کشف کار کاوه ، او سره له دې چې د کوم سماوي دين تابع هم نه و، خو بيا هم کشفيات ورته پيدا کېدل. دا خوارق خو جوگيان هم کولای شي، چې جوگ پوخ کړي او بيا په هوا الوزي. نو که يو څوک په شريعت برابر نه وي او له هغه څخه خوارق صادرېږي دا ولايت او کرامت نه بلکې استدراج

لومړی ټوک

ده. نور دا چې کرامت په قرآن کریم ثابت ده. لکه د بې بې مريمي
 رَضِيَ اللهُ عَنْهَا په هکله چې راخي: ﴿ وَكَلَّمَهَا زَكْرِيَّا كَلِمًا دَخَلَ عَلَيْهَا
 زَكْرِيَّا الْمِحْرَابَ وَجَدَ عِنْدَهَا رِزْقًا قَالَ يَمَرْيَمُ أَنَّى لَكَ هَذَا
 قَالَتْ هُوَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿۳۱﴾
 [آل عمران: ۲۸]

ژباړه: او(الله) کفيل وگرځاوه دې لره زکريا عَلَيْهِ السَّلَام هر کله به
 چې ننوت دې ته زکريا عَلَيْهِ السَّلَام په محراب (په عبادت خانه) کې نو
 موندله به يې له دې (مريمې) سره څه روزي (يعنې ميوې د ژمي په
 اوړي، او ميوې داوړي په ژمي کې).

نو کرامت د اولياوو حق ده. زمونږ د عقيدې موافق که له نفس
 کرامت نه څوک منکر شي نو په اتفاق سره ورته ضال او مضل
 ويل کېږي، خو په کفر کې يې شک ده.

اوپه دغه ولي کې چې دغه کمالات پيدا شول، نو حضرت ابن
 عمر رَضِيَ اللهُ عَنْهُما وايي: تقوا دې ته وايي چې ته خپل نفس تر هيچا هم
 خیر او بهتر ونه بولي.

حضرت مجدد الف ثاني شيخ احمد سرهندي فاروقي قدس الله
 سره وايي چې: څوک خپل ځان د کافر فرنگي نه بهتر و بولي نو هم
 د الله پاک جَلَّ جَلَالُهُ معرفت پرې حرام ده. [تفسير مظهري ج: ۵ / ص: ۲۹
 حاشيه ۱۲]

حضرت سعدي رَحِمَهُ اللهُ وايي: نند شاخ پرميوه سر برزمن.

دا قانون ده د سپیدار او چنار ونې پورته خيژې غټېږي، ځکه چې بې مېوې دي، هره بې مېوې ونه چې وي مخ پورته به روانه وي، خو منډه چې له مېوې نه ډکه شي چې خومره ډکېږي نو درنېږي بياخو ته يې لاندې د ځمکې خواته راکاږه شي. د څرما ونه جگه ده خو ميوه يې چې په سر کې ده ميوه يې کوزه راخوړنده وي نو څوک چې د خدای پاک جَلَّ جَلَالُهُ حقيقي ولي وي نو هغه به يې له خلکو نه غټه نه وايي. خان به له نورو عامو مسلمانانو بهتر او ښه نه بولي.

د ولايت اسباب چې په څه سره پيدا کېږي؟

د (ولي) د ولايت سبب څه شی ده؟ ولايت په څه پيدا کېږي؟ اصل کې سبب د حصول د ولايت له پاره انعکاس د انوارو د رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ده، د انسان په سينه کې چې د نبي کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مشکوة النبوة د سينې مبارکې فيوضات، انوار او اخلاق دي دا چې چېرې منعکس شوي، دغه رڼا چې چېرې ولگېده نو هلته بيا ولايت پيدا کېږي. خو په ظاهر کې دا د نبي عَلَيْهِ السَّلَام د سينې انعکاس چې د ولي په سينه کې راځي ددې له پاره سبب څه ده؟ نو ددې له پاره دوه عمده سببونه دي:

د ولايت اول سبب: ﴿ كَثْرَةُ الْمُجَالَسَةِ مَعَ الْمُحَبَّةِ وَالْإِنْقِيَادِ بِالنَّبِيِّ صَلَّى

اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، أَوْ يَمَنُ بِنُوبِهِ ﴾ (تفسير مظهری ج: ۵/ ص: ۲۹) يعنې له نبي کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سره ډېره ناسته په ژوند کې. يا دده له نائبانو

او وارثانو سره خو چې ناسته په محبت او په انقياد وي، چې کوم حکم هغه کوي او دی یې په ښه طريقه سره ومني. اشتباه، تردد او انکار ورسره نه وي. نو یو په دې سبب باندې مقام د ولایت پیدا کېږي. دا ولې پیدا کېږي؟ ددې وجه به هم درته په لنډه توګه ووايم یواځې دغه ناسته او انقياد یې ولې ددې سبب کېږي؟ او نور نه کېږي؟

ځکه چې څوک ددغو خلکو سره کيني دهغه زړه د دین په رنگ رنگ شوی دی، یعنی ظاهر او باطن یې د خدای پاک جَلَّ جَلَالُهُ په دین برابر دی. نو ته چې له ده سره کېږي، ستا د زړه تعلق چې دده له زړه سره پیدا شو نو هغه د دین رنگ او انوار او فیوضات چې دده په زړه کې دي هغه به د تا زړه ورنه اخلي، ستا زړه به هم رنگیږي، په دې سره مقام د بقا پیدا کېږي، فنا خوراخي مقام د بقا پیدا کېږي چې دده په ناسته کې محبت پیدا کېږي بیا الله پاک جَلَّ جَلَالُهُ سړي ته ورپه یادېږي، بیا په زړه کې هغه د الله پاک جَلَّ جَلَالُهُ نوم ځای نیسي. دده ظاهر قالب چې په شریعت باندې برابر دی دده په ناسته او تعلق کې هغه به په تا باندې اثر کوي چې د تا ظاهر به په شریعت باندې رنگیږي، خود نبي کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ د انوارو انعکاس چې راخي هغه به د شریعت په متابعت راخي. (تفسیر مظهري ج: ۱۵ ص: ۲۹)

دولایت دوهم سبب: د ولایت د حصول له پاره دوهم سبب: کثرت (د پروالی) د ذکر ده: چې څوک ذکر ډېر کوي دغه سړي ته به بیا د ولایت مقام پیدا کېږي. دا بیا ولې سبب ده؟ ځکه چې د انسان زړه

د گناهونو له امله زنگ نيسي، چې گناه وشي نو په زړه کې تور داغ پيدا شي، که توبه واپستل شي بيا هغه داغ لرې کېږي او که نه بيا ځای نيسي. د نبي کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مبارک حديث ده چې: ﴿لِكُلِّ شَيْءٍ صَقَالَةٌ وَصَقَالَةُ الْقُلُوبِ ذِكْرُ اللَّهِ...﴾ (مشکوٰة المصابيح ج ۱) باب ذکر الله عزوجل والتقرب اليه ص ۲۱۳/۲۱۶ رواه البيهقي في الدعوات الكبرى د هر شي له پاره رېگمال شته، صفایي يې پرې کېږي چې هغه زنگونه يې بيا بېرته لېرې کېږي او د زړه له پاره رېگمال د الله پاک جَلَّ جَلَالُهُ ذکر ده. اوس نو دغه زړه چې د گناهونو د کدوراتو له وجې توروالی پکې راغلی ده دا په ذکر سره صفا کېږي چې په زړه کې صفایي راغله نو قابل د انعکاس گرځي، شیشه چې په خاورو کې پته وي د لمر رڼا په دې کې انعکاس کېږي؟ دا شیشه چې په دې کې د لمر رڼا دومره ځای نيسي چې بيا بل دېوال رڼا کوي دا په هغه صورت کې چې دا شیشه به صفا وي نو انعکاس چې په کوم زړه کې راځي هغه به صفا وي او د دې د صفایي لاره او طريقه نبي کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يواځې ذکر ښودلې ده.

اوس نو ذکر چې څومره ډېر کېږي دومره صفایي هم زیاته پيدا کېږي، څومره چې صفایي ډېرېږي دومره انوار ډېر پکې ځایېږي، ځکه په اولیاوو کې هم تفاوت ده، چې چاته څومره انعکاس وي، څومره چې د یو چا ذات اقدس صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سره تعلق زیاتېږي دومره هلته فیوضات زیاتېږي.

﴿ عن معاذ بن جبل قال سمعتُ رسولَ الله صلى الله عليه وسلم يقول
قال الله تعالى وجبت محبتي للمتحابين فيَّ والمتجالسين فيَّ والمتزاورين فيَّ
والمبازلين فيَّ ﴾ (مشكاة المصابيح ج: ۲ ص ۴۴۸ باب الحب في الله ومن الله)

ژباړه: له حضرت معاذ بن جبل رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی وايي: له
رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نه مې اوربېدلي ويل يې: چې الله تعالى
فرمايي چې: دوه کسان خاص دما له پاره په خپل منځ کې محبت
کوي او دما له پاره سره ملا ويږي سرکينې دما له پاره خرچه کوي
دهغو له پاره زما محبت واجب شو.

﴿ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: جَاءَ رَجُلٌ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى
اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، كَيْفَ تَقُولُ فِي رَجُلٍ أَحَبَّ قَوْمًا وَلَمْ
يَلْحَقْ بِهِمْ؟ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: الْمَرْءُ مَعَ مَنْ أَحَبَّ ﴾

اصحيح البخارى ج: ۲ كتاب الادب باب علامة الحب في الله رقم

الحديث ۶۱۶۹ ص: ۴۴۸

ژباړه: له حضرت عبد الله ابن مسعود رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی
وايي: چې يوسړى نبی کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ته راغي او ورته وې ويل
يا سوره الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ته څه وايي چې يو سړى د قوم سره محبت
کوي مگر ددغه قوم عمل ته رسيدلاى نه وي نونبى کریم
صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ او فرمايل: چې سړى به له هغه چاسره وي چې له
چاسره يې محبت وي. دنه رسيدلو مطلب دادي چې ددغه سړي
عمل ددغه قوم په شان نه وي.

عن ابی زید انه قال له رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الا ادلك على ملاي
هذا الامر الذي تصيب منه خير الدنيا والاخرة عليك مجالس اهل الذكر
واذا خلوت فحرك لسانك ما استطعت بذكر الله واحب في الله وابغض في
الله. رواه ابو نعيم كتاب حلية الاولياء ج ۱ ص ۲۶۷ كنز العمال ۱۲۲۲

ژباړه: ابو زيد رَضِيَ اللهُ عَنْهُ فرمايي: چې ماته نبي كريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
و فرمايل: چې زه درته او بنساييم چې هغه كوم شى دى چې په هغه
باندي د دنيا او آخرت كاميابي تر لاسه كيږي (يعنې په هغه باندي
د دنيا او آخرت د كاميابي دار او مداروي، هغه داده چې د اهل الذكر
د مجلسونو پابندي وكړه او كله چې يواځې يې نو د الله تعالى په
ذكر ژبه چلوه چې ترڅو دې طاقت او وس وي. او د الله تعالى له
پاره محبت كوه او بغض هم د الله تعالى له پاره.

د اولياء كرامو اقسام

دا اولياء بيا په دوه قسمه دي: مُريدان او مرادين.
نودا څومره پورته بيان چې مونږ وكړو دا د مریدينو مقام ده،
هغه څوك چې خليل الله دى، مرید د خداى پاك جَلَّ جَلَالُهُ د محبت
اراده لري، نودى به كوشش كوي او په دغو كوششونو باندي به
خداى پاك جَلَّ جَلَالُهُ دى داسې مقام ته رسوي چې بيا به د خداى
پاك جَلَّ جَلَالُهُ عشق او محبت دده په سينه كې ځاى پيدا كوي. بيا
به دده د محبت دنورو سينو د محبت له پاره گټه سونكى ثابتيږي.

بله ډله د اولياووته (مرادین) ویل کېږي، چې دوی خپل مراد او مقصد ته رسیدلي وي چې هغه دخپل خالق خوشاله کول دي مرادینو ته محبوبین هم ویل کېږي او مریدینو ته محبین هم ویل کېږي محبوب د کردگار دي.

﴿ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " إِنْ اللَّهُ إِذَا أَحَبَّ عَبْدًا دَعَا جِبْرِيلَ فَقَالَ: إِنِّي أَحِبُّ فُلَانًا فَأَجِبُّهُ، قَالَ: فَيَجِبُّهُ جِبْرِيلُ، ثُمَّ يُنَادِي فِي السَّمَاءِ فَيَقُولُ: إِنْ اللَّهُ يُحِبُّ فُلَانًا فَأَجِبُّوهُ، فَيَجِبُّهُ أَهْلُ السَّمَاءِ، قَالَ ثُمَّ يُوضَعُ لَهُ الْقَبُولُ فِي الْأَرْضِ، وَإِذَا أَبْغَضَ عَبْدًا دَعَا جِبْرِيلَ فَيَقُولُ: إِنِّي أَبْغِضُ فُلَانًا فَأَبْغِضُهُ، قَالَ فَيَبْغِضُهُ جِبْرِيلُ، ثُمَّ يُنَادِي فِي أَهْلِ السَّمَاءِ إِنْ اللَّهُ يُبْغِضُ فُلَانًا فَأَبْغِضُوهُ، قَالَ: فَيَبْغِضُونَهُ، ثُمَّ تَوْضَعُ لَهُ الْبَغْضَاءُ فِي الْأَرْضِ ﴾

اصحيح المسلم كتاب البر والصلة والادب، باب اذا احب الله عبداً امر
آه ج ۲ ص: ۲۳۱ رقم الحديث: ۱۲۶۲۷

ژباړه: له حضرت ابوهريره رضي الله عنه نه روايت دی وايي: چې رسول الله صلى الله عليه وسلم ويلي دي: چې دالله جل جلاله له چا سره محبت پيدا شي نو جبرئيل عليه السلام ته حکم وکړي چې زه د فلانکي سره محبت لرم، ته محبت ورسره کوه، نبی صلى الله عليه وسلم وايي جبرائيل عليه السلام ورسره محبت کوي بيا هغه په آسمانونو کې اعلان وکړي، چې الله تعالی له فلاني سره محبت لري تاسې هم ورسره محبت کوئ. نو داسمانونواهل هم محبت ورسره کوي. نبی عليه السلام وايي چې بيا دزمکې د خلکو په زړونو کې هم خدای پاک جل جلاله هغه ور محبوب کړي.

اوله یو چا خخه چې دالله تعالیٰ بد را شی نو جبرئیل عَلَيْهِ السَّلَامُ
 راوغواری ورته وایي زما فلانی سرې بد ایسې نو ته یې هم
 بد ایسوه ، نبی عَلَيْهِ السَّلَامُ وایي چې جبرائیل عَلَيْهِ السَّلَامُ دغه سرې
 بد اېسوي ، بیا په اسمانونو کې اعلان وکړي چې الله تعالیٰ له
 فلانکي سرې سره بغض لري تاسې هم ورسره بغض کوئ . نو
 داسمانونو مخلوقات یې هم بد اېسوي ، نو دزمکې په خلکو کې هم
 منفور شي دنیک خلکو ترپام هم دغه شخص بد ورخي . خدای پاک
 دې مور او تاسې بلکې ټول مسلمان له داسې بد حالت او کیفیت
 خخه وساتي .

د نېکو خلکو محبت له یو چا سره دا دلیل د محبت ده . هغه
 علامه چې مو مخکې ذکر کړي هغه ددې مرید وي .
 او هغه اولیاء چې مرادین دي دهغو علامه داده چې د
 مسلمانانو به له ده سره ډېره جوړه وي . له یو چا سره چې د
 مسلمانانو مینه زیاتېږي او په زړونو کې یې قدر زیاتېږي دا ددې
 دلیل ده چې دی محبوب ده ، څوک چې په مشرب د حضرت رسول
 ﷺ وي هغه محبوبین دي ، هغه مرادین دي ، هغو ته
 خدای پاک جَلَّ جَلَالُهُ دغه مقام ورنصیب کړی .

په قرآن مجید کې یې مثال دادی : چې الله تعالیٰ خپل
 محبوب محمد ﷺ معراج ته بوتلووې فرمایل : ﴿سُبْحٰنَ
 الَّذِیْ اَسْرٰی بِعَبْدِهٖ لَیْلًا مِّنَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ اِلَی الْمَسْجِدِ الْاَقْصَا﴾

سورة الاسراء آیت ۱۱

ژباړه: پاک ده هغه ذات چې بويې تللو خپل بنده په شپه کې له مسجد حرام څخه و طرف دمسجد اقصی ته.

نوالله تعالی خپل محبوب معراج ته بوتلو دادمراد سره معامله وه. او چې کله دمريد معامله وه نووې فرمايل: ﴿فَلَمَّا جَاءَ

مُوسَى لِمِيقَاتِنَا﴾ چې کله موسی عَلَيْهِ السَّلَام زمونږ ملاقات ته راغی.

نوالله تعالی له نبي کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سره دمراد معامله وه او دموسی عَلَيْهِ السَّلَام سره دمريد معامله وه.

اوس گورئ موسی عَلَيْهِ السَّلَام له الله تعالی نه دشرح صدر دعا

غواړي ﴿رَبِّ اشْرَحْ لِي صَدْرِي ﴿١٥﴾ وَيَسِّرْ لِي أَمْرِي ﴿١٦﴾﴾ [طه: ۱۶]

او الله تعالی نبي کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ته شرح صدر خپله ورپه

برخه کوي دغو بنستلو اړتيا هم نشته فرمايي: ﴿أَلَمْ نَشْرَحْ لَكَ صَدْرَكَ

﴿١٥﴾ [الانشراح]

نو دمريد او مراد معامله ډير توپير لري.

داوليا، کرامو پاييلې، انجام او عاقبت دقرآني اياتو نو

او نبوي احاديثو په رڼا کې

تر ټولو دپام وړ خبره داده چې داولياؤ کرامو انجام، عاقبت

او پاييلې به څه ډول وي. په قرآن کریم او احاديثو کې ددغو بزرگانو

انجام څنگه بیان شوی دی ؟ په قرآن کریم کې ددوی انجام داسې بیان شوی چې: ﴿لَهُمُ الْبُشْرَىٰ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ﴾

[سورة یونس آیت ۱۶۴]

یعنې ددې اولیاء کرامو له پاره زېری دی په ژوند د دنیا او آخرت کې. زېری د دنیا په ژوند کې څرنگه دی ؟ د نبی کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ په ژوند کې زېری دا و چې ده به بشارت د جنت ورکاوه ، څوک چې د خدای پاک جَلَّ جَلَالُهُ ولي و هغه ته د نبی کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ په ژبه وویل شول چې :

﴿ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَبُو بَكْرٍ فِي الْجَنَّةِ، وَعُمَرُ فِي الْجَنَّةِ، وَعُثْمَانُ فِي الْجَنَّةِ، وَعَلِيٌّ فِي الْجَنَّةِ، وَطَلْحَةُ فِي الْجَنَّةِ وَالزُّبَيْرُ فِي الْجَنَّةِ، وَعَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَوْفٍ فِي الْجَنَّةِ، وَسَعْدٌ فِي الْجَنَّةِ، وَسَعِيدٌ فِي الْجَنَّةِ، وَأَبُو عُبَيْدَةَ بْنُ الْجَرَّاحِ فِي الْجَنَّةِ﴾ ارواه ابوداود حديث: ۱۶۵۰، والترمذي حديث: ۳۷۴۷، وابن

ماجد حديث: ۱۲۳، او مسند امام احمد: ۱/۱۸۸/۱۸۷/۱

یعنې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ پورتنیو لسو وارو صحابه کرامو رَضِيَ اللهُ عَنْهُمْ ته د جنت زېری ورکوي چې دوی جنتیان دي. دا خو په یوه واقع کې دا جمال په صورت کې زیري ورکړی شوي ، ډیرو صحابه کرامو رَضِيَ اللهُ عَنْهُمْ ته یې د تفصیل په طریقه هم زیري ورکړي دي چې یوڅو مثالونه یې په لاندې ډول دي :

دابوبکر رَضِيَ اللهُ عَنْهُ په هکله وايي: ﴿وقال امانك يا ابا بکر اول من يدخل الجنة من امتي﴾ (رواه ابوداود كتاب السنة باب ۱۸) ﴿قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «أَنَا أَوَّلُ مَنْ تَنَشَّقُ عَنْهُ الْأَرْضُ ثُمَّ أَبُو بَكْرٍ ثُمَّ عُمَرُ» (ارواه الترمذی حدیث ۱۳۶۱۲) قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «الْكُلُّ نَبِيٌّ رَفِيقٌ وَرَفِيقِي - يَعْنِي فِي الْجَنَّةِ - عُثْمَانُ» (ارواه الترمذی حدیث ۳۶۹۸) وابن ماجه د حضرت عبد الله ابن سلام رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ په هکله وايي چې: دا جنتي ده. ﴿إِنَّهُ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ، مَتَّفِقٌ عَلَيْهِ عَنِ سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ﴾ (ارواه البخاری ومسلم عن ابن عمر) د حضرت ابن عمر رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ په باب کې وايي چې: (رجلٌ صالح) دا ډېر نېک سړی دی. ﴿عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لِعَلِيٍّ: أَنْتَ مِنِّي بِمَنْزِلَةِ هَارُونَ مِنْ مُوسَى إِلَّا أَنَّهُ لَا نَبِيَّ بَعْدِي مَتَّفِقٌ عَلَيْهِ﴾

[رواه البخاری کتاب فضائل اصحاب النبي صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ باب ۹ / والترمذی کتاب

المناقب باب ۲۰ حدیث ۴۲۴۰]

ژباړه: له حضرت جابر رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ نه روايت دی وايي: چې نبي کریم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حضرت علي رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ته وايي چې: ته ماته داسې يې لکه حضرت هارون عَلَيْهِ السَّلَام حضرت موسى عَلَيْهِ السَّلَام ته، خو يواځې فرق دادی چې له ما نه وروسته بل پيغمبر نشته. يعنې هغه نبي و ته نبي نه يې. ﴿عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: مَنْ كُنْتُ مَوْلَاهُ فَعَلِيٌّ مَوْلَاهُ﴾ (ارواه الترمذی: حدیث ۲۷۱۳ / ومسنند احمد ۱/۸۴/۱۱۸ / ۱۱۹/۱۵۲) چاته چې زه گرن يم هغه ته به حضرت علي رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ هم

گران وي

د حضرت فاطمې رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا په هکله وايي:

﴿عَنِ الْمِسْوَرِ بْنِ مَخْرَمَةَ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ: فَاطِمَةُ بَضْعَةٌ مِنِّي، فَمَنْ أَغْضَبَهَا أَغْضَبَنِي﴾ ۱ رواه البخاري كتاب فضائل اصحابه النبي
 من الله عليه باب ۱۲/۲۹/ حديث: ۱۳۷۱۴

ژباړه: له حضرت مسور ابن مخرمه رضي الله عنه نه روايت دی وايي: چې رسول الله صلى الله عليه وسلم ويلي دي: چې حضرت فاطمه رضي الله عنها زما د وجود جز ده خوک چې دا په غضب کوي گویا ما په غضب کوي.

د حضرت د حسن رضي الله عنه او حسين رضي الله عنه په باره کې وايي: ﴿عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: الْحَسَنُ وَالْحُسَيْنُ سَيِّدَا شَبَابِ أَهْلِ الْجَنَّةِ﴾ ارواه الترمذي حديث: ۲۷۶۸، وابن ماجه حديث: ۱۱۱۸

ژباړه: له حضرت ابو سعيد خدری رضي الله عنه نه روايت دی وايي: چې رسول الله صلى الله عليه وسلم ويلي دي: حضرت حسن او حضرت حسين به د جنت د خوانانو سرداران او مشران وي.

د مریم رضي الله عنها او خديجه رضي الله عنها په باره کې داسې وايي: ﴿وَقَالَ خَيْرٌ نِسَائِهَا مَرْيَمُ بِنْتُ عِمْرَانَ وَخَيْرٌ نِسَائِهَا خَدِيجَةُ بِنْتُ خُوَيْلِدٍ﴾ [صحيح البخاري كتاب مناقب الانصار باب: ۴۵/ ومسلم كتاب فضائل الصحابه حديث: ۱۶۹]

ژباړه: رسول الله صلى الله عليه وسلم ويلي: چې حضرت مریم رضي الله عنها دخپلې زمانې د نیکو بهتره او غوره ښځه وه او حضرت خديجه رضي الله عنها دخپلې زمانې د نیکو بهتره او غوره ښځه وه.

د حضرت عائشہ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا پہ بارہ کپی داسی وایسی: ﴿ وَإِنَّ فَضْلَ عَائِشَةَ عَلَى النَّسَاءِ كَفَضْلِ الثَّرِيدِ عَلَى سَائِرِ الطَّعَامِ ﴾ [رواه البخاری فضائل صحابہ باب ۱۲۵ و مسلم فضائل صحابہ حدیث: ۸۸۹/۷۰]

ژباړه: بېشکه د حضرت عائشہ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا فضل او بهتري په نورو بنحو داسی ده لکه دشورا دمړی په نورو مړیو.

﴿ وقال نعم الرجل سيد بن حصير ثابت بن قيس نعم الرجل معاذ بن جبل نعم الرجل معاذ بن عمرو بن الجموح ﴾ [رواه مسند احمد: ۱۴۱۹/۲]

﴿ وقال ان الجنة نشتاق الى ثلاثة على وعمار وسلمان ﴾ [رواه البيهقي

كتاب مجمع الذوائد: ۱۱۷/۹ والتبريدي كتاب مشكوة المصابيح ۶۲۲۵۲ والمتقي الهندي: كتاب كنز العمال: ۱۲۳۱۱۲]

د پام وړ خبره خو داده چې خلک په جنت پسې مړه شول چې جنت پیدا کړي او جنت بیا د حضرت علي، حضرت عمار، او حضرت سلمان رَضِيَ اللهُ عَنْهُمْ غوښتنه کوي.

د انصارو مبارکانو په حق کې نبي کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمایي او بشارت ورکوي چې: ﴿ عَنْ عَدِيِّ بْنِ ثَابِتٍ، قَالَ: سَمِعْتُ الْبَرَاءَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ، قَالَ: سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، أَوْ قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: الْأَنْصَارُ لَا يُحِبُّهُمْ إِلَّا مُؤْمِنٌ، وَلَا يُبْغِضُهُمْ إِلَّا مُنَافِقٌ، فَمَنْ أَحَبَّهُمْ أَحَبَّ اللهُ، وَمَنْ أَبْغَضَهُمْ أَبْغَضَ اللهُ ﴾

[رواه البخاری مناقب الانصار باب ۴ حدیث ۲۷۸۲]

﴿ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: آيَةُ الْإِيمَانِ حُبُّ الْأَنْصَارِ، وَآيَةُ
النِّفَاقِ بُغْضُ الْأَنْصَارِ ﴾ [رواه البخاري في كتاب الايمان رقم الحديث ۱۱۷]

يعني دانصارو مباركانو د نبي كريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سره محبت دا
د ايمان علامه ده. ولي هغه ټول د خداوند متعال جَلَّ جَلَالُهُ دوستان
دي، څوك چې ددوی سره محبت كوي دا مسلمان ده. هغه ټول د
الله پاك جَلَّ جَلَالُهُ اولياء او دوستان دي. څوك چې بغض ورسره
كوي هغه منافق ده. د ټولو صحابه كرامو رَضِيَ اللهُ عَنْهُمْ په باب كې
مجموعي بشارت د خداي پاك جَلَّ جَلَالُهُ له طرفه دادي چې: ﴿رَضِيَ
اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ﴾ [سورة مجادله آيت ۱۱۲]. ﴿وَكَلَّا وَعَدَّ اللَّهُ
الْحُسْنَى﴾ [سورة الحديد آيت ۱۰]

﴿ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ وَالَّذِينَ مَعَهُ أَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ رُحَمَاءُ بَيْنَهُمْ

الايه ﴾ [سورة الفتح آيت ۱۶]

ژباړه: محمد صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رسول او راليرل شوی دالله تعالی دی
(په حق سره) او هغه کسان چې له ده سره دي سخت دي ازروی
مقابله او مجاهده پر کافرانو باندي مهربانان او زړه سواندي دي
پخپلو منځو کې.

دومره لوی زيری او سند چې چاته الله تعالی ورپه برخه کړي نو
هغوی به ولي اندېښنه او فکر کوي اوبيا چې دا وعده اوزيری وي

هم دخالق لایزال له لوري چې دهیخ ډول زیان او بې وفایي تصور هم نشي پکې کېدلی .

د نبی کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ له طرف نه بشارت دادي چې: ﴿عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَا تَسُبُّوا أَصْحَابِي، فَوَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَوْ أَنَّ أَحَدَكُمْ أَنْفَقَ مِثْلَ أُحُدٍ ذَهَبًا، مَا أَذْرَكَ مُدًّا أَحَدِيْمْ، وَلَا نَصِيفَهُ﴾ [البخاري فضائل اصحاب النبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ باب ۵، مسلم فضائل صحابه رقم الحديث: ۲۲۲/۲۲۱]

ژباړه: له حضرت ابو هريره رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روایت دی وايي چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ويلي دي: تاسې زما په صحابه کرامو پسې بدمه وایاست، زما دې په هغه ذات قسم وي چې زما روح دده په لاس کې ده، که تاسې دا حد دغره په اندازه سره زر صدقه وکړی ددوی ديو پناو يا نيم پاو صدقې خای ته به ونه رسيږي .

﴿عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا، قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «خَيْرُكُمْ قَرْنِي، ثُمَّ الَّذِينَ يَلُوتُهُمْ، ثُمَّ الَّذِينَ يَلُوتُهُمْ»﴾ [صحيح البخاري، ج: ۱، ص: ۴۶۴، كتاب الشهادات باب: لا يشهد على شهادة جوار إذا أشهد، رقم الحديث: ۲۶۵۱]

ژباړه: له حضرت عمران ابن حصين رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا نه روایت دی وايي چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ويلي دي: چې بهترين او غوره دد تاسې زما دزمانې خلک دي (صحابه کرام)، له هغو نه وروسته بيا تابعين بهتر دي، بيا تبع تابعين بهتر دي .

لومړی ټوک

﴿ أَنْ أَبَا هُرَيْرَةَ، قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، يَقُولُ: لَمْ يَبْقَ مِنَ النَّبُوءَةِ إِلَّا الْمُبَشِّرَاتُ قَالُوا: وَمَا الْمُبَشِّرَاتُ؟ قَالَ: الرُّؤْيَا الصَّالِحَةُ ﴾
 ارواه البخارى كتاب التعبير باب ۵ حديث ۶۹۹۰ ومسلم كتاب الصلوة حديث
 [۲۰۸/۲۰۲]

ژباړه: حضرت ابوهريره رَضِيَ اللهُ عَنْهُ وايي چې له رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نه مې اوريدلي دي ويل يې چې: نبوت ختم شو خو بشارت به وي، صحابه كرام ورڅخه پوښتنه كوي چې: بشارت څه شى دي؟ رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ورته وايي چې: ښه خوبونه دي. دا څه معنا؟ مطلب دا چې سړى په خپله خوب وويني او په خوب كې خپل حالات ښه وويني، يا يې بل څوك ښه وويني، خو خپل ځان ښه ليدل يا د بل له طرف نه ښه ليدل دا په هغه صورت كې چې دى به عملاً هم ښه وي. بيا به رؤياى صالحه ته اعتبار وي. د منافق او فاجر له پاره خوب اعتبار نه لري.

﴿ وَقَالَ الْبَغَوِيُّ رَحِمَهُ اللَّهُ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الصَّامِتِ قَالَ سَأَلْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى { لَهُمُ الْبُشْرَى فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا } قَالَ: هِيَ الرُّؤْيَا الصَّالِحَةُ يَرَاهَا الْمُسْلِمُ أَوْ تُرَى لَهُ ﴾ [مسند احمد: ۴۵۲/۶] ومستدرک
 حاکم: [۲۴۰/۲]

ژباړه: له حضرت عباده ابن صامت رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دى وايي: له رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نه مې ددې آيت { لَهُمُ الْبُشْرَى فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا } په هكله پوښتنه وكړه چې ددې څه معنا ده؟

رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ راته وویل: دغه زبیري د نیک مسلمان له پاره دادې چې بنه او نیک خوبونه دی پخپله وويني او یایې بل څوک دده له پاره وويني.

﴿عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ، عَنْ رَجُلٍ، مِنْ أَهْلِ مِصْرَ، قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا الدَّرْدَاءِ، عَنْ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى {لَهُمُ الْبُشْرَى فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا} فَقَالَ: مَا سَأَلَنِي عَنْهَا أَحَدٌ غَيْرُكَ إِلَّا رَجُلٌ وَاحِدٌ مُنْذُ سَأَلْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: «مَا سَأَلَنِي عَنْهَا أَحَدٌ غَيْرُكَ مُنْذُ أَنْزَلْتُ، هِيَ الرُّؤْيَا الصَّالِحَةُ بِرَأْيِهَا الْمُسْلِمُ أَوْ تَرَى لَهُ» ﴿ بشراة فی الحیوة وبشراة فی الاخرة الجنة له طراق کثیراً ﴾ ارواد الترمذی حدیث: ۱۲۲۲۳

﴿ اصحابی كالنجوم بايهم اقتديتم اهتديتم ﴾ [العجلونی كتاب كشف الخفاء ۱/ ۱۴۷، الزبيدي كتاب اتحاف السادة التقين: ۱۲۲۳/۲] ژباړه: رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمایي: چې زما صحابه لکه ستوري داسې دي، په هریوه پسې چې اقتدا وکړي تاسې به په هدايت او سمه لار یاست.

نو: ﴿لَهُمُ الْبُشْرَى فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ﴾ [سورة يونس آيت ۱۶۶]

د نبي کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ په ژوند کې دخداي پاک جَلَّ جَلالُه دوستانو ته د دده صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ په ژبه د جنت زهري ورکول کېدل. د نبي کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ د دنيا نه د انتقال نه وروسته اوس د دغو خلکو له پاره بشري (زهري) شته که نه؟ هو شته. هغه (رؤيا)

خوبونه دي (ثم اذا مات رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فالبشرى فى الدنيا ما
بشر الله سبحانه اوليائه بالكشف يعنى اراه فى عالم المثال فى المنام او اليقظة
وهو المراد بالرؤيا الصالحة) [تفسير مظهرى ج: ۵ / ص: ۴۳]

نو کله چې نبي کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ له دنيا جامي بدلي کړې، بيا
په دنيا کې اولياوو ته زيري هغه څه دي چې الله تعالى يې اولياوو
ته ورکوي په کشف سره يعنې وروني يې په عالم مثال کې په خوب
سره اويابه وينه چې له رؤيا صالحه نه دغه مراد ده.

يعنې کله چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ په وينه ليدل دهغه نه
تعبير په کشف سره کېږي، د خوب په حالت کې ليدل په خوب سره
کېږي، ددغو خلکو له پاره بشرى کله الهامات د وظائفو د
مراقبو په حال کې الهام ورته شروع شي، خپله ده ته يا يو بل ولي
ته. دده مقام خداى پاک جَلَّ جَلَالُهُ په الهام سره ور معلوم کړي. يا په
خوب کې.

﴿وقيل البشرى فى الدنيا هى الشاء الحسن لما روى البغوى بسنده عن
عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الصَّامِتِ، عَنْ أَبِي ذَرٍّ، قَالَ: قِيلَ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:
أَرَأَيْتَ الرَّجُلَ يَعْمَلُ الْعَمَلَ مِنَ الْخَيْرِ، وَيَحْمَدُهُ النَّاسُ عَلَيْهِ؟ قَالَ: «تِلْكَ
عَاجِلُ بُشْرَى الْمُؤْمِنِ﴾ [تفسير مظهرى ج: ۵ / ص: ۴۳]

ژباړه: ځينو ويلى چې په دنيا کې زيري دهغه سړي په ښه نامه
ياديدل دي. ځکه چې امام بغوى رَحِمَهُ اللهُ په خپل سند له عبد الله ابن
صامت له حضرت ابوذر رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت کړى وايي: چې له رسول

لومړی ټوک

اللَّهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَه وَبُونِستل شول چې یوسړی نیک عمل کوي او خلک یې صفت کوي دا څرنگه ده ؟ په خواب کې یې ورته وویل دغه هغه عاجل زيري د مؤمن دي .

وقال الزهرى وقتادة هي نزول الملائكة بالبشارة من الله عند الموت قال الله تعالى ﴿ تَنْزَلُ عَلَيْهِمُ الْمَلَائِكَةُ أَلَّا تَخَافُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَبْشِرُوا بِالْجَنَّةِ الَّتِي كُنتُمْ تُوعَدُونَ ﴾ [سورة فصلت آيت : ۳۰]

ژباړه : امام زهري رَحِمَهُ اللهُ او قتاده رَحِمَهُ اللهُ وايي : چې دغه زيري راکوزيدل د ملائکو دى د مرگ په وخت کې د الله تعالى له لوري او فرمايي : رانازليري به پر دوى فرينستې (عند النزاع والبعث يافى القبر) داسې به ورته وايي چې مه ويريرئ په دنيا کې او مه خپه کيرئ په اخيرت کې او زيرى ورکړئ په هغه جنت سره چې له تاسې سره يې وعده شوي ده .

﴿ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : الرُّؤْيَا ثَلَاثٌ : فَبُشْرَى مِنْ اللَّهِ ، وَحَدِيثُ النَّفْسِ ، وَتَخْوِيفٌ مِنَ الشَّيْطَانِ ﴾ تفسير مظهرى ج : ۱۵ / ص : ۴۳ / رواه ابن ماجه حديث : ۲۹۰۶ / مسند احمد : ۲ / ۲۵۹

ژباړه : له حضرت ابوهريره رَحِمَهُ اللهُ عَنْهُ نه روايت دى وايي : چې رسول الله صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ويلي دي : چې خوبونه په درې ډوله دي :
 ۱- د الله تعالى له لوري ، ۲- د نفس سوچونه دي . ۳- او د شيطان له لوري ويروول دي .

﴿ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ: أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، يَقُولُ: الرَّؤْيَا الصَّالِحَةُ جُزْءٌ مِنْ سِتَّةٍ وَأَرْبَعِينَ جُزْءًا مِنَ النَّبُوَّةِ ﴾ (اصحیح البخاری کتاب التعلیقات: ۲ رقم الحدیث ۶۱۸۳ ج ۲ ص: ۱۵۷۴)

ژباړه: حضرت ابوسعید خدری رَضِيَ اللهُ عَنْهُ وايي: له رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نه مې اوریدلي ويل يي: چې نیک خوبونه د نبوت شپږ څلوېښتمه برخه ده.

رؤیای صالحه ځکه بشارات دی او ځکه قابل د بشارت دي، چې دا د نبوت شپږ څلوېښتمه حصه ده. مخکې دا خبره تیره شوې چې نبي کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمایي چې نبوت ختم شو خوبشارات به پاتې وي.

دا خو په دغه فاني دنیا کې د نیکانو او بزرگانو پایلې او انجام شو په اخیرات کې چې تلپاتې ژوند دی هلته هم ددوی له پاره لوړ مقامات او بشارتونه دي. له آخرت نه مطلب د زنکدن حالت، د قبر حالت اود حشر د اول وار د راپورته کېدا دا ټول عبارت دی. ځکه چې دا ټول د آخرت مقامات دي. نو ددغونېکانو او بزرگانو له پاره زېری دی. کله چې نیکان او بزرگان له دنیا سره په مخه ښه کوي بیا خدای پاک ورته لاندینی قرآني زیری ورکوي.

﴿يَأْتِيهَا النَّفْسُ الْمُطْمَئِنَّةُ ﴿١٦﴾ أَرْجِعِي إِلَىٰ رَبِّكِ رَاضِيَةً مَرْضِيَّةً

﴿١٧﴾ فَأَدْخِلِي فِي عِبَادِي ﴿١٨﴾ وَأَدْخِلِي جَنَّتِي ﴿١٩﴾﴾ [سورة الفجر]

لومړی ټوک

ژباړه: ای نفسه آرام نیوونکيه (په ذکر زما شاکر په نعمت زما صابر په زحمت زما) وگرځه (له دنیا نه) په طرف درب خپل حال داچې راضي خوښ به یې ته (له الله تعالیٰ څخه او الله تعالیٰ راضي او خوښ (به وي له تا څخه) بیا ننوځه په (نیکانو) بندگانو زما کې اونوځه په جنت زما کې (سره له نورو مقربینو)

یعنې ملائکې ورته راشي، دغه ملائکې ددغو انسانانو له پاره زېری ورکوي اود زنکدن په حالت کې ورته وایي چې: ﴿وَأَلَّا

تَخَافُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَبْشِرُوا بِالْجَنَّةِ الَّتِي كُنْتُمْ تُوعَدُونَ ﴿۱۰۰﴾ اسرۍ فصلت ۱ او په دغه حالت کې ده ته د خدای پاک جَلَّ جَلَالُهُ له ملاقات نه زیات بل شی محبوب نه وي. اود ایې رغبت وي چې هسې زرمې روح قبض کړل شي ترڅو د خدای پاک جَلَّ جَلَالُهُ ملاقات وکړم.

په قبر کې اولیاء کرامو ته زېری

او په قبر کې یې بشری (زېری) داده چې: دده عمل صالح ورته په بنائسته شکل کې راشي زېری ورباندې کوي چې انعامات الهي دې مبارک شه. دی ورڅخه پوښتنه کوي چې ته څوک یې؟ ستا رنگ خود زېری کوونکي ده، دی به ورته وایي چې: زه ستا هغه نېک عمل یم.

﴿ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " إِذَا قُبِرَ
الْبَيْتُ - أَوْ قَالَ: أَحَدُكُمْ - آتَاهُ مَلَكَانِ أَسْوَدَانِ أَرْقَانِ، يُقَالُ لِأَحَدِهِمَا:
الْمُنْكَرُ، وَاللَّآخِرُ: النَّكِيرُ، فَيَقُولَانِ: مَا كُنْتَ تَقُولُ فِي هَذَا الرَّجُلِ؟ فَيَقُولُ: مَا
كَانَ يَقُولُ: هُوَ عَبْدُ اللَّهِ وَرَسُولُهُ، أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ
وَرَسُولُهُ، فَيَقُولَانِ: قَدْ كُنَّا نَعْلَمُ أَنَّكَ تَقُولُ هَذَا، ثُمَّ يُفْسَحُ لَهُ فِي قَبْرِهِ سَبْعُونَ
ذِرَاعًا فِي سَبْعِينَ، ثُمَّ يُنَوِّرُ لَهُ فِيهِ، ثُمَّ يُقَالُ لَهُ، نَمْ، فَيَقُولُ: أَرْجِعْ إِلَى أَهْلِي
فَأَخْبِرْهُمْ، فَيَقُولَانِ: نَمْ كَنُومَةِ الْعُرُوسِ الَّذِي لَا بُوقِظُهُ إِلَّا أَحَبُّ أَهْلِهِ إِلَيْهِ،
حَتَّى يَبْعَثَهُ اللَّهُ مِنْ مَضْجَعِهِ ذَلِكَ، الْحَدِيثُ . ﴾ اجامع الترمذي ج ۱ ص ۲۰۵

ابواب الجنائز باب ما جاء في عذاب القبر رقم الحديث ۱۰۷۱ |

ژباړه: له حضرت ابو هريره رضي الله عنه نه روايت دي وايي: چې
رسول الله صلى الله عليه وسلم ويلي دي: چې كله مړي يا يودتاسې په قبر
كې كېښودل شي، دوه ملائكه له رنگه توري او دشنو
سترگو خاوندانې ورته راشي چې يوه ملائكه په نامه د (منكر) او
بله په نامه د (نكير) ده، دغه مړي ته وايي چې ته ددغه مړي په
هكله څه وايي، دا څوك دي؟

نو دی به ورته وايي: هغه څه چې په دنيا کې يې ويل: چې دا
دالله تعالی بنده او دهغه رسول دی زه په دې شاهدي ورکوم چې
الله تعالی یو دی او محمد صلى الله عليه وسلم دده بنده او رسول دی.
نو دغه دوه ملائکې به دده له سم خواب ورکولو وروسته ده ته
زیري ورکوي چې مونږ مخکې لا پوه و چې ته به مونږ ته سم

څو ابونه راکوي. «دوی ولې پوه و؟ یا له دې وجې چې دوی یې: دنیا اعمال صالحه لیدلي و، یا له ظاهري انوارو څخه به یې معلومه کړي. چې په قبر کې په ده د عبادت آثار پراته دي، چې د هغې په اثر یې ملائکې پېژني.»

بیا ده ته قبر فراخه شي او یا (۷۰) گزه په او یا (۷۰) گزو کې، بیا په قبر کې نور ورته شروع شي. او ملائکې زېږی ورکړي چې د دنیا له غمونو او تکلیفونو څخه خلاص شوې ستا له پاره ابدی ژوند او راحت دی ویده شه! دی به ورته ووايي زه یو ځل خپل اهل ته بیرته ورځم چې زما د دې ښه حال خبر ورکړم. نو دوی دواړه به ورته ووايي: چې دنوې ناوې په شکل باندي آرام خوبونه کړه هغه ناوې چې نه یې راوینسوي مگر خپل میره به یې راوینسوي، نو دغه مړی به په قبر کې د غسې په آرام وي ترڅو چې الله تعالی یې له قبر څخه راپورته کړي د حشر په ورځ.

کله چې بیا له قبر نه راپورته شي بیا په هغه حالت کې هم د دوی له پاره بشری (زیري) وي. د قبر نه چې سپری راپورته شي د هیبت حالت وي، کله به داسې دروند هیبت وي چې یو بل به نه سره پېژني، لکن دلته د دغو بزرگانو هیبت او وېره هرڅه ختمیږي، دلته بیا د دوی له پاره بشری وي. دا د اولیاوو له پاره د زېږي عاقبت ده انعام نه ده.

﴿ عن معاذبن جبل قال سمعتُ رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول قال الله تعالى وجبت محبتي للمتحابين فيّ والمتجالسين فيّ والمتزاورين فيّ والمتباذلين فيّ ﴾ [مشكاة المصابيح ج: ۲، ص: ۴۴۸ / باب الحب في الله ومن الله] ژباړه: له حضرت معاذبن جبل رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی وايي: له رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نه مې اوريدلي ويل يې: چې الله تعالى فرمايي چې: دوه سړي خاص دماله پاره په خپل منع کې محبت کوي او دماله پاره سره ملا ويړي سرکينې دماله پاره خرچه کوي دهغو له پاره زما محبت واجب شو.

﴿ عن عمر قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم ان من عباد الله لأناساً ما هم بأنبياء ولا شهداء يغبطهم الانبياء والشهداء يوم القيمة بمكانهم من الله قالوا يارسول الله تخبرنا من هم قال هم قوم تحابوا بروح الله على غير ارحام بينهم ولا اموال يتعاطونها فوالله ان وجوههم النور وانهم لعلى نور لا يخافون اذا خاف الناس ولا يحزنون اذا حزن الناس وقرأ هذه الآية ﴿ أَلَا إِنَّ أَوْلِيَاءَ اللَّهِ لَا خَوْفَ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴾ ﴾ [مشكاة المصابيح ج: ۲، ص: ۴۴۸ / باب الحب في الله ومن الله]

ژباړه: له حضرت عمر رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی وايي: چې نبي کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: ځينې دالله تعالى له بندگانو داسې دي چې نه انبياء دي، نه شهداء دي خو په قيامت کې به ددوی په حالت باندي انبياء عَلَيْهِمُ السَّلَامُ او شهداء هم غبطه او تمنا کوي.

لومړی ټوک

نو صحابه کرام و رَضِيَ اللهُ عَنْهُمْ پوښتنه وکړه چې: يا رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ! دا څوک دي؟ نبي کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ورته وويل چې دا هغه کسان دي چې ددوی مينه او محبت يوازې دخداي پاک درضاله پاره و ددوی يوځای کيدل يوازې ددين په بنياد وي کومه نسبي او دنياوي خپلولی يې هم ترمنځ نه وي دراکړې او ورکړې سلسله يې هم ترمنځ نه وي، بلکې يوازې او يوازې دخالق لايزال رضا او خوشحالي يې مقصد او موخه وي.

اوپه الله تعالی مې دي قسم وي چې: مخونه به يې نوراني او خليدونکي وي د نور په منبرونو به ناست وي. په دوی به کومه وېره نه وي په هغه ورځ چې نور خلک به په غم او ويره اخته وي، دوی به نه غمجن وي په داسې حال کې چې په دې ورځ به نور خلک غمجن وي

بيايې دغه آيت ولوست: ﴿الْأَبْرَارُ يَرْجُونَ الْفَلَاحَ﴾

يعنې دغو خلکو ته به الله پاک جَلَّ جَلَالُهُ دغه مقام او مرتبه ورکوي. دا محبت د خداي پاک جَلَّ جَلَالُهُ درضاله پاره چې دوه مسلمانان يې په خپل منځ کې کوي نو دا يې بيا انجام او انعام ده. دوی ته دا مقام ولې پيدا کېږي چې له هر قسم پرېشاني نه به په قيامت کې محفوظ وي؟

ځکه يو له بل سره يې ناسته ولاړه هرڅه دالله تعالی درضاله پاره دي.

داولیاو سره تړاو او دهغوی زیارت کول گټور دي

د اولیاء کرامو ملاقات او دهغوی زیارتونو ته تلل قسم په خدای ده چې دومره زیاتې گټې پکې دي چې په خپل عمل سره یې په ډېر وخت کې هم نه شي گټلای. ځکه دهغوی ددعاؤ او لیدلو اثرات په سرې کې ډیر زیات او گټور بدلون راولي، خو که یو څوک دهغوی هغه اثرات او انوار وويني

خو هر څوک یې نشي لیدلی دچا چې سینه پاکه وي وظایف یې ترسره کړي وي سینه یې دالله په نامه منوره او روښانه کړې وي هغه یې بیا ويني او په خوندي یې هم پوهیږي. نو خدای پاک جَلَّ جَلَالُهُ وایي چې: له هغو خلکو سره زما محبت حتمي او دتل له پاره دی چې دوی راکړه ورکړه، تعاون، محبت زما د دین له پاره کوي او چې له چا سره د خدای پاک جَلَّ جَلَالُهُ محبت پیدا شو نو دی د محبوبینو له ډلې څخه شو، اوس چې محبوب شو نو د خدای پاک جَلَّ جَلَالُهُ د دوستانو او محبوبینو او مرادینو له ډلې څخه شو. ځکه خدای پاک جَلَّ جَلَالُهُ فرمایي چې: ﴿أَلَا إِنَّ أَوْلِيَاءَ اللَّهِ لَا خَوْفٌ

عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَخْزَنُونَ ﴿١٦٢﴾ (سورة یونس آیت ۶۲) چې زما په ولیانو

به نه خوف وي اونه به دوی غمجن وي.

اصل ثمره نتیجه د ولایت مونږ لا تراوسه ذکر کړې نه ده
یواځې علامې، تعریف، د عاقبت په لحاظ په قرآن کریم کې زېری
بیان شو.

د ولایت پایله نتیجه جنت ته تلل دي

نو نتیجه د ولایت جنت ده. زېری په دنیا کې ورکړل شو، اصل
ځای د انعام به په جنت کې وي. دا زېری دوی ته په قبر کې ورکړل
شو، زېری د حشر په حالت کې ورکړل شو. په قیامت کې به خدای
پاک جَلَّ جَلَالُهُ څرنگه مقام اولیاء کرامو ته نصیب کوي؟ نو په
حدیث مبارک کې راځي:

﴿عن ابی هريرة قال كنت مع رسول الله صلى الله عليه وسلم فقال
رسول الله ان في الجنة لعمدا من ياقوت عليها عُرف من زبرجد لها ابواب
مفتحة تضيء كما يضيء الكوكب الدرّي فقالوا يا رسول الله من يسكنها قال
المتحابون في الله والمتجالسون في الله والمتلاقون في الله﴾

[مشكاة المصابيح ج. ۲ / ص: ۴۴۹]

ژباړه: له حضرت ابوهريره رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روایت دی وايي: زه له
رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سره وم نو وې ويل چې په جنت کې د یاقوتو
متې (ستنې) دي چې په هغو باندې بنکلي دي چې له زبرجدو
څخه جوړې دي او دروازې یې خلاصې دي داسې ځلیزې لکه ښه
روښانه ستوري، صحابه کرامو ورنه وپوښتل ای رسول الله! دا

د چا له پاره دي څوک به پکې اوسېږي ؟ رسول الله ﷺ ورته وويل : دهغه چا له پاره دي چې يو له بل سره مينه او محبت ناسته ولاړه او ملاقات خاص زما درضا له پاره کوي .

د اولياء کرامو ځای به د عامو مسلمانانو په نورو طبقاتو په جنت کې دومره پورته وي لکه د ځمکې څخه چې آسمان ته گورو او هغه غټ ستوري چې په افق کې ځليږي، نو هلته به د دوی منازلو ته په جنت کې نور مسلمانان داسې گوري . او هغه انوار يې دي چې په قيامت کې به دوی په هغو آسانو سپاره وي چې وزرونه به يې وي او زينونه به يې له ياقوتو او لاجيرو جوړ شوي وي . دوی چې کوم ځای ته وغواړي نو په هوا باندې به يې دغه آسان هغه ځای ته رسوي . د لاندنيو طبقاتو او ټوليو په انوارو به پټ والی او خفا راځي اودالاندي طبقې او ډلې به پوښتنه به کوي چې دا زمونږ انوار چا راپټ کړل .

ځکه خدای پاک فرمايي : ﴿ إِنَّ لِلْمُتَّقِينَ مَقَارًا ۝۲۵ حَدَائِقَ

وَأَعْنَابًا ۝۲۶ وَكَوَاعِبَ أَتْرَابًا ۝۲۷ وَكَأْسِدًا حَامِلًا ﴾ (سورة النبا)

ژباړه : بيشکه خاص متقيانو ته (په اخرت کې) ځای دی خلاصي بري کاميابي دی باغونه (دميوي) او دانگورو (ونې) دي او پيغلې انار تيوني هنجولي دي . او (متقيانو ته په جنت کې د شراب طهور) پيالې ډکې تر څنډو (غاړو) دي .
ددې آيت خودا معنا شوه چې قرب الهي د الله دوستي د هغه پيدا يښت هغه بې له دې نه نه راځي خو سببونه يې دا شو . سبب

خو مؤثر نه وي، مؤثر خو الله پاک جَلَّ جَلَّالَهُ دِه. ځکه محبوبين مرادين دي هغه بيا ددغونه هغه مقام چې طبقه د اوسيانو ده چې خدای پاک جَلَّ جَلَّالَهُ يې هغه مقام ته رسوي. خو کوشش به دا کور چې ترخو له نېکو خلکو سره ډېره ناسته پاسته وکړو. نو چې محبت وي او هغه هم په اخلاص سره، نو بيا به کار جوړېږي او که داسې نه وي نو بيا خو منافقين هم له پيغمبر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سره کېناستل، خو چې اخلاص يې نه درلود نو بيا دوی هم له دنيا څخه کافر ولاړل په دې لاره کې به انقياد او اطاعت وي او که هغه دخپلې طريقې له بزرگانو نه مخالفت او انکار شروع شي نو بيا سراسري هلاکت دی، ترقي به په خوب کې هم ونه وينی.

حضرت صاحب مبارک ته چا شکايت وکړ چې صيب دومره وخت مې په وظائفو کې تېر شو او هېڅ په مخ نه ځم او نه په څه باندې پوهېږم. خلک چې وظيفې واخلي نو کشف او نورې لارې چارې يې ښې پر مخ روانې وي او ماته په دا دومره وخت کې هېڅ هم په لاس نه دي راغلي. وايي ده مبارک ورته وويل چې: خوراک کم کړه، مجلسونه کم کړه او ذکر ډېر کړه، د طريقت رنگ مه بدوه. حضرت مجدد صاحب قدس الله سره العزيز فرمايي چې:

چشم بند وکوش بند ولب بند
گرمیدی سرحق بر من بخند

سترگې له غلط نظر څخه وساته، ژبه له غلطو خبرو څخه راييساره کړه او غوږونه غلطو خبرو ته مه نيسه. که بيا دې هم

لومړی ټوک

الهي اسرارونه ليدل نو بيا په ما پورې وخانده. چې تا خو هسې راته خبره كړې وه او څه نتيجه يې نه درلوده.

دا اندامونه خو ټول د زړه جواسيس دي، زړه ددوی له لارې خرابيږي، بنائسته شی دې وليد نو د زړه محبت دې دالله پاک جَلَّ جَلَّالَهُ له ذکر نه راوگرځاوه. په غوږونو باندې دې سرود او آوازونه واورېدل نو دزړه محبت دهغه په طرف ولاړ. نو له دغو ناوړه او بې خونده کارونو څخه دغه اندامونه راايسار كړه په خپله به دې کارونه ټول كه خدای ته منظوره وي جوړ شي. دا كارونه چې ته وكړې نو بيا به دې په وظائفو كې هم اثر وي. كه نور په هېڅ نه پوهېږي نو په دې خو به ضرور پوهېږي چې قلبي اطمینان به درته حاصل شي اود خدای پاک جَلَّ جَلَّالَهُ په بندگي به درته لذت حاصلېږي. په خپله ان: ساك جَلَّ جَلَّالَهُ فرمايي: ﴿الَّذِينَ ءَامَنُوا وَتَطْمَئِنُّ

قُلُوبُهُمْ بِذِكْرِ اللَّهِ ۗ أُولَٰئِكَ يَرْجُونَ رَحْمَةَ اللَّهِ ۖ﴾ [سورة الرعد]

ژباړه: (دغه رجوع كوونكي، هغه كسان دي چې ايمان يې راوړی دی. او ارام نيسي زړونه د دغو (مؤمنانو) په ذكر دالله تعالى سره، واورى خبردار شي چې په ذكر دالله تعالى سره مطمئن كيږي ارام نيسي زړونه (دمؤمنانو).)

د وظيفې اصل بڼه توب دغه ده دا مونږ چې له هرچا سره وظيفې كوو ددې مشائخو كرامو د هريوه د وظائفو جلا جلا كيفيات او خوند وي. مشايخ دگلانو په شان دي هرگل ځانته رنگ

او ځانته خوشبويي لري ديو چا دوظيفو په بڼه توب او بېكار توب چې پوهېږي دا علم الله پاک جَلَّ جَلَالُهُ ورکوي، چې بيا له چانه پوښتنه وشي چې زړه دې تنگيږي او کنه؟ دی وايي چې هو ادا زړه يې ولې تنگيږي؟ ځکه چې هلته په زړه کې کدورات وي نو ځکه هلته زړه په تنگ وي. ځکه چې مونږ مخکې په تفسير کې ويلي و: هغه درې صحابه کرام رَضِيَ اللهُ عَنْهُمْ چې پنځوس ورځې نبي کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ او نورو صحابه کرام رَضِيَ اللهُ عَنْهُمْ ورسره مقاطعه کړې وه. او خداي پاک جَلَّ جَلَالُهُ بيا ددوی حال داسې بيانوي:

﴿ وَعَلَى الثَّلَاثَةِ الَّذِينَ خُلِفُوا حَتَّىٰ إِذَا ضَاقَتْ عَلَيْهِمُ الْأَرْضُ بِمَا رَحَبَتْ وَضَاقَتْ عَلَيْهِمُ أَنْفُسُهُمْ وَظَنُّوْا أَنْ لَا مَلْجَأَ مِنْ اللَّهِ إِلَّا إِلَيْهِ ثُمَّ تَابَ عَلَيْهِمْ لِيَتُوبُوْا إِنَّ اللَّهَ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيْمُ ﴿٥٨﴾ ﴾

اسورة التوبه آيت: ۱۱۱۸

ژباړه: او (خصوصاً) پر هغو درې تنو چې بېرته پاتې وو (له قبله دتوبې) تر هغه پورې چې تنگه شوه پر دوی زمکه (په سبب دبي التفاتي دخلکو) سره له ارتوالي ددې (زمکې) او تنگ شو پر دوی زړونه ددوی (له ډيره غمه) او يقين يې وکړ چې نشته ځای دپناه له (قهره د) الله (هيچاته) مگر هم ده ته دی، بيار جوع وکړه (الله) پر دوی (په توفيق دتوبې سره) له پاره ددې چې توبه وباسي دوی، بيشکه چې الله هم دی بڼه توبه قبلوونکی ډير رحم والا) په انعام داجر او ثواب سره.

دلته تفسیر لیکي : دا چې ټوله ځمکه پرې تنگیږي ځکه چې زړه یې په تنگ ده، ځکه کور خوند نه ورکوي، اودا اثر د الله پاک جَلَّ جَلَالُهُ د حکم مخالفت. او چې کله یې توبه قبوله شوه نو څرنگه یې بیا شرح صدر نصیب شو. ځکه چې هلته هغه کدورات ختم شول. دا چې زړه ته تنگی پیدا کېږي دا هلته پیدا کېږي چې نظر خراب شي، غوږونه غلط څه واوري، خوراک غلط وشي، چې هرڅه غلط شي هلته فی الحال اثر پیدا کوي. خو په دې اثر باندې د اهل طریقت نه پرته نور خلک نه پوهېږي. په پاک ځای کې د بوی اثر ښکاره کېږي، په سپینه جامه باندې اثر د خیري ښکاره کېږي. ښکيان ټوله ورځ تشنابونه صفا کوي سره له دې چې پوزه یې نه وي ترلې خو بوی هم نه ورځي.

﴿ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: هَاجَتْ رِيحٌ مُتَنَتَّةٌ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ «إِنَّ نَاسًا مِنَ الْمُنَافِقِينَ قَدْ اغْتَابُوا أَنَا سَاءَ مَنَ الْمُسْلِمِينَ، فَلِذَلِكَ هَاجَتْ هَذِهِ الرِّيحُ الْمُتَنَتَّةُ» ﴾

[رواه الامام احمد ، ۱۴۲۵۷ ، تنبيه الغافيين ، عربي مكتبة حقانيه ص : ۸۶]

ژباړه : له حضرت جابر ابن عبد الله رَضِيَ اللهُ عَنْهُ روايت دی وايي : يو وخت د نبي کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ په زمانه کې څه بدبويي راغله ، نو نبي کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وويل چې : دا په کوم ځای کې منافقینو د مسلمانانو غیبت وکړ .

له ځینې علماوو نه پوښتنه شوې چې دا غیبتونه خو نن سبا دېرزیات کېږي نو اوس یې ولې د بدبويي احساس نه کېږي ؟

نوځواب يې دادی چې په هغه وخت کې فضا پاکه وه، گناهونه نه و، نو په صافه فضا او پاک ماحول کې د بدبويي اثر زر بنسکاره کېږي. په ټټی کې د بدبويي اثر زر نه بنسکاره کېږي او په پاک ځای کې زر بنسکاره کېږي.

په حدیث مبارک کې راځي چې: څوک دروغ ووايي نو کرام الکاتبین ملائکې چې همیش له ده سره ملګري وي او دده اعمال لیکي، نو هغه ددغه شخص د دروغو له وجې یو میل لرې ولاړې شي.

په حدیث شریف کې دي چې: په زړه کې د ایمان نور وي. دا چې د خدای پاک جَلَّ جَلَالُهُ ذکر ډېرېږي نو نور زیاتېږي. اوس نو چې گناه وي نو طبعاً هغه نور ختمیږي. سترگو چې رڼا لیدلي وي نو چې کله برق ولاړ شي تیاره پیدا کېږي. او په تیاره کې چې څوک روان وي لکه داشپانه ټول عمر د شپې په غرونو کې روان وي او څه فرق نه ورکوي. خو له کور نه چې څوک راووته او په کور کې یې برق وي بیا نو لار نه ویني. چې یو ځل رڼا وي نو بیا به په تیاره پوهیږي. چې له اول نه یې تیاره وي بیا د تیاري ورباندې څه اثر نه وي.

دغه د وظیفو په اصطلاح کې هم دا خبره ده، دا زمونږ وظیفې ډېرې کمزوري دي.

په بخاري شریف کې د توجهاتو څلور قسمه ذکر کېږي:

توجه په څلور قسمه ده

اوس توجه خوپه څو قسمه ده دلته کومه توجه شوي ده؛ نو کتابونه لیکي چې توجه په څلور قسمه دی:

اول توجه انعکاسي، دوهم القائي، دریم اصلاحي او څلورم اتحادي، ددغو څلورو قسمو توجه گانو مثالونه په محسوساتو کې په مختصره توگه بیانېږي:

اوله انعکاسي توجه ده:

ددې مثال داسې دی لکه چې یوه سړي خوشبويي استعمال کړي وي او یو مجلس ته ورشي، نو ددهغه مجلس ټول خلک دده له دغې خوشبويي نه مستفید (گټه) ترې واخلي، لکن کله چې هغه سړي دمجلس نه ووت یا هغه خلک له مجلس نه ووتل نو خوشبويي ختمه شي ځکه چې داعارضي فائده وه، نوابتدا چې سړي مرید شي اوله یوه پیر یا خلیفه صاحب نه بیعت وکړي؛ نو ددې نفس بیعت دومره گټه دته رسیږي چې کله هم دخپل پیر او مرشد په مجلس کې ناست وي نو ددهغه مرشد د انوار وانعکاس او استفاده کولی شي، یا ددهغه شیخ په زړه کې چې کوم انوار او فیوضات چې دخدای پاک جَلَّ جَلَّالُهُ له طرفه نازلېږي دهغه فیوضاتو او انواراتو تجلیات دده په زړه باندې هم راځي او شوق دوظیفې ورسره پیدا کیږي، لکن کله چې دی دخپل مرشد او شیخ له مجلس نه جدا شي بیا هغه اثرنوي

يالکه دبرق بلف چې بل شي او هغه بلف ته مخامخ يوه شيشه کيښودل شي نو ترڅو چې برق بل وي ددغې رڼايي په دغه شيشه کې وي، نو دغه شيشه دهغې رڼا نه انعکاس کوي، او په بل څه شي باندې هم وړانگه غورځوي څوکه چېرته بلف مړ شي يا شيشه له مخې لرې کړای شي؛ نو هغه انعکاس او رڼايي هم ختمه شي، نو مريد هم په ابتدايي مرحله کې دخپل پير او مرشد په يواځې بيعت سره چې ترڅو د خپل وظيفه نه وي شروع کړي دومره گټه ورته رسوي چې د پير په مجلس کې کيښاست نو د شيخ د زړه دانوار وانعکاس دده زړه ته کيږي لکن کله چې سره جدا شي هغه اثر ختم شي

دوهمه توجه القائي ده :

ددې مثال داسې ده لکه چې پخواني شيطان چراغونو کې به سړي تيل او پلته واچول او بيا به يې له بل چراغ نه بل کړ، نو دې به رڼاشو، دا بيا تردې بل چراغ پورې تړلی نه دی چې بل چراغ وي نور نا کوي او که نه وي نور نا نکوي، لکن رڼايي ضعيفه وي په کم باد سره مړ کيږي، نو مريد هم چې کله اذکار شروع کړي يوڅه ترقي وکړي دهغه اولني حالت نه چې توجه انعکاسي وه يوڅه په وظيفو کې کوشش شروع کړي نو دده په زړه کې خپل انوار پيدا شي دهغو اذکارو اثر پيدا شي.

نو کله چې له خپل شيخ سره وي نو انوار يې ډير تيزوي او چې کله دخپل شيخ نه جدا شي نو انوار خونه ختمیږي خوا احتياط غواړي او د شريعت په چوکاټ باندې به ځان برابره وي، څوکه خوراک گډوډ شي

مجلس گډوډشي اوبې احتياطي وشي نو بيا انوار ختم شي اوبيا بيرته تياره جوړه شي.

درېمه توجه اصلاحي دي:

داله مخکنيود واپرونه قوي ده ددې داسې مثال ده لکه يولوی درياب چې اوبه پکې روانې وي اوله دې درياب نه يو وړوکی نهر جدا شي، په دغه نهر کې دخپل گنجائش په اندازه اوبه رواني وي، خودغه نهر په کم شي نه بند يږي ترڅو چې دده په خوله کې لويه تيرپه نوي لوبدلې اوخوله يې بنده شوې نوي اوله دې نهر نه يوې اوبلې خواته لرونه نوي شوي، دارنگه دمريد حال دی چې کله په خپلو وظايفو کې شه کوشش وکړي نو ددې کوشش داسې اثر پيدا کيږي چې نفس له خپل پير سره رابطه ونيسي نو دته يې فيض او برکت دهغه نهر په شکل رسيږي چې دافيض او برکت په مامولې لهواو لعب اوبيا کاره مجلسونو نه ختم يږي ترڅو چې لوی گناهونه ورنه صادر شوي.

نوي دافيض او برکت جاري وي، او که چيرته لوی گناهونه صادر شي نو ترڅو يې چې اصلاح نوي شوي، چې هغه عبارت ده له توبې نه، ترهغه دشيخ فيض او برکت بيانته جاري کيږي، ځکه چې اصل نهر خوشته خوبواخي خوله يې بنده شوې دی، کله چې په اخلاص توبه وباسي هغه فيوضات بيرته ده ته دپخوا په شان جاري شي.

څلورمه توجه اتحادي ده:

داتوجه اخرنی مرحله دتوجوگانوده چې شيخ خپل زړه دمريد زړه ته متوجې کړي، نوشيخ القادنسبت تامه وکړي يعنې څومره کمالات

لومړی ټوک

اوفیوضات چې دده په ځان کې وي هغه ټول مرید ته منتقل کړي، نو په هغه کې هم هغه کمالات اوفیوضات پیدا شي چې کوم د هغه په پیر کې موجود و، دا چې بیعت انتهات رسپړي او دخلافت سلسله ورنه پیدا کړي نو خپل ټول کمالات خپل مرید ته انتقال کړي، ددې دامعنانه دی چې شیخ له دغو فیوضاتو او کمالاتو نه خالي شي بلکې د شیخ د فیوضاتو مثل په مرید کې پیدا شي. اضرأ، البخاري شرح صحیح البخاري اول ټوک ۲۰۵ مخ ۲.

ډېر مریدان داسې دي چې دمشائخو سره گډ وي بسې وظيفې کوي، بڼه کوشش کوي، خو چې کله بل ځای ته ولاړ شي چې یو څه وخت تېرېږي، تعلق ختم شي، دلته خود کثرت مجالست سبب ده، چې ناسته ولاړه به ډېره کوي، چې ناسته ولاړه ختمه شوه محبت ختمېږي ما درته وویل چې دا ولې مؤثر ده؟ ځکه چې هغه دده د زړه شی د ستا زړه ته راځي. دده د قالب شی ستا قالب ته درځي. چې تعلق ختم شو هغه شی پردی شو او بېرته په ورو ورو درنه ځي.

محبت به له نیکو خلکو سره ساتو. بیا نو امید شته چې خدای پاک جَلَّ جَلَالُهُ به یو څه شی راپکې پیدا کړي.

(۳) مجلس

له خپل مرشد سره مینه او محبت اوله هغه سره د تعلق

اهمیت

په طریقت کې تر ټولو اهم او ضروري شی دادی چې دیو سالک (مرید) له خپل شیخ (پیر) سره تعلق او تراؤزیات وي، د مخکنیو اولیاء الله ووحالاتو او واقعاتو ته که څوک وگوري هغوی چې څومره لویې مرتبې او مقامات ترلاسه کړي داتول یې د خپل شیخ (پیر) په ملازمت، محبت، انقیاد او خدمت کولو له امله ورته نصیب شوي دي.

د خپل پیر په اراده د حضرت خضر علیه السلام نه اعراض

کول

یوخل شاه نقشبند رَحْمَةُ اللهِ د امیر کلال بخاری رَحْمَةُ اللهِ د لیدلوله پاره له خپل کور څخه ووت، په لاره کې حضرت خضر عَلَيْهِ السَّلَام په مخه ورغی، شاه نقشبند رَحْمَةُ اللهِ هېڅ ورته ونه کتل، نو بیا حضرت خضر عَلَيْهِ السَّلَام خان وروپېژانده چې زه خضر یم او په ما پسې خلک له

لومړی ټوک

لرې لرې ځايونو څخه كوښښونه كوي چې له ماسره وويني او ته زما لوري ته هېڅ التفات نه كوي! نوډه په خواب كې ورته وويل چې زه له خپل كور څخه دخپل پير او مرشد دليدلو په اراده راوتلی يم، دبل چا دليدلو قصد او اراده نه لرم. هغه ددې تمنا او آرزو لري چې شاه صاحب رَحْمَةُ اللهِ ورسره مجلس وكړي، خو دى حضرت خضر عَلَيْهِ السَّلَامُ ته توجه نه كوي، حضرت خضر عَلَيْهِ السَّلَامُ چې دچا معاون جوړيږي هلته جوړيږي چې دچا له خپل شيخ سره تعلق او محبت وي، يو ولى چې دچا معاون واقع كېږي داهلته چې دهغه له خپل شيخ سره تعلق جوړوي.

[حضرات كرام نقشبنديه (اردو، ص: ۱۸۲)]

ددغې سلسلې مباركې چې څومره مشايخ كرام دي آن تر نبي كريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ پورې نودچا چې له خپل شيخ سره تعلق او محبت وي نوددغو ټولو له ده سره علاقه پيدا كېږي او كه خداى مه كړه په دغه لاره كې يې له يوه ولى څخه نفرت او كركه وشوه، بيانو دټولو كركه او نفرت ورڅخه كيږي، ځكه ددوى ټول كار يواځې د الله جَلَّ جَلَالُهُ له پاره وي، اودچا كار چې يواځې د خداى تعالى جَلَّ جَلَالُهُ له پاره وي اوته له هغه سره عناد كوي نو دا په اصل كې ددغې ټولې سلسلې سره عناد دى، نوځكه د سړي كار خرابيږي، داچې ديوه سړي تعلق او محبت پيدا كېږي خوددغه نيت له وجې پيدا كېږي چې د خداى جَلَّ جَلَالُهُ درضا له پاره ده.

په پیر یا استاد کې چې کوم کمال ده هغه هم ددغه دین له امله ده، نوڅوک چې ددوی سره محبت لري هم هغه ددغه دین په خاطر یې لري، که هغه دنیاوي تعلقات په شخصیاتو باندې بنا وو لکه چې نبي کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمایي چې: کله سړی مړ شي، له ده سره درې ملگري روان وي، عمل یې هم ورسره وي، دنیا هم ورسره تریوڅه اندازې پورې وي، خو په پای کې دغه خپل خپلوان او هستي جايداد ورڅخه بهرته راگرځي، یواځې همدغه خپل عمل ورسره په قبر کې وي.

نوکه له یوچا سره دشخصیت په بنا ملگرتیا او دوستي وه او ددین په خاطر نه وه، نودشخصیت په لحاظ دهغې دوستی هېڅ گټه نه ورته رسیږي، هغه هم دخدای تعالی یو بنده او مخلوق ده، په خپله په هرڅه کې الله تعالی ته محتاج ده، نوتاته به یې څه گټه ورسیري؟ اوچې کله تعلق او محبت ددین په خاطر شو لکه یوڅوک له عالم سره محبت کوي هغه دهغه د علم له امله یې کوي، نو خامخا به یې ده ته گټه رسیږي.

ځکه نبي کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمایي چې له علماوو سره مینه او محبت دا په حقیقت کې له ماسره ده او له ماسره مینه او محبت له الله تعالی سره محبت ده، له علماوو کراموسره دبنمني له ماسره دبنمني ده اوله ماسره دبنمني له الله تعالی سره دبنمني ده. خدای مه کړه که یوڅوک دخدای پاک سره دبنمني کوي نو پایله به یې جهنم دنيوي او اخروي ژوند به یې له بد برخلیک سره مخ وي.

لومړی ټوک

نو د علماء کرامو تعلق او تړاو د الله تعالی اورسول اکرم
 صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سره دی ، مطلب دا چې له یوه سره محبت له ټولو سره
 محبت ده اوله یوه سره د بښمنی او عداوت له ټولو سره د بښمنی ده .

نو تر ټولو اړین او ضروري شی او د پام وړ خبره داده چې د مرید
 او سالک به له خپل شیخ (پیر) سره علاقه وي .

مطلب دا چې په دغو مجلسونو کې ممانعت نشته ، مثلاً دیوې
 طریقې چې څومره مشائخ کرام دي لکه زمونږ د حضرت صاحب
 مبارک د سلسلې چې څومره مشائخ کرام دي د دوی ټولو په خپل
 منځ کې یو بل ته اجازه شته ، مطلب دا چې په ورتلو ، صحبت ، توجه
 کولو او په وظیفو بد لیدلو کې یو بل ته اجازه شته . خو اعتماد به دې
 په خپل شیخ وي . په اوله ورځ چې دې له چاڅخه بیعت کړی ، که څه
 هم د بل چا په مجلس کې تاته څه تاثیر پیدا کېده بیا به هم ته دا وایي
 چې داماته دخپل مرشد له طرفه ده ، له چاسره چې زما تعلق
 دی ، ځکه دغه لار اولهماغه مرشد درته خلاصه کړې ده . د بلې
 سلسلې د مشائخو سره دغسې په مجلس او صحبت کې څه
 ممانعت نشته ، خو په وظیفو کې کله کیفیات بدل وي ، د هر شیخ
 خاتمه خصوصیت وي ، د دې له وجې کله کله په وظیفو کې څه
 تکلیف پیدا کېږي .

له دې وجې نه چې دخپل مرشد سره تعلق ډېر ضروري ده د
 نقشبنديې مبارکې سلسلې کتابونه لیکي چې : که دچا له وسه
 پورې وي نو باید له خپل مرشد سره هره ورځ وويني ، او کله په جمعه

کې دې ورسره وويني، او که داسې هم نه شي کولای نو په مياشت کې دې خامخا ورسره وويني، که بيا داهم نه شي کولای نو په دوه درې مياشتو کې دې ورسره وويني، که امکان دليدلوي نه وي رابطه دې جاري ساتې او رابطه دې نه پرېږدي.

چې له مرشد سره مينه او تعلق وي نو د (مرشد) پير له خوا

به هم مينه او توجه وي

مرحوم سراج المشائخ احمد ضياء خليفه صاحب ته مونږ ورغلي وو، نو په هغه مبارک مجلس کې درابطې او تعلق په هکله خبره سره ياده شوه، نو خليفه صاحب وويل چې: مخکينيو سالکينو دا اشعار زياتره په حقيقت بنا دي، لکه مولانا قيب احمد صاحب د (پنج کتاب) په حاشيه کې ليکلي دي:

مصرى

که راته گوري ډرته گورم = که راته نه گوري پروا دې نه لرمه
دغه پورتنۍ مصرى ددې آيت مضمون دى چې الله تعالى فرمايي: ﴿فَأَذْكُرُونِي أَذْكُرْكُمْ﴾ (سوره البقره آيت: ۱۱۵۲) تاسې ما يادوي زه به تاسې يادوم.

نوله خپل مرشد او شيخ سره چې دسالک تعلق او محبت وي نو دغسې به دهغه له لوري هم محبت او تعلق پيدا کيږي. بيا دمرید

سينې ته فيوضات او انوار هم په اسانۍ سره راځي له دې امله نبي
 كريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: (تَهَادُوا تَحَابُوا) يوبل ته تحفي ورکوي
 چې محبت مو سره پيدا شي، دخداي تعالی د رضا تعلق مو سره
 پيدا شي، له دې لارې ستاسې کار ډېر جوړېږي. په يوه بله مصري
 کې وايي چې:

مينه په تلو راتلو زياتېږي

کله راځه کله به زه درځم مينه

داهم ددغه آيت او حديث شريف مضمون ده.

اوپه بل حديث قدسي کې نبي كريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: چې
 خداي پاک جَلَّ جَلَالُهُ وايي چې: (څوک ما يادوي نو له ماسره، به يې
 محبت پيدا شي، اودچا چې له ماسره مينه اومحبت پيدا شو نوپه
 مابه عاشق شي، څوک چې په ما باندې عاشق شو نوزه به په ده
 باندې عاشق شم اوپه چا چې زه عاشق شوم نوپه خپل عشق کې يې
 قتل کوم اوچې په خپل عشق کې يې قتل کړم نوبيادهغه (ديت)
 زما ديدار ده.

نو اصل غرض اومطلب داده چې د ډېرو سالکينو او مريدانو
 حال داسې ده چې په کثرتوب کې يې بيعتونه کړي وي اوبياد ډېرو
 لويو کتابونو طالبان وي اوهغه سلسله ټوله ورڅخه پاتې وي. ددې
 يواځيني علت دادی چې دهغو له خپلو مشانڅو سره تعلق ختم
 شوی وي، مريد چې پنځه يا شپږ کاله له خپل مرشد او مربي سره
 ونه ويني نو دهغه به له خپل شيخ سره څه تعلق اومحبت وي؟

نوده رچا چې له خپل شیخ سره محبت اوتعلق وي، نودهغه چې یواځې سترگې پرې لگيږي بیا یې دغه مرید له توجه څخه دباندې نه وي، دهغه هم بیادغسې په دعاگانو کې برخه وي، به هر حال! په هر عنوان باندې چې وي تعلق یې خامخا ورسره وي.

الحمد لله خدای تعالی جَلَّ جَلَالُهُ مونږ اوتاسې ته په دې ژوند کې دومره موقع او فرصت راکړی دی، که په مونږ کې غفلت نه وي، نودومره سختي او تنگي لانه ده راغلې چې مونږ دین او دینداري ته خلاص نه یو، یعنی څوک مو په شریعت، علم یا طریقت باندې دومره نه خوروي چې مونږ نه علم ته خلاص یو، نه ذکر ته خلاص یو اونه له خپلو مشانخو سره تعلق ساتلای شو.

که یو څوک دصحابه کرامو رَضِيَ اللهُ عَنْهُمْ ژوند ته یو نظر وکړي نوپه هغوی مبارکانو باندې ډېر زیات تکلیفونه تېر شوي دي، همدارنگه په مخکینو اولیاء الله مبارکانو باندې څومره تکلیفونه تېر شوي دي؟ سره له تکالیفو یې بیا دخواږه پېغمبر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تعلق او تراؤ او نورو نیکانو سره له ډیرو تکالیفو دخپلو مشایخو تعلق او تراؤ نه دی پرې اېښی.

یوه دردوونکې واقعه

له امام شعبي رَحِمَهُ اللهُ نه روایت دی وايي: چې یو ځل حضرت جناب رَضِيَ اللهُ عَنْهُ حضرت عمر رَضِيَ اللهُ عَنْهُ ته راغی، حضرت عمر رَضِيَ اللهُ عَنْهُ ورته پورته شو اودی یې په خپل ځای کښېناوه. حضرت عمر رَضِيَ اللهُ عَنْهُ

ورته وویل. ددې ځای د کهناسلو لائق یوازې ته یې ایوب بل څوک هم شته چې هغه تر تا هم وړ او حقدار دی، ده ورته وویل: ای امیر المؤمنین! هغه څوک ده؟ حضرت عمر رضی الله عنه ورته وویل چې هغه حضرت بلال رضی الله عنه دی، ځکه چې هغه د اسلام په راوړلو کې ډېر زیات تکلیفونه تېر کړي دي. حضرت خباب رضی الله عنه ورته وایي چې: نه، زما دې په خدای قسم وي چې تر ما یې زیات تکلیفونه ند دي تېر کړي، ځکه ده د کفر په وخت کې هم، چې کفارو به عذاب ورکاوه، نودده له پاره داسې یو څوک د سپارښتنې پیدا کېدل چې دی له هغه عذاب څخه خلاص کړي. په ماباندې داسې وخت هم راغلی دی چې یو وخت کافران ورته اور بل کړ، کله چې اور صاف او سکاره جوړ شول، نو په دغه سره انگار باندې یې ځملول او برسېره په سینه باندې یې راته پښه کېښوده، زما دې د خدای په ذات قسم وي ترڅو پورې چې هغه د اور سکرو تپي زما په وینو او وازدو سرې شوې نه وي تر هغې پورې مې ملا ځمکې ته ونه رسېده، بیا حضرت خباب رضی الله عنه ورته خپله شاه لوڅه کړه او ورته یې وویل چې داد هرې سکرو تپي ځای دی، هر ځای یې داغل شوی و، حضرت عمر رضی الله عنه چې کله دده مبارک د بدن د غونډه ولیدل نو ویې ویل چې ما تراوسه داسې تکلیف زغمل دچانه و لیدلی چې په اسلام کې دې په چا دومره نکلیف تېر شوی وي.

۱ حیاة الصحابة الجزالاول، عربي، کتب خانہ فیضی لاهور، ص ۱۳۸۲

نو دا د اسلام له پاره و، دا د اسلام له امله و، چې اسلام یې قبول کړی و، بل یې هېڅ جرم او گناه نه وه، خودوی مبارکانو داهرڅه د اسلام له پاره په خان تېرول او په سر او سترگو یې قبولول.

د یوې لویې هستې د صبر واقعہ

حضرت خباب رَضِيَ اللهُ عَنْهُ فرمایي چې: زه نبي کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ته ورغلم، دی صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ د کعبې مبارکې سیوري ته ناست و، شری یې په خان باندې راپېچلې وه، نو ما ورته وویل چې: یا رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مونږ ته خو د کفارو له لوري ډېر تکلیفونه رارسېږي، تاسې دعا وکړئ چې دا تکلیفونه له مونږ څخه لیرې شي، نور رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ راجگ شو له غوصې یې مخ مبارک سور شو او وې ویل چې: له تاسې څخه مخکې داسې خلک هم وو چې د اوسپنې په گومنځو یې د بدن ټولې غوښې ټوړل شوې دي، غوښې او رگونه به یې د اوسپنې په گومنځو غوڅېدل، خو له دې دومره زور زیاتي سره، سره یې بیا هم خپل دین ته شاه نه وه وراړولې، خپل دین یې نه دی پرې ایښی او تاسې بیا دومره زر په تکلیف شوی دادین به خدای پاک داسې کمال ته رسوي چې یو وخت به په آس سپور سړی له صنعاء (د یمن لوی ښار)، څخه روان وي تر خضر موت (مشهور ښار په یمن جنوبي کې ده)، پورې به څي له الله تعالی نه پرته به له هیچا نه هم نه ویرېږي.

« پوښتنه : په دې کې خو هیچ مبالغه او استبعاد نشته ځکه داخو دوه نږدې ښارونه دي ؟

خواب: له دې نه غرض داده چې له کفارو به مسلمانان نه ویرېږي .»

اویا داچې میره به له لیوه څخه نه ویرېږي. لکن تاسې تلوار کوی

[حياة الصحابة الجزالاول، عربي، کتب خانہ فیضی لاهور، ص: ۱۲۸۳]

نود بدن غوښې توپل، شکېدل، په دوی باندې د اورو نو بلیدل داټول ددې دین له پاره و. مونږ ته یقیناً د فکر او تاسف ځای دی.

په هر لحاظ! په مونږ باندې الله تعالی جَلَّ جَلَالُهُ وسعت راوسنی دی، مونږ نه دومره منلو و ترږو او سترېو ته مجبوره یو چې مشاڅ مبارکان نه پیدا کېږي، لکه په مخکې وختونو کې به خلک له افغانستان څخه روان شو تر شام یا هندوستان پورې به تلل، بیابې یې یو څوک پیدا کړ او بیعت به یې ورسره وکړ.

خو هغه د هماغه وخت خلک وو، هماغسې یې عشق و، بیا الله تعالی همداسې مقامات هم ورپه برخه کړل. زمونږ په هرځای کې داسې صالح خلک پیدا کېږي چې تعلق ورسره وساتو، خود غفلت له امله په پنځو شپږو کلونو کې هم وخت نه پیدا کوو اونه له خپل پیر او مرشد سره رابطه ساتو.

د حضرت مجدد صاحب رحمة الله عليه لطيفه

حضرت مجدد صاحب رَحْمَةُ اللهِ تَه يُوخوڪ داسې شكايټ كوي چې ډېر وخت كېږي وظيفه مې اخيستي ده اوزه يې تراوسه پورې په هېڅ اثر نه پوهېږم، دى مبارك ورته په خواب كې ليكي چې:

چشم بند، گوش بند، لب بند   كز ديدى سرحق بر من بخند

له گناهونو څخه سترگې بندې كړه ، غوږونه بند كړه بدمه پرې اوره، ژبه اوخوله بنده كړه بدې خبرې مه پرې كوه ، نوكه بيادې هم د الله تعالى جَلَّ جَلَالُهُ اسرار ونه ليدل بيا راپورې وخانده.

زمونږ نظرونه چېرته دي؟ زمونږ څرنگه مجلسونه دي؟ څرنگه خبرې اورو؟ ددې ټولو اثر براه راست په زړه باندي وي. نو بيا هم وايو چې زه په وظيفه باندي نه پوهېږم

يو وخت كې حضرت ضياء المشايخ صاحب قدس الله سره ته يوچا په خط كې دا شكايټ ليكلي و چې: صاحب ا ډېر وخت كېږي چې وظيفه مې اخيستي ده، خو په دې دومره وخت كې زه په خپله وظيفه نه پوهېږم. ده مبارك ورته په خواب كې وليكل چې: (محبه ا ډېر خوراك پرېږده، ډېر مجلس پرېږده، ډېر خوب پرېږده، ذكر ډېر كوه، دطريقت رنگ مه بدوه.

نواصل طریقت دې ته ویل کېږي، مونږ ټول همدا شکایت کوو.
خو اصل خای ته مو پام نه ده او دا سوچ نه کوو چې مونږ کېږي څا
دي؟ څومره کوبښن مو کړی ده؟

الله تعالیٰ مونږ ته امر کوي ﴿فَاذْكُرُوا اللَّهَ قِيَمًا وَقُعُودًا وَعَن يَمِينٍ﴾

﴿جُنُوبِكُمْ﴾ ۱ سورة النساء آیت: ۱۱۰۳ په ولاړې، ناستې په ملاستې په

ټولو وختونو کې خدای تعالیٰ یادوی! ﴿وَأَذْكُرُوا اللَّهَ كَثِيرًا﴾ اسوره

الانفال آیت: ۱۴۵ خدای تعالیٰ ډېر یادوی! دامونږ ته د خدای جَلِيلًا

او امر دي، حکمونه یې دي، نو مونږ کله ورباندې عمل کوو، په

شواروز کې کله پنځه دقیقې وظيفه کړي یا نه کړي، بياهم شکایت

کوو چې وظيفې مې نه کېږي.

نو عرض داده چې تعلق له خپل شیخ سره ډېر ضروري ده، چې

دیو چا څومره وس کېږي باید تعلق وساتي، کثرت د ذکر ضروري

ده، چې باید سړی ډیر ذکر وکړي.

اودا خبره چې ذکر سړی له کتاب څخه باسي داخو ډیره بې خایه

خبره ده، نه له کتاب څخه څوک باسي، مونږ تر کتاب کتلو دغه

نور بېکاره اوفضول مجلسونه ډېر کوو، په دغو اوقاتو کې باید

ذکر وکړو، دناستې، ولاړې، حتی د جنابت په حالت کې هم پټ او

قلبي ذکر کېږي، اودس ورته شرط نه ده، نولږترلږه باید دا بېکاره

وختونه په ذکر تېر کړو، بیاوگورئ چې په ذکر کې اثر پیدا کېږي او

کنه؟

الحمد لله داسې ملگري شته چې يوه ورځ په بازار کې وگرځي
بيا يې په وظائفو کې فرق راغلی وي، ځکه خو هغه ماحول، محيط
خراب ده، هغه په ده باندې اثر کوي، يواځې بازار ته په تلو باندې،
نودا چې سرې ټوله ورځ دغسې په خراب مجلس کې تېره کړي، ټوله
ورځ يې له دغسې ملگرو سره وي، بيا به نو ولې وظيفې نه
خراپېږي.

د بازار ډوډۍ په نیکو خلکو هم اثر کوي

یوسړی د حضرت صاحب مبارک قدس سره په وخت کې ډېر
جذب کېده، نو حضرت صاحب مبارک چاته وویل چې: د هوتل
ډوډۍ ورکړئ! ده ورته وویل چې د هوتل ډوډۍ خو صاحب زه نه
خورم، حضرت صاحب مبارک ورته وویل چې: ستا جذب به هم نه
قرارېږي، ځکه د هوتل په مړۍ باندې د مسکینانو سترگې
لگېدلې وي.

نو ستا له پاره هېڅ گناه نه ده، دا ډوډۍ چې هلته له تنور څخه
راوځي او مسکین ورته گوري او وس يې نه لري، دهغه له امله دغه
اثر پکې پيدا کېږي، چې د نېک انسان حالت ورسره بدلیږي.

زمونږ مجلسونه، محيط ټول په دغه لوري روان دي، مطالعې
مو د نورو کتابونو وي، په اخبار هر څوک پوهېږي، هر څوک يې
اخلي، راديو نيسي، اخبار گوري، دنورو عقيدو اونورو کتابونو
ورته معلومات وي، خو هېچا هم دغه دطريقت د کتابونو مطالعې

لومړی ټوک

ته ملا ونه ترله، دطريقت کتابونه يې ونه کتل، د اولياء الله مبارکانو حالات يې ونه کتل، نوبيا څرنگه به يې په ذکر کې اثر پيدا شي.

څومره مو چې وس رسېږي د اولياء الله دواقعاتو او حالاتو کتابونه گوري! زمونږ داتجربه ده چې نفس د کتاب د اول مخ په خلاصولو سره دسړي قبض ختمېږي، د کتاب په يوه برخه کتلو سره دومره اثر پکې پيدا کېږي چې قبض پخپله له منځه ځي او عشق او محبت پيدا کېږي.

نودا چې يو څوک له نېکو خلکو سره علاقه ساتي، ناسته ولاړه ورسره ولري، کتابونه يې گوري، نوبيا به څرنگه اثر نه پکې پيدا کېږي؟ بلکې خامخا به پکې پيدا کېږي.

(۴) مجلس

نحمد لله العظيم والصلوة والسلام على اشرف المخلوقات وعلى آله

واصحابه اجمعين ،

اما بعد:

د اولياء الله تصرفات او استعدادونه

له هرڅه نه دمخه په دې خبره ځان پوه کول په کار دي چې مراد
او مقصود د اولياء کرامو له تصرفاتو څخه دانه ده چې دوی اختيار
کلي لري مختار کل دي ، بلکې پدې معناسره چې په ځينې شيانو
کې دوي تصرف کولای شي يعنې ددوی په دعا او توجه هغه کار الله
تعالی کوی دوی يې يوازې سبب وي که نه اصل کې څو کار الله
تعالی کوي.

لکه حضرت جبرائيل عَلَيْهِ السَّلَامُ وايي: ﴿ قَالَ إِنَّمَا أَنَا رَسُولُ

رَبِّكَ لِأَهَبَ لِكَ غُلَّتَمَا زَكِيًّا ﴾ [سورة مريم]

ژباړه : وويل (جبرئيل) بېشکه هم دا خبره ده چې زه رالېږلی شوی در ب ستا يم له پاره ددې چې وېنم تاته (په امر در ب دتا) يو هلک صالح (پاک له معاصيو) .

يعنې ورکونکی الله تعالی ده خوده نسبت خان ته وکړ ددې وجې چې دی يې سبب ده .

ددې آيت مبارک (﴿يَتَمَحُّواَ اللّٰهُ مَا يَشَاءُ وَيُنَبِّتُ وَّعِنْدَهُ رَأْسُ الْكِتٰبِ ﴿۱۵﴾) [سورة الرعد]

ژباړه : محوه کوي الله هغه چې اراده وفرمايي (دامحايې) او ثابتوي (هر هغه چې اراده وفرمايي ثابت يې) او په نزد دالله اصل دهر کتاب (علم الله په لوح محفوظ) دی (چې هر شی پکې ليکلی شوی دی) .

په تفسير کې مفسرين داسې فرمايي :

وقال البغوی وعن عمر وابن مسعود انها قالوا يمحوا السعادة والشقاوة ايضاً ويمحو الرزق والاجل ويثبت ما يشاء .

[تفسير مظهري ج : ۱۵ ص : ۲۴۶ / ۲۴۷]

امام بغوی رَحِمَهُ اللهُ روايت نقل کړی چې حضرت عمر او ابن مسعود رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا فرمايي : چې سعادت او شقاوت دواړه بدليدای شي همداراز رزق او اجل هم .

وروی عن عمر انه كان يطوف بالبيت وهو يبكي ويقول اللهم ان كنت
 كتبتي في اهل السعادة فاثبتني فيها، وان كنت كتبت علي الشقاوة فاعني
 واثبتني في اهل السعادة والمغفرة فانك تمحوماتشاء وتثبت وعندما
 الكتاب. [تفسيرمظهري ج: ۵، ص: ۲۴۶/۲۴۷]

ژباړه: له حضرت عمر رضي الله عنه نه روايت ده چې په بيت الله
 شريف يې طواف کاوه او ژړل يې اودا کلمات يې ويل اي خدايه اکه
 زه دي په نيکانوکې ليکلې يم پدغه مې ثابت پاتي کړه او که زه دي
 په بدانو (شقيانو) کې ليکلې يم هغه محوه اولري کړه بيرته مې په
 نيکانوکې وليکه. او مغفرت راته وکړه ځکه خاص ته محوه کوي
 هغه څه چې ستا خوښه وي او هغه څه پرېردي چې ستا خوښه وي اوله
 تاسره اصل د کتابو ده (لوح محفوظ).

وفي بعض الاثار ان الرجل قد يكون قد بقي من عمره ثلاثون سنة فيقطع
 رحمه فيردالي ثلاثة ايام والرجل قد يكون قد بقي له من عمره ثلاثة ايام
 فيصل رحمه فيمد الي ثلاثين سنة. [تفسيرمظهري ج: ۵، ص: ۲۴۶/۲۴۷]

ژباړه: په ځينې اثارو کې دي چې کله د يوه سړي عمر د يرش کاله
 پاتې وي خودی قطع د وصل رحمي وکړي نو دغه عمر يې
 دريو ورځوته رالنه شي او کله بيا د يو سړي عمر درې ورځي پاتې وي
 دی له خپلو خپلوانوسره وصل رحمي وکړي عمر يې د يرش کاله
 شی.

عن علیّ انه سال رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم عن هذه الآية فقال لا قرن عينك بتفسيرها ولا قرن عين امتي من بعدى بتفسيرها- الصدقة على وجهها وبر الوالدين واصناع المعروف بحوّل الشقاء سعادة ويزيد في العمر. [تفسير مظهري ج: ۵/ ص: ۲۴۶/ ۲۴۷]

ژباړه: له حضرت علی رضی الله عنه نه روایت ده چې د پورتنی ایاں دتفسیر په هکله مې له رسول الله صلی الله علیه و سلم نه پوښتنه وکړه، په خواب کې یې راته وفرمایل: زه به دتا سترگې ددې آیت په تفسیر سرې کړم. اوزما دوروستني امت سترگې به هم ددغه آیت په تفسیر سرې کړم هغه داچې په صحي توگه صدقه کول اوله مور اوپلار سره نیکې کول اونیک کارونه کول شقاوت په سعادت بدلوي اوپه عمر کې زیادت راولي.

امام بغوی رحمه الله وايي: چې دحضرت عمر او ابن مسعود رضي الله عنهما له مذهب سره هغه څه موافق دي کوم چې په مقامات مجددیه کې بیان شوي دي هغه داچې يوخل حضرت مجددالف ثانی رحمه الله د کشف په ذریعه سره دملاطاهر لاهوري په تنده ولیدل (شقي) اوسره له دی چې دغه ملاطاهر دده ددوو محترمو زامنو (هریوه محمد سعید او محمد معصوم رحمه الله) استاذو.

نو دغه لیدلی حال یې هغودواړوته بیان کړهغوی له ده مبارک وغوښتل چې دده په هکله دعا وکړي اوله الله تعالى نه وغواړي چې دده شقاوت په سعادت بدل شي.

لومړی ټوک

نو مجدد الف ثاني رَحْمَةُ اللَّهِ فرمایي: چې کله مې په لوح محفوظ کې وکتل نو هلته دغه قضاء مبرمه وه دبدلیدلو امکان یې نه و.

نو دده زامنو په ده باندې ټینګار وکړ چې ته دا کار وکړه بیا دعا وکړه، نو مجدد الف ثاني رَحْمَةُ اللَّهِ وایي: ماته رایا دشول هغه چې حضرت غوث الثقلین سید سند محی الدین عبدالقادر جیلانی رَحْمَةُ اللَّهِ ویلي و چې زما په دعا قضاء مبرمه هم رد شوې.

نو بیامې دعا پیل کړه او ومې ویل ای الله تعالی استا رحمت فراخه ده او فضل دې تریوچاپورې خاص نه ده له تانه امیدلرم او له تانه دتا دعام فضل سوال کوم چې دملاطاهر دشقاوت په خای دهغه سعادت ولیکې او له ټنډې څخه یې دشقي دلفظ پر خای سعید ولیکې تاته خو ګرانه نده، د عبد القادر جیلانی رَحْمَةُ اللَّهِ دعا قبوله کړې. نو وایي ګویا کې زه دملاطاهر تنډې ته ګورم چې دشقي کلمه ورنه (محوه) لرې شوه دهغه په خای باندې سعید ولیکل شواو دغه په الله تعالی هیڅ سخته نده.

بیادا خبره ماته نا اشنا بنکاریده چې دا څرنگه کیدای شي چې قضاء مبرمه دي دیوچاپه دعا محوه شي ځکه په مبرمه قضاء کې په یوه وجه هم تغیر نه راځي او که راځي بیابه دغه قضاء مبرمه مبرمه پاتې نشي اوداسې خو کیدای نشي اویابه محال لازمیږي او لزوم دمحال خو هم رواندی.

نوالله تعالی الهام راته وکړ ددغه اشکال دحل له پاره هغه دا چې قضاء معلقه دوه ډوله ده: ۱- یوه دا چې په لوح محفوظ کې یې

تعلیق لیکل شوی وي يعنې داسې لیکلي وي چې ددغې قضاء د تر فلاني کارپورې تړلی.

۲- هغه قضاء ده چې په لوح محفوظ کې ترڅه شي پورې معلقه (تړلې) نه وي نودغه قسم قضاء په لوح محفوظ کې په صورت دمبرمې وي اما دالله تعالیٰ په علم کې محوه او اثبات دهغې معلق وي.

نوهرڅه چې عبدالقادر جیلانی ویلي دي چې زما په دعا قضاء مبرمه رد شوه نوهغه دغه قضاء ده چې په لوح محفوظ کې دمبرمې په صورت لیکل شوې وي او په واقع کې دالله تعالیٰ په علم کې مبرمه نه وي بلکې معلقه وي.

اودملاطاهر شقاوت هم ددغې قبیلې څخه په لوح محفوظ کې مبرم او په واقع کې یې محوه دمجدد رَحْمَدُ اللَّهِ تر دعا پورې معلقه وه.

[تفسیر مظهري ج: ۱۵ ص: ۲۴۶/۲۴۷]

دیوه مرشد (پیر) د تصرف واقعه

دماوراءالنهر دیو ملک (هېواد) بادشاه په نامه د پیر محمد خان چې پنځوس زرو جنگیالیانو فوخیانوسره په (باقي محمد خان) چې څلور زره فوخیان و حمله وکړه. نو (باقي محمد خان) دخپل مرشد حضور ته راغی اودمدد غوښتلو وړاندیز یې ورته وکړ.

نودده مرشد (پير) د (پير محمد خان) حضور ته ورغې او هغه ته يې نصيحت وکړ او ورته وې ويل ددې کار نه تير شه دا پرېرېده ځکه د مسلمانانو تر خپل منځ جنگ کول ناجائز دي.

چونکې د ډيروالي د فوځ اومال او غرور دده په دماغ کې ونو د پير صاحب خبره يې ونه منله او دغه پير صاحب د سختې غوصې په حال کې ورنه راواپس شواوله راتلوسره سم يې (باقي محمد خان) ته وويل اې زويه د فوځ د کموالي سوچ مه کوه د زړور زمرې په شان د دښمن په فوځ حمله وکړه او د ماوراء النهر بادشاهي دي مبارک شه او د شفقت لاس يې دده په ملا کېښود (باقي محمد خان) له دعا غوښتولو وروسته روان شو.

او دغه وخت کې پير صاحب له لويې ډلې د دروېشانوسره روان شو د بنار په يو طرف کې په زاړه مسجد کې د قبلي په لورې په مراقبه کيښت او متوجې شو يو وخت يې پوښتنه کوله چې څه وشول؟

پدې منځ کې خبر راغی چې (باقي محمد خان) کامياب شو او (پير محمد خان) يې مړ کړ. نو دغه وخت کې له مراقبې نه راپورته شواو دخپلې خانقاه په طرف راغی.

[حضرات کرام نقشبنديه ص: ۲۰۷]

وگوره هغو حکاياتو ته چې له اولياء کرامو نه پيښ شوي له پير يانوسره چې دا دهغه څه تائيد کوي کوم چې موږ وويل.

د عبدالقادر جیلانی رَحْمَةُ اللَّهِ دَتَصْرِفِ واقعه

او هغه څه ته نظر وکړه : چې قطب ربانی او هکيل صمدانی سیدنا عبدالقادر (جیلانی) ښکته ته پیریانو څومره انقیاد کاوه او بادشاه یې اطاعت کاوه او جنگ یې ددوی له سرکشو او شیطانانو سره کاوه او دوی یې په اور باندې سوخول نو دا کافي اوبس ده .

اوله دغې قبیلې څخه هغه حکایت دی :

چې دیو سړي لور پیریانو وتبستوله نو عبدالقادر (جیلانی) ښکته ورته وویل فلانی ځای ته ولاړل شه له ځان څخه دائره تاو کړه او په هغه کې کینه، نوده دغه کار وکړ، چې گوري ډلې ډلې پیریان تیزېرې تردې چې بادشاه یې هم راغي په آس باندې سپورده او دده ترمخ ډیرې طایفې دي نودده په برابري ودریده او وې ویل ای انسانه دتاڅه حاجت ده؟ ده په خواب کې ورته وویل زه شیخ عبدالقادر تاته رالیرېلی يم. نو هغه دآس څخه ورته کته شو زمکه یې بنکول کړه له دائرې څخه بهر کیناست له ده نه یې پوښتنه وکړه چې څه حاجت دي ده؟ ده دخپلې لور واقعه ورته بیان کړه.

سمدستي یې له نورو پیریانو څخه دهغه په هکله وپوښتل هغوی سمدلاسه ورته را حاضره کړه چې دچین له سرکشه پیریانو څخه و.

هغه جنګی چې له چاسره وه دهغه سړې ورباندې قلم (پرې) .
 کړدده لورې ځینې واخیسته دغه سړي ورته وویل نن شپه مې
 عجیبه واقعہ ولیده هغه داچې تادعبدالقادر (جیلانی) صاحب
 امر پر خای کړ؟!

دپیریانوبادشاه ورته وویل هو! داسې ده. دی له خپل کورڅخه
 زموږه سرکښه پیریانو ته گوري او ویني یې چې هغه دزمکې په هغه
 بل لوزي کې وي نوهغوي له هیبته تیښته کوي خپلوکورونو ته
 اوهر کله چې خدای پاک یو (قطب) مقررکړي نوپه پیریانو
 اوانسانانو دواړوقدرت ورکوي او هغوی دده له تصرف او ولکې
 لاندې وي . (مجموعه رسائل ابن عابدین، الجزالثانی ص: ۲۰۸-۲۰۹)

حکایت:

مولوي صاحب امیرگل چې د منبع العلوم په مدرسه کې سپین
 ږیری استاذ اود حضرت صاحب مبارک مرید و؛ هغه دا قصه کوله
 چې: په یووخت کې چې هغه وخت زه طالب وم، مولوي صاحب
 اسماعیل چې د بل کوم مرشد خلیفه و، زه لمانځه ته مخکې کړم،
 له لمانځه وروسته یې راته ویل چې: عجیبه ښه خاوره دې ده، که
 کوښښ وکړې، ډېر کار به وکړې، یعنی دقابلیت په لحاظ باندې،
 نو دطالبانو حال ته چې سړی فکر وکړې بنیادي خاوره یې ډېره پاکه
 ده، نوپه هغو کې دا صحبت هم اثر کوي، دا عشق او محبت هم
 موجود وي، له دې امله چې دصحابه کرام رضی الله عنہم سینی ډېرې

پاکې وې، نود طریقت دغه تنی رسم ورواج په هغه وخت کې بالکل شهرت نه درلود، ځکه چې دوی یواځې درسول الله صلی الله علیه و آله دمجلس اوصحبت له امله ورته صفایي حاصلېدل، نودغسې اذکار لکه دا اوس چې په طریقت کې دي لکه: (لطائف نفی و اثبات او مراقبې) دغو ته دهغوی ضرورت نه وو، نو یواځې درسول الله صلی الله علیه و آله دصحبت له امله ددوی کامله تزکیه کېدل، دغه شی له هغوی رَضِيَ اللهُ عَنْهُمْ څخه په را وروسته طبقاتو کې چې کله دنیوي علائق زیاتېدل نوبیا مشانخ کرامو ددغه طریقت له پاره ځینې اصول (اذکار او سبقونه) غوره کړل، نوزه په هغه بنیاد فکر کوم چې دعوامو اوطالبانو په دغه ژوند کې هم فرق دی.

عوام الحمد لله مسلمانان دي، بېرې یې په اسلام کې سپینې کړې دي، تکلیفونه یې تېر کړي دي، په جهاد اونورو عباداتو کې یې شرکت کړی دی، خوددوی عام محیط اوماحول چې ده، هغه په داسې محیط کې دی چې کدورات پکې ډېر وي، نودهغې له امله په دوی باندي ډېر زر اثر نه کېږي، ددوی متاثره کېدل ترهغه مجلسه پورې وي، نوکه په هغه مجلس کې ورته څه اثر پیدا شو، نوبنه تربنه اوکه نه دهغو عامو مجلسونو له امله په دوی کې ډېر زر تحول راځي، اودا دطالبانو چې کومه زندگي ده، هغه داسې ده چې ټول وخت یې له کتاب یا له استاد، یا له مطالعې، درس او تدریس سره کار وي، نوددوی عام ماحول صاف وي، بیا که لږ تکلیف په ځان راوړي په هغه لږ تکلیف ددوی ډېر کار کېږي.

بيضاوي، مشکوة او نورو کتابونو چې کوم تحقيق کړی دی، نو دا وايي چې: د انسان له پاره ډېر خطرناک شی گناوې دي، ترڅو چې يې له گناوو څخه ځان نه وي ساتلی نو انسان ترقي نه شي کولای، نو له دې امله طالبان پاک دي او په لږ کوشش کولو سره يې کار جوړېږي. لکه پښتانه وايي: دلندو خټو لير او به دارو وي.

په اول بيعت سره د ولايت مقام ته رسيدل

حضرت نورالمشائخ قدس الله سره ته دهرات له لوري يو عالم راغی، په اوله ورځ يې چې بيعت ورسره وکړ، وظيفه يې واخيسته، د وظيفې په دغه اول حالت کې يې يوه چيغه له خولې څخه ووتله اولکه د اور لمبه رڼا يې خلکو وليدله، په هغه ځای حضرت صاحب مبارک دستاربندي ورته وکړه او خپل خليفه يې وټاکه.

بيا سپين ږيرو علماء کرامو استفساراً پوښتنه وکړه چې زمونږ د چالس کاله، د چا شل کاله، د چا دېرش کاله، اته کاله، او د چا پنځه کاله په طريقته کې تېر شوي دي او د خلافت اجازه ورته نه کېږي او د ده په دغه يوه مجلس کې کار وشو؟ نو حضرت صاحب مبارک ورته وويل چې: ده لرگي تيار ټول کړي وو، يواځې زما له طرفه د اور لگولو ضرورت و، يعنې وختونه يې بې ځايه نه وو تېر کړي، له گناوو څخه يې ځان ساتلی و، د دې له امله چې د گناوو څخه يې ځان ساتلی و، يواځې چې دا لار خلاصه شوه، نو کار يې هم ځکه خلاص شو.

يو مريد په اوله وظيفه کې د انوار المشائخ صاحب له

قبر نه تلاوت اوريدل

حضرت قطب المشائخ دين محمد خليفه صاحب رَحْمَةُ اللَّهِ عَلَيْهِ
 قصه کوله چې يوه مريد ته مې په اوله ورځ وظيفه ورکړه، او بيا مې
 د حضرت انوار المشائخ فضل الدين خليفه صاحب قدس الله سره،
 زيارت ته ولېږه، کله چې بېرته راغی نو ما ورڅخه وپوښتل، دا
 راته وويل چې ما وظيفه کوله نو له قبر مبارک څخه په يوه خواږه
 آواز باندې داسې قرائت شروع شو چې ما داسې قرائت تراوسه
 پورې نه دی اورېدلی. نو خليفه صاحب مبارک ويل چې په هغه ورځ
 يې ټول کار خلاص شو. نوزه چې په خپله د طالبانو دا حالت گورم
 سره له دې چې دا دمخکنيو مشائخو کرامو حالات چې سپری واورې
 انسان ډېر مايوسه شي خوبيا هم چې سپری هغه آثار ويني، هغه
 محبت وي، نود سپری له پاره اميد پيدا شي، چې په دغه لړ شي
 باندې هم خدای پاک جَلَّ جَلَالُهُ ډېر کار کوي، بيا اوس خود فتنو دور
 ده، آخر وخت ده. لکه حضرت نبي کریم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: (که
 چېرته وروستني خلک له گناهونو څخه لس فيصده لاس ونيسي
 نو خدای پاک جَلَّ جَلَالُهُ به دغو خلکو ته هغه کرامات ورپه برخه کړي
 کوم يې چې صحابه کرامو رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ ته ورپه برخه کړي و چې هغوی
 لس په لسو کې عمل کړی وو.

طالب ته چې لږ څه ورپیدا کېږي نو یوښه خوب یې لیدلی وي، د هغه د زړه تسکین الله تعالی کوي، ځکه الله تعالی په خپل دین باندې غیرت کوي، چا چې په دین لږ لاس نیولی وي، نو ډېر زراثر ورته ښکاره کېږي.

د شیخ صاحب مبارک د خولې خوږې ملغلرې

یو آغا صاحب له ماسره په وړه دوره کې د مشکوة شریف کې درس وایه، تر نسب پورې مې خبره یاده کړه، بیا ده راته ویل چې ماته به په خپل نسب کې شک پیدا کېده چې آیا موږ سیدان یو اوکنه؟ ځکه چې په افغانستان کې سیدان له کومه راپیدا شول؟ نو د طالبانو د تحریک په وخت کې مزار شریف ته تللی وم، نو هلته د حضرت علي رضی الله عنه روضی مبارکې، ته ولاړم، نو هلته مې د ځان سره دا دعا وکړه چې خدایه پاکه که زه سید یم، نو دلته ماته یو اثر ښکاره کړې چې زما د زړه تسکین وشي، نو څه سورتونه مې وویل، وظیفه مې شروع کړه، د وظیفې په حالت کې کوټه جوړه شوه، کله چې کوټه جوړه شوه، نو حضرت علي رضی الله عنه، حضرت حسن رضی الله عنه، حضرت حسین رضی الله عنه او حضرت فاطمة الزهرا رضی الله عنها راغلل، نو زما د زړه تسکین وشو چې رښتیا مونږ سیدان یو، یعنی الله تعالی دومره رحیم ذات ده چې دهغه مخلص بنده د زړه تسکین یې دومره زرتزره وکړ، په دغې یوې دعا چې په هغه پاک ځای کې یې وکړه، ځکه په ښکوځایونو کې دعاوې ډېر

لومړی ټوک

زر قبلیرې. اوداڅکه چې د انبیاوو عَلَيْهِمُ السَّلَامُ او اولیاء کرامو رحیم
الله تصرفات له مرگ نه وروسته ختمیرې نه بلکې زیاتیرې، څکه
علائق بدني ختم شي، په هر شي باندي الله تعالی ورته علم ورکوي

دیوې سیدې کونډې سره د مرستې نه کولو د برخلیک او

انجام واقعه

د ساداتو مبارکانو یوه کونډه چې په کور کې یې ډېر فقرار
غریت و، دادیوه شتمن مسلمان کور ته ددې له پاره ورغله چې که
څه مرسته او کومک راسره وکړي، ماشومان خواران یې وږي وو،
د ماښام وخت وو، کله چې ورغله نو ورته وې ویل چې زه سیده
کونډه یم، یتیمان بچیان راپاتې دي، د پالنې یې هېڅوک نشته،
که ته څه مرسته راسره وکړې، نو هغه مسلمان ورته وویل چې: ستا
سره ددې خبرې ثبوت او شجره شته چې ته سیده یې! دې کونډې
ورته وویل چې زما ژبه سند ده، زه په خپله خوله اقرار کوم چې زه
سیده یم، نور ته له ماڅخه دڅه شي سند غواړې، دې کمبخت
مسلمان ورته وویل چې: سیدان ډېر دي، په دې سیدانو پسې زه نه
شم رسېدای. دغه مبارکه سیده کونډه ډېرې پرېشانی له امله
ناامیده او خالي لاس ووتله، اودیوه مجوسي کور ته چې په دې
علاقه کې په سخاوت باندي مشهور و، ورغله، هغه ته یې پناه
وروړه، هغه شپه ورکړه، د شپې دغه مالدار او شتمن مسلمان
اودغه یهودی دواړه په یوه کیفیت باندي خوب ویني، دا مالدار

لومړی ټوک

مسلمان خوب ويني چې د قيامت ورځ او د حشر ميدان جوړ ده، جنت ده، او په دغه جنت کې يوه بنگلې مانۍ (بنگله) ولاړه ده، دې مسلمان له جناب محمدرسول الله صلى الله عليه وسلم څخه پوښتنه وکړه چې: يا رسول الله صلى الله عليه وسلم! دغه بنگله دچا ده؟ نبي کریم صلى الله عليه وسلم ورته وويل چې: دا د يوه مسلمان سرې ده، ده ورته وويل چې: زه هم مسلمان یم، که دا بنگله ماته را کړې، نبي کریم صلى الله عليه وسلم ورته وويل چې: له تاسره ددې خبرې ثبوت او شجره شته چې ته مسلمان يې، ته څه دليل لرې؟ دغه شتمن او مالدار مسلمان ورته وايي چې زه په خپله خوله اقرار کوم چې زه مسلمان یم، بس همدا زما دليل دی. رسول الله صلى الله عليه وسلم ورته وويل چې: ستا به په ياد وي چې زما يوه لور درته راغلې وه، هغې درته په خپله خوله څوڅو ځله دا وويل چې زه سيده یم، تاوولې دهغې خبره نه منله.

همدارنگه دغه مجوسي په خپل کور کې همدا سې خوب ويني، سم دلاسه راپورته شو، ټوله کورنۍ او خپلخانه يې راپورته کړه، کلمه يې وويله او ټول په اسلام باندې مشرف شول، سهار دغه شتمن او مالدار مسلمان دهغه يهودی کورته راغی، او ورته وايي چې ما بنام ستاسې کور ته يوه مېلمنه راغلې وه؟ هغوی ورته وويل چې: هو! راغلې وه، ده ورته وويل چې: راوېې باسه، که له ما څخه راضي او خوشاله شي، نو څلور زره درهم به ورته ورکړم. هغه دکور څښتن چې تردې دمخه يهودی و، او ددې صحنې له ليدلو وروسته مسلمان شوی و؛ ورته وويل چې: (زه د جنت بنگله په څلور زره

درهمه نه خرخوم، ځکه ده هم هغه حالت او خوب په خپلو سترگو لیدلی و. کتاب الکباثر ص: ۱۷۵

اوس دا دومره تېز تصرف ده، چې یواځې دده دنسب یوڅوک خفه شو، هغه دی هلته براه راست د نبی کریم صلی الله علیه و سلم ورباندې پام و، هغه مسلمان ته یې هم هرڅه ورو لیدل چې ارمان پرې وکړي او کافر ته یې هم ورو لیدل چې دهغه له پاره د نیکبختۍ اود اسلام راوړلو ذریعه شوه.

نو چې انسان د الله تعالی جل جلاله او جناب نبی کریم صلی الله علیه و سلم شفقت او مهربانۍ ته وگوري همدارنگه د اولیاء الله کرامو مینې او محبت ته چې سپری وگوري، که یوڅوک له چا سره په بڼه نیت او اخلاص سره محبت وکړي، تعلق ورسره وساتي، همدومره دهغه ورته زر پام ورگرځي، دده کار زر جوړیږي، دچا د کورنۍ چې څوک څومره عزت او محبت او احترام وساتي دیوچا له متعلقینو سره چې څوک د عزت او احترام معامله کوي هغه هم د غومره ورڅخه راضي او خوشاله وي.

د حضرت مجدد الف ثانی (قدس الله سره) عجیبه واقعه

حضرت مجدد صاحب قدس الله سره فرمایي چې: زه لاهلک وم چې پلار مې د (قادریه) طریقې خلیفه و، یو وخت کې زه ډېر سخت ناروغ وم، شاه کمال کیتھلی قدس الله سره چې د قادریې طریقې یو پیرو، په لار باندې تېرېده، نو پلار مې زه په غیږ کې واخیستم او

لومړی ټوک

هغه ته يې وروستم، ترڅو مې دم کړي، شاه کمال کيتهلی رحمة الله عليه زه دم کرم او خپلې لارې يې په خوله کې راکړې، وروسته چې بيا دده کار په نقشبنديه کې په مخ ولاړ، دستاربندي يې وشوه، نو ډېر وخت وروسته دى وايي چې دسهار په وخت کې په مراقبه ناست يم، دمراقبه په حالت کې د شاه لورې څوک راغلل او چوپانه (چين) يې راواغوستله، سر مې چې راپورته کړ، د شاه کمال کيتهلی قدس الله سره لمسى ده، نوډېر په احترام ورپورته شوم اوستړې مشي مې ورسره وکړه، بيا مې ترې پوښتنه وکړه چې: دا چين دڅه شي له پاره ده، مجدد صاحب قدس الله سره وايي چې: ده راته وويل چې دا چوپانه زما نيکه شاه کمال کيتهلی قدس الله سره له ماسره ايښې وه، چې د پيران پير صاحب رحمة الله عليه (حضرت شاه عبدالقادر جيلانى) له خوا څخه ده، اودا يې راته ويلي و چې دا چين به ته هغه چاته ورکوي چې زه يې بيا درته امر وکړم، اودا درې شپې کېږي چې دى ماته امر کوي چې دا چوپانه حضرت مجدد صاحب ته ورکړه، خو زما زړه نه پرې کېده، نن شپه يې په انتهايي تهديد سره راته غصه وکړه، نوزه مجبوره شوم اودا چوپانه مې تاته راوړه، حضرت مجدد صاحب قدس الله سره وايي چې دا چوپانه مې واغوسته او د خپلې خانقاه په لوري روان شوم او هلته په مراقبه کېناستم، دمراقبه په وخت کې راته دا فکر پيدا شو چې د اولياء کرامو هم عجيب تصرفات وي چې خرقه مخکې وراغوندي او کار يې وروسته خلاصوي، يعنې ما خو په قادريه سلسله کې کار نه دى کړى، نو دقادرې طريقې چوپانه ماته مخکې

راورسېده، او کار به وروسته کېږي، مجدد صاحب قدس الله سره وايي چې: يواځې په همدې تصور سره زما له پلاره نيولې تر پيران پير صاحب پورې چې دقادريې سلسلې څومره اولياء کرام وو ټول راحاضر شول او دقادريه طريقې چې څومره تصرفات او فيوضات وو ټول زما سينې ته راداخل شول، په دغه حالت کې ماته دا فکر راپيداشو چې داڅه نادره ده چې زه دنقشبنديه طريقې يم اولزم دقادريه په طرف، نو په عين حالت کې دنقشبنديه طريقې داولياء کرامو آن تر شاه نقشبند مبارک قدس الله سره روحانيات ټول راحاضر شول، شاه نقشبند صاحب او پيران پير صاحب دواړه په يوه مرتبه کې سره ناست دي، وروسته دچشتيه طريقې په څه مناسبت باندې چې هغوی هم څه دم يا تعويد راته راکړي و، هغه مشايخ مبارکان ټول راته حاضر شولو د سهرورديه طريقې حضرات هم حاضر شول، تردې پورې چې دغه معارضه اومقابله زما په هکله شروع شوه، دقادريه طريقې مبارکان وايي چې زمونږ دطريقې دي ځکه چې اول لازې په خوله کې مونږ ورته ورکړي دي او اوس يې چوپانه هم زمونږ اغوستې ده، دنقشبنديه طريقې مبارکان وايي چې بيعت يې زمونږ په دې لاز کې شوی دی، کمالات يې ټول په دغه لاز کې واقع شوي دي، اودانورو طريقو اولياء وايي چې زمونږ دطريقو دي. مجدد صاحب قدس الله سره وايي چې: دامنازه دماسپښين تر وخت پورې وه چې د جناب محمدرسول الله صلى الله عليه وسلم روحانيت راحاضر شو، دڅلورو واړو طريقو مشايخو اختيار ده صلى الله عليه وسلم ته ورکړ، نبي کریم صلى الله عليه وسلم دا

فیصله وکړه چې: دی که څه هم قابل او مستحق دڅلورو سرو طریقو ده، مگر دده کار په نقشبنديه کې مشهور دی، نوپه دې باندې فیصله وشوه.

[نفعات الانس من حضرات القدس ج ۲ ص ۵۳۴ / حضرات کرام نقشبنديه ۱ ص ۲۲۶ / ۲۲۷]

نوتاسې دا فکر وکړئ چې : دومره زیات تعلق و چې دطفولیت او وړوکتوب په وخت کې یې لارې د قادر په طریقې ده ته ورکړې وې، دم یې ورته ورکړی و، دهمدې لارې چې څومره مشائخ وو ټول ورپسې متوجه وو ، نوچې دیوې لارې تعلق جوړ شوی وي له هغې نه ددوی دومره قوي تعلق او رابطه جوړېږي ، داچې سړی مخلص معتقد شي نوبیا به ولې دهغوی نظر په ده باندې نه وي؟

له مرگه وروسته له مریدا نوسره دحضراتوکراموشفقت

په یوه وخت کې حضرت نورالمشائخ (قدس الله سره) ته یوچا مېلمستیا وکړه، دی مبارک په هدیره باندې تېرېده، موټر یې ودراره، اویوه قبرته څلور ساعته په مراقبه ناست و، کله یې چې سر راپورته کړ، نو یوه خلیفه صاحب ورته وویل چې: صاحب! خلکو به ډېر انتظار کړی وي، ده مبارک ورته وویل چې: ددغه قبرڅښتن یوه ورځ زمونږ په لنگر کې ډوډۍ خوړلې وه، زما مرید نه دی، کله چې مونږ په لار تېرېدو نو دقبر په عذاب اخته و، نو زما غیرت دا نه منله چې زه دې ډوډۍ ته روان یم اوزما یو علاقمند دې په عذاب

اخته وي، نو چې ترڅو اخلاص او اعتقاد وي، معمولي تعلق وي، دهغو مشانڅو کرامو غیرت دانبیاوو عَلَيْهِمُ السَّلَامُ غیرت ده، چې د نبي په هکله آیت راځي ﴿ اَلنَّبِيُّ اَوْلٰى بِالْمُؤْمِنِيْنَ مِنْ اَنْفُسِهِمْ ۝۱۰ ۱﴾
سورة الاحزاب آیت ۱۵ ژباړه: (محمد دالله) نبي ډیر وړ (لائق) دی له مؤمنانو سره له نفوسو دوی (دا حکامو په انجام).

بیا هغه شفقت او غیرت ترمرگه ددوی مبارکانو هم نه هیرېږي، په انسان پسې یې پام وي، خو دا خبره ورسره شرط ده چې دوی ته به دې اعتقاد وي، له دوی سره به دې اخلاص وي، ځکه کله چې اعتقاد نه وي، نو خامخا به انکار وي او د مقابلې صورت به مخې ته راځي، نو چې مقابله راغله نوبیا یې انسان ته فیض، برکت او خیر نه رسېږي.

(۵) مجلس

الحمد لله حمداً كثيراً طيباً مباركاً فيه والصلوة والسلام على من لا

نبي بعده .

امابعد :

تَبْرُكٌ بِأَثَارِ الصَّالِحِينَ

په کوم ځای کې چې کوم ولي وختا تېر کړي دهغه مقام

ورته حاصلېږي

محترمو مسلمانانو! د صحابه کرام رضي الله عنهم تاريخ ته که څير شو او په غور سره يې مطالعه کړو له هغې څخه ددوی له حضرت نبي کریم صلى الله عليه وسلم سره اخلاص، مينه محبت او عقیده له ورايه څليږي.

د صحابه کرام رضي الله عنهم په حالاتو کې راځي چې: حضرت نبي کریم صلى الله عليه وسلم به چې له خولې مبارکې څخه لارې مبارکې

توکولې حتی چې بلغم په یې توکول بیا به هم صحابه کرامو صلی الله علیه و سلم لاسونه ورته نیول، بیا به یې په خپلو مخونو باندې هغه لاسونه تېرول.

په یوه روایت کې د نبی کریم صلی الله علیه و سلم په هکله راځي چې کله به ده صلی الله علیه و سلم اودس کاوه، نوصحابه کرامو رضی الله عنهم به لاسونه ورته نیولی وو، او په خپلو مخونو باندې به یې بیا هغه لاسونه راتېرول، که به دچا لاسونه دده صلی الله علیه و سلم هغو اوبو ته ونه رسېدل نو هغوی به ددې نورو صحابه کرامو رضی الله عنهم د لاسونو لاندې خپل لاسونه ورمېنل ترڅو د نبی کریم صلی الله علیه و سلم د اوداسه له اوبو څخه په یوه نه یوه طریقې برخه واخلي.

[صحیح البخاری کتاب الشروط باب الشروط فی الجهاد آه ج : ۱ / ص : ۲۷۷ / ۲۷۸ رقم

الحديث ۲۷۳۱ / ۲۶۵۱ / و کتاب الوضوء ج : ۱ ص : ۲۸]

نو اوس که په دې کې گټه او برکت نه وای نو نبی کریم صلی الله علیه و سلم به انکار کړی وی سره له دې چې نبی کریم صلی الله علیه و سلم خو شارع دی او د شارع په حضور کې خود ناروا کار کېدل امکان نه لري نبی کریم صلی الله علیه و سلم شارع ده، هغه کله هم داسې نه دي کړي چې صحابه کرامو رضی الله عنهم دې (العیاذ بالله) کوم ناروا عمل کړی وي اودی دې چوپه خوله پرې پاتې شوی وي، په دې خوزمونږ عقیده ده چې په ټولو انبیاوو علیهم السلام کې نفساني خواهشات او غوښتنې نشته چې دخپل نفس دغوښتنې له امله دې دوی یو کار وکړي، داسې واقعې د نبی کریم صلی الله علیه و سلم په حضور کې څوڅو ځله تېرې شوې دي.

لومړی ټوک

نوکه په دې کار کې خیر نه وای، دغه کار دخیر او برکت ذریعه نه وای، نو صحابه کرام رضی اللہ عنہم بیا ولې داسې عمل کاوه، نومعلومه ده چې په دې کې دوی مبارکانو ضرور یوڅه لیدلي وو، چې د (صالحینو) په آثارو یې تبرک خان ته حاصل او.

چې داوین غوندي ځناور خبرې ورسره وکړې د نبي کریم صلى الله عليه وسلم معجزه

نبي کریم صلى الله عليه وسلم ته یو سپری راغی اوداشکایت یې وکړ چې زمونږ یو اوین یاغی او سرکشه شوی دی، اوس کار ورڅخه نه شو اخستلای، نورسول الله صلى الله عليه وسلم له یوڅو صحابه کرام رضی اللہ عنہم سره هغه باغ ته ورروان شو په کوم باغ کې چې دغه اوین و، په کوم کوهي چې یې دغه اوین تړلی دی، نوچې حضرت نبي کریم صلى الله عليه وسلم د اوین په لوري ور روان شو، نو داوین څښتن ورته وویل چې: یارسول الله! صلى الله عليه وسلم دغه اوین بالکل چورلې لیونی شوی، هرڅوک چې ورنږدې شي نو خولې پرې لگوي، هسې نه چې تاسې ته څه تکلیف در ورسوي، نبي کریم صلى الله عليه وسلم ورته وویل چې: زه ورځم، کله چې نبي کریم صلى الله عليه وسلم ورغی نو اوین یوه اوبل لوري ته وښورېده، سر یې په ځمکه وموښه او نبي کریم صلى الله عليه وسلم ته یې سر په سجده کېښود، نو ددې واقعې له لیدلو او تېرېدلو وروسته نبي کریم صلى الله عليه وسلم د اوین څښتن ته وویل چې: دا اوین په مونږ څرخ کړه، هغه ورته وویل چې: زمونږ د

لومړی ټوک

کور دنفقې دغه یوه ذریعه ده، بل څه نه لرو، نبی کریم ﷺ ورته وویل چې: اوبن ماته ددې شکایت وکړ چې کار راباندې ډېر کوي او په نس مې بیا مور نه ساتي.

حضرت عمر رضی الله عنه څومره د اوچتې مرتبې اودڅه عجیبو مناقب څښتن ده؟ نو هغه رضی الله عنه نبی کریم ﷺ ته وایي چې: ستاسې دومره لوی شان ده چې حیوانات تاسې ته سجده کوي، نو که مونږ ته اجازه راکړې مونږ به هم درته سجده وکړو، نو تاسې فکر وکړئ چې په دې خبره سره څومره نفساني خواهشات پوره کېږي؟ خو نبی کریم ﷺ ورته وایي چې: که له خدای تعالی جَلَّ جَلَالُهُ نه پرته بل چاته سجده کول روا او جائز وای نو ما به بنسڅو ته امر کړی وای ترڅو خپلو مېړونو ته سجده وکړي. ځکه دمېړه په بنسڅه باندې ډېر زیات حقوق دي، حضرت نبی کریم ﷺ حضرت عمر فاروق رضی الله عنه ته ددې اجازه نه ورکوي، ترڅو ده ﷺ ته سجده وکړي.

له حضرت یعلی بن مره رضی الله عنه نه روایت وایي: له رسول الله ﷺ نه مې درې معجزې لیدلي دي:

۱- یو ځل مور ورسره روان و په اوبن باندې تیریدو چې څښتن یې داوبو رابنکلو کار ورباندې کاوه، چې کله یې په رسول الله ﷺ سترگې ولگیدې نو غږغږې او پریاد یې شروع کړ او غاړه یې په زمکه کېښوده، نبی کریم ﷺ ورته ودریده وې ویل څښتن یې چیرته ده؟

نومری توک

هغه راغی ده مبارک ورته وویل دا اوبن په ما خرڅ کړه ، هغه ورته وویل درباندي خرڅوم یې نه درته هبه کوم یې او حال داچې زمونږ د کور دنفقې دغه یوه ذریعه ده، بل څه نه لرو، نبي کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ورته وویل چې: اوبن ماته ددې شکایت وکړ چې کار راباندي ډېر کوي او په نس مې بیا مور نه ساتي. نو له ده سره بڼه کوه په نس یې مورساته . [مشکاة المصابیح ج: ۱۲ ص: ۱۵۶۲]

په نباتاتوکې د حضرت نبي کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ معجزه

يو صحابي رَضِيَ اللهُ عَنْهُ راغی نبي کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ته وايي چې : که تاسې یوه معجزه ښکاره کړئ ترڅو زما پوره يقين راشي او تصديق مې بڼه کامل شي ، نبي کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ورته وايي چې: هغې ونې ته ورشه اودا ورته ووايه چې دالله تعالی رسول په تا باندي سلام وايي او غواړې دي، دغه صحابي رَضِيَ اللهُ عَنْهُ هغې ونې ته ورغی اود نبي کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سلام او پيغام یې ورته ورساوه، ونه په حرکت شوه، اوله څلورو طرفونو څخه یې ريښې راوختې او را روانه شوه، کله چې د نبي کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حضور ته راورسېده، نو سر یې په سجده کېښود، نودغه صحابي رَضِيَ اللهُ عَنْهُ وايي چې : بس ماته دامعجزه کافي ده، حضرت نبي کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بېرته ونې ته امر کوي ترڅو خپل ځای ته ولاړه شي، ونه بېرته ولاړه، همدغه صحابي ددې صحنې له ليدلو وروسته نبي کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ته وايي چې که ته کهاته دا اجازه راکړې ترڅو زه هم تاسې ته سجده وکړم. خو نبي

لومړی ټوک

کریم صلی الله علیه و سلم ورته وايي چې د خدای تعالی جل جلاله له ذاته پرته بل چاته سجده نه ده روا.

په یوه روایت کې راځي حضرت صفوان بن عسال وايي: چې د نبی کریم صلی الله علیه و سلم لاسونه او پښې یې وربښکل کړي دي ا ابوالمنتهی ص ۱۴۹ مکتبه الحقایه خو ممانعت یې نه دی کړی، ځکه چې دا جائز عمل ده، مگر د سجدې اجازه یې هیچاته هم نه ده کړې، هغه داوداسه اوبه چې صحابه کرام و رضی الله عنهم به په خان باندې مښلې یو جائز عمل و، منعه یې ورڅخه نه ده کړې، خو چې کله د شریعت په خلاف عمل و، بیایې له هیچا سره هم تسامح نه دی کړی، کله چې دی صلی الله علیه و سلم په ټوله نړۍ (دنیا) کې یواځې و هم د حق اعلان او اظهار یې کړی دی، بیایې چې کله ملګري پیدا شول بیایې هم د حقې خبرې ملګرتیا کړې ده.

نو مطلب مې دا و چې په ځای کې هم برکت وي، په لباس کې هم برکت پیدا کېږي، په پس خورده کې هم برکت وي، په مستعملو اوبو کې هم برکت پیدا کېږي، په هر استعمال شوي شي کې برکت پیدا کېږي، ځکه کتابونه لیکي چې: په کوم ځای باندې چې د کومې مرتبې او مقام څښتن تېر شي او یا وخت پرې تېر کړي هغه ځای په نسبت سره نورو ځایونو ته یوه مرتبه او مقام پیدا کوي، لکه څرنگه چې دهغه شخص مقام دی.

هغه خاوره چې در رسول الله صلی الله علیه و سلم له مبارک وجود سره نښتې ده، هغه تر بیت الله شریف هم بهتره ده، هغه تر عرش عظیم

هم بهتره ده، دمدینې منورې خاوره چې بابرکته اویا که ده هغه له دې امله ده چې د نبی کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سره یې نسبت ده، خومره مقام چې درسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ده په هغه خاوره کې یې هم هغه حیثیت ایښی ده. مدینې منورې ته منوره له دې امله وایي چې المنورة بنور رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

قرآن عظیم الشان ته بې اودسه لاس وروړل یو ناروا عمل ده، ځکه په آیت شریف کې راځي ﴿لَا يَمَسُّهُ إِلَّا الْمُطَهَّرُونَ﴾ (۱) سورة الواقعة ژباړه: نه یې مسه کوي ده لره اونه دي مسه کوي مگر هغه چې پاک کړی شوي وي (یعنې پاکان).

خو قرآن کریم ته چې کومې گتې (پوښ) ورکړل شوې چې له دې مخکې یوه عامه گته او کاغذ و، هرڅوک یې په هر حالت کې استعمالولای شي، خو کله چې دغه گته له قرآن عظیم الشان سره ولگېده نو بیا دومره داحترام لائق او وړ شو لکه خومره چې قرآن عظیم الشان دی، بې اودسه لاس وروړل ورته نه دي جائز. اوس دغه کاغذ چې تردې مخکې دکاندار هرشی پکې خرڅولای شول خو کله چې له قرآن عظیم الشان سره ولگېده نو بیا خدای تعالی جَلَّ جَلَالُهُ ورته دومره عظمت ورکړ چې بې اودسه به لاس نه وروړي.

دجومات ځمکه چې مخکې جومات پرې جوړ نه و، هر رنگه تصرف پکې جائز، بلکې بیت الخلا هم پکې جوړېدای شوه، خو چې کله دغه ځمکه دجومات له پاره وقف شوه، دخدای تعالی جَلَّ جَلَالُهُ دعبادت له پاره منتخب اوځانگړې شوه، نو بیا

لومړی توبه

تر قیامت په پورې دغه خای دومره محترم شو چې که حومات ږنگ هم شي بیا هم له دغه خای سره ادب په کار ده، فتاواوې لیکي چې په دغه خای باندې د جنب (په چا چې غسل فرض شوی وي) د هغه تېرېدل هم پرې ناروا دي، د گندگي اچول پرې ناروا دي، په دغه ځمکه باندې د حیضې او نفاسې تېرېدل ناروا دي اوس دغه ځمکه له جومات څخه مخکې دهرشي د استعمال قابله وه، خو وروسته چې یې د جومات حکم پیدا کړ، نو بیا دومره عظمت ورته حاصل شو چې تر قیامت په پورې بیا ددې ځمکې احترام په خلکو لازم دی او هېڅ ږنگه تصرف پکې نه شي کولای، دا برکت د عبادت له امله پکې پیدا شو.

په اشخاصو کې هم چې برکت پیدا کېږي هغه هم د دغه عبادت له امله دی، خاوره چې جماد ده، مکلفه نه ده، هغه فرش ده، حیوانات ورباندې ژوند کوي، خو چې د عبادت له پاره وقف شوه، نو شرافت پکې پیدا شو، انسان چې په ټولو مخلوقاتو کې اشرف المخلوقات دی، الله تعالی فرمایي ﴿وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِي آدَمَ﴾

(سورة الاسراء آیت: ۷۰)

ژباړه: او خامخا په تحقیق ډیر عزت ورکړی دی موږ اولاده د آدم ته دغه اشرف المخلوقات بیا اشرف ترین دمخلوقاتو په عبادت سره ګرځي، ځکه الله تعالی فرمایي: ﴿إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ

أَتْقَىٰكُمْ﴾ (سورة الحجرات آیت: ۱۳)

زېاره: بېشکه چې ډير مکرم او معزز له تاسې څخه په نزد دالله
تعالی ډير متقي ادب لرونکی ستاسې.

یعنې څومره چې انسان ته عزت ورپه برخه کېږي هغه په تقوی
سره کېږي، نوپه دغه انسان کې به بیاڅرنګه عزت نه پیدا کېږي،
خاوره عزتمنه ګرځي، د بل چا دعبادت له وجې، چې بل څوک
سجده ورباندې کوي، نو په خپله عابد چې په عبادت لګيا ده،
هغه ته به خدای تعالی څومره مقام ورکوي، او هغه مرتبه بیا
ختمیږي هم نه، نبي چې د حیات په حالت کې کوم مقام درلود تر
قیامت پورې یې د نبوت مقام نه ختمیږي، بلکې په قیامت کې هم
نه ختمیږي. [تفسیر مظهري ج: ۵/ص: ۲۴۶/۲۴۷]

اوس یو څوک چې د ولایت مقام ته ورسېږي او ولایت ته په دین
سره رسېږي، په بي دینې څوک نه رسېږي، چې یو ځل
دخدای جَلَّ جَلَالُهُ په دین باندې دخدای جَلَّ جَلَالُهُ د اولیاوو څخه شو، ﴿
إِنَّ أَوْلِيَاءَهُ إِلَّا الْمُتَّقُونَ﴾ ۱ سورة الاحفال آیت: ۱۳۴ یعنې دخدای
پاک جَلَّ جَلَالُهُ دوستان نه دي مګر متقیان، دغه د دوستي پیغام بیا
الله تعالی نه ختموي. دا بیا له مرګه وروسته هغه قبر هم هغسې
مقام پیدا کوي، ځکه دخدای جَلَّ جَلَالُهُ د دوست قبرده، د حضرت
ابوایوب انصاری رَضِيَ اللهُ عَنْهُ، امام بخاري، حضرت ابو موسی کاظم
رَضِيَ اللهُ عَنْهُ په حالاتو کې راځي چې: دا خبره په تجربې سره ثابته ده چې
ددوی قبرونه مستجاب الدعوات دي، هلته دعاوې قبلېږي.

کله به چې باران نه کېده، نو خلکو به ویل چې درځنی دامام بخاري صاحب قبر ته، د حضرت ابویوب انصاری رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قبر ته چې دعا وکړو، د ابوموسی کاظم رَحِمَهُ اللهُ قبر ته درځنی چې ورسره دعا وکړو، دا دهغه وخت علماء دي چې دیارلس خوارلس سوه کاله مخکې تېر شوي دي، دغه د اوس وخت علماء نه دي.

دادهریوه قبر ته په ورتلو سره به یې اثر په دنیا کې ښکارېده. بارانونه به کېدل، ددې وجه دا وه چې ددې خلکو مقام شته، مقام یې ورک نه دی، په کوم ښک ځای کې چې عبادت وشي هغه عبادت مستجاب او قبلېدونکی دی، په کعبه شریفه کې عبادت یو په یو لک دی، یوه وجه یې کتابونو دا لیکلې ده چې: په دغه کرم ځای کې چې طواف کېږي په دغه ځای کې او یا انبیاء کرام څښ دي، په منی شریفه کې جومات ده، مسجد نمره ورته وایي ددې جومات په هکله ویل شوي دي چې: په دغه ځای کې او یا و انبیاء کرامو لمونځونه کړي دي، تر نن پورې دغه ځای ته خلک ورځي او عبادت پکې کوي، که دمقام تبرک ختمېدای نو نن ورځ خو په هغه ځای کې انبیاء عَلَيْهِمُ السَّلَامُ نشته، نو بیا خلک ولې هلته ورځي او لمونځونه کوي؟ نو معلومه شوه چې په هغه ځای کې آثار او برکات موجود وي. ځکه خلک هغه ځای ته د ورتلو کوښښ کوي.

د نبي کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ د مقام او مرتبې په هکله دقرآن کریم صریح آیت ده چې د منافقینو په حق کې راځي ﴿وَلَوْ أَنَّهُمْ إِذْ ظَلَمُوا

أَنْفُسَهُمْ جَاءُوكَ فَاسْتَغْفِرُوا اللَّهَ وَاسْتَغْفَرَ لَهُمُ الرَّسُولُ لَوَجَدُوا اللَّهَ
تَوَّابًا رَحِيمًا ﴿٦١﴾ [سورة النساء]

ژباړه : او که بېشکه دغه (منافقان) کله چې ظلم وکړي دوی
پرځانونو خپلو (په منلو دحکم ستا) راغلي وی تاته پس مغفرت
غوښتی وی دوی له الله تعالی او مغفرت غوښتی وی دوی ته رسول
(د الله هم) نو خامخا به موندلی ؤ دوی الله تعالی ښه قبلوونکی
دتوبې ډیر رحم والا (داجر او ثواب په انعام سره) .

نبی کریم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ له رحلت نه وروسته هم د خپل
امت د بښنې غوښتنه کوي

يو اعرابي (کوچی) په دې نیت له کوره څخه راووت چې زه به
رسول الله صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ته دخپلو گناهونو حالت بیان کړم، ترڅو
دی صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ زما له پاره له الله جَلَّ جَلَالُهُ څخه مغفرت وغواړي،
نوخدای پاک به مې توبه قبوله کړي، کله چې دی مدينې منورې ته
راغی نو نبی کریم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ له دنیا څخه رحلت کړی و، نودی د
نبی کریم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قبر مبارک ته ورغی او ورته وايي چې: ای د
الله رسوله ! ما ډېر گناهونه کړي دي او اوس له خپلو گناهونو څخه
توبه گاریم، اوداهم راته معلومه ده چې الله تعالی فرمایلي دي چې
که ماته څوک په اخلاص توبه وباسي نو توبه یې قبلوم، نو دده
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ په مبارک قبر باندې یې خان وروغورځاوه، اوڅاوري

یې په خان شیندلې، چې زه ډېر گنهکار یم، ستا قبر ته راغلی یم،
 که ته مې شفاعت وکړې! نو له قبر څخه نبی کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ورنه
 آواز کوي چې: (قَدْ غَفَرْتَ) تاته مغفرت وشو. تفسیر جلالین ج ۱۱
 ص: ۸۰ / حاشیه: ۱۱۴ / او تفسیر مدارک ج: ۱ / ص: ۳۷۰ / مکتبه انوار القرآن

نوهغه دده چې کوم مقام او مرتبه دژوند په حالت کې وه، پس له
 مرگه هم هغه مرتبه خدای تعالی جَلَّ جَلَّالُهُ ورڅخه اخیستی نه ده.

**نبی کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ له روضې مبارکې نه خپل لمسی
 ته دسلام خواب ورکوي**

دحضرت مولانا حسین احمد مدني رَحْمَةُ اللهِ پهِ هکله کتابونه
 لیکي چې: دی وایي: زه چې کله مدینې منورې ته ورسېدم، ملگري
 راسره وو، ماچې کله د نبی کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مبارکې روضې ته
 سلام وچاوه، نو له هغه لوري ماته په اوچت آواز خواب راکړ شو
 چې: (وعليک السلام یا بنی!) ای بچیه! په تا دې سلام وي، نبی
 کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خپل خلک پېژني.

داسې واقعي زمونږ په مشائخو کرامو کې هم تېرې شوې دي،
 چې د ډېر ادب له امله نږدې ورنه غللو، او په برنده کې به ناست وو،
 نود روضې مبارکې له لوري راباندې غږ وشو چې راځی زما طرف
 ته! دا د نبی کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مقام دی الله تعالی له مرگه وروسته
 نه ده ورڅخه اخیستی. د ولي مقام هم پس له مرگه نه ورکېږي،

دچاچې په ژوند کې کوم مقام او حیثیت وي پس له مرگ څخه یې
تصرفات زیاتیرې کمیرې نه.

مرشدین خپل مریدان هیڅکله نه هیروي

دحضرت انوارالمشائخ (خلیفه صاحب فضل الدین قدس الله
سره) یومرید قصه کوله چې: دده له رحلت څخه وروسته زه ډېره
موده ددوی مدرسې ته نه وم ورغلی. کله چې بیا ورغلم او دمرحوم
خلیفه صاحب مبارک قبر ته کېناستم نو په وظیفه کې ویده شوم او
خوب وینم چې دی مبارک په کوټه کې ناست ده او زه ور روان یم،
کله چې په دروازه ورننوتم نو په خپل نوم یې یاد کړم چې:
نورالرحمانه! په خیر راغلي او ستړی مه شي! ما ورته وویل چې:
خلیفه صاحب! زه خو دا ډېر وخت نه وم راغلی، ما خوداسې فکر
کاوه چې تاسې به زما نوم بهر کړی وي، ده راته وویل چې په
دنیا کې خو لاڅه کوي په آخرت کې دې هم والله العظیم کې بهر
کړم، تا خو لاپرېږده چې مور او پلار دې هم نه هېروم. گورئ عزتمنوا
دغه اصلي مقام ده، دا هېڅکله هم دیوه ولي له لاسه نه وځي.

زمونږ ځینې ملگري (مریدان) چې دفراسټ خاوندان دي، ماته
حالات بیانوي چې کله مونږ د مرحوم انوارالمشائخ خلیفه فضل
الدین مبارک قبر ته ورشو نو له قبر څخه یې داسې خوشبویی
راپورته کېږي چې مونږ دهغې جس په دنیا کې نه شو کولای. ځکه
چې هغه مقام یې ختم نه ده، هغه په خپل حال پاتې ده، بلکې

لومړی توبه

تر هغې هم لازیات ده. تصرفات یې په خپل حال بلکې تر هغې لازیات دي. د هر یو ولی الله چې کوم مقام وي هغه نه ختمیږي او څوک چې یو ځل د الله تعالی ولي اودوست شو نویا په الله تعالی جَلَّ جَلَالُهُ دومره گران وي چې که څوک بیا ورسره دمقابلې فکر اوسوچ کوي نو الله تعالی جَلَّ جَلَالُهُ له دغه انسان سره د جنگ جگړې اعلان کوي ﴿ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنَّ اللَّهَ قَالَ: مَنْ عَادَى لِي وَلِيًّا فَقَدْ آذَنْتُهُ بِالْحَرْبِ... ﴾ [بخاری ج ۱۲ ص ۹۶۳] یعنې چا چې زما له دوست سره دښمني کوله ، له داسې انسان سره زما له لوري د جنگ اعلان دی.

گورئ! دی بیا خدای تعالی ته دومره محبوب شي چې الله تعالی بیا دهغه له لوري د جنگ اعلان کوي اودده په څورولو الله تعالی خفه کېږي.

الله تعالی فرمایي چې: که ماته بنده رانږدې شي زما په لاره روان شي، زما د اوامرو او نواهیو پوره پوره اتباع وکړي، نو تر دې حده ماته رانږدې شي چې زه بیادده سترگې شم چې په ما باندې لېدل کوي ، زه دده لاسونه شم چې څه پرې رانیسي، زه دده پښې شم چې په هغې باندې مزلونه کوي.

د ډېرو خلکو واقعاتو ته چې سړی وگوري چې که یو ځل الله تعالی په دوستي نیولی وي نویا یې انبیاء کرام دهغو خلکو په عزت کولو باندې مامور کړي دی.

د بني اسرائيلو د يوبدمعاش قصه

د بني اسرائيلو په هکله يوه مشهوره واقعه ده چې: په يوه علاقه کې يو مشهور فاسق او بدعمله انسان و، تردې اندازې يې سرکشي زياته وه چې ددغې سيمې خلک ورڅخه په عذاب شول، مقابله يې ورسره نه شوای کړای، خلکو دده له ضرر څخه دخلاصون په هيله الله تعالى ته زاری شروع کړې چې دده څخه مو خلاص کړه، حضرت موسى عَلَيْهِ السَّلَام ته الله تعالى امر وکړ چې: ورشه اودغه فاسق له دې ښار څخه وباسه! موسى عَلَيْهِ السَّلَام له ښار څخه ويوست او يوه کلي ته ولاړ، بيا الله تعالى موسى عَلَيْهِ السَّلَام ته امر وکړ چې له هغه کلي څخه يې هم وباسه! له کلي څخه يې هم وايستلو ترڅو دغه کليوال ورڅخه په عذاب نه شي، ولاړ اود صحرا مخه يې ونيوله، څه موده وروسته دغه فاسق شخص مريض شو، مرض يې وار په وار پسې سختېده. تردې چې د مرگ حالت ته راوړسېده. نو په دې حالت کې يې د الله تعالى لوري ته پام شو او په خپلو گناهونو يې پښېماتيا ښکاره کړه، له ډېره غمه په ژړا شو، په ژړا کې وايي چې: که اوس مې مور وای په مابه يې رحم کړی وای، زما په دغه ذلت به يې ژړا کوله، که زما پلار وای نوڅه مرسته به يې راسره کړې وای، ټول تدبير او انتظام به يې په لاس کې و، که مې ښځه وای نو زما په بېلتون به يې ژړل او که مې خپل اولاد وای نو زما په جنازه به يې ژړلي و اودا دعا به يې کړې وه چې:

لومړی توبک

ای خدایه! زموږ دغه ضعیف او گنہگار پلار ته چې له ښاره یې کلي اوله کلي نه یې بیدیا او صحرا ته خلکو وشاره او اوس د ناامیدي په حالت کې د آخرت په لوري روان دی، نو خدایه! ته پرې رحم وکړې، کاشکې مې داسې اولاد وای، دا خبرې کوي او ژاړي.

له دې وروسته الله تعالی ته زاری کوي چې یا الله! چې په دنیا کې خودې زما زړه دخپلو خپلوانو په جداوالي او فراق ت باندې وسوخواه، نو ای خدایه! په آخرت کې مې دخپلو گناهونو له امله د دوزخ په اور نور مه سوخواه! ای خدایه! زه خودې په دنیا کې له خپلو خپلوانو څخه جلا کړم خو په آخرت کې مې له خپل رحمت څخه مه بېلوه!

راوي وايي چې په دې حالت کې د الله تعالی رحمت په جوش راغی او د جنت حورو ته یې امر وکړ چې یوه ورته د مور او بله ورته د ښځې په بڼه ورشي. او غلمانو ته یې حکم وکړ چې: تاسې ورته د اولاد په شکل ورشي! او دوو ملائکو ته یې حکم وکړ چې تاسې دده د پلار په شکل کې ورته ورشي او دده په مرگ وژاړئ.

دلته دده د نزعې (دساه ختلو) حالت ده که گوري چې سر ته یې مور او ښځه ناستې دي او ورته ژاړي، پلار او اولادونه یې ورته ناست دي او پرې ژاړي. ددې صحنې له لیدلو وروسته یې ساه وخته. د ساه له وتلو وروسته الله تعالی موسی عَلَيْهِ السَّلَامُ ته امر کوي چې په فلانې دښته کې زما یو دوست پروت ده، ورشه او د جنازې، کفن او دفن مراسم یې په ځای کړه. کله چې حضرت موسی عَلَيْهِ السَّلَامُ

ورغی که گوری چې داخو هغه فاسق ده چې مونږ له ښاره کلي ته اوبیا مو له کلي څخه صحرا ته راووېست نو حیران شو چې خدایه داخو هغه څوک ده چې تا یې ماته له ښاره د اېستلو امر کړی ؤ، نن په دښته کې پروت ده اود جنت حورې ، غلمان او ملانکې دې ورته په ژړا کولو مامورې کړې دي اوماته دې هم امر وکړ چې زما د دوست د کفن ، دفن او جنازې انتظام وکړه! الله تعالی ورته وایي چې: د غریبي ، مسافري او مرض له امله ، اوبه خپلو گناهونو د پښېما نتیا له امله یې توبه واپسته ، ماته یې رجوع وکړه، نوپه دې اساس مې دی له خپلو اولیاوو څخه وشمېره.

۱ مکاشفة القلوب ص: ۱۶/۱۱۷

گوری! د وخت فاسق ده، خو چې کله یې توبه واپسته ، الله تعالی ته یې رجوع وکړه نو بیا د الله تعالی له خاصو دوستانو څخه حساب شو، دومره په خدای تعالی گران شو چې خپل نازولي پیغمبر ته امر کوي چې ورشه! او زما د دوست د جنازې او کفن او دفن د انتظام چارې سمبال کړه. د جنت حورې ، غلمان او ملانکو ته حکم کوي چې ورشئ او پرې وژارئ ترڅو یې دزنکدن په حالت کې تسلي وشي.

نوچې دیوچاپه توبه الله تعالی دهغه له ټولو تقصیراتو ورتیر بږي ، دخپلو اولیاوو له جملې څخه یې گرځوي ، نوچې یو څوک شپېته او اویا کاله د الله تعالی په دوستي او بندگي کې تېر کړي ، دخدای تعالی له دوستانو سره وخت تېر کړي نو دهغه به څومره لوړه درجه

او مرتبه وي؟ نو عزتمنوخبره مې دا کوله چې دا مقامات ختمیږي نه ، دهغوی ځایونه قابل احترام دي، اولیاوالله د ځمکې په سر باندې داسې عزتمن دي لکه د آسمان ستوري، دوی په ځمکه دغسې څلیري لکه په اسمان کې چې ستوري څلیري ، په جنت کې یې هم دغسې مقامات او مرتبې دي. لاتدې طبقې د مسلمانانو په داولیاؤ الله مقامات داسې ویني لکه مونږ چې له ځمکې نه آسمان ته گورو اود آسمان ستوري وینو. دوی چې په جنت کې په هوا یو طرف اوبل طرف ته گرځي ددوی انوار به په جنت کې رڼا کوي، په لاتدې طبقې د مسلمانانو به یې سیوری پربوځي اوگوري به چې په هوا باندې یو نوراني مخلوق روان دی. له دوی نه به نور پورته کیږي.

نوددوی مقامات دغسې د ترقی په حالت کې دي، اوڅوک چې دوی ته په عزت قائل وي ، په زړه کې یې احترام کوي، نودغسې به دهغوی هم په دوی باندې نظر وي.

خپل مریدان خپل شیخ ته پیش کول

حضرت پیران پیر صاحب سید ده، دده یو خلیفه په بل ځای کې اوسیږي، هغه هم سید ده، هغه خپلو مریدانو ته وايي چې: درځئ د حضرت پیران پیر صاحب لیدلو ته ورشو، مریدان یې ورته وايي چې زموږ له پاره ته کافي یې اته مو پیر او استاد یې ا نو هغه ته د ورتلو څه ضرورت ده؟ دی ورته وايي چې: نه ا دهغه مقام ځان ته

ده، درخت چې ورشو! کله چې دوی ور روان شول نو د پیران پیر صاحب له کور څخه بهر لرې حضرت پیران پیر صاحب خپلو مريدانو ته امر کړی دی چې: زما په غاړه کې پری واچوی او ما په څلورې دده طرف ته ور روان کړی! کله چې په دښته کې یویل ته په مخه ورغلل، نو د پیران پیر صاحب دغه خلیفه سعد لاسه له زمري څخه کوز شو، ځکه دی په زمري او مريدان یې په آسونو سپاره وو، له کوزېدو سره سم یې په پیران پیر صاحب باندې غږ وکړ چې تا ولې داسې کړی دي؟

نو پیران پیر صاحب ورته دده مقام ذکر کوي او ورته وايي چې: کله ته له خپل کور څخه را روان شوې، نو حضرت بي بي فاطمه رضی الله عنها او د حسنینو رضی الله عنهم په تا باندې پام و، نو دهغوی مبارکانو د نظر له امله زه ستا مخې ته په دغه حالت کې راووتم.

نو گورئ د پیران پیر صاحب مرتبه او مقام وگورئ چې هغه دڅومره اوچتې مرتبې او مقام څښتن دی. خودی دلته خپل شاگرد او خپل خلیفه ته له کوره د باندې آن صحرا ته پری په غاړه په څلورې ولې راوخي له هغه سره د نبی کریم صلی الله علیه و سلم د نسب احترام په زړه کې و. په آغا صاحبانو کې دا تاثیر ولې موجود دی، د انبیا ووعلیهم السلام د نسبت له وجې نه. د اولیاء الله کرامو په نسبونو کې ولې تاثیر دی، ځکه چې دهغو مخکنیو اسلافو نظر ورپسې وي. که دوی مړه هم دي خو نظر یې مړ نه دی. یعنی مطلب داده چې دوی ته حقیقي حیات ثابت دی. نو په کوم ځای کې چې دوی اوسېدلي وي هغه ځای به تر قیامته پورې په انوارو باندې

لومړی ټولګ

منور او روښانه وي، هغه ځای له نور څخه نه خالي کېږي، هغه ځای ته چې سپری څومره احترام ولري له هغه ځای نه دغومره مقام ورته حاصلېږي.

په یوه وخت کې یو خلیفه صاحب راغلی و نو ما دخپل قصور اظهار ورته وکړ چې ماته دحضرت انوارالمشائخ صاحب په ژوند کې دهغه قدر معلوم نه و، نوموړې دده هېڅ ادب او خدمت نه دی کړی، په کوم وخت کې چې موقع او وخت و نوموړې له هغه وخت څخه استفاده ونه کړه اودغه دی اوس یې ارمان کوو، نوده راته وویل چې: اوس نو کله لرې ده، داسې خو نه ده چې خلیفه صاحب مبارک له دنیا څخه ولاړ او تاثیرات یې هم نشته، دخلیفه صاحب قبر ته چې څوک په احترام ور روان شي زما دې قسم په خدای وي چې هغه اثر پکې پیدا کېږي. کوم خوند او لذت چې دده په مجلس کې ؤ هغه اوس هم په دې مجلس کې موجود ده؟ زمونږ په شان دعاجزو خلکو چې تراوسه په خپله وظیفه هم نه پوهېږو زمونږ په دې خبرو کې ولې دومره تاثیر پیدا کېږي ځکه چې دا دهغو بزرگانو نظر ده. دهغوی شفقت ده، دا ددوی لورینه ده چې په مونږ یې کوي اومونږ د دوی لاس نیولی دی اودوی ته مونږ نسبت کېږي.

دحضرت نورالمشائخ (قدس الله سره) کرامت

مونږ (نکې) ته تللي وو اوله حضرت قطب المشائخ (خلیفه صاحب دین محمد (قدس الله سره) سره ګرځېدو، په یو کلي کې

د یوه نفر کور ته ولاړو، هغه راته ویل چې: زه به مو هغې کورې ته ورولم چې حضرت نورالمشائخ صاحب او حضرت ضیاء المشائخ صاحب دواړه راغلي وو او زمونږ په کور کې یې دننه موږوی تک وهلی و، چې په هغه کې به مونږ د هلکانو خانګو اچوله چې خدای جَلَّ جَلَالُهُ یې له مرضونو نه وساتي. نو کله چې هلته ورغلو او بېرته مهمانخانې ته راغلو نو دلته یې بیادغه مجلس شروع کړ چې کله به حضرت صاحب او رئیس صاحب مبارکان دلته راغلل نو خلکو به یې ډېر احترام کاوه، مجلس دوام وکړ. نو د قطب المشائخ صاحب له خولې نه یې اختیاره وویل شول چې: دا اوس چې زه راتلم مخکې حضرت صاحب روان ؤ، اوس چې دلته راتلم حضرت صاحب موجود و، هغه کوم مقام یې چې و هغه نه دی ورک شوی.

د شیخ المشائخ عنایت الله (کستم) خلیفه صاحب کرامت

زه د (کستم) خلیفه صاحب مبارک ته کله نه وم ورغلی، یوځل ورغلم نو خبر شوم چې دی مبارک حج ته تللی دی، نو زه لږ څه خفه شوم، چې کاشکې مې لیدلې وای، زه رښتیا درته وایم چې کله په فلانکوچ کې سپور شوم داسې کیفیت راته پیدا شو چې په ډېر وخت کې مې نه وو لیدلې. هغه خپل اثرات ښکاره کړل چې که زه نه یم هم خای مې خالي نه دی. نو چې څومره موله وسه پورې وي ادب کوئ.

نو غرض دا چې په هر شي کې اثر د دین له امله پیدا کېږي او دین هېڅکله هم نه ختمیږي. د خدای جَلَّ جَلَالُهُ د دین اعزاز نه په دنیا

اونه هم په آخرت کې ختمیږي. داچې په قیامت کې څوک د څوارلسم د سپوږمۍ په شکل راپورته کېږي ولې؟ ځکه چې په دنیا کې یې ډېر د الله تعالیٰ عبادت په اخلاص کړی وي.

په (زهر الریاض) کې روایت دی چې نبی کریم صلی الله علیه و آله فرمایي: کله چې جنتیان جنت ته داخل شي نو د نور منبرونه ورته جوړ شي، نو جنتیان به وایي چې په دنیا کې له مونږ سره یوه وعده شوې وه مونږ دهغې وعدې په انتظار یو او هغه داچې د خدای جل جلاله دیدار به څه وخت زمونږ په نصیب شي؟ نو الله تعالیٰ به ملائکو ته امر وکړي چې حجاب پورته کړئ، ملائکې به ورته وایي چې: یا الله! په دې خلکو کې خو داسې خلک هم شته چې په دنیا کې یې گناهونه هم کړي دي، هغوی کله ستا د دیدار لائق دي؟ نو الله تعالیٰ به ورته وایي چې: دا هغه ذاکرین دي چې په ذکر کې به یې ژړل. ۱ مکاشفة القلوب، عربي، ص: ۱۱۲

ځکه که د خدای جل جلاله له وېرې دمچ د سر په اندازه هم له کومې سترگې څخه اوبنکه تویه شي نو بیا هغه مخ په دوزخ باندې حرام ده یعنې دوزخ یې نه شي سوځولای، نو داچې یو ساعت سړی په اخلاص وژاړي نو بیا ددې عواقب په آخرت کې ډېر ښه دي، د آخرت ژوند ورباندې برابرېږي. نو چې دې ته مو پیام وي چې په وظیفه، ختم او ژړا کې مو د خدای جل جلاله رضا مطلب وي نو بیا به اثر کوي، څومره اثر چې په دنیا کې پیدا کوي له هغې نه زیات اثر به یې په آخرت کې هم وي انشاء الله.

(۶) مجلس

د جذب ثبوت او د صبر واقعات

﴿اللَّهُ نَزَّلَ أَحْسَنَ الْحَدِيثِ كِتَابًا مُتَشَابِهًا مَثَانًا تَقْشَعِرُّ مِنْهُ جُلُودُ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ ثُمَّ تَلِينُ جُلُودُهُمْ وَقُلُوبُهُمْ إِلَىٰ ذِكْرِ اللَّهِ...﴾ (سورة الزمر آیت ۱۲۳)

ژباړه : الله تعالى توتہ توتہ نازل کړی دی ډیر ښایسته خوږ کلام کتاب (اودغه پاک کتاب ډیر ښایسته خوږ کلام) مشابه یو له بل سره مکرر غبرگ (دی) .

چې لږخیرې رپیرې خیگ کیرې له ده پوستکي دهغو کسانو چې ویریرې له رب خپل بیا پاسته شي (آرام نیسي) پوستکي د دوی اوزرونه د دوی طرف دیادولو دالله تعالی ته .

له دې آیت څخه د جذب ثبوت کېږي .

داچې د قرآن کریم په اورېدلو کې یوچاته جذب پېښیرې دغه جذب شته او کنه؟

نو تفسیر مظهري ج: ۸ / ۲۰۸ مخ / سورة الزمر کې علامه بغوی صاحب المصاییح ، په خپل تفسیر کې لیکي چې: داسې صوفیان کرام چې د آیاتونو د اورېدلو په اثر په دوی باندې بې هوښي راځي نو ددې خلکو په هکله دی خپله رایه داسې بیانوي: (دغه خلک چې دقرآن کریم د اورېدلو له امله په دوی باندې بې هوښي راځي دا ددوی کمال نه ده، بلکې بدعت ده، ځکه دا وېره ده چې شیطان دې په ده باندې دا اثر کړي وي. د صحابه کرامو رَضِيَ اللهُ عَنْهُمْ او مسلمانانو حال الله تعالی داسې بیان کړی دی چې پوستکي یې خپره کېږي او بېرته نرمیږي.

حضرت عبدالله بن زبیر رَضِيَ اللهُ عَنْهُ وايي چې ما د خپلې آنا (نیا) حضرت اسماء بنت ابی بکر الصديق ^(۱) رَضِيَ اللهُ عَنْهَا نه پوښتنه وکړه چې: کله به صحابه کرامو رَضِيَ اللهُ عَنْهُمْ قرآن کریم اورېده نو ددوی به څه کیفیت او حالت وو؟ نو دې مبارکې خپل لمسي ته وویل چې: صحابه کرامو رَضِيَ اللهُ عَنْهُمْ به داسې کیفیت او حالت وو چې له سترگو نه به یې اوبسکې بهېدې، د عذاب د آیاتونو د اورېدلو له امله به یې بدنونه خپره کېدل او چې کله به یې بیاد رحمت آیاتونه واورېدل نو زړونه به یې بېرته په قراره او آرام شول. دی رَضِيَ اللهُ عَنْهُ وايي چې ما خپلې آنا ته وویل چې: دلته خو ځینې داسې خلک هم شته چې د آیاتونو د اورېدلو له وجهې نه بې هوښي پرې راځي. نو دې مبارکې

(۱) حضرت اسماء رضی الله عنها د حضرت نبی کریم صلی الله علیه و سلمه خوښینه هم ده، ځکه د حضرت عائشې رَضِيَ اللهُ عَنْهَا خور ده

وويل چې: (اَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ) [زه په خدای سره پناه غواړم له شرل شوي شيطان څخه] .

يوځل حضرت عبدالله بن عمر رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا روان دی چې په سړي (له اهل عراق) خلک راټول دي ، ده وويل چې داڅه پېښه ده؟ هغوی ورته وويل چې: دلته يوسړی ده کله چې قرآن کریم واورې او ياهم د خدای تعالی د ذکر په مجلس کې ورگډ شي نو په ده باندې د خدای تعالی دوهرې له امله بې هوښي راځي . حضرت عبدالله بن عمر رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا ورته وويل چې: (اَنَا لِنَخْشَى اللَّهَ وَمَا نَسْقُطُ) مونږ له خدای څخه وېرېږو خو غورځېږو نه . دا شيطان دده خېټې ته ننوتلی ده، داسې جذب نشته چې په هغه کې بې هوښي وي، څوک ولوېږي او بې اختياره شي . [تفسير مظهری ج ۸ ص ۱۲۰۸]

مگر بل طرف ته چې څوک نورو دلائلو ته متوجه شي نو له هغو څخه معلومېږي چې جذب شته .

په ايت شريف کې راځي ﴿ حَتَّىٰ إِذَا فُزِعَ عَنْ قُلُوبِهِمْ قَالُوا مَاذَا

قَالَ رَبُّكُمْ قَالُوا الْحَقُّ وَهُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ ﴿٢٥﴾ [سوره سبا]

ژباړه: تر هغه پورې کله چې پورته کړه شي ويره له زړونو د دوی وايي دوی (په خپلو منځو کې) چې څه (حکم) وفرمايل رب ستاسې؟ نو وايي دوی چې حق يې (وفرمايل) او هم دغه (الله) ډير پورته او ډير لوی دی .

يعنې دا دملا نكو حالت ده، چې كله الله تعالى د وحيې كولو اراده وكړي نودى په خپله بلا كيفه كلام وكړي، دالله تعالى دكلام له اورېدلو سره آسمان او عرش عظيم په حركت كې راشي او ټولې ملائكې يې هوبښه شي، لومړنۍ ملائكه چې په هوبښ كې راځي نو دا نورې ملائكې ورڅخه پوښتنه وكړي چې خدای پاك جَلَّ جَلَالُهُ څه وويل؟ دا ورته وايي چې حق يې وويل، دا فيصله يې وكړه.

نو اوس هغه دى چې په ملائكو باندې د الله تعالى دكلام د اورېدلو له امله يې هوبښي راغله.

حضرت موسى عَلَيْهِ السَّلَامُ له الله تعالى څخه د ليدلو هيله كوي، چې اى خدايه! كه ماته خپل ديدار راپه برخه كړې! الله تعالى جَلَّ جَلَالُهُ ورته وايي چې: ته ما نشې ليدای! خوبيا به هم زه په غره باندې يوه تجلى وكړم نو كه هغه غره په خپل خاى باندې تم شو نو ته مې هم بيا ليدلى شې. ﴿قَلَمًا تَجَلَّى رَبُّهُ لِلْجَبَلِ جَعَلَهُ دَكًّا

وَخَرَّ مُوسَى صَعِقًا﴾ سُورَةُ الْأَعْرَافِ آيَت (۱۵)

ژباړه: نو كله چې (بلا كيف) تجلي وكړه رب د دغه ((موسى)) ظاهر يې كړ خپل نور « غره ته نو وټي گرځاوه هغه « غره » ذرې ذرې « برابر له زمكې سره » او پريوت موسى بيخوده « له ډيره هيبته تر ۲۴ ساعته »

اوس له دې تفصيل څخه دوه ډوله خبرې څرگندې شوې:

۱۔ د امام بغوی رَحْمَةُ اللَّهِ عَلَيْهِ چې د حضرت اسماء او حضرت عبدالله بن عمر رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا په قول باندې دليل نيسي. او وايي چې داسې څه حالات نشته چې په سرې به بې هوښي راځي. او هلته له قرآن کریم څخه معلومېږي چې په انسان بېهوښي راځي، په پيغمبر او ملائکو عَلَيْهِمُ السَّلَامُ باندې بې هوښي راغلي.

د نبي کریم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ په شان کې حضرت ام المؤمنین عائشه صديقه رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا فرمايي چې: کله به په ده صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ باندې وحیې نازلې شوه نو له داسې کیفیت سره به مخ شو چې په یخ ژمي کې به دده صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ له مبارک بدن څخه خولې روانې وې.

نو دغو دواړو طرفونو ته چې سرې وگوري نو قول فيصل او حق خبره داده چې د قرآن کریم د ویلو په وخت کې برکات او انوار زیاتېږي، د خدای تعالی جَلَّ جَلَالُهُ د ذکر په وخت کې هم انوار زیاتېږي، نو اوس چې برکات زیاتېږي نو د خلکو په احوالو او استعدادونو کې ډېر زیات توپیر او فرق ده، انسان او ملائکو ته چې وگورو نو د انسان استعداد له ملائکې څخه زیات ده، ځکه خدای تعالی جَلَّ جَلَالُهُ دخپل خلافت له پاره بنی آدم مختار کړ ﴿إِنِّي جَاعِلٌ فِي الْأَرْضِ خَلِيفَةً﴾ ۱ سورة البقره آیت ۲۰ انسان یې خپل نائب او خلیفه

ټاکلی دی، نه ملائکه. ﴿إِنِّي أَغْلَمُ مَا لَا تَعْلَمُونَ﴾ ۱ سورة البقره ۱
یعنې په هغو مقاماتو چې په انسان کې دي زه پرې پوهېږم تاسې علم پرې نه لرئ. نو ملائکې چې هر وخت الهي کلام واورې دوی بې

هوبښه کېږي، د انسان استعداد تر هغوی لوړ دی. حتی تر غرونو او
آسمانونو د انسان استعداد لوړ ده. ځکه الله تعالی جَلَّ جَلَالُهُ فرمایي
چې: ﴿إِنَّا عَرَضْنَا الْأَمَانَةَ عَلَى السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالْجِبَالِ فَأَبَيْنَ أَنْ

يَحْمِلْنَهَا وَأَشْفَقْنَ مِنْهَا وَحَمَلَهَا الْإِنْسَانُ﴾ (سورة الاحزاب آیت: ۷۲)

ژباړه: بېشکه موږ وړاندې کې موږ امانت (ثواب - عقاب) پر
آسمانونو او پر ځمکه او غرونو (کله چې مو پيدا کې په دوی کې
فهم او نطق) پس منع راوړه دوی له دې چې پورته کې هغه (د
دامانت بار) او ویریدل دوی له هغه (امانت) او پورته کې هغه (د
دامانت بار) انسان بېشکه چې دغه (انسان) دی ظالم ډیر بې
ویري نادان (په عاقبت خپل).

نور انسان استعداد په مخلوقاتو کې تر هر څه لوړ ده، آسمان
چې وحيې واورې نو په حرکت راځي، غر ته چې یوه تجلی وشوه نو
توتېه توتېه شو، مگر موسی عَلَيْهِ السَّلَام توتېه توتېه نه شو، یواځې
بېهوښه او بېرته راپه واک شو.

نوخبره داده چې کله الهي فیوضات او برکات په یوه ځای اویا په
خلکو باندې راډېر شي نو که خلک د لوړ استعداد خاوندان وو
نودوی دهغو برکاتو او فیوضاتو تحمل کولای شي، په دوی کې
ددې فیوضاتو اثر پیدا کېږي، چې ژړا ورځي اویا بې پوستکي خبره
شي، لکه د صحابه کرامو رَضِيَ اللهُ عَنْهُمْ استعدادونه د نبی کریم
صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ د مصاحبت او مجالست له امله قوي وو.

لومړی ټوک

اوکه استعدادونه کمزوري وي، برداشت يې نه شي کړای، نو بيا بې اختياره شي، يابه لويږي او يابه بې هوښه کېږي، يا چينغې او فرياد شروع کړي.

اوس نو چې خبره په استعداد بنا شوه نو د صوفياء کرامو په سلسله کې چې د قرائت په حالت کې ځينو ته داسې کيفيت پيدا کېږي ځينو ته نه پيدا کېږي، نو يا خوداده چې چاته چې دغه کيفيت پيدا کېږي دا له (وجد) نه پيدا کېږي، يا دا چې هغه سړي ته فيض کم رسېږي او دده استعداد زيات ده، ډېر خلک داسې وي چې د ډېرو غټو فيوضاتو څښتنان وي مگر جذب تراوسه په هغوی کې چا نه دی ليدلی، استعداد يې قوي دی، د قوت استعداد له امله د ټولو فيوضاتو تحمل او برداشت کړای شي نو ځکه جذب نه پرې راځي او نه په تکليف کېږي.

او کله بيا داسې وي چې د فيوضاتو برداشت نه شي کړای نو هغه بيا بې صبره شي.

حضرت اسماء او حضرت ابن عمر رضي الله عنهما چې يوې وويل چې: «اعوذ بالله من الشيطان الرجيم»، اوبل وويل چې: شيطان يې خپتې ته ننوتلی دی. نو دوی خو يا قياس په خپل ځان کړی دی چې دوی ته جذب نه پيدا کېده، د دوی استعداد قوي و نو ويلي يې دي چې دا د شيطان اثر ده. او يا دوی ته دهغو خلکو په باب کې خبره شوې چې دوی په تکلف سره جذب کاوه، نو ځکه يې دا خبره کړې ده.

نوداجذب دقرآن کریم د ویلو په وخت کې که داسې وي چې
سړی په اختیار کې وي، او سره له اختیاره غورځي حتی ددغو
متجادبینو په هکله له یوچا نه څوک پوښتنه کوي. او وایي چې که
سړی د بام په سر ناست وي، ده ته تلاوت شروع کړل شو، او په دغه
شخص باندې جذب راشي چې دی له خپل خان څخه خبر نه وي اوله
بام څخه لاندې راولوېده، نودا په رښتیا سره دخدای پاک جَلَّ جَلَالُهُ له
پاره جذب ده. او که دخان د ضرر او دفعې معلومات ورته کېدل اوله
ضرري شيانو څخه خان ساتي اوښه پوهېږي مگر بیا هم قصداً خان
وهي خلکو ته خان بنیسي بیا توهم د شرک ده له دې امله که د
نقشبندیه طریقې زیاتره کتابونه وکتل شي نو زیاتره په دې تاکید
کوي چې: ترڅو پورې چې دچا اختیار وي نو باید تحمل او برداشت
وکړي، قصداً نارې سورې جوړې نه کړي، ځکه دا شرک ده، ځکه
ریا شرک ده، خو خلکو ته خان بنیسي، مگر فی نفسه د قرآن له
آیاتونو څخه جذب ثابت ده، ځکه ملائکې به هوبښه شي، آسمان
و خوځېږي، موسی عَلَيْهِ السَّلَامُ به هوبښه شوی، مگر انسان ته چې الله
تعالی قوی استعداد ورکړی وي نوبیا هغه خان سمبالولای شي،
اصلاً په انسانانو کې فرق ده، ځکه مونږ مخکې خبر وکړه چې په
انسان کې د خاورې عنصر دی، لکه لمر له څلورو آسمانونو څخه
راوځي او ځمکه یې برداشت کوي، دغسې د الله تعالی د انوارو
برداشت هم انسان کوي. [تفسیر مظهري ج: ۱۸ ص: ۱۶۰۹]

لومړی ټوک

که کله په یوچا باندې جذب راځي نو وظیفه دې نه کوي، او که
د جذب حالت غلبه پیدا کوي نو په خفیه دې درود شریف وايي،
سترگې دې نه پټوي او دچا رابطه دې نه نیسي.

د جذب تخصیص تر کوم ځایه پورې ځانگړی نه ده، چې په یوچا
کې د ذکر په حالت کې جذب پیدا کېږي دا غیر اختیاري پیدا کېږي
او په حدیث شریف کې راځي چې د ذکر ځای جومات ده

(عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ - وَهُوَ عَمُّ إِسْحَاقَ - ، قَالَ: بَيْنَمَا نَحْنُ فِي
الْمَسْجِدِ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. إِذْ جَاءَ أَعْرَابِيٌّ فَقَامَ يَبُولُ فِي
الْمَسْجِدِ، فَقَالَ أَصْحَابُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَهْ مَهْ، قَالَ: قَالَ
رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «لَا تُزْرِمُوهُ دَعْوَاهُ» فَتَرَكَوهُ حَتَّى يَأَلَ، ثُمَّ إِنَّ
رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَعَاهُ فَقَالَ لَهُ: «إِنَّ هَذِهِ الْمَسَاجِدَ لَا تَصْلُحُ
لِشَيْءٍ مِنْ هَذَا الْبَوْلِ، وَلَا الْقَدْرِ إِنَّمَا هِيَ لِذِكْرِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ، وَالصَّلَاةِ وَقِرَاءَةِ
الْقُرْآنِ» أَوْ كَمَا قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: فَأَمَرَ رَجُلًا مِنَ الْقَوْمِ
فَجَاءَ بِدَلْوٍ مِنْ مَاءٍ فَشَتَّ عَلَيْهِ) (صحیح المسلم ج ۱۱ باب وجوب غسل
البول وغیره من النجاسات آه رقم الحدیث ۱۰۰ / ص: ۱۱۳۸)

ژباړه : له حضرت انس بن مالک رضي الله عنه نه روایت دی
وايي: موږ له رسول الله صلى الله عليه وسلم سره په مسجد کې ناست وو چې
ناڅاپه یو کوچی راغی او په مسجد کې په بولو (متيازو) کیناست
صحابه کرامو ورته وویل مه ، مه .

نومبری توبه

نبی کریم صلی الله علیه و سلم ورته وویل چې پرې یې ږدی، بولې (متیازی)، مه پرې بندوئ، کله چې هغه صحابي رضی الله عنه له بولو نه خلاص شو نو بیا نبی کریم صلی الله علیه و سلم راوغوښت (اوپه نرمه طریقه یې پوه کړ، ځکه چې نوی مسلمان شوی ؤ، د جومات په ادا بو پوه نه و، معذور و)، نو نبی کریم صلی الله علیه و سلم ورته وویل چې دا جوماتونه ددې له پاره نه دي جوړ شوي چې څوک دې پکې بولې او قاذورات وکړي، جوماتونه د ذکر له پاره جوړ شوي دي، د لمانځه او دقرآن کریم د تلاوت کولو له پاره جوړ شوي دي.

نود ذکر خپل ځای جومات ده، اوجذب چې چاته بې اختیاره پیدا کېږي نود ذکر ځای جومات ده، نوپه جومات کې به جذب هم ورته پیدا کېږي.

دا تخصیص بیا تر جومات پورې نشته چې په دښته کې دې سړي ته جذب پیدا کېږي نو هغه دې روا وي او که په جومات کې پیدا کېږي هغه دې ناروا وي. کله چې دا عمل اختیاري نه ده، او هغه د الله جل جلاله د ذکر له تاثیر په پیدا کېږي، دقرآن او ذکر له امله تاثیر پیدا کېږي د ذکر ځای جومات ده نوپه جومات کې سړي ته خامخا جذب پیدا کېږي.

له نبی کریم صلی الله علیه و سلم څخه روایت شوی دی چې صحابه کرام رضی الله عنهم ته فرمایي: کله چې تاسې د جنت په باغچو تېرېږئ نو پکې څرېږئ، صحابه کرام رضی الله عنهم ورته وویل چې د جنت باغچې څه شی دي؟ نبی کریم صلی الله علیه و سلم ورته وویل چې هغه د

ذکر حلقې دي. په کوم جومات کې چې ذکر کېږي تاسې ورشئ
او شرکت پکې وکړئ دا په حقیقت کې د جنت د میوو خوراک دی.

[ترمذی . رقم الحدیث (۳۵۱۰) . وهكذا مشكوة المصابيح ج: ۱۱ باب
ذکر الله عزوجل والتقرب اليه ص: ۱۹۸]

يعني د جنت د دخول سبب دی، الله تعالی یې ددې په سبب
باندي جنت ته داخلوي، خو بيا هم جائز ده، په هغه کې خبره نشته
مخکې مو خو، خو ځله بحث ورباندي کړی دی.

خود جذب په هکله احتیاط په کار ده، څومره چې دسړي په وس
کې وي کنترول په کار ده، د نقشبنديه طريقې نېکښه او بهتري چې
په نورو طريقو باندي ده دهغې يو علت دادی چې دا لازمه ریا څخه
خالي ده، په دې لار کې له الله تعالی او مخلوق نه پرته بل څوک خبر
نه وي. نوددې له امله دا خبره چې څومره پته وي حتی الامکان چې
څومره یې له وسه وي بهتري په دې کې ده چې کار په خفيه وي،
مگر کله که له اختیاره ووت نوبيا هغه بېله خبره ده.

نود جذب په هکله کتابونه داسې واقعات رانقل کوي چې داسې
کيفيات خلکو ته پېښ شوي دي چې له بام نه لویدلي دي او پښه یې
ماته شوې ده، ځکه غیر اختیاري عمل ده، یو څوک خان په اور
باندي نه سوځوي او خپل خان نه خوږوي، په غیر اختیاري امورو
باندي یې خدای تعالی جَلَّ جَلَالُهُ هم نه نیسي. او چې خبره بیا د عشق
الهي وي، یعنی اشتباه خو پکې نشته، یواځې خبره د احتیاط ده،
چې باید په دې لاره کې احتیاط وشي چې خلک دا گمان او فکر ونه

کړي چې طريقت له چيغو اونارو وهلو څخه عبارت ده، اوباخوک
 دا فکر وکړي چې په طريقت کې کمال داده چې څوک ډېرې چيغې
 ووهي، نو اصل خبره داده چې په دغه سړي باندې بايد له
 خدای جَلَّالَهُ نَه پرته بل هېڅوک خبر نه شي، دغه دوستي او
 اخلاص د آخرت له پاره هم يوه سرمايه ده، او که خلک ووايي چې
 فلانکې شخص ډېرې بسې وظيفې کوي، ډېر بڼه جذب کېږي
 ، داسې ډاګر ده اوداسې نارې وهي خو چې نيت يې د خدای جَلَّالَهُ
 رضا نه وي نو څه فائده ورباندې مرتبه نه ده، نو حتی الوسع بايد
 انسان خپل ځان په واک کې وساتي اوله کنترول څخه ونه وځي

د حضرت عبدالخالق غجدواني قدس سره خپلومريدانوته

بهترين نصيحت

حضرت خواجه عبدالخالق غجدواني رَضِيَ اللهُ عَنْهُ په يوه تفصيلي
 نصيحت کې خپلو شاګردانو اومخلصيو ته وايي چې تاسې اول
 ځانونه اولياء جوړ کړئ ، له ځانونو څخه هغه خلک جوړ کړئ چې
 په هر آن هره لحظه کې يې له خدای سره علاقه وي، هغه جَلَّالَهُ مَوْ
 يه ياد وي، له خدای تعالی جَلَّالَهُ نَه يوه لحظه هم مه غافله کېږئ
 خو که بيا مو هم وس نه رسېده اودغه مقام ته رسدای نه شوی
 نو بيا ددغسې حلکو په ځان اومال خدمت وکړئ ترڅو يې تاسې هم
 په عبادت او خدمت کې ورشريک شي^۱ ولې ؟ ځکه دا هغه خلک

دې چې ددوی د حق له جذباتو نه یوه جذبه د ټولو انسانانو او پېریانو له عبادت سره برابره ده.

ځکه هغه د اور لمبه ده، دکوم اور؟ د عشق الهي د اور لمبه ده. چې له هغه نه بهې اختیاره وځي

پتنگ چې د دنیا له دغې رڼا سره مینه لري، په دغه رڼا باندې دومره عاشق ده چې خپل خان ورباندې وسوځي، دا چې څوک دخدای پاک جَلَّ جَلَالُهُ په انوارو باندې مین ده، هغه انوار او تجلیات ورته ښکاره شي، دهغو په عشق کې داسې پېښه هم راځي چې ډېر بزرگان د جذب په حالت کې دومره بهې اختیاره شوي دي چې روح یې هم قبض شوی دی.

سالک فرمایي

ای مرغ سحر عشق ز پروانه بیاموز   کان سوخته را جان شد و آواز نیايد

سالک هغه چرگ ته چې سهار وختي نارې وهي هغه ته وايي چې عشق له پتنگ څخه زده کړه چې یو ځل له نوادرو څخه خبر شو نوبیایې په دوهم ځل خبر رانغی او ولاړ پکې مړ هم شو، نو دچا چې دخدای تعالی جَلَّ جَلَالُهُ سره عشق زیاتیرې بیابانه دي لار کې فنا کېږي او چې فاني شو نوبیایې په تکلیفونو باندې صبر کوي او هېڅ پروا یې نه کوي

لومر تلمه

بله خبره داده چې که مریدانوته په دغه لاره کې څه تکلیف رسیږي، جذب په خپله تکلیف ده، نو چې په دغه تکلیف پاتې صبر وکړي نو په صبر باندې کوم مقام ورته ورکول کېږي.

صبر څه ته ویل کېږي؟

صبر په لغت کې بندوالي ته ویل کېږي.

صبر په درې قسمه ده: صبر علی الطاعة. صبر عن المعصية. صبر علی المصيبة.

صبر علی الطاعة: لمونځ، اودس، روژه، جهاد، حج اونور عبادان په نفس باندې سخت وي، نو که له دې سخت والي سره سره څوک عبادت کوي نو دې ته صبر علی الطاعة وايي.

صبر عن المعصية: مطلب دا چې نفس غواړي چې زنا، غلا وکړي، شراب وڅښي، خواش یې د گناهونو په لوري وي، اوته نفس له گناهونو راوگرځوي. دې ته صبر عن المعصية وايي.

صبر علی المصيبة: دامعنا چې کوم تکلیف دمال، اولاد اوځان ورته ورسېږي، په کوم مصیبت اخته شي، له مرضونو اونورو آفاتو سره لاس او گرهوان شي، نو نفس ددې مخالفت کوي اوته پرې صبر کوي، له الله تعالی نه پرته یې بل چاته نه بیانوي. نو دې ته صبر علی المصيبة وايي.

دا هر ډول صبر په خپل منع کې د درجو په نسبت توپیر لري.

لومړی ټوک

صبر على الطاعة ، چې د خدای تعالی په بندگي باندې څوک صبر کوي نو د قیامت په ورځ د دغو صابرينو له پاره په جنت کې (۳۰۰) درجې دي، چې له یوې درجې څخه تر بلې درجې پورې دومره مسافه ده لکه څومره مسافه چې د آسمان او ځمکې تر منځ ده.

صبر عن المعصية: چې له گناهونو څخه څوک صبر کوي نو د دې انسان له پاره په جنت کې (۶۰۰) درجې دي، چې د دغو درجو په منځ کې تفاوت د اووم اسمان او د ځمکې تر اووم طبقه پورې ده. نو فاصله دومره زیاته شوه.

صبر على المعصية: چې څوک کوي، دده له پاره په جنت کې (۷۰۰) درجې دي ، هره درجه له بلې سره دومره فاصله لري لکه له عرش عظیم نه تر تحت الثرى پورې. (تنبيه الغافلین عربي ، ص ۱۱۴۴)

اوس نو که سړی کوشش وکړي او په عبادت باندې ځان عادت کړي نو نفس یې ورسره نه مني سرزوري کوي، عبادت او ذکر نه برداشت کوي اوته په خپل نفس باندې زور راولي په تنگي کې ، په طاعت باندې صبر کوي، نو د دې په عوض کې هغه د جنت درې سوه درجې دي ، دا چې نفس د گناهونو په لوري ځي نو معلومه خبره ده چې انسان تباه کېږي نو چې څوک له گناهونو څخه راگرځي نو دا له گناهونو څخه ځان ساتنه هم بیا دومره درجه لري، ثواب یې هم زیات ده. شپږ سوه درجې دي.

بیا چې په عبادت کې څه تکلیف انسان ته پیدا کېږي ، مرضونه ، بې خوبې پیدا کېږي، نور تکلیفونه پیدا کېږي په هغه باندې چې

صبر کوي، نوبيايې هغه مقام ده چې نه سوه درجې ورکوي چې هره درجه يې لکه له عرش عظيم نه تر تحت الشری پورې

ټول وخت ډاکوښش په کار ده چې هر وخت سرې په هر رنگي تکليف اخته وي نو بايد له خدای تعالی جَلَّ جَلَالُهُ نه پرته يې بل چاته ښکاره نه کړي او نه بل چاته شکايت وکړي. يوداسې چې څوک دې دمرض او مسکنت حال وپوښتي او ته ورته ووايې هغه بېله خبره ده، هغه شکايت او بې صبري نه ده، بې صبري داده چې مرض، مسکنت يا بېکسي په چا باندې راشي نوله دغو مرضونو، مسکنت او بېکسي نه به شکايت نه کوي په دغو به بې صبري نه کوي او هرځای به يې نه بيانوي چې زه خو له دې حالت نه ډېر په تکليف کې يم، در په در شوم، نو دا بيا شکايت ده، دا شکايت به نه کوي.

دايو لوی تکليف ده چې يوسړی په عباداتوکې کوبښ کوي ترڅو يوه مقام ته خان ورسوي او رسيږي نه، نوپه دې حالت کې چې انسان خدای تعالی ته التجا کوي، له بنده نه يې نه غواړي، نوپه دې سره الله تعالی دغه بنده ته هماغه مقامات ورکوي

نوټوله معامله بايد له خدای تعالی سره وي، بندگان وسيله دي، ډاکټر وسيله دی، مولوي صاحب وسيله دی، پير وسيله ده، زيارت وسيله ده، هغوی د خدای تعالی په ورکړه باندې کفايت کوي، په خپله ددوی په وس کې هېڅ هم نشته. نو دا چې سړی ډاکټر ته ځي، نوپه حقيقت کې يې اعتماد په خدای پاک جَلَّ جَلَالُهُ باندې

وي. امید به یې خدای پاک ته وي، که یو څوک زیارت ته ورځي یابل هرځای ته چې ورځي امید او التجاء به یې خدای پاک جَلَّ جَلَّالَهُ ته وي، نو په دې سره به یې بیا الله تعالی مشکلات ورحل کوي، څومره چې څوک الله تعالی ته نږدې کېږي نو بیا د هغو خلکو صبر کول هم ډېر اجر لري او خدای پاک جَلَّ جَلَّالَهُ په همداسې خلکو باندې ډېر ډېر تکالیف او امتحانات راولي.

د الله تعالی جَلَّ جَلَّالَهُ لوی امتحانات په خپلو پیغمبرانو وي

حضرت زکریا عَلَيْهِ السَّلَام د خپل امت په وخت کې کفارو پسې واخیست او د مرگ اراده یې ورته کړې وه، دی په منډه باندې روان ده، په یوه ځای کې یوه غټه ونه په مخه ورغله، ده له دغې ونې څخه پناه وغوښتله چې ماته پناه راکړه! کفار مې وژني، ونه ورته دوه ځایه شوه، ده ته یې پناه ورکړه او بېرته پرې راټوله شوه، کفار چې کله دې ونې ته راوړسېدل نو شیطان چې د بدبختانو مشر دی دوی ته دسړي په شکل کې راغی او حضرت زکریا عَلَيْهِ السَّلَام یې وروښود. او ورسره یې دا چل هم وروښود چې (اره) راوړئ او دغه ونه پرې اړه کړئ ترڅو په دغه ونه کې دی هم له منځه ولاړشي، دوی چې کله اړه راوړه او اړه یې په ونه کېښوده او د ونې اړه یې شروع کړه، دده بدن مبارک ته چې اړه ورسېده، نو په دې حالت کې یې له خولې څخه چیغه ووته، د الله تعالی له لوري ورباندې غږ وشو چې گوره بیا آه ونه کړې، کله نوم به دې دصابرینو پیغمبرانو له جملې

لورې پوري

لرې کرم ، زه دې هېر وم چې تا ونې ته پناه ور وره؟ نوډه مېلورک
خپلې شونډې کلکې کړې تردې پورې چې ټول بدن يې لور
وخرخيدله ، بيابې دوهمه چيغه نډه کړې .

گورئ بدن يې په منځ دوه خايه شو ، دخومره لورې مرتبې څښتن
و خو چې کله يې چې له الله تعالى نه پرته بل چاته پنا ورور له نوالله
تعالی په دنيا کې پرې دا تکليف راووست او د چيغې کولو په وخت
کې يې بيا خومره تهديد کړ . امکاشفة القلوب ص: ۱۱۴

نو که يو څوک طالب ، مجاهد ، صوفي ، او عالم وي هغه به په
دغه لاره کې ديو عام مسلمان په نسبت زيات تکاليف برداشت
کوي ، په عبادت کې به تکليف کوي ، خان به له گناه څخه په ساتلو
مجبوره کوي ، مصيبت او تکليف که ورته پيدا کېده نو په هغې به
صبر کوي ځکه الله تعالى دصابرينو په هکله دغه آيت نازل کړي
دی : ﴿ إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ ﴾ (سوره البقره ۱)

ترجمه له شکه پرته خدای جَلَّ جَلَّالُهُ له صابرينو سره تل ملگري
دی .

نو مطلب مو دادی چې دا په نفس ډېره درنه ده چې هغه دې
دخدای جَلَّ جَلَّالُهُ په عبادت کې خان سختې ته ورکړي ، خو که يو څل
نفس راقابو شي ، صبر وکړل شي ، بيا دی په خپله عادت اخلي که
هرخومره شوخي او سرزوري پکې وي هغه له منځه ځي . هغه بغاوت
يې ورک شي اوبيا انسان ته دنیکې په لوري الهام کوي او بيا هغه

تکلیف چې د نفس له وجې به په عبادت کې ورته پېښېده هغه هم له منځه ولاړ شي.

ټوله شپه ذکر کول د کتاب د علم د زیادت سبب کیدل

ما له خپلو مشانڅو کرامو څخه اوریدلي دي چې زمونږ داسې معاصرین (هنڅولي) هم وو چې له ماخوستن څخه وروسته به په وظیفه کې کېناستل آن تر سهاره پورې یوه ملگري خبره کوله چې: مابه ډېره وظیفه کوله، اود درس له امله دا راته سخته هم وه، نو له خان سره مې فیصله وکړه چې یوڅه به په خان تکلیف راکم کړم نو به په کتاب بڼه پوهېږم، مطالعه به مې روانه شي، نو دی ایې چې کله ما خوب ډېر کړ نو غفلت مې ډېر شو، نو په کتاب نه پوهېدم. خو چې کله مې بېرته هغه خپل معمول شروع کړ چې له ماخوستن به تر سهاره پورې کېناستم نو وجود به مې هم سپک و، طبیعت به مې برابر و او په کتاب به هم بڼه پوهېدم.

دا چې څوک د عباداتو په ترسره کولو کې تکلیف تېر کړي نو په هغه باندې د الله جَلَّ جَلَالُهُ رحمت هم ډیر رانازلېږي، چې په نتیجه کې یې بیا بې شمیره علوم په برخه شي، چې دهغو علومو په ذریعه شرح صدر، سکون او اطمینان ورته حاصل شي.

په انبیاء کرامو عَلَيْهِمُ السَّلَامُ او صحابه کرامو رَضِيَ اللهُ عَنْهُمْ په ظاهره ډېر تکلیفونه تېر شوي دي خودا ټول به یې په خان زغمل اوله دي سره

سره به یې قلبی اطمینان هم وو، د خدای تعالی جَلَّ جَلَالُهُ له لورې به راحت ورسره مل وو، او تکلیف به ورته آسانه و.

یوځل د حضرت علي رَضِيَ اللهُ عَنْهُ په وړاندې کې غیښی ولگېده، کله یې چې هغه غیښی ورڅخه اېسته نو ډېر درد یې کاوه، ده رَضِيَ اللهُ عَنْهُ ورته وویل چې: کله زه په لمانځه ودرېږم نو بیا زه له ځان څخه ناخبره یم، تاسې کولای شئ چې په هغه حالت کې راڅخه دا غښی وباسئ، کله چې دی رَضِيَ اللهُ عَنْهُ په لمانځه ودرېده نو یې غیښی ورڅخه واېست او دی پرې خبر هم نه شو، دده ورون یې ورڅېرې کړې خو دی بیا هم پرې خبر شوی نه دی اونه یې هم پښه بنورولې ده. نومطلب دا چې دا نفس بیا دومره فنا فی الله شي، چې له خپل ځان څخه محوه شي. [تفسیر مظهري ج: ۱۸ ص ۱۲۰۸]

د حضرت يوسف عَلَيْهِ السَّلَام په هکله مو مخکې قصه کړې وه چې د بنځو په حق کې راځي چې: ﴿فَلَمَّا رَأَيْنَهُ أَكْبَرْتَهُ وَوَقَعْنَ أَيْدِيَهُنَّ وَقُلْنَ حَاشَ لِلَّهِ مَا هَذَا بَشَرًا إِنْ هَذَا إِلَّا مَلَكٌ كَرِيمٌ ﴿۱۲۱﴾

سورة يوسف آیت: ۱۲۱

ژباړه: نوکله چې ولید دوی دغه (یوسف) نو ډیر لوی ښائسته یې وموند (هک پک پاتې او ځانونه ترې هیر شول) او غوڅ یې کړل لاسونه خپل او وویل دوی پاکي ده الله ته (له عجز او نقصانه چې داسې صورت یې هم جوړ کړی) نه دی دغه (څلمی) انسان، نه دی دغه (څلمی) مگر پرېښته ده لویه.

لومړې ټوک

يعنې کومو بنځو چې يوسف عَلَيْهِ السَّلَام وليمه نو خپلې گوتې يې پرې کړې، نو چې د بنده په عشق کې انسان دې مقام ته رسېږي چې له ډېرې حيرانتيا څخه خپلې گوتې پرې کوي، دهغه تجليات او انوار دومره پرې غالبه شوي دي چې له دې دومره سخت تکليف سره سره دوی په ځان هم نه دي خبرې شوي اونه يې خپلو گوتو او لاسونو ته فکر ده. نودا چې يوڅوک په عبادت کې لږ تکليف تېر کړي، دخداي تعالیٰ په عشق کې بيا ورته دغسې مقامات په لاس ورځي.

لکه چې په يوه روايت کې راځي چې کله يوڅوک شهيد کېږي نو د زنکدن تکليف يې داسې دی لکه مېړتون (مېړی) يې چې وچيچي، دا ولې؟ ځکه چې په شهيد باندې الهي عشق غالب وي، هغه خپل مقامات په همدې حالت کې په جنت کې له ورايه ويني، هغه حجابات ټول پورته شي، کله چې دغه مقام ورته پيدا شو نو که دی بيا توتې توتې هم شي نو د هېڅ ډول تکليف احساس نه کوي که يوڅوک په هر لحاظ کوبښن وکړي د الله پاک جَلَّ جَلَالُهُ مرسته به ورسره وي. د هدايت او اطمینان لارې ورته خلاصوي، درحمت دروازي پرې راپرانيزي، او هر ډول تکليف بيا ورته آسانه وي.

له نفس سره مجاهده کول خورا غوره کار دی

مگر اصلي او بنيادي خبره داده چې له نفس سره به مقابله کوو، د نفس مقابله ته چې جهاد اکبر ويلی شوی دی هغه له دې

امله چې تل تر تله انسان د نفس په مقابل کې ولاړ وي، ځکه ښکاري
 که مونږ په جومات کې یو ساعت ذکر کوو، ژاړو، عبادت کوو او
 آخرت په طرف مو پام وي، خو کله چې له جومات څخه ووځو بیا مو
 هر څه هېر وي او بېرته په گناهونو لگیا شو، خدای جَلَّ جَلَّالَهُ، آخرت،
 سوال او خواب داتول مو هېر شي. نو قدرمنو دا جهاد اکبر به هلته
 دا اعتبار وړ وي چې په ناسته په ولاړه، په دنیاوي معامله کې لنډه
 دا چې په هر شي کې به خپل نفس ته متوجه وي، مقابله به یې کوي
 کله چې تاسې عبادت کوئ نو نفس درته وایي چې خلکو ته ځان
 وښیاست چې څه ښه عبادت کوي، نو ته به له نفس سره مقابله
 کوي، په عباداتو او معاملاتو بلکې په هر هغه عمل کې چې هغه
 الله تعالی ته د نږدېوالي ذریعه وي اودی درسره مقابله کوي ته به هم
 ورسره په مقابل کې ولاړ یې، نوبیابه یو څوک د کمال حدودو ته
 رسیږي، انسان ترقي کوي اود الله تعالی د دوستانو په ډله کې
 شمېرل کېږي، بیا ورته الله تعالی د نیکی کولو ملائکې ټاکي
 ترڅو دی د نیکی کولو په لوري روان کړي اوله گناهونو څخه یې
 ساتي.

داهل السنة والجماعة عقیده داده چې انبیاء کرام عَلَيْهِمُ السَّلَامُ
 معصوم و، هېڅ ډول گناه یې نه ده کړې خو اولیاء الله معصوم نه
 دي، د شریعت په اصطلاح محفوظ دي. یعنی د انبیاء کرامو
 عَلَيْهِمُ السَّلَامُ له گناهونو څخه د ساتنې ذمه الله تعالی جَلَّ جَلَّالَهُ په ځان
 منلې ده، په هغوی کې د گناهونو کولو شوق نه پیدا کېږي. مگر
 اولیاء الله ترڅو چې تصفیه او تزکیه پکې راغلې نه وي نو کېدای

لومړی ټوک

شي چې گناه ترې شوې وي خو چې يوخل دوليت مقام ته ورسېږي نو بيا ورسره هغه ملائکې مقررې شي چې له گناه کولو څخه يې ساتي نو په دې سره دوی محفوظ گرځي، خو معصوم نه دي، ځکه انبياء کرام خو نه دي، خو که بالفرض گناه ورڅخه وشي خو بيا وروسته ورته الهي خشيت پيدا کېږي، صحابه کرام رَضِيَ اللهُ عَنْهُمْ چې ټول اولياء الله دي، که به په دوی کې له چاڅخه لږ څه زياتی او کمی وشو نو سمدستي به رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ته راتلل او ورته ويل به يې چې په مونږ دخدای تعالی جَلَّ جَلَالُهُ حکم جاري کړه! په خپله به يې ويل چې له ماڅخه دا تقصير شوی دی او هسې نه چې دا پيتی مې بيا په آخرت کې دغاړې غړوندي شي او په عذاب اخته نه شم، نو له اوسه مې سنگسار کړه، يا مې اوس لاس پرې کړه، داهرڅه مې قبول دي خود آخرت له عذابونو چې خلاص شم، نو له دې امله يې الله تعالی محفوظ گرځوي. خودې مقام ته رسېدل کوشش غواړي او چې کوشش دې شروع کړ او ملا دې وترله نو بيادې الله تعالی هم حفاظت کوي، بيا واجب تعالی ستا په قول، فعل، نيت، مجلس او صحبت ټولو کې اثر او برکت پيدا کوي.

فائده:

که يو څوک په يواځې ځای کې ناست وي نو ټولې وظيفې کولای شي، خو که په يو مجلس کې ناست وي نو که دچا يوه وظيفه، يا دوه يا پنځه لطائف يا ذکر سلطان وي هغه کولای شي اوڅه تاوان نه لري، مگر نفی او اثبات به په غټ مجلس کې نه کوي.

لومړی ټولګی

اودیویې طریقې چې دڅومره مشائخو کرامو رابطې ونيول شي چاته د مرحوم خلیفه صاحب رابطه، چاته د دین محمد خلیفه صاحب رابطه، چاته د احمدضیاء خلیفه صاحب رابطه، چاته د داو محمد خلیفه صاحب رابطه، چاته د عنایت الله خلیفه صاحب رابطه، چاته د حضرت صاحب مبارک رابطه پیدا کېږي، چاته چې د چا رابطه پیدا کېږي نوهغه دټولو فیض پرې راجلبیږي، رابطه چې څومره پورته برابرېږي دڅومره کار هم ورسره جوړېږي په یوه مجلس کې چې دیوه ملګري وظیفه په ښه طریقه ترسره شي نو د پاتې ټولو ملګرو کار ورسره برابر شي. خو یوه خبره دا هم ده چې که یو ملګري له اصل فیوضاتو څخه منکر وي، دغې لارې ته په اخلاص قائل نه وي، له خپل شیخ سره د زړه له تله اخلاص ونه لري، نویياداسې هم پېښیږي چې ددغه یوه منکر په سبب دټول مجلس کار خراب شي او فیوضات پرټول مجلس بند شي.

علامه رومي لیکي: چې دیوه شوم (سپېره) له امله د ټول روم ښار وسوخېد. نو کله داسې هم وي چې دیوه بې اذبه له امله ټول کار خراب شي.

نو د خبرې پای دادی چې څومره دیوه ملګري (مرید) اخلاص وي، نو ددغه یوه ملګري له امله چې الله تعالی یې کار برابر کړي دټول مجلس کار ورباندې جوړیږي. نو الله تعالی دې مونږ ټولو ته واقعي اخلاص، مینه او محبت راپه برخه کړي. آمین ثم آمین.

(۷) مجلس

وخت یو نعمت دی چې باید ضائع نه کړل شي اود تکلیفونو
بدله به خامخا ورکول کېږي

﴿ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: سُئِلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَيُّ الْأَعْمَالِ
أَفْضَلُ؟ قَالَ: «إِيمَانٌ بِاللَّهِ»، قَالَ: ثُمَّ مَاذَا؟ قَالَ: «الْجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ»، قَالَ:
ثُمَّ مَاذَا؟ قَالَ: «حَجٌّ مَبْرُورٌ»، وَفِي رِوَايَةٍ مُحَمَّدِ بْنِ جَعْفَرٍ قَالَ: «إِيمَانٌ بِاللَّهِ
وَرَسُولِهِ» (صحيح المسلم ج: ۱ / باب بيان ثبوت الإيمان بالله تعالى أنقل الأفعال ،
رقم الحديث: ۱۳۵ / ص: ۱۶۲)

ژباړه: له حضرت ابو هريره رضي الله عنه نه روايت دی وايي: چې له
نبي کریم صلى الله عليه وسلم څخه پوښتنه شوې ده، چې په اعمالو کې
ترټولو کوم عمل ښه ده؟ نو ده صلى الله عليه وسلم ورته په خواب کې وويل
چې: په الله تعالى باندې ايمان، بيا پوښتنه ورڅخه شوې ده، چې
بيا کوم عمل بهتر ده؟ رسول الله صلى الله عليه وسلم ورته وويل
چې: دخداي په لار کې جهاد کول، بيا پوښتنه ترې وشوه چې بيا کوم
عمل بهتر ده؟ ده صلى الله عليه وسلم ورته وويل چې: حج مبرور.

﴿ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ، قَالَ: سَأَلْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَيُّ الْعَمَلِ أَفْضَلُ؟ قَالَ: «الصَّلَاةُ لَوْ قُتِنَتْهَا» قَالَ: قُلْتُ ثُمَّ أَيٌّ؟ قَالَ: «إِبْرَاءُ الْوَالِدَيْنِ» قَالَ: قُلْتُ ثُمَّ أَيٌّ؟ قَالَ: «الْجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ» فَمَا تَرَكْتُ أَنْزِيلَهُ إِلَّا إِزْعَاءَ عَلَيْهِ ﴿ صحيح المسلم ج ۱ / باب بيان كون الإيمان بالله تعالى أفضل الأفعال ، رقم الحديث: ۱۳۷ / ص ۱۶۲

ژباړه : له حضرت عبدالله ابن مسعود رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی وايي : چې له رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نه مې وپوښتل کوم عمل بهتر او غوره ده ؟ رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ راته په خواب کې وويل : په خپل وخت لمونځ کول بيا مې ورنه وپوښتل چې بيا کوم عمل بهتر دی ؟

راته وې ويل : له خپل مور او پلار سره نيکي کول . بيا مې ورنه وپوښتل چې بيا کوم عمل بهتر دی ؟ راته وې فرمايل : دخداي پاک په لار کې جهاد کول . نو زيات سوالونه مې پرېښودل له وجې دنرمي په پيغمبر عَلَيْهِ السَّلَام باندي .

يعني داسې په متعددو طريقو پوښتل شوي دي ، بيا کله ده صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يو رنگه خواب ورکړی دی کله بل ډول .

زما اصل مطلب داده چې : دلته محدثين کرام ليکي چې : کله چې حضرت نبي کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يو چاته داسې خواب ورکړی چې په ټولو کې ښه عمل داده چې لمونځ په خپل وخت وکړل شي ، کله يې په دې خواب ورکړی چې جهاد فی سبيل الله وکړي ، کله يې

بياداسې خواب ورکړی چې صدقې ورکړی (اطعام الطعام) نوددې ټولو بهترينه توجیه داسې ده چې : په کوم وخت کې به دکوم شي ډېر ضرورت و نو نبي کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ به دهغه موافق خواب ورکاوه .

لکه یوځای کې چې د چوپوالي خبره بهتره ده، نو هلته علماء لیکي چې له چوپتیا څخه بهتر عمل نشته، چې سړی چپ کيني اوچېرې چې دخبرو ضرورت وي هلته دې خبرې وکړي، ځکه چې بیا هلته تر خبرو کولو بهتر عمل نشته، نو هرشی له خپل وخت سره موافق په کار ده. یعنې که کله دخبرو ضرورت وي، بیا باید خبرې وشي اوکه دخبرو ضرورت نه و، له عبث مجلسونو څخه باید خان وساتي، د مشر، استاد، مرشد په مخکې باید بیا ونه غږېږي، هلته بیا خاموشي ادب ده.

نور د دنیا ژوند د امتحان ژوند ده، انسان چې ځای، وخت او محل وپېژني باید له هغه سره ژوند غوره کړي. په هر قدم کې باید د شریعت مکمله اتباع غوره کړي. نویابا به دغه انسان دخدای تعالی جَلَّ جَلَالُهُ په وړاندې دومره عزت من وي چې بیا الله تعالی جَلَّ جَلَالُهُ دده خوښه او رضا غواړي.

یوې خواته بار بار په آیت کې اورو او وینوې چې ﴿وَلَسَوْفَ

يُعْطِيكَ رَبُّكَ فَتَرْضَىٰ﴾ (سورة الضحیٰ)

لومړی ټوک

ژباړه: او خامخا ژر ده چې در به کړي تاته رب ستا (ای محمد) لویه برخه په آخرت کې او اختیار دشفاعت، پس راضي به شي ته نو اوس گورئ چې نبي کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ د شریعت مکمل تابع ده، نو الله تعالی ورته وایي چې: زر به دې راضي کړم. او بلې خوانه د حضرت ابوبکر صدیق رَضِيَ اللهُ عَنْهُ په هکله چې کله ده یو غلام حضرت بلال رَضِيَ اللهُ عَنْهُ، آزاد کړ نو کفارو به ویل چې ده خوله حضرت ابوبکر صدیق رَضِيَ اللهُ عَنْهُ سره احسانات کړي وو نو ځکه یې آزاد کړ نو الله تعالی دده په شان کې وفرمایل چې:

﴿ وَمَا لِأَحَدٍ عِنْدَهُ مِنْ نِعْمَةٍ تُجْزَى إِلَّا أَتِنَاءً وَجْهِ رَبِّهِ

الْأَعْلَى ۝ وَلَسَوْفَ يَرْضَى ۝ ﴾ . (سورة الليل)

ژباړه: او نه و هیچا لره په تزد دده هیڅ نعمت احسان چې بدل یې ورکولی شي مگر له پاره د طلب درضاء درې چې ډیر لوی دی او خامخا ژر ده چې دی به راضي شي (له الله په موندلو دنعماتو دجنت او لقاء درې العزت).

یعنې دا چې زر به خدای تعالی حضرت ابوبکر صدیق رَضِيَ اللهُ عَنْهُ راضي کړي، نو حضرت ابوبکر صدیق رَضِيَ اللهُ عَنْهُ ته به هم خدای تعالی هغه مقام ورکړي چې دی به پرې راضي وي.

د حضرت ابوبکر صدیق رضي الله عنه په لباس خدای پاک جل جلاله فخر کوي او ملائکې دده په شان لباس کوي

په یوه مجلس کې حضرت ابوبکر صدیق رضي الله عنه حضرت نبي کریم صلى الله عليه وسلم ته راغی، یوه شپږۍ یې له خانه تاوه کړې وه، شپږۍ خوپه بدن باندې نه تم کېږي نو په هغې کې یې سوری کړی و، اوبیا یې په هغو سوریو کې څه لرگي او خلي ورکړي وو، او هغه شپږۍ یې پرې تکیه کړې وه، جبرئیل عليه السلام هم دې مجلس ته راغی، حضرت نبي کریم صلى الله عليه وسلم ته یې سلام وچاوه، له سلام څخه وروسته یې له نبي کریم صلى الله عليه وسلم څخه وپوښتل چې: حضرت ابوبکر صدیق رضي الله عنه ولې په داسې خواره شپږۍ کې ناست دی؟ نبي کریم صلى الله عليه وسلم ورته وویل: دده چې څومره دنیا او هستي وه د مکې معظمې له فتحې څخه مخکې یې هغه ټوله د اسلام په لاره کې صدقه کړه، پوره لباس نه لري، نو ځکه یې دا شپږۍ په ځان راتاوه کړې ده. نو جبرئیل عليه السلام ورته وویل چې: زه الله تعالی رالېږلی يم، خدای تعالی ویل چې حضرت ابوبکر صدیق رضي الله عنه ته مې سلام وایه او ورته ووايه چې: ته ددغه فقر په حالت کې له ما څخه راضي یې او که ماته په غصه یې؟ نبي کریم صلى الله عليه وسلم حضرت ابوبکر صدیق رضي الله عنه ته مخ ورواړه او ورته یې وویل چې: رب تعالی جل جلاله درته سلام رااستولی دی او وایي چې په دې حالت کې له ما څخه راضي یې او که ماته په قهر یې؟ حضرت ابوبکر

لومړی ټوک

صديق رَضِيَ اللهُ عَنْهُ په ژړا شو چې: آيازه به خدای پاک جَلَّ جَلَالُهُ ته په قهر يم ؟ زه راضي يم ، زه راضي يم ، حضرت جبرئيل عَلَيْهِ السَّلَام نبی کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ته وايي چې: والله له کومه وخته چې دده رَضِيَ اللهُ عَنْهُ دغه شری په خان راتاوه کړې ده نو دخدای تعالی جَلَّ جَلَالُهُ له لوري د عرش ملائکو ته دا حکم شوی دی چې تاسې ټول دغه شری واغوندئ او الله تعالی وايي چې ابوبکر ته ووايه چې که ته له ماڅخه په دغه حالت کې راضي يې نوزه له تاڅخه راضي يم .

۱ حیاة الصحابة ، الجزء الاول - ص ۴۲۵ / ۴۲۶ / کتب خانہ فیضی لاهور

حضرت ابوبکر صديق رَضِيَ اللهُ عَنْهُ د نبی کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ پو أمي ده، خو وختونه يې پېژندلي ، خپل حرکات ، سکنا ت يې له شريعت سره برابر کړي دي ، نوبيا يې مقام داده چې الله تعالی دده رَضِيَ اللهُ عَنْهُ رضا غواړي ، سلام ورته را استوي او ورته وايي چې آيا ته له ماڅخه راضي يې او کنه ، نودا مقامات دوي ته هسې په لاس نه دي ورغلي ، لوږې ، تندي ، قسما قسم تکليفونه يې تېر کړي دي ، نوبيا خدای جَلَّ جَلَالُهُ دا مقام ورکړی دی .

د حضرت علي رَضِيَ اللهُ عَنْهُ د فقر او غربت واقعه

حضرت علي رَضِيَ اللهُ عَنْهُ وايي چې: زمونږ په کور کې زما اود فاطمي رَضِيَ اللهُ عَنْهَا بستري نه وې چې مونږ پرې پرېوتلي وای ، يو دپوسه پوستکی ؤ چې د ورځې به مو په هغه باندې هغه اوبن ته چې مونږ ته به يې اوبه را اېستي وانه اچول اود شپې به زه اوبي بي

فاطمه رَضِيَ اللهُ عَنْهَا په هغه باندې ویده کېدو، او زما له پاره ددې نه بغير بل خام هم نه و.

هغه فاطمه رَضِيَ اللهُ عَنْهَا چې د نبي کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ د خېگر یوه ټکړه ده اود جنت د ټولو بنڅو سرداره ده

حياة الصحابة، الجزء الاول، ص: ۴۲۶ / کتب خانہ فیضی لاہور

حضرت علي رَضِيَ اللهُ عَنْهُ وايي چې زموږ په کور ډېرې لوږې تېرې شوې دي، له کوره راووتم چې په لار کې يو دينار پروت دی، ورته ودرېدم چې زه يې واخلم او که نه؟ خو چې خپلې اود کورنۍ لوږې ته مې وکتل او څښتن يې هم نه و، نو دا دينار مې راواخيست اوله خان سره مې هغه تجار ته يووړ چې غله دانه يې خرڅوله، څه اوږه مې پرې واخيستل کور ته مې راوړل، حضرت فاطمه رَضِيَ اللهُ عَنْهَا ته مې وويل چې: دا اوږه لاندې کړه او وږوږې ورڅخه پخه کړه چې وې خورو، کله يې چې لندول نوله ډېرې کمزورۍ يې نشوای لندولای، د تندي وېښتان به پکې لگيدل اوله ډېرې کمزورۍ به پرمخې پرې ولويده. بيا رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ته ورغلم قصه مې ورته بيان کړه راته وې ويل: خورۍ يې دا الله تعالی تاسې ته غيبي رزق در کړی.

(حياة الصحابة، الجزء الاول، ص: ۴۰۶ / کتب خانہ فیضی لاہور)

بي بي فاطمه رَضِيَ اللهُ عَنْهَا د نبي کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ د بدن يو جز ده، خوداسې تکليفونه پرې تېرشوي دي چې ددې توان او طاقت يې نه درلود چې اوږه لاندې کړي. خودغه خلک و چې تکليفونه يې وگالل او بيا په دنيا کې پرې الله تعالی داسې وسعت راووست چې همدا

لومړی توبه

حضرت علي رَضِيَ اللهُ عَنْهُ وَاَبِي جَعْفَرٍ مُحَمَّدٍ لَه رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سره و په نس پورې به مې تيگه تړلې وه اونن ورځ زما د مال څلورپنځت زره دينار زكات كېږي، دا بيا په دنيا كې الله تعالى داسې وسعت پرې راوست.

احياء الصحابة، الجزء الاول، ص: ۴۰۶ / كتب خانه فيضي لاهور

د نبي كريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تره او رضعي ورور حضرت حمزه رَضِيَ اللهُ عَنْهُ چې په اُحُد كې توتې، توتې او شهيد شوی دی، د كفن دور كولو په وخت كې دومره شی نه و چې دی مبارك يې پكې پټ كړای وای. يوه شړی وه چې د سر طرف به يې پټاوه نو پښې به يې لوڅې شوې او چې پښې به يې پټولې سر به يې لوڅ شو، آخر يې سر په شړی كې وړپټ كړ او په پښو يې واښه ورواچول او دی رَضِيَ اللهُ عَنْهُ يې بيا خښ كړ نو كه وختونه ضائع تېر نه شي اود دين له پاره تكليفونه په خان تېر كړي نو بيا الله تعالى هم ډېر مهربان ذات دی. هم په دنيا كې خپل دوستان ساتي، دعزت ژوند يې په برخه كړي اود شرافت مقام وركړي، سکون او اطمینان يې په برخه شي او همدارنگه په آخرت كې يې هم بيا په هغو مقاماتو نازوي چې بيا خدای جَلَّ جَلَالُهُ ددغه انسان رضا غواړي اودې راضي كوي.

مونږ اوتاسې كه د الله تعالى احساناتو او ښېگڼو ته وگورو سره له دې چې اعمال موكوټه بلكې په هېڅ حساب دي خوبيا مو هم ساتي. او كه مونږ يوڅه اندازه په خپل اخلاص كې زياتوالی راولو او په خان تكليف تېر كړو نو بيا وگورئ چې د الله رحمت څرنگه په

لومړی ټوک

جوش کې راځي اود داسې رحمت معامله به راسره کوي لکه څرنګه
 يې چې له صحابه کرامو رَضِيَ اللهُ عَنْهُمْ او انبياء کرامو عَلَيْهِمُ السَّلَام سره کړي
 ده. خو بنيادي خبره داده چې انسان لږ ځان ته متوجه شي او په ځان
 باندې يوڅه تکليف راولي له نفس او شيطان سره مجاهده او
 مقابله وکړي.

د هر صحابي رَضِيَ اللهُ عَنْهُ مقام ته چې گوري دا مقام يې ځکه
 موندلی چې هغه په ځان دومره سختۍ تېرې کړي وي چې بل چانه
 دي تېرې کړي. همدارنګه د هر ولی الله مقام ته چې گوري هغه دا
 برخه له دې موندلې ده چې ځان يې تکليفونه ته ورحواله کړي دی.

يو صحابي رَضِيَ اللهُ عَنْهُ مبارک وايي چې مونږ داسې وخت هم
 ليدلی دی چې دومره جامه به مونږ نشوای پيدا کولی چې څادر اويا
 لنگ مو ترينه جوړ کړی وي. بلکې يو لنگ به مو وو چې د کاروبار
 په وخت کې به مو له ځان څخه راتاواوه، د خاورو او خولو له لاسه مو
 په غاړو کې د خيرو طوقونه جوړ شوي وو. حضرت سعد رَضِيَ اللهُ عَنْهُ
 خپل زوی ته وايي چې: که زمونږ هغه حالت دې ليدلی وای چې
 مونږ به وړی او پوستکي اغوستي وو او چې بيا به کله پاران وشو
 نوډېر سخت بويونه به راڅخه پورته کېدل لکه دمېړو له شپاله
 (يعنې دمېړو د درو لو ځای) څخه. اوس خو شکر دی په تاسې
 باندې راحت راغلی دی.

حضرت علي رضی الله عنه څه وايي

حضرت علي رضي الله عنه فرمايي چې ما پوستکي اغوستي ؤ اوله لورې څخه په تنگ شوم، په کور کې هم څه نه وو او د باندې راووتم. د پوه يهودي باغ ؤ او د دېوال له يوه سوري (غار) څخه مې وروکتل چې د باغ مالک له کوهي څخه اوبه راباسي او ونې اوباغ پرې اوبه کوي، نو کله يې چې زه وليدلم نو يې راته وويل چې: ای وحشی! مزدوري نه کوي؟ ما ورته وويل چې کوم يې. د اوبو يوه بوکه په يوه خرما باندې، نو تر دې اندازې مې کار ورسره وکړ چې زه په دې پوه شوم چې اوس مې دومره خورما گټلې دي چې زما نن ورځ او شپه پرې تېرېږي نور مې ورسره کار بس کړ. نو گوري په دغه صحابه کرامو رضي الله عنهم پورې به کفارو استهزاء کوله او نبي کریم صلى الله عليه وسلم ته به يې ويل چې مونږ ستا په دغو ملگرو باندې شرمېږو، دوی ډېر زيات فقراء او مساکين دي، نو ځکه له تاسره نه کينو.

گوري عزتمنو! که څوک عزت غواړي، هغه په دين کې ده. که په ظاهره سپری خيرون وي، لوڅ وي، بې کسه اومسکين وي، هرڅنگه چې وي خو چې خدای پاک جل جلاله عزت ورکړ نو دغه شخص بيا په دنيا او آخرت کې له ټولو نه بهتره ده. او که په ظاهره يې هرڅومره بند! باس برابر وي، خوراک او څښاک يې هم ښه وي، خو چې له خدای تعالی جل جلاله څخه ليرې وي، نو بيا له دغه انسان څخه ذليل انسان بل نشته.

نو عزت په دې کې دی چې په دین پورې لاس ونیسو او که خدای
مه کړه له دغه دین سره مو بې پروایي وکړه او دغه دین ته مو په درنه
سترگه ونه کتل بیا به د دغه دین د احکامو له نه کتلو له امله انسان
بې قدره او بې عزته کېږي. کله چې په مونږ څه تکلیف راشي نو
سمدلاسه بې صبري راڅخه وشي، نو عزتمنو سړی به تکلیف تېروي
بیا به کامیابېږي.

اوس زموږ طریقہ د حضرت ابوبکر صدیق رضی اللہ عنہ په واسطه له
نبي کریم صلی اللہ علیہ وسلم څخه را نقل شوی ده. نو زموږ د قافلې دغه
ستر سالار حضرت ابوبکر صدیق رضی اللہ عنہ چې دې مقام ته رسېدلی،
مونږ مخکې وویل چې په بدن یې پوره لباس نه و او د لوږې له امله
یې په نس پورې تیرې تړلې وې، په کور کې یې فرش نه درلود.
اوبیاتاسې ته بهتره معلومه ده چې خدای تعالی بیا څرنگه مقام
ورکړ؟ نو څوک چې په خپلو اسلافو پسې روان شي، دهغوی نقش
قدم او تگلاره تعقیب کړي.

نو بیا الله تعالی دغه انسان له ناکامیو څخه ساتي او د
کامیابۍ تر پولې پورې یې رسوي، خو شرط داده چې مونږ اوتاسې
له ځان سره یوڅه محاسبه وکړو او خپل ځان ته یوڅه متوجه شو.
اوهمدارنگه له نفس او شیطان سره مقابله وکړو، نو بیا الله تعالی
هم ډېر غفور او رحیم او ډېر غیرتي ذات ده. انشاء الله چې په نیمه
لاره کې به نه پاتې کېږو او تر خپل منزله به که خدای کول په ډېره
آسانی ورسېږو.

(۸) مجلس

د طريقت اصول او آداب

د ځينو شيانو په هکله له ماڅخه بېلې بېلې پوښتنې کېږي، خو زياتې يې د مشائخو کرامو په هکله کېږي.

ددې پوښتنه ډېره کېږي چې که يو سالک له يوچا سره د بيعت تعلق ولري نو بيا له بل چا سره تعلق جوړولای شي او که نه، په نور مجلسونو کې کېناستلای شي او کنه؟

نو عزتمنو د طريقت اصول دادي: څوک چې له چاڅخه بيعت وکړي، نو دده دکاميابي او ترقي ټول کار تر خپل شيخ پورې تړلی وي، دی به په خپل شيخ باندې کامل اعتماد کوي، د وظيفې په وخت کې به دخپل شيخ سره رابطه ټينګوي، اذکار به دخپل شيخ په اجازه کوي، هغه چې کوم شی ورته وښايي نو هغه به کوي. نو مطلب دادی چې له يوه شيخ سره د يو مريد اخلاص او تعلق څومره قوي شو نو د غومره به دده هم کار په مخ روان وي.

او که داسې وي چې شيوخ ډېر شي، نو که داسې وي چې په يوه طريقه کې وي لکه زمونږ د حضراتو مبارکانو چې کومه سلسله ده، چې په وظيفو او صحبتونو کې يې ممانعت نشته، حتی اکثره يو بل

ته د وظیفو د بدلېدلو اذن هم کوي، خو له دې سره، سره به یې بیا هم اعتماد په خپل شیخ وي، هر مريد چې اول یې له هر چا څخه بیعت کړی وي نو کار یې ټول له دغه شیخ سره تړلی دی اوله ده څخه جوړېږي.

ځینې ملگري (مريدان) بیا داسې وي چې تعلق یې له نقشبندي سره وي خو له دې سره سره دقادرې شریفې له شیخ سره یې هم رابطه وي، اوهغه ورته د ځینو اذکارو اجازه ورکړي چې بیا وروسته دې مريد ته تاوان کوي.

هره طریقه خپل خصوصیات (خانگړتیاوي) لري، دهغو خصوصیاتو موافق چې سړی روان وي نو کار یې هم ډېر په مخ روان وي. زمونږ په سلسله کې خصوصاً بیا د حضراتو مبارکانو د سلسلې په ابتدائي مرحلو کې د خولې اذکار بېخي نشته، یواځې د سینې اذکار دي چې د لطائفو په نامه یادېږي، بیا د څه وخت په تېرېدلو سره د ځینو اذکارو د ویلو اجازه ورکول کېږي، تلاوتونه، ختسونه او نفلونه هم په را وروسته وختونو کې وي. په ابتداء کې کار ټول په لطائفو باندې کېږي. اود قادرې ملگري چې دهغوی ذکر ټول په خوله دی.

اوس نو چې هغه سړي ته څه وروښيي نو زمونږ د طریقي کار یې خراب شي، نو له دوو بیلو شیخو، دوو طریقو سره په یوه وخت کې کار کول اوله دواړه سره رابطه جاري ساتل په کار نه دي. بلکې یواځې باید له یوې طریقي سره کار وکړي. اوبیا چې کله یوه طریقه

پای ته ورسېږي، نوله هغې وروسته دې بیا د دوهمې، درېمې اوڅلورمې طریقې وظيفې واخلې، هغه هم دخپل شیخ په اجازه په دې کې څه ممانعت نشته.

خوداچې سړی ټول اذکار په یوه وار په مخ بیایي، نوسری پسې رسېدای نه شي اوددې په ځای چې کار جوړ شي هغه نور هم خراب شي، نوپه دې هکله ډېر احتیاط په کار ده.

ډېر ملگري (مریدان) په بازار کې په ملنگانو پسې گرځي، چې څوک ورته ووايي چې فلانکی ډېر غټ دسترف دی، دی به بیاله هغه مانگ سره تعلق جوړ کړي ترڅو دعا ورته وکړي، له هغه سره ناسته پاسته شروع کړي، نوله دې څخه اجتناب (ډډه) کول ضروري دی، ځکه دلېونیانو او ملنگانو په جامه کې کله ډېر غټ خلک وي نوکه له چاڅخه د هغوی په مقابل کې کله به ادبي وشي نو بیایې ټول کار خراب شي.

د کابل دسترف دیو خلیفه صاحب سره چلند

د حضرت نورالمشایخ صاحب (شیرآغا فضل عمر) (قدس الله سره، دوردگو یو خلیفه صاحب و هغه قصه کوله چې ما له حضرت صاحب مبارک څخه پوښتنه وکړه چې د کابل دسترف څوک دی؟ ده مبارک راته وویل چې: څه پرې کوي؟ خو په دې خبره مې ډیر تیگار وکړ، آخريې راوښود چې په فلانکي ځای کې یو موچي ده، د ونې بېخ ته ناست ده او هغه د کابل دسترف ده زه ورغلم او بوټ

مې ورباندې جوړ کړ. بيا مې دوهم ځل ور واچاوه چې دا خو دې سم نه دی جوړ کړی، زه دده حوصله معلوموم چې په متصرفينو کې څومره حوصله وي؟ درې څلور څله مې بونې ورباندې وگنډه لو بېرته به مې خلاص کړ خوده به هېڅ غوصه نه کوله. بل کال مې بيا حضرت صاحب مبارک ته ډېرې زارې وکړې ترڅو د کابل متصرف راوښيي، بيا يې راوښود چې په فلانکي ځای کې يوسړی ده او هندوانې خرڅوي، سپينه خولۍ يې په سر ده. هغه ته ورغلم او ورته مې وويل چې يوه هندوانه راکړه، هندوانه يې چې راکړه ما بېرته ور وويستله چې دا خو روغه نه ده، ده هندوانه راسره تاو کړه او ورباندې وې ويستم چې زه خو څه موجهي نه يم چې هغه به دې په عذاب کړ اوڅه به يې نه درته ويل.

اوس نو دلته په خپلو کيفياتو کې فرق وي. په چا کې د حلم صفت غالب وي، په چا د جلا لیت صفت غالب وي. نوله داسې خلکو سره تعلق جوړول تاوان لري.

دلته زمونږ ډېر ملگري دي چې د وظيفو په لټن کې يې کار ډېر خراب وو او حالانکه ډېرې ښې وظيفې يې وې. بيا يې ويلي وو چې دلته ملنگ وو او له هغه سره يې وظيفې کړې وې، د ليونې په لباس کې وو او راته ويل به يې چې راځه وظيفې سره وکړو، نو هغه سره به يې وظيفې کولې نو ټول کارونه يې سره خراب شول.

نویہ خپل شیخ باندی اعتماد کول، دہغه له دستور سره موافق
ژوند کول، د اصولو مطابق ژوند کول دا د طریقت له پاره بنیادی
او اہم رکن دی.

ادب: دوہمه غتہ او مہمه خبره داده چې په طریقت کې باید
انتہائی ادب وي. ځکه په اسلام کې ادب خورا غوره او بنه شی
دی، دین ټول له ادب څخه عبارت دی (الدین کله ادب).

خینې خلک په ډېره غتہ غلط فهمي کې واقع دي، هغوی
د هرچا په اړه خبره کوي، نسب ته هېڅ اعتبار نه ورکوي، لکه دا
وہابیانو مسلک هم ټول دغسې دی چې کوم آیاتونه د یهودو د آواز
او اجدادو په هکله راغلي دي چې مونږ د هغو شیانو متابعت کوو
چې زموږ پلرونه په هغو باندې روان وو.

نودوی په دې دلیل نیسي چې د گمراه پلار ته خو څه اعتبار
نشته. د قرآن کریم څخه ثابته ده چې نسب ته ډېر اعتبار نشته. نه ا
بلکې نسب ته ډېر اعتبار شته، په قرآن کریم ثابته ده. د حضرت
موسی عَلَيْهِ السَّلَام اود حضرت خضر عَلَيْهِ السَّلَام په واقعه کې دي هغه یو
دېوال چې رنگېده نو حضرت خضر عَلَيْهِ السَّلَام ته د علم لدني په واسطه
امر وشو او هغه دېوال دواړو جوړ کړ: موسی عَلَيْهِ السَّلَام اعتراض وکړ
چې ته د داسې خلکو دېوال جوړوي چې مونږ ته یې ډوډی هم رانکړه
، خو وروسته له فراقت څخه چې کله حضرت خضر عَلَيْهِ السَّلَام ځواب
ورکاوه ورته وایي: ﴿وَكَانَ أَبُوهُمَا صَالِحًا﴾ (سورة الکہف آیت: ۸۲)
ژباړه: او و پلار د دوی صالح.

يعنې دلته يتيمان وو ، دهغوی پلار يو نېک سړی و، تفسير جلالين [ج: ۲/ص: ۲۵۱] او رسائل ابن عابدين [ص: ۱۶] ليکي چې : په اوومه پېړۍ کې يې نېک سړی تېر شوی و، دهغه د احترام له امله الله تعالی خپلو دوستانو ته امر کوي چې دېوال يې جوړ کړي چې هغه خزانه يې ضائع نه شي. او داچې نسب ته اعتبار نشته هلته چې عقیده بدله وي ، پلار مسلمان زوی کافر، زوی مسلمان پلار کافر، نو په هغه ځای کې بيا گټه نشته. کله چې دواړه مسلمان وي، که په اعمالو کې فرق موجود وي هم يو بل ته گټه شته. لکه چې په قرآن کریم کې رب تعالی فرمايي: ﴿ وَالَّذِينَ ءَامَنُوا وَاتَّبَعَتْهُمْ ذُرِّيَّتُهُمْ بِإِيمَانٍ أَلْحَقْنَا بِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ وَمَا أَلَتْنَاهُمْ مِّنْ عَمَلِهِمْ مِّنْ شَيْءٍ ﴾ ... ﴿ (سوالطور آیت ۱۲۱)

ژباړه : او هغه کسان چې ايمان يې راوړی دی او متابعت يې کړی وي د دوی اولادونو د دوی په ايمان سره نو پيوست به کړو موږ په دوی پورې اولاد د دوی او کم به نه کړو موږ دغو (پلرونو) لره له (جزاء د) عملونو د دوی هيڅ شی.

يعنې په جنت کې چې کله اولاد د جگې مرتبې څښتن وي او پلار يې دغومره اعمال نه وي کړي نو د اولاد د احترام په خاطر ورسره يوځای کړي. کله مور او پلار دېر صالح او نېک انسانان تېر شوي وي، خو له دې سره اولاد هم مسلمان ده مگر نېک عمل يې کم ده، نو بيا د جنت هغې درجې ته چې هلته يې مور او پلار دي دی هم

دهغوی په واسطه هغې درجې ته رسېږي په خپله الله تعالی فرمایي: (پیوست به کړو موږ په دوی پورې اولاد د دوی) نوکه نسب ته اعتبار نه وای نو بیا زوی ولې هغې مرتبې ته رسېږي په کومه کې یې چې پلار قرار لري او الله تعالی دهغوی د خوشالولو په خاطر باندې په ده هم رحم وکړي.

د مشانخو کراموله نسبونو سره احتیاط په کار ده

ډېر ملگري داسې وي چې د مشانخو کرامو اود استاذانو د نسبونو په هکله طعن اوبدې بیانوي . که سوچ وکړو چې آخر ددې مجالسو څه فائده ده چې مونږ خاص کړد خپلو مشانخو د اولادونو په عملونو اود دهغوی په کارونو کې بې خایه مصروف او خبرې کړو ، غیبت ده او کنه؟ که بالفرض زموږ د استاد زوی بې لارې دی کم تر کمه مسلمان خو ده، بې لارې ده بیا په ځانگړي ډول چې د استاد زوی شي ددې عیب بیانول په حقیقت کې غیبت ده او کنه؟ غیبت خو همدې ته ویل کېږي چې په یوچا کې یو عیب موجود وي اونه یې بیانوي اودا چې ته یې په حقیقت خبر هم نه یې اودبل په خوله لگیا یې، په خپله دې نه څه لیدلي، نه دې له نږدې ورسره ناسته پاسته کړې ، دده اخلاق درته معلوم نه دي، په عقیده یې خبر نه یې، تقوی او دیانت دې دده نه دی لیدلی، نویواڅې دچا په ویلو باندې په دغو غټو نسبونو پسې غږېږي او له دې سره سره دا ملگري طالبان هم وي، شاگردان یې هم وي، مریدان یې هم وي.

مونږ په خپله دا ملگري وینو چې کله څوک داسې بې ځایه خبرې کوي نو په هغې سره نور ملگري ډېر سخت خفه کېږي، ځکه چې دا خو په حقیقت کې دخپل خان په هکله خبرې کوي.

دا چې سړی ترقي نه شي کولای دهغې بنيادي علت زمونږ دغه پورتنۍ کمزوري ده.

نبي کریم صلی الله علیه و سلم دخپلې اولادې (سیدانو) په هکله وايي چې: نېک یې ستاسې دي. یعنې تاسې ورڅخه فائده اوگټه پورته کړئ، که سید عالم او ملا وي نو سبق ورڅخه وواياست، که پیر وي نو وظیفه ترې واخلي، دم او تعویذ پرې کوی، یعنې تاسې ته یې گټه رسېږي. خو په بدو یې زه خفه کېږم. نبي کریم صلی الله علیه و سلم وايي چې که زما په اولاد کې مثلاً یوسړی د اعمالو په لحاظ کمزوری و نو که تاسې په دغه شخص پسې بد وایئ، دده په حق کې پوچ الفاظ کاروي نوزه پرې خفه کېږم.

درسول الله صلی الله علیه و سلم لخوا دیوسید او بزرگ ملامتي

د یوه ولي الله واقعه په یو کتاب کې رانقل شوې ده چې: په لاره روان وو، ډېر مریدان ورسره دي، نو یوهلک چې دنسب په لحاظ سید ؤ په مخه ورغی، دې هلک دې ولي الله ته وویل چې: ای د بزرگ زویه! تاڅه دبدبه شروع کړې ده؟ نسب زما لوړ دی، زه سید یم او خلک په تاپسې دلې دلې روان دي، نو هغه په مقابل کې ورته وویل چې: ماستا د پلار لار خپله کړه (یعنې زه د نبي

لومړی ټوک

کریم صلی الله علیه و سلم په لاره روان يم ، نوځکه الله تعالی په ما کې دا خصوصیت او ځانګړتیا پیدا کړه چې خلک مې تابع دي او تا زما د پلار لار نیولې ده (چې هغه بزګر، دهقان او جولای) نوځکه خلګر مخ درڅخه ګرځولی او ته یوازې پاتې یې .

د شپې دغه ولي نبي کریم صلی الله علیه و سلم په خوب کې ولید چې ورته په غوصه او ورڅخه خفه ده، چې زما د نسب په اړه دې ولي بې ادبه الفاظ استعمال کړل، چې تا زما د پلار لاره نیولې ده چې هغه بزګر دی؟ او سید هلک هم نبي کریم صلی الله علیه و سلم په خوب کې ویني چې هغه ته هم په غوصه دی چې زما د دوست او ولي په حق کې دې ولي بې ادبي وکړه چې (ای د جولای) . تا څه دعوه ورسره شروع کړې وه؟

سهار دواړه یو بل ته په معذرت ور روان دي چې په مخه سره ورغلل او یو بل ته عذر کوي ، ځکه خو هر یوه نبي کریم صلی الله علیه و سلم په خوب لیدلی او عتاب یې ورته کړی وو .

زمونږ ډېر ملګري داسې مجلسونه کوي او زه یې ورڅخه اورم، دا خبرې ددې له پاره کوم چې زړه مې درباندي خوبېږي، له داسې بې هوډه مجالسو څخه ډډه وکړئ، خپلو اعمالو او کردار ته متوجه شی چې یو سړی طالب هم وي او ملا هم شي داخپل ژوند په شریعت نه شي برابرولای خپل ځان نه شي برابرولای، خپل اهل او عیال نه شي برابرولای، نو بیا د دنیا په خلکو پسې غږېدل کوم کمال ده؟ آخر ضرورت څه ده چې په غټو نسیبونو او په استادانو کې یې ډولای

لومړی ټوک

خيسته کړې وي. ډېر ملگري راځي سره له دې چې په مونږ باندې جسماني تکليف هم وي بيا يې هم برداشت کوو چې که يوچاته مو فائده ورسېږي، خوددغه مجلس نه چې دا ملگري پورته شي نو بيا وايي چې دا خليفه صاحبان دا وايي، د فلاني کار خلاف دي، د فلانکي کار داسې دی، او حال دا چې دوی به مريدان وي، شاگردان به وي، درس ته به درته را روان وي، لاس به دې مچوي، نوآيا دا منافقت نه ده چې يوچاته د شيخ او استاد په سترگه گورې او وروسته بيا ورسې غږېږي، کوم شرعي دليل به هم درسره نه وي. نو داسې ملگري بايد عبرت واخلي.

د مشانخو غيبت سړی له فيوضاتو او نورو کتابې برخې

کوي

مسئله داده چې تر هغه سړي لوی دوس نشته چې په پير او مرشد کې يې څوک غږېږي او دی ورته صبر کوي او دهغه غيبت ته يې غوږ نيولی وي. د يوچا په شيخ او ياهم استاد باندې طعن کېږي دی ورسره ناست وي، غوږ يې نيولی وي دا ډېره لويه بې غيرتي ده. ځکه په قرآن کریم کې الله تعالی رسول الله ﷺ ته وايي چې: ته له يهودو سره په داسې وخت کې مه کېنه چې دوی په قرآن کریم مسخرې کوي، ځکه که په دغه حالت کې ته ورسره ناست يې، خپله که غيبت کوي او کنه، بې ادبي کوي او کنه خو چې دوی

لومړی توبه

ورباندې لگیا وي نو که د خدای تعالیٰ **جَلَّ جَلَالُهُ** عذاب راغی ته به د ورسره ختم شې، ځکه ته هم په دغه بې دینۍ کې ورسره گډه یې

نو چې د استادانو او مشائخو غیبت کېږي او ملگري ورسره ناست وي نو که دی د دوس نه وي نو ورته ودې وایي چې نور داجلس مه کوه دایوه بنیادي خبره ده، ځکه چې دین له ادب څخه عبارت دی، علم ټول ادب ده، چې په دین کې بې ادبي راغله نوله سره تر پایه یې کار خراب شو. یواځې له پیر او مرشد سره د ادب خبره نه ده، بلکې په دې خبره باندې باید ځانونه پوه کړو چې له انبیاء کرامو **عَلَيْهِمُ السَّلَام** سره ادب، له کتابونو، اولیاء الله و، علماء کرامو، خانقاوو، مساجدو، مدارسو، بلکې له هر شعائر الله سره باید د ادب پوره پوره خیال وساتل شي او همدا د دین فیصله ده.

الله تعالیٰ فرمایي: **﴿ذَلِكَ وَمَنْ يُعِظْ شَعْبًا اللَّهُ فَإِنَّهَا مِنْ**

تَقْوَى الْقُلُوبِ﴾ (سوره الحج ۱)

ژباړه: دا حکم مو واورید (یا امر هم دادی چې تیر شو) او هر چا چې تعظیم وکړ د علانمود (دین د) الله چې د حج افعال، د هدایاؤ څربول او نور عبادت دی پس بېشکه دا (تعظیم) له (افعالو د خاوندانو د) تقوا دزړونو دی.

یعنې تاسې وگورئ چې بیت الله ده، د صفا مروی غونډۍ پکې دي، دمقام ابراهیم **عَلَيْهِ السَّلَام** په ځای تیره ده، او تاسې یې وینئ چې مونږ یې احترام کوو، مونږ یې په عزت کولو مامور یو، ځکه چې دا

دخدای جَلَّ جَلَالُهُ حکم ده چې دا د دین یو شاخ ده، د دین له شعائرو څخه ده ځکه یې په احترام مامور یو. سره له دې چې هغه مکلف نه ده خودچا له وجې چې دغه ځای مشرف شوی دی نودهغه ځای ادب په موټو باندې فرض دی. نویاچې انسان دخدای پاک جَلَّ جَلَالُهُ دوست وي، دخدای پاک جَلَّ جَلَالُهُ د اولیاوو له ډلې څخه وي دهغه ادب خو په طریقه اولی ضروري ده.

د سُوء خاتمي (بدانجام) علامه

دا کتابي مسئله ده چې الله تعالی د یو چا د سُوء خاتمي اراده وکړي نو هغه شخص به په اولیاء الله وپسې بدي ردې خبرې شروع کړي، د اولیاء کرامو په طعن (بدو ویلو) چې څوک بوخت شو نودا ددې نښه ده چې ددې انسان خاتمه خرابه ده. نودا مجالس بار بار اورو، دا ملگري باید له داسې مجلسونو څخه ځان وساتي، چې په هغوی کومه فائده مرتبه نه وي. که یوه دیني خبره دیو چا په گناه پورې معلقه وي بیان یې کړئ څه ممانعت نشته. د صحابه کرامو رَضِيَ اللهُ عَنْهُمْ په باب کې د عقائدو مسئله داده چې که دصحابه کرامو رَضِيَ اللهُ عَنْهُمْ گناهونه په دې نیت رانقل کړې چې ددین مسئله ورپورې تړلې وي دا روا دي، مثلاً اصول وایي چې یو سړی د واده څښتن ده اوزنا یې وکړه نودا سړی به په تیرو باندې رجم کېږي لکه حضرت معاذ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ، نوهغه دی د ضرورت له امله یې په مثال او حجت کې د صحابي رَضِيَ اللهُ عَنْهُ عمل ذکر کړی دی او ددغه

لومړی ټوک

صحابي رَضِيَ اللهُ عَنْهُ په باب کې نبي کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمایي چې داسې توبه یې واېسته که په ټولو عربو تقسیم شي نو د ټولو له پاره دغه یوه توبه کفایت کوي. اوس یې گناه پاتې ده؟ ولې الله تعالی نه دي ويلي چې: ﴿رَضِيَ اللهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ﴾ اسوره مجادله آیت ۱۲۲

ژباړه: راضي شو الله تعالی له دوی څخه (په طاعت سره) او راضي شول دوی له الله تعالی څخه (په موندلو د جنت).

نوکه د دین د یوې مسئلې اثبات پرې کوي دا صحیح ده، نور دده په شخصیت کې به مداخله نه کوي، دهغو توبه الله تعالی قبوله کړې ده، که د دین له مسئلې پرته یې نور شخصیت یې ځایه څېرې نو دا شخص بیاداهل سنت والجماعت له عقیدې څخه وتلی دی.

د احادیثو فیصله ده چې په اسلافو (صحابه کرامو رَضِيَ اللهُ عَنْهُمْ، تابعینو، تبع تابعینو) پسې بدې خبرې کوونکی انسان له (ناجیه) فرقې څخه وتلی دی او په هغو نورو (۷۲) جهنمي فرقو کې داخل دی نو د صحابه کرامو، تابعینو او تبع تابعینو څخه رانیولې تر نن عصر پورې مونږ ته د ادب حکم دی او د دې حکم پوره پوره متابعت په مونږ لازم دی نو باید چې دې خالیگاه ته ډېر متوجه شو.

نېک خلک په خپلو خدمتکارانو څخه کېږي

د حضرت نورالمشائخ صاحب مبارک په وخت کې دده مبارک د مدرسې اوبنان وو، نو کله چې به یې له خلکو څخه غنم راټولول

نودغه اوبنان به يې ورلېږل، هلته به دهرې منطقي خپلو خپلو
 علماوو دا غنم راټول کړي وو اوبيا به يې مدرسې ته راوړل.

يوه کلي ته يې دغه اوبنان ورلېږلي وو او کليوالو د شپې له خوا
 دغه اوبنان نار (وږي) تړلي وو، سهار چې هغو اوبنېنو غنم راوړل
 نو حضرت صاحب ته يې شکايت وکړ چې د فلانکي کلي خلکو
 زمونږ اوبنانو ته خوراک نه دی ورکړی او وږي يې درولي وو
 نو حضرت صاحب دهغې سيمې علماء راوغوښتل او ورته په قهر
 شو چې تاسې مدرسه پېژنئ او اوبنان يې نه پېژنئ. اوس دا چې
 حضرت صاحب پېژنئ او خليفه يې نه پېژنئ، حضرت صاحب پېژنم
 او دهغه زوی يا لمسی نه پېژنم.

څوک چې په اولياء کرامو پسې غږېږي گستاخي او بې ادبي يې
 کوي نو دوی دې په دې پوه شي چې ددې مبارکانو د گوډار او
 څپېرې آثار بيا تر ډېره وخته وي.

د حضرت اولخوا د يو ملا صاحب وهل

حضرت محمد امين جان آغا صاحب ماته ويل چې: په پخوا
 وختونو کې زمونږ په طريقت کې داسې وو چې مازديگر به مو ختم
 کاوه، له ختم څخه وروسته به يې غږ وکړ چې فلانکي خليفه شو
 اولقب يې دادی. نو يو سپين ږيري عالم و، د حضرت صاحب مريد
 هم وو، خو په عام مجلس کې به يې دا خبره کوله چې ماته دا
 معلومه شوه چې فلانکي خليفه شو اولقب يې دا شو. نو محمد

لومړی ټوک

امين جان آغا صاحب وايي چې: زه د نورالمدارس مدرسې ته تللی وم، نو د شپې مې خوب لیده چې زه او حضرت صاحب مبارک د مدرسې د لويې دروازې سره ولاړ يو، نو ومې ليدل چې هماغه سپين پيری عالم د مدرسې په دروازه رانتوت، کله چې مونږ ته رانږدې شو نو حضرت صاحب ماته امر کوي چې: (بزن وپگش اين خبيث را) ويې وهه اوله مدرسې څخه دا خبيث وباسه، د طريقت رنگ يې بد کړی دی، نو دی وايي چې زه ادب کوم چې سپين پيری عالم ده، له لاس څخه يې ونيسم چې ويې باسم، نو حضرت صاحب بيا راته په غوصه شو چې زه درته وایم چې وهه يې اوته يې نه وهي نودی وايي چې يو څو څپرې مې په مخ وواهه، سهار چې راوین شوم نو په هغه خاصه کوټه کې (چې په سلام خانه مشهوره وه) ناست يم، نو په دغه سوچ کې يم چې دغه دې څرنگه عجيب خوب وليد، چې هغه سپين پيری عالم او د حضرت صاحب مريد، او دلته ماته حکم داسې وشو چې وهه يې گورم چې يو څو دقيقې وروسته سړی راغی پارچه يې راوړه چې فلانکی عالم وفات شوی ده، تاسې يې جنازې ته غوښتي یی.

د حضرت ايوپ په راتګ د زمکې بنوریدل

حضرت محمد امين جان آغا صاحب قصه کوله چې د تحریک په وخت کې د غزني څخه راروان شو د (بهرني) په لوري په يوه دښته کې چې ډول بيابان ده چې گورو چې د سرک په غاړه

یوه کوچۍ بنځه ولاړه ده او لرگي یې تر شا نیولي دي، کله چې مونږ ورته راورسېدو نو دا لرگي یې زما د موټر مخې ته واچول، موټروان ته مې ویل چې موټر ودر وه کېدای شي چې داسپین سرې بنځه څه عذر ولري، موټر مو ودر اوه. زه ورکوز شوم پوښتنه مې ترې وکړه چې مورې خیر خو به وي؟ دې راته وویل چې ما تاته مېلمستیا کړې ده، که له ماسره ډوډۍ ته ولاړ شې، ما یوې او بلې خواته وکتل چې دلته خو نه کور اونه کلی شته، نو ما ورته وویل چې مورې کور دې چېرې دی؟ دې راته وویل چې ددغې غونډۍ نه ها خوا. له مونږ سره درې (۳) موټرونه وو، نو یوڅه ملگري مو دغلته پرېښودل او نور په پښو ورسره روان شو، دوه ساعته مو په پښو منزل وکړ، هلته چې یوې کېږدۍ (خیمې) ته ورسېدو نو له شورو او غوښو څخه یې ډک لوبښي ایښي وو، نو ډوډۍ مو وخوره او بیا مې ترې پوښتنه وکړه چې مورې! تا عام خیرات کړی وو او که زموږ په رابطه چا خبر درکړی وو؟ نو دې راته وویل چې کله ته له غزني څخه را روان شوی نو څمکه په حرکت شوه، نو زه وپوهېدم چې دحضراتو مبارکانو یوڅوک په دې لاره را روان دی، نو مادغه تیاری له مخکې څخه درته کړی ؤ.

نو محترم ملگرو که غواړئ چې سعادت مو په برخه شي نو بیا له دغسې بې ځایه غیبت او بې هوډه مجالسو نه ترڅو مو چې وس او توان وي خان وساتئ! او که نه خدای مه کړه بیا به مو دنیا او آخرت خراب وي.

داولياء ڪراموسره ڊگستاخي انجام

د ڊيري د علاقي يو خليفه صاحب چي حاجي هدايت الله نومبري د قادريه سلسلي پير اويہ نقشبنديه کي د جناب شيخ الحديث خليفه صاحب دين محمد مدظلہ العالی، مرید دی! هغه قصه کوله چي يووخت زه دخپل مرشد د ليدلو له پاره سوان، علاقي، ته تللي وم اويہ خانقاه کي يي ناست وم، د مازديگر ختم مو کاوه چي يو عالم ڊهر زيات ژړل، له ختم نه وروسته ما له خپل مرشد څخه پوښتنه وکړه چي دا عالم ولې داسې بده ورځ شروع کړي ده او ژاړي؟ نو مرشد مبارک راته وويل چي ورشه په خپله ترې پوښتنه وکړه، زه ورغلم او ترې ومې پوښتل، نوهغه راته په خواب کي وويل چي: زه له يو داسي استاد سره له ډېره وخته راهيسي شاگرد وم چي هغه به د اولياء الله ڪرامو بي ادبي او گستاخي کوله او مونږ هم په دغو مجلسونو کي ورسره شريک وو، د وخت په تېرېدو سره زمونږ دغه استاد مريض شو اويہ اوږه (ولي) يي غټه دانه راوختله، له دې څخه به يي سخته تبه هم وه، دوه درې ورځي ملگرو انتظار وکړي، نو بيا استاد راته وويل چي نور تاسې ته اجازه ده چي له ماڅخه ولاړ شي! نور ټول ملگري ولاړل او ما ورته وويل چي زه نه ځم، يوڅه وخت وروسته داسي پېښه شوه چي دغه استاد به له ماښام څخه تر سهاره پوري ډېر په تکليف اويہ سخته تبه کي وو، ټوله شپه يي په رڼو سترگو تېره کړه، کله چي سهار شو

لومړی ټوک

نو یوڅه سترگه یې سره ورغله او ماته موقع پیدا شوه اود اوبو د
چینې په لوري روان شوم، هلته مې چې له اوبو څخه لوبنی ډک کړ،
نو کتل مې چې د غره له طرفه نولس (۱۹) نفره ډله راواوښته چې
سپینې جامې او سپین پتکي یې په سر دي، ډولونه هم ورسره دي،
شپېلۍ یې په خولو کې نیولې وې اوزما د استاد دکور په طرف
ورغلل او په کور یې ورننوتل. نوماته ډېره سخته غوسه راغله چې
توله شپه ناآرامه و، اوس چې په آرام شو نو دوی ورته له ډولونو سره
راغلل. نو ما ورته را منډې کړې، زه چې ترڅو ور رسېدم دوی بېرته
راوگرځېدل او په کومه لاره چې راغلي وو په هماغه بېرته په لیکه
روان شول، زه چې استاد ته ورننوتم ، له ده څخه مې پوښتنه وکړه
چې خدای دې دوی هلاک کړي داڅوک وو چې ډولونه او شپېلۍ
ورسره وې اوتاته راغلل؟ نو استاد په ژړا شو او راته یې وویل چې:
دا شیطانان وو، زما څخه یې ایمان یو وړ، نوماته یې په غصه سره
ووېل چې: زماله کور څخه ووځه ماچې ورته وکتل نو خوله یې
دومره زیاته وازه شوه چې دننه یې په ستوني کې د کفر الفاظ
ښکاره شول، دا الفاظ ما په خپلو سترگو ولیدل او لږ ساعت پس
زما دغه استاد مړ شو.

نو زه ډېر زیات ډارېږم چې ما دخپل استاد حال ولید، ځکه
ماهم د اولیاء الله کرامو گستاخي کړې ده نو ځکه ژاړم.
نو باید له دغسې واقعاتو څخه سړی پند واخلي اود اسلافو او
مشانخو کرامو او اکابرو سره باید چې سړی په زړه کې هم د بې
ادبي نیت ونه کړي.

(۹) مجلس

داهل السنه والجماعت د علماوو عقیده

په (المهند على المخذ) نومي كتاب چې د ديوبند د اکابرو عقائد د سوال او خواب په ډول بيان شوي، په هغې کې يولسمه پوښتنه د ديوبند له اکابرو څخه د طريقت په باب کې شوېده چې د طريقت د مشايخ کرامو يا ددوی له قبرونو څخه، يعنې د ژوند يو اولياء کرامو د سينو او د قبرونو د ارواحو څخه چاته څه فائده رسېدلی شي او که نه؟ ددوی په بيعت کې انسان کوم يو کمال ترلاسه کولای شي او کله؟ دا بيعت ضروري ده او که يه؟

نو دوی ددې سوال په خواب کې ليکلي دي چې: د اکابرينو د ديوبند دا رايه ده چې د اولياء کرامو له سينو او قبرونو څخه هغه څوک چې دوی ته عقیده لري، له دوی سره يې تعلق او تړاو وي، نو هم يې ورته په ژوند کې فائده رسېږي او هم پس له مرگه ددوی له قبرونو څخه فائده ورته رسېږي، ددوی د صحبت په اثر دغه انسان کمال ته رسېږي. له دې امله د ديوبند د اکابرو دا عقیده ده چې هغه څوک چې په ضرورياتو د دين خبروي چې دا د تصوف له پاره هم

لومړی ټوک

شرط دی، نوییادغه شخص ته بیعت کول او په دې طریقه کې خان داخلول اتهائې ضروري او ډېر مفید کار دی.

خوله داسې پیر څخه بیعت کول چې هغه له شرعي علومو څخه خبر او په شریعت هم برابر وي، له اسلافو سره یې مینه او محبت وي، نوله دغسې یو مرشد سره بیعت کول ډېر دگټه لري او که چاته دا موقع نه پیدا کېده چې داسې یو پیر پیدا کړي چې دامخکنۍ خانگرتیا او صفتونه نه وي پکې نو نفس په ښه عقیده په دغه طریقه کې داخل شي، یعنې له دې طائفې سره مینه او محبت ولري داهم لوی سعادت دی، ځکه نبي کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمایي: ﴿الْمَرْءُ مَعَ مَنْ أَحَبَّ﴾ (صحیح المسلم / ج ۱ / باب المرء مع من احب رقم الحدیث ۱۲۶۴۰) یعنې انسان به په قیامت کې له هغه چا سره یوځای کېږي چې له چا سره یې په دنیا کې علاقه او مینه وه. خودا خبره ضروري ده چې مرید به هم د دین په علومو او د دین په ضروریاتو خبر وي چې بیعت کوي هغه به هم له یو داسې چا څخه کوي چې هغه په شریعت برابر وي.

(المهند علی المفند (السؤال الحادی عشر)، ص. ۳۸/۳۹)

د اولیاؤ الله وود قبرونو ژوند د نیاوي برزخي دی

د قبرونو په هکله یې عجیبه خبره کړې ده چې دانبیاء کرامو علیهم السلام په باب کې هم د اهل السنه والجماعت او د دیوبند د

بزرگانو دا عقیده ده چې دوی ژوندی دي او همدارنگه شهداء او اولیاء الله هم ژوندی دي، خو د دوی ژوند برزخي نه دی، فقط دنیاوي ژوند یې برزخي دی. یعنې په قبر کې چې خومره خلک کېښودل شي که مسلمان وي که کافر نو د دغو ټولو ژوند برزخي وي، ځکه چې د روح تعلق له بدن سره پیدا کېږي، چاته به اجر او ثواب وي، او چاته به عذاب ورکول کېږي، نو دغه درک خو هر څوک کړای شي، نو په دغه اندازه ژوند ته برزخي ژوند ویل کېږي. دا د مسلمان او کافر دواړو له پاره شته، چې سوال او جواب به ورسره کېږي، نو معلومه شوه چې ژوند لري، ځکه ده ته ثواب یعنې راحت پرې ورکول کېږي، یا دا چې تکلیف او عذاب ورکول کېږي هم په دواړو حالتونو کې پرې پوهیږي.

المهند علی المهند (السؤال الحادی عشر، ص ۲۹/۲۸)

خو د انبیاء کرامو عَلَيْهِمُ السَّلَام ، شهداؤ او اولیاء الله دنیاوي ژوند برزخي دی، برزخي ژوند په دې معنی چې مِنْ وَجْهِ دَاسِي ژوند دی لکه د دنیا ژوند، په صریحو احادیثو ثابت دي چې نبی کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حضرت موسی عَلَيْهِ السَّلَام ولید چې په قبر کې په لمانځه لگیا وو، دا چې په قبرونو کې په لمانځه لگیا وي او عبادت کوي دا د دغې دنیا د ژوند حیثیت لري، وجود لري، تیتیرې یا پورته کېږي، حرکات او سکانات پکې راځي. او هغه برزخي ژوند کې دا طاقت نشته چې هغه سجده کوي، یا تیتیرې پورته کېږي. یواځې لکه د لمر چې له ځمکې سره تعلق دی چې په گرمي او یخ یې سړی

لومړی ټوک

پوهېږي. لمر په څلورم آسمان کې دې مونږ دلته په ځمکه کې په دې پوهېږو چې یا گرمي ده او یا هم یخ دی.

نود امری هم د غومره په راحت او درد پوهېږي، مگر نور د برزخي ژوند راجگېدل یا تیتېدل نشته، لمونځ یا عبادت نشته، دا د دنیاوي ژوند خاصیت او ځانگړتیا ده.

خوله دې سره سره بل طرف ته د دغو مبارکانو ژوند برزخي هم ده، خوراک، څښاک او قضاء حاجت نشته، دغه ژوند ته بیا ددوی حاجت نشته. نو چې ددوی یوځل دنیاوي برزخي ژوند شو، لکه په دنیا کې چې ژوندي وي، خلکو ته یې گټې رسیږي، ددوی په مجلس، په توجه، په صحبت، ددوی په دعاگانو ډېر کارونه جوړېږي، همدغسې په قبر کې یې هم فائدي رسیږي، ځکه ژوند یې د دنیا د ژوند په خیر شو.

له چا څخه چې په ژوند کې د فائدي توقع وي نو پس له

مرگه هم شته !

لکه مرقات شرح مشکوة، احياء العلوم، فتاوی واحدیه؛ دا ټول لیکي چې که له چا څخه په ژوند کې د فائدي او گټې اخیستنې توقع وي نو پس له مرگه هم ترې توقع کېدای شي. مونږ چې یوچاته ورځو دا امید او عقیده لرو چې دده ددعا په برکت به زمونږ دا مشکل خدای تعالی جَلَّ جَلَالُهُ حل کړي، دده په صحبت او مجلس به خدای پاک جَلَّ جَلَالُهُ مونږ اصلاح کړي. دا چې په ژوند کې یې دا فائده

رسیږي، نو کتابونه لیکي چې پس له مرگه یې هم دغسې فائدي رسیږي. وجه یې داده چې داسې ژوند یې دی لکه دغه دنیاوي ژوند. خو برزخي ژوند ورسره ملگری شوی دی، له همدې امله لکه په ژوند کې چې د رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ په حضور کې کوم آداب ترسره کېدل نو پس له مرگه به هم همغسې آداب وي اویا همدغسې له اولیاء الله رَجَاهُ اللهُ سره.

په دغه سلسله کې چې دغسې سړی د نبي کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مبارک زیارت ته ورځي آیا د نبي کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ د زیارت نیت به کوي او که د جومات ؟ وها بیان وایي چې مدینې منورې ته تگ یواځې او یواځې د جومات په نیت روا دی او د نبي کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ د زیارت نیت به نه کوي ! ځکه چې په هغه صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ کې خو ژوند نشته. هغه صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ له دنیاڅخه نقل شوی دی.

دوی په دغه حدیث مبارک دلیل نیسي: (لَا تَشْدُوا الرِّحَالَ إِلَى ثَلَاثَةِ مَسَاجِدَ) یعنې دريو مسجدونو ته تگ شته چې مکه معظمه (مسجد حرام) مدینه منوره (نبوي مسجد) بیت المقدس (مسجد اقصی) نود جومات په نیت به نبوي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مسجد ته ورځي نه د زیارت په نیت.

مگر زمونږ د اهل السنه والجماعت د دیوبند د علماء کرامو دا عقیده ده چې هلته به خاص د زیارت په نیت ورځي، پاتې شوی د جومات فضیلت هغه تبعاً دی، چې هلته سړي ته پیدا کېږي خو قصداً به د زیارت په نیت ورځي. ځکه چې نبي کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

فرمایي: ﴿ من جاء نى زائراً لا تحمله حاجة الا زيارتي كان حقاً على أن
 اكون شفيعاً له يوم القيامة ﴾ المهند على المهند (السؤال الاول والثانى) ص:

۱ ۲۹/۲۴

ژباړه. څوک چې زما زيارت ته خاص د زيارت په نيت راشي بل
 څه حاجت يې نه وي نو زما شفاعت دهغه په حق کې واجب دی

وايي د جومات نيت دې هم ورسره وشي، دا خوڅه ناروا نه ده،
 د جومات ته چې شرافت الله تعالى ورکړی د څه له امله يې ورکړی
 ؟ دايې د نبي کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ د مبارک وجود له امله ورکړی،
 وايي هغه خاوره چې دده صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ له مبارک وجود سره لگيدلې
 ده تر کعبې شريفې او عرش عظيم بهتره او غوره ده، نو هغه خاوره
 خو اوس هم په هغه جومات کې شته. نو دا شرافت چې د نبي
 کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ د وجود مبارک څخه دده په حيات کې دغه
 جومات ته خدای پاک جَلَّ جَلَالُهُ ورکړی و نو دده صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ له انتقال
 نه وروسته هم هغه وجود مبارک خو يې په هغه ځای کې موجود
 دی.

حضرت عبدالرحمن جامي رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ چې يو لوی ولي تېر شوی دی
 په کتاب کې ليکلي دي چې يو کال په دغه کال باندې چې ده حج
 کاوه، نو مدينې منورې ته نه ولاړ، دوهم کال بيا مستقل دمدينې
 منورې په نيت ولاړ، د نبي کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ د زيارت نيت دومره
 مفيد ده. نو کله چې په دوی صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ کې هغه حيات دی
 نو زيارت ته هم په دغه نيت باندې تلل دي.

د زیارت په وخت کې مخ کومې خواته کول پکار دي؟

کله چې یو څوک روضې مبارکې ته درېږي نو مخ به د قبلې په لوري ګرځوي او که مخ به یې د زیارت طرف ته وي؟ نو په دې ځای کې یې زموږ د احنافو فقهي علماوو یو قول داسې دی چې مخ به د کعبې شریفې په لوري وي او شاه به ده صلى الله عليه وسلم ته ګرځوي، خو له دې سره دا هم بیا وایي چې: احسن، اصح او افضله خبره داده چې مخ به روضې مبارکې ته ګرځوي. اوس هلته په مدینوره منوره کې وهابیان سرې نه پرېږدي چې د نبی کریم صلى الله عليه وسلم زیارت مبارک ته مخ کړي او وایي چې دا شرک دی.

خو د احنافو دغه عالم بیا وایي چې دا بې ادبي ده چې څوک شا زیارت ته کړي، حتی دغه کتاب (المهند علی المقتد) د امام صاحب رحمته الله واقعه رانقل کړېده چې: کله امام صاحب رحمته الله روضې مبارکې ته ولاړ نو ده ته په دې خبره کې اشتباه وه چې اوس مخ روضې مبارکې ته کړم او که کعبې شریفې ته. کوم عمل افضل ده؟ نو په دې وخت کې مشهور فقهي عالم (أبوایوب السخثیانی رحمته الله) چې له امام صاحب څخه په طبقه کې مشر و هغه راغی. کله چې امام صاحب هغه ولید نو ویې ویل چې ده ته به ګورم چې دی څه کوي؟ کله چې یې هغه ولید نو هغه خپل مخ روضې مبارکې ته ګرځولی وو، دعایې کوله، نو امام صاحب هم دا فیصله وکړه

چې دا افضل ده چې مخ به روضې مطهرې ته کوي او شا به کعبې شریفې ته گرځوي. نودده صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ له روضې سره هم هغه ادب ضروري ده کوم ادب چې له ده صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سره په حالت د حیات کې کېده. المهند على المفند (عقائد اهل السنه والجماعة، السؤال السادس؛ ص: ۱۳۴)

دا خبره د موجوده وخت د وهابیانو له پاره یو بهترین تردید ده چې د امام صاحب او هغه لوی عالم په قول ثابت اود لوی عالم مشهور شخصیت عبدالرحمن جامي رحمه الله مستقل د زیارت په نیت احرام تړل دي. نو هلته په روضه مبارکه کې بهتره خبره داده چې هلته ورته مخامخ ودرېږي. د دعا او التجاء او عاجزی په حالت کې به دا عقیده وي چې نبی کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ژوندی او انبیاء کرام علیهم السلام، شهدا او اولیاء الله ژوندي دي او دقبر ژوند یې دنیاوي برزخي ده. په دې دنیا کې یې چې چاته د دعا په وسیله گټه رسېده نو پس له مرگه هم دغسې هغه التماس او دعاگانو باندې ورته گټه رسېږي.

وسيله

همدارنگه یې د وسیلې په باب کې هم خبر کړې ده چې که په دعا کې یوڅوک وسیله نیسي دا څرنگه ده؟ نو ویلي یې دي چې د نبی کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، شهدا او اولیاء الله کرامو په وسیله دعا لکه یوڅوک چې زیارت ته خي په دې نیت چې هغه وسیله وگرځوي نوبه دې کې د اهل السنه والجماعت دا عقیده ده چې په دې

لومړی ټوک

طریقې سره الله تعالی د انسان دعاوې بنې قبلوي. داسې چې ستا دغه نېک بنده چې تاته ډېر گران دی نوای خدایه دده په وسیله زما دغه مشکل راته آسانه کړې، نو توسل بالذوات الفاضلة هغه وسیله کول په دعا کې په خپل ځای کې وي او که زیارت ته څوک ولاړ شي، په هرآن کې چې وي نو ددغو په وسیله خدای پاک جَلَّ جَلَالُهُ د انسان مشکل حل کوي.

لکه دا د شجرو سلسلې چې په څو قسمه لیکل کېږي، یو قسم شجرې چې دلته په پاکستان کې ډېرې رواج دي په داسې عنوان سره وي چې: (الهي بحرمته فلان) د اولیاء کرامو نومونه یې د به حرمت، له ټکي سره وي، له خپل مرشد نه نیولې آن تر نبي کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ پورې ټول اولیاء کرام واسطه گرځوي (الهي به حرمت فلان) یعنې خدایه د فلانکي په عزت او شرافت زما دا مشکل ته راته حل کړې. نو دا ټوله سلسله د توسل په نیت ویلو او واسطه گرځولو سره بیا په ذکر کې ډېر اثر پیدا کېږي. د شجرو په سر باندې یې دا آیت هم لیکلې وي چې: يَتَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ

وَأَتَّبَعُوا إِلَيْهِ الْوَسِيلَةَ ﴿سورة المائدة آیت ۱۳۵﴾

ژباړه: ای هغو کسانو چې ایمان یې راوړی دی (یعنې ای مؤمنانو)، وویږئ تاسې! له الله تعالی او طلب کړئ! ده ته وسیله نو د خدای جَلَّ جَلَالُهُ مقرب بنده او دوست ده ته وسیله گرځوو. نبي کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ چې کله جبرئیل عَلَيْهِ السَّلَام د الله تعالی طرف ته

ولې په نو جبرئیل علیه السلام وایي چې زه د نبی کریم صلی الله علیه و سلم له طرف نه الله تعالی ته ور روان وم په دې وار زه تر ټولو وارو نه الله تعالی ته ډېر ورنږدې وم او حکمت یې هم دا وو چې د محبوب د طرف نه ورغی طرف د محب ته چې الله تعالی ده، نو د محبوب د قاصد هم محب عزت کوي. نو دا چې دده دوست او ولي ده ځکه یې ته ورته مخته کوي.

لکه په دنیا کې هم دغه دستور ده چې کله غټ مشکل پېښ شي، د قتل معامله وي، نو مشاخي، علماء او سپین ږيري عزتمن خلک ورته ورولي، هغه سړی تر خپلې بدې ورتېر شي تر هغه خپل لوی تاوان ورته تېر شي. ولي؟ د دغو نېکو خلکو له امله. نو بنده د بنده دومره عزت کوي دده: شرافت له امله، نو دا چې د خدای پاک جل جلاله دوست وي خدای پاک جل جلاله ته یې وسیله کړي چې ای خدایه ستا د دوست په برکت، ستا د شهید په برکت، ستا د عالم په برکت، ستا د کعبې په برکت، یعنې څومره چې د عزت خلک او خایونه دي د دغو په برکت زما دغه مشکل حل کړي، نو دوی دې دنتواتې په شکل ورته وړاندې کړل نو بیا خدای پاک جل جلاله د هغو خلکو سفارش قبلوي. نبی کریم صلی الله علیه و سلم وایي چې که ماته څوک زما د زیارت په نیت راځي نو زما شفاعت ورته واجب ده، خامخا به یې شفاعت کوم، نو په چا پورې چې دې لاس ونيوه هغه بیا خدای پاک جل جلاله ته التجا کوي

اولیاء الله چې په کوم حالت کې توجه کوي نو دوی په حالت: التجاء کې وي، دا په خپل کمال د چا وظیفې نه پخوي. دا په خپل

کمال دچا بېکاره اخلاق نه شي لرې کولای. په خپل کمال دچا د باطن تصفيه نه شي کولای. عين د توجه په حالت کې چې شرط هم داده چې کله پير مرید ته توجه کوي نوخپل اکابر به الله تعالی ته وسيله گرځوي اوخداى تعالی ته به دعا کوي چې اې الله! زما د شيخ په برکت ددغه انسان د سينې کدورات لرې کړې. نوپه هغه توجه بيا دومره کار وشي.

حضرت مجدد الف ثانی صاحب قدس الله سره فرمايي چې: یک توجه کار سينين ميکند، يعنې په يوه توجه سره دکلونو کلونو کار کېږي. دا ولې؟ ځکه چې دخداى تعالی دوست دتې هغه جلاجلاله ته شفيع کړي، رابطه دې ونيوه، هغه دې ورته وسيله کړي.

د مشائخو کراموپه رابطه ډير لوړ، لوړ کارونه ترسره

کېږي

ماته يوه خليفه صاحب قصه کوله چې: زه چې چاته توجه وکړم نود توجه په حالت کې ماته د مشائخو رابطې راځي، حتی زه ترهغې مرید ته وظيفه نه وربدلوم ترڅو يې چې په هغو مشائخو کې څوک وربدله نه کړي. عين دتوجه په حال کې دهغو رابطه نيسم، چاته يې مجدد صاحب (قدس سره) وربدله کړي، نوزه يې هم وربدله کړم، چاته يې شاه نقشبند مبارک وربدله کړي نوزه يې هم وربدله کړم. حاصل د خبرې داده چې دوی هغه مشائخ کرام په رابطه کې نيسي.

په وخت د زړمت قطب المشائخ صاحب رحمه الله ته یو ماشوم چا د دم له پاره راووست، ده ورته د دم په خای وظيفه ورکړه، نو روان شو، چا ورته وویل چې صاحب! دا خو به د وظيفې اخستلو له پاره نه ؤ راوړی بلکې دم ته به یې راوړی ؤ؟ نو قطب المشائخ صاحب مبارک ورته وویل چې: ما د وظيفې په حالت کې روحاني صاحب ته حواله کړ، دهغه رابطه مې ونيوه، نو زما له دم نه د روحاني صاحب (قدس الله سره) دم ډېر موثر ده.

سړی چې فکر وکړي نو د نقشبنديې طريقې يو خصوصيت داهم دی چې ددوی په توجه باندې، ددوی په برکت له مريض څخه الله تعالی مرض ختموي، دهغې وجه دا وي چې هلته د الله تعالی لوري نه التجاء وشي، مشائخ کرام ورته واسطه شي، مونږ زیارت ته ولاړ شو، نو کله خدای پاک بَلَّغْ لَنَا وَرْتَهُ د هغه په وسیله شفا ورکړي، کله له دم سره شفاء ورکړي، کله کار تر ډاکټر پورې معلق وي.

د نیکو خلکو په یوه توجه د بدو وګې تیره ماتیدل

یوه نفر ماته قصه کوله چې: د هجرت په ابتداء کې مونږ په (بنو) کې اوسېدو، زمونږ په کور کې دیوه مريض په پښتورګي کې تېرې وې، یو خلیفه صاحب زمونږ مېلمه و، نو په کور کې وتل ننوتل شروع شول، نو خلیفه صاحب وویل چې: څه خبر ده؟ مونږ ورته وویل چې په کور کې مريض ده، په بدو وګي (گرده) کې یې تېره ده، ډېر په تکلیف دی، خلیفه صاحب وویل چې تاسې یې دلته

راولئ ، هغه سړي قسم کاوه چې مونږناست وو توجه شروع شوه، ددغې توجه په حالت کې د تیرې (ټک) مونږ په خپلو غوږو واورېده، نو خلیفه صاحب وویل چې تیره ماته شوه، کله مو چې اکسیره واخسته نو په هغه کې د تیرې په ځای یواځې زخم واوښت یواځې مو ورته د زخم دوا واخسته نو هغه تیره ختمه شوه. نو دا بالمشاهده پېښې دي

د سراج المشائخ صاحب په توجه دیو طالب دخولې

د بدبویي ورکیدل

د یوه طالب له خولې څخه به ډېر سخت بوی تلو. نو جناب سراج المشائخ احمدضیاء خلیفه صاحب ته راغی او هلته لري په یوه گوټ کې کېناست، هغه ورڅخه پوښتنه وکړه چې ولې دومره لري کېناستی؟ ده ورته څه ونه ویل، بل ملگري یې ورته وویل چې صاحب ا دده له خولې څخه بدبویي ډېره ځي نو ځکه مجلس ته نه رانږدې کېږي، نو خلیفه صاحب وروغوښت ، کله چې یې توجه ورته وکړه هغه مرض یې له بېخه ورک شو، ترته پورې ورک دی، نو دا د عقیدې مسائل دي، چې ددغو خلکو په حیات (ژوند) به سړی عقیده لري، اودابه یې عقیده وي چې ددوی فائده سړي ته رسیږي. نو زموږ او ستاسې دا عقیده ده چې نبي کریم صلی الله علیه و سلم حیات ده، دهغه له زیارت سره ادب او د اولیاء الله وو او شهداوو سره ادب انتهائي د ضروریاتو له جملې څخه ده.

لکه د دیوبند اکابر چې لیکي چې که په دغسې صفاتو متصف
 پر څوک پیدا نه کړي هم چې یواځې په عقیده په دغه طریقه کې
 شریک شي هم فائده یې ورته رسېږي، یواځې چې احترام ولري
 هغه هم کافي دی.

خو که مخالفت او انکار وي نو بیا خو د نبی کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ په
 ژوند کې له ده صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سره نږدې کفار اوسېدل، ایمان او باور
 یې نه درلود، نو یواځې د نبی کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وجود مبارک ورته
 څه فائده ورکړه؟ دی صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ په خپله هم موجود و، معجزې یې
 هم موجودې وې، مگر ددوی له لوري چې انکار وو نو فائده یې
 ورته ونه رسېده. دچا چې عقیده وه چې د دنیا په بل سر کې و هم
 ایمان یې ورباندې راوړ نو ابدی سعادت او تلپاتې نیکبختي یې
 په برخه شوه. ځکه دا د عقیدې فائده وه اود چا چې عقیده نه وه
 لکه عبدالله بن ابی بن سلول منافق چې په هر مجلس کې به له
 رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سره ناست و، خو له دې سره سره رسول الله
 صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ته هېڅوک دومره مبغوض نه وو لکه دی.

نود پیغمبر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وجود هم یواځې فائده نه ورکوي چې
 سړی په خپله عقیده ونه لري، اخلاص پیدا نه کړي، نود ولي وجود
 به څه فائده ورکړي. دا چې عقیده برابره شوه، اعتقاد جوړ شو،
 بیا د نبی په صحبت اولیاء شول، په یوه یوه صحبت اولیاء الله
 شول، په ټولو تابعینو کې بهترین تابعي د ادنی صحابي مرتبې ته
 نه شي رسېدلای. او چې کله عقیده نه وي نو منافق په کلونو کلونو
 عمر ورسره تېر کړی وي خو هېڅ فائده یې ورته رسېدلې نه وي.

(۱۰) مجلس

﴿فَمِنْهُمْ شَقِيٌّ وَسَعِيدٌ﴾ [سورة هود]

شقاوت او سعادت

(بدبختي او نېکبختي)

قدرمنو مسلمانانو وروڼو!

الله تعالی په خپل کتاب مبارک کې د انسانانو حالت بیانوي چې انسانان په دوه قسمه دي: ځینې بدبخته دي او ځینې انسانان نېک بخته دي، بیا الله تعالی د بدبختو ځای هم رانښيي چې ځای یې جهنم ده او په جهنم کې به ددوی له پاره سخت آوازونه، ژړاوې او فریادونه وي. اود نېک بختو حال هم ذکر کوي چې دهغو له پاره جنت اود جنت انعامات او لوی لوی راحتونه دي.

په دې کې غرض داده چې مفسرینو کرامو د نېک بخته او بدبخته نښې او علامې بیان کړي دي چې: نېک بخته او بدبخته چاته ویل کېږي، دا د نېک بختي او بدبختي فیصلې خو ازلي

دي، خوددې له پاره چې په ظاهره سرې وپوهېږي چې دا سرې نېک
بخته يا بدبخته دي نو دابه په څه معلوموي؟

نېک بختي او علامې يې

د نېک بخته سرې علامې مفسرينو کرامو چې بنودلې دي هغه
يوولس دي.

۱- چې له دنيا څخه يې رغبت او رغبت يې د آخرت لور ته وي.

۲- همت به يې عبادت او د قرآن کریم تلاوت طرف ته وي

۳- خبرې به کمې کوي.

۴- د پڼځه وخته لمانځه حفاظت به کوي.

۵- له حرامو او شبهاتو څخه به پرهېز کوي.

۶- راشه درشه او تعلق به يې له نېکانوسره وي.

۷- عاجزي به کوي، متکبر به نه وي.

۸- سخي او کریم به وي.

۹- د خدای په مخلوق به رحم کوي.

۱۰- خلکو ته به فائده رسوي.

۱۱- مرگ به ډېر يادوي.

بد بختی او علامی یی

د بد بختی علامی یی هم یوولس بنودلې دي:

۱- د مال په جمع کولو کې به حریص وي

۲- ټوله توجه او فکر به یې د شهواتو په پوره کولو کې وي

۳- بد گویه او غیبت کوونکی به وي

۴- په لمانځه کې به سستی کوي

۵- ملگرتیا او تعلق به یې له بدو خلکو سره وي

۶- بد اخلاقه به وي

۷- کبرجن او فخر کوونکی به وي

۸- خلکو ته به فائده نه رسوي

۹- په مسلمانانو به رحم نه کوي

۱۰- بخیل به وي

۱۱- مرگ به یې هېر وي. یعنی چې سړی د مرگ یادوونکی

وي نو دی به خلک له اطعام الطعام نه منع کوي او په مسلمانو

سړیو او ښځو به رحم کوي

لوی ولي (محمد بن الفضل البلخي رَحْمَةُ اللَّهِ) ته أبو عثمان الحیري لیکي چې دشقاوت (بدبختي) علامې څه دي ؟

دی په ځواب کې ورته لیکي درې دي : ۱- چې چاته الله تعالی علم ورکړی وي او په هغه د عمل کولو توفیق نه وي ورکړی .

۲- چې چاته الله تعالی توفیق د عمل ورکړی وي خو دا خلاص توفیق یې نه وي ورکړی

۳- چاته چې الله تعالی دا اولیاوو د ملاقات توفیق ورکړی وي خو دا احترام او عزت توفیق یې نه وي ورکړی . یعنی په زړه کې احترام نه ورته لري . انصاف الانس من حضرات القدس ج ۱ / ص : ۵۱۷۵

فائده:

په آخر کې بیا د فاندې په ډول ذکر کوي چې که څوک د خدای تعالی له دوستانو سره دا خلاص او محبت ناسته او ولاړه لري اود نااهله خلکو ، د خدای پاک له دښمنانو ، منافقانو ، کافرانو او بدکارو خلکو سره دده تعلق نه وي نو وایي چې انشاء الله دغه سړی به کامل ولي جوړیږي . په دې شرط دی د تل له پاره له ښکو خلکو سره په رابطه کې وي ، د ښکو خلکو مجالسو ته هر وخت ورځي ، ځکه د ښکانو او بزرگانو په مجلس کې ډېر زیات اثرات لري ، د مخکنیو علماوو اولیاوو الله وو تاریخ ته چې څوک نظر وکړي ډېری یې لارې خلک د ښکو مجالسو په برکت خدای پاک د اولیاوو له ډلې څخه گرځولي دي .

د نیکو خلکو په مجلس انسان ته د ولایت مقام حاصلیږي

حضرت حبیب عجمي رَحْمَةُ اللَّهِ چې دخپل وخت یو لوی سرمایه دار اولوی سودخور وو ، له هرچا سره دده د سود معاملې وې او روزانه به په خپلو قرضدارانو پسې گرځېده ، له هغونه به یې خپل پورونه او دهغې گټه غوښتله ، هغه گټه به یې په خپل کور مصرفوله ، خپله اصلي سرمایه به یې نه مصرفوله ، حتی که هغه سړي به عذر ورته وکړ چې بېخي په کور کې هېڅ شی نشته بیا به هم تش ورڅخه نه راته ، یوڅه شی به یې بیا هم ورڅخه راوړ ، حتی د اور د بلولو لرگي به یې هم ورڅخه راوړل .

خودغه حبیب عجمي چې بیا کله د حضرت حسن بصري رَحْمَةُ اللَّهِ په مجلس کې شریک شو دهغو پاکو مجلسونو اود خدای پاک د دوستانو د تعلق په برکت یې بیا له سود او گناهونو نه توبه واېستله ، وروسته بیا د دومره غټ مقام څښتن شو چې د خدای پاک جَلَّ جَلَالُهُ د عظیم الشانه اولیاوو له جملې څخه وگرځېده . له حضرت حسن بصري رَحْمَةُ اللَّهِ څخه به یې سبق وایه اودهغه په مجلس کې به شریکېده .

خو یو وخت بیا داسې هم وشوه چې : حضرت حبیب عجمي رَحْمَةُ اللَّهِ را روان ده که گوري چې د دریاب په غاړه حضرت حسن بصري رَحْمَةُ اللَّهِ ولاړ ده ، حضرت حبیب عجمي رَحْمَةُ اللَّهِ چې ورته راورسېده ورته یې وویل چې : ولې ولاړ یې ؟ هغه ورته وویل چې :

کشتی ناوخته شوه ، کله چې کشتی راشي نوبیا به په کشتی کې سپرېرم اود درياب هغې بلې غاړې ته به اوړم. حضرت حبيب عجمي صاحب ورته وايي چې: د مسلمانانو له حسد نه زړه سپين کړه ، له دنيا نه زړه سوړ کړه ، د خدای پاک په قضا باندې راضي اوسه ، د خدای پاک له طرف نه چې کوم بليات او آفات درته متوجه کېږي په هغو باندې صبر کوه (راضي بالقضا) شه او پښه په درياب کېږده او روان شه

حضرت حبيب عجمي رَحْمَةُ اللَّهِ رَوَان شُو پورې ووت. کله چې حضرت حسن بصري رَحْمَةُ اللَّهِ دَا حَال وليده بې هوبنه شو ، وروسته چې کله په حال شو چا پوښتنه ورڅخه وکړه چې بې هوبني ولې درياندې راغله ؟ ده ورته وويل چې حبيب عجمي علم له ماڅخه زده کړی ، خونن يې زه گرم کړم ، که صبا د قيامت په ميدان کې د پل صراط په خای بياداسې پېښه وشي چې دی د خدای پاک جَلَّ جَلَالُهُ په دوستي باندې پورې وځي او زه هلته پاتې شم نو دا خو زما له پاره د افسوس او هلاکت خای ده. کله چې له حبيب عجمي سره بېرته يوځای شو نو له هغه څخه يې پوښتنه وکړه چې : تاته دغه مقام خدای پاک جَلَّ جَلَالُهُ په څه وجه درکړ ؟ ده ورته وويل چې : دا له دې وجې نه چې زه زړه صفا کوم اوته کاغذونه توروي. يعنې په کاغذونو مسائل لیکي. او زما ټول کوشش د زړه په صفا کولو باندې ده ، ځکه خدای پاک جَلَّ جَلَالُهُ دَا مقام راکړی ، نوده ورته وويل چې : (علمي نفع غيری) زما د علم فائده بل چاته ورسېدله ، ماته يې څه گټه ونه رسېده

لومړی ټوک

خو دادي هم څوک نه وايي چې د حبيب عجمي رَحْمَةُ اللَّهِ رَبِّهِ تر
 حسن بصري رَحْمَةُ اللَّهِ لورپه شوه، داسې نه ده، بلکې هغه يې شاگرد
 ده، هغه عابد و او حسن بصري عالم و، او معلومه خبره ده چې علم
 ته الله تعالی لورپه درجه ورکړې، ځکه چې رسول الله صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
 سره له دې دومره لوړې درجې چې تر ټول مخلوق غوره او بهتر دي
 هغه ته هم الله تعالی فرمايي چې: (وَقُلْ رَبِّ زِدْنِي عِلْمًا) چې که ته له
 ماڅخه سوال او غوښتنه کوي نو دا سوال کوه چې ای خدايه علم
 مې زيات کړې، که په دنيا کې يو بل څه محبوب وای نوياباه خداي
 پاک جَلَّ جَلَالُهُ خپل محبوب ته دهغه حکم کاوه چې دغه شی راڅخه
 وغواړه. نو معلومه شوه چې له هرڅه نه د علم درجه لورپه ده، ځکه
 ورته وايي چې له ماڅخه د علم دزياتوالي غوښتنه کوه.

کرامات چې پيدا کېږي دا له ډېر عبادت څخه پيدا کېږي،
 او کرامت د ولايت څوارلسمه حصه ده، په کراماتو باندې د انسان
 مرتبه دومره نه پورته کېږي لکه څومره چې په اسرار الهي باندې
 چې الهي علم ورته حاصل شي.

ددې مثال لکه په انبياوو عَلَيْهِمُ السَّلَامُ کې د حضرت سليمان
 عَلَيْهِ السَّلَامُ، داد الله تعالی جَلَّ جَلَالُهُ پيغمبر دی چې هوا، ورېځې،
 پېريان، مرغان، دېوان دا ټول دده د امر تابع دي، دده هغه غټ تخت
 چې ټوله کابينه به يې هم ورسره وه، په هوا به روان و، مگر حضرت
 موسى عَلَيْهِ السَّلَامُ ته چې د علم کوم اسرار معلوم او حاصل و، حضرت
 سليمان عَلَيْهِ السَّلَامُ د حضرت موسى عَلَيْهِ السَّلَامُ تابع و، مطلب دا چې

حضرت سلیمان عَلَيْهِ السَّلَامُ مرتبه له حضرت موسی عَلَيْهِ السَّلَامُ خُخه
 كه وه، سره له دې چې كرامات يې خومره ښكاره دي؟ خودا چې
 الهي علم له حضرت موسی عَلَيْهِ السَّلَامُ سره زيات و، دواړه پيغمبران
 وو خو په رتبه کې حضرت موسی عَلَيْهِ السَّلَامُ له ده خُخه زيات دی.
 اصل مې غرض داده چې د ښكو خلكو په صحبت سرې نيك
 مقام ته رسېږي.

د نيكو خلكو په دعا يو قاتل جنت ته داخل شو

يو قاتل چې ناحقه يې څوك وژلي و، دهغه وخت حكومت دی
 بندي كړ، وروسته يې دی اعدام (پهانسې) كړ، په كومه ورځ چې
 دی په دار وځړول شو نو چا په خوب کې وليده، چې دغه قاتل په
 جنت کې دی، نو پوښتنه يې ورڅخه وكړه چې ته خو قاتل او ظالم
 يې څرنگه په جنت کې گرځې؟ ده ورته وويل: زه يې چې دار ته
 ځېړولم نو حضرت حبيب عجمي رَحْمَةُ اللَّهِ بِهِ دغه لاره باندې تېرېده،
 نو كله يې چې په ما باندې سترگې ولگېدې نو زما له پاره يې د
 مغفرت دعا وغوښته چې خدايه! ته ورته مغفرت وكړې، دهغه د
 دعاوو په برکت كله چې له اعدام څخه وروسته مې روح قبض شو
 نو روح مې جنت ته ولاړ. اودا ځكه چې د ښكو خلكو ارواح (عليين
) ته ځي، چې هغه د عرش عظيم لاندې په جنت کې يوځای دی نو
 گورې ددې بزرگانو د يوې دعا په برکت الله تعالى جَزَّ جَزَلًا انسان
 ډېرو لوړو مقاماتو ته رسوي. انذكرة الاوليا. فارسي چاپ ايران ص ۱۸۳

د حضرت نجم الدين كبرى يو نظر په حيوان هم اثر وکړ

حضرت نجم الدين كبرى [قدس الله سره] يوداسې شخص دى چې دى به كله د جذب په حالت كې راووت نو په چا به يې چې سترگې ولگېدې هغه به د اولياء الله ووله دلې څخه شو.

يو وخت دى په مجلس كې د (اصحاب كهف) واقعه ذكر كوي نو د (اصحاب كهف) د سپي واقعه خبره راغله، په ناستو مريدانو كې يو چاته په زړه كې دا وروگرځېده چې په اوس وخت كې به هم داسې يو څوك وي چې دده په ملگرتيا سپي هغه مقام ته ورسېږي؟ لكه كوم مقام چې د (اصحاب كهف) سپي ته په برخه رسېدلى دى؟ څكه په قرآن كريم كې يې يادونه راغلې چې: ﴿وَكَلَبُوهُمْ بَسِطًا ذِرَاعَيْهِ بِالْوَصِيدِ﴾ (سورة الكهف آيت: ۱۸)

ژباړه: اوسپنى د دوى (د دوى په مخ كې ورته پروت دى چې غځوونكى دى) په زمكه، د دواړو څنگلو په خولې د غار كې يعنې درې سوډ نهه (۳۰۹) كاله چې اصحاب كهف په هغه ځاى كې مړه پراته و، بدنونه يې خراب نه شول، هغه سپي هم په هغه كيفيت پروت و، بدن يې خراب نه شو او د قيامت په ورځ به د انسان په شكل جنت ته داخلېږي. [تفسير مظهرى ج: ۱۸ ص ۱۲۰۸]

لومړې ټوک

نر خبره مو د مرید کوله چې دهغه په زړه کې سودا تېره شوه. نو حضرت نجم الدین کبری رحمته الله علیه چې کله د باندي د جذب په حالت کې راووت نو یې په سپي باندي سترگې ولگېدې، دغه سپي چې هره ورځ به د غلته گرځېده، له دې ځای څخه ورک شو، وروسته یې چا پوښتنه وکړه چې هغه سپي څه شو؟ نو چا وویل چې دا دومره وخت کېږي چې خوراک، څښاک یې پرې ایښي دي او هره ورځ په یوه دښته کې پروت. څلوېښت، پنځوس سپي نور هم ورڅخه شاوخوا حلقه وي او ټول پر مخې پراته وي، لکه د ذکر په حالت کې.

نو د دوی په یو نظر خدای پاک سپي داسې مقام ته رسوي، خو گوري دا خدای پاک جَلَّ جَلَالُهُ ورکړه ده، الله تعالی جَلَّ جَلَالُهُ د خپلو ذخیرو د تقسیم، دهغو د وېش اختیار چاته نه ورکوي، خو کله چې چاته اختیار ورکړي نو بیا خدای پاک جَلَّ جَلَالُهُ دهغوی په واسطه د یو چا کارونه ور جوړوي.

نبي کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ یو صحابي رَضِيَ اللهُ عَنْهُ ته وايي (سَلْ تُعْطَ) غواړه چې درکړل شي، دغسې ډېرې پېښې شوې دي چې په یوه دعا دخلکو پوره کارونه جوړ شوي دي ځکه ددغو خلکو له الله تعالی سره نږدې علاقه وي، بیا چې دوی خپل رب جَلَّ جَلَالُهُ ته التماس وکړي، لاسونه پورته کړي، نو د خدای پاک جَلَّ جَلَالُهُ په خزانو کې څو کمي نشته، بیا خداوند متعال جَلَّ جَلَالُهُ دخپل دوست سوال او غوښتنه په ځمکه نه غورځوي. په دنیا کې هم داقانون اورواج دی چې چا جرم کړی وي نو دهغه مجرم دېښلو له پاره، دکلي او یا سیمې عزتمن صالح او په خبره پوه خلک په نتواتې هغه جانب

لومړی ټوک

مقابل لوري ته ورشي، نو دهغو عزتمنو خلکو له مخې هغه سړي وشميرې. که د قتل معامله هم وي نو وربښي يې. بلکې غټ شنه ظلمونه شوي وي بيا هم خلک دهغونیکو او مخورو خلکو پر مخ ترينه تيرېږي او بښنه ورته کوي.

نود الله تعالیٰ دوستان چې خدای پاک جَلَّ جَلَالُهُ ته په جرگه ورشي هم، دا شفاعت سپارښتنه ده. د قیامت په ورځ چې انبیاء عَلَيْهِ السَّلَامُ، شهیدان، علماء، حافظان، اولیاء الله، شفاعت کوي، داڅکه چې دوی الله تعالیٰ ته نږدې وي. نو الله تعالیٰ ته دوی سوال وکړي چې ای خدایه! که دغه فالانې کس هرڅومره گناهکار ده، خودد، په حق کې زه درته سفارش کوم، له ماسره یې ښېگړه کړېده. زما یې خدمت کړی، له ماسره یې معاونت کړی، له ماسره یې محبت کړی، ستا له دین سره یې محبت کړی، ستا له دوستانو سره یې محبت کړی، نو الله تعالیٰ د خپل محبوب سوال قبول کړي.

همدارنگه قرآن کریم شفاعت کوي، که هرڅومره دغه بنده گناهونه کړي وي پرته له کفر او شرکه، دغه قرآن کریم د خدای پاک جَلَّ جَلَالُهُ په حضور کې سفارش کوي، چې ای خدای متعاله! زه ستا کلام یم، ددې بنده له ماسره مینه او علاقه وه، که ده گناه کړې هم وي، ته زما په خاطر ترې ورتبر شه.

نو لکه څرنگه چې په آخرت کې شفاعت ثابت ده، ددوی په برکت الله تعالیٰ انسان له جهنم او نورو عذابونو څخه خلاصوي، چې هغه د دنیا له عذابونو او مصیبتونو ټولو څخه بهر سخت دي،

د دنیا تکلیفونه خود آخرت په نسبت ډېر کم دي، ددغو خلکو د دعاوو په برکت له سړي څخه د دنیا مشکل هم لرې کوي.

خودا هرڅه محبت، اخلاص، متابعت او انقیاد غواړي، که یو څوک غواړي چې د اولیاء الله له جملې څخه وگرځي، نو شرط د ولایت داده چې دده به له اولیاء الله سره مینه، محبت، اخلاص اودهغوی حکم ته به غاړه ږدي، چې هغه څه ورته وایي هغه به مني، دوهم به ذکر ډېر کوي، دا دواړه شیان چې سره یوځای شول نویبا ددغه سړي د الله تعالی سره دمحبت لار خلاصیږي بیا د خدای پاک جَلَّ جَلَالُهُ له اولیاوو څخه حسابیږي. ﴿إِنْ أَوْلِيَاؤُكُمْ إِلَّا

الْمُتَّقُونَ﴾ سورة الانفال آیت ۳۴ | د خدای پاک جَلَّ جَلَالُهُ اولیاء نه دي، مگر هغه څوک دي چې پرهېزگاره وي، د پرهېزگاري دالاره ده چې له نېکانو سره به په مجالسو کې اشتراک کوي، دهغوی نېکې خبرې به اوري، هغه په ده کې اثر وکړي، نویبا دی له گناه څخه اجتناب شروع کړي، له دین سره یې محبت پیدا شي، د دین په کارونو کې کوښښ شروع کړي، څومره یې چې کوشش زیاتېږي دغومره بیا خدای پاک جَلَّ جَلَالُهُ ته ورنږدې کېږي څومره چې تقوی زیاتېږي دغومره د خدای پاک جَلَّ جَلَالُهُ دمقربو بندگانو له جملې څخه حسابیږي.

او که یو څوک له نااهلو خلکو سره مجلسونه کوي، بیا دهغوی مجالس پکې اثر کوي، ورځ په ورځ به | خدای مو دې وساتي | د خدای پاک جَلَّ جَلَالُهُ په دښمني کې ښکېل او واقع کیږي

الله تعالی فرمایي: ﴿وَلَا تَرْكَبُوا إِلَى الَّذِينَ ظَلَمُوا فَتَمَسَّكُوا﴾

﴿الثان﴾ (سوره هود آیت: ۱۱۳) ژباړه: او مه مائليرئ تاسې (په دوستي سره) په طرف دهغو کسانو چې ظلم يې کړی دی نو وبه رسيرئ تاسې ته اور (د دوزخ).

يعني د ظالمانو، کفارو طرف ته د زړه ميلان هم مه کړئ بيا به تاسې هم په جهنم کې وسوځئ. له هغوی سره د زړه مينه مه ساتئ، زړه مه وروړئ! هغوی خو جهنميان دي، نو تاسې به هم له دې امله ورسره جهنميان شئ ځکه چې له هغوی سره به مو د زړه مينه وده.

په قرآن کریم کې بار بار خدای پاک جَلَّ جَلَالُهُ وايي چې له نااهله خلکو سره دوستي مه کړئ! بلکې نېک خلک په دوستي ونيسئ. له مسلمانانو سره دوستي وکړئ، ځکه چې د مسلمان په دوستي کې فائده داده چې د آخرت گټې پکې پيدا کېږي او د نااهله خلکو په ملگرتيا سره سړی آن تر جهنم پورې هم رسېدای شي. کله به داسې هم پېښه وي چې دنااهله، بدکارو او کافرانو د ملگرتيا له وجې به يوکس د تل له پاره د جهنم مېلمه شي.

نو چې څومره مو وس وي بايد له نېکانو سره مو علاقه وي، د نېک معنا دا چې هر عالم چې د شريعت په چوکاټ کې چليرئ، هر مجاهد، هر حاجي، بلکې هر مسلمان چې د شريعت له اصولو سره برابر وي، هغه د الله تعالی له دوستانو څخه دی، که څه هم د درجو له مرآتو په احاظ حربه توپير خامخا موجود وي، خو چې يو وارې

مسلمان و، نفس د اسلام له وجې نه د خدای پاک دوست دی، نو د مسلمان سره د اسلام په نظر چې سړی دوستي شروع کړي، د دنیا او قدرت له پاره نه وي، نویواڅې په لیدنه کتنه، په سلام اچولو سره الله تعالی له انسان څخه خوشالېږي.

بیا چې مسلمان یو قدم پورته کېږي، مثلاً طالب شو، مجاهد شو، عالم شو، نو دی د الله تعالی د اولیاوو له جملې څخه شو، چې څومره خدای پاک ته ورنژدې کېږي د غومره ددغه سړي محبت او نژدېوالی له خدای پاک سره په زیاته پیمانه راځي.

اکثره چې اوس مشران وي، ځوانان وي که کشران ورځ تر بلې ورځې بې لارې کېږي، وجه یې داده چې مجلسونه ورځ په ورځ خرابېږي، کمکی چې ووينې د کرکت د کهلاریانو (لوبغاړو) نومونه به یې زده وي او وایي به درته چې سبا په فلانکي ځای کې مقابله ده، د ټولې دنیا له مقابلې څخه به یې خبر وي، نو چې زمونږ د کمکیانو دغه حالت ده، چې غټ شي نو له ده څخه به څه جوړېږي؟

نو د کوچنیانو په اصلاح، بنوونه او روزنه کې ډیر کوشش کول په کار دی، باید خپل اولادونه دینو او کره مذهبي علماوو په لاس تربیه کړو.

خپل کوچنيان له صدقې وركولو سره اشنا كړئ

په يوه حديث شريف كې نبي كريم ﷺ فرمايي چې تاسې چې كله صدقه وركوئ، سائل مو دروازې ته ولاړ وي، نو كمكې په لاس يې وركړئ ځكه چې دى له وړوكتوبه په سخاوت باندې عادت شي، هلك چې كله اووه (۷) كلن شو نو په لمانځه امر ورته كوي، سره له دې چې دى خوبه پنځلس كلنۍ مكلف گرځي، خو په اووه كلنۍ ځكه د لمانځه كولو امر ورته كوي ترڅو دى له دينداري سره عادت شي، سره له دې چې ماشوم په شريعت كې مرفوع القلم ده بيا هم نبي كريم ﷺ وايي چې په كمكيني امر ورته كوي، دا چې لس كلنۍ ته ورسېد كه څه هم په دې عمر كې غير مكلف ده، بيا يې په لمانځه باندې وهي ترڅو چې هغه له وړوكتوبه په نيكي كولو عادت شي. شريعت وايي چې خپله خور او ورور دې لس كلنۍ ته ورسېدل نو بستري يې سره بېلې كړئ، يوځاى يې مه سره پرېږدئ، ځكه شيطان دوى د بد عملي لوري ته متوجه كوي، نو خپل خور او ورور سره بېل كړئ، چې د گمراهي طرف ته يې شوق پيدا نه شي. دا چې شريعت كوم قانون ږدي په هر يوه كې يې حكمت ده، دا چې واړه او لويان نارينه او ښځې ټول به دې مامور دي چې له نيكو خلكو سره دوستي وكړي، له بدو خلكو څخه ځان وساتي، ملگرتيا يې مه كوي، ځكه چې په دې كې د دين او دنيا فائدي دي

لومړی ټوک

﴿ قَالَ أَنَسُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ : قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : الْغُلَامُ بَعَثَ عَنْهُ يَوْمَ السَّابِعِ وَتُسَمَّى وَيَطَاطُ عَنْهُ الْأَذْيَى ، فَإِذَا بَلَغَ سِتِّ سِنِينَ أَدَّبَ ، فَإِذَا بَلَغَ تِسْعَ سِنِينَ عَزَلَ فِرَاشَهُ ، فَإِذَا بَلَغَ ثَلَاثَ عَشْرَةَ سَنَةً ضَرَبَ عَلَى الصَّلَاةِ ، فَإِذَا بَلَغَ سِتِّ عَشْرَةَ سَنَةً رَوَّجَهُ أَبُوهُ ؛ ثُمَّ أَخَذَ بِيَدِهِ وَقَالَ قَدْ أَدَّبْتُكَ وَعَلَّمْتُكَ وَأَنْكَحْتُكَ ، أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ فِتْنَتِكَ فِي الدُّنْيَا وَعَذَابِكَ فِي الْآخِرَةِ ﴾

احياء علوم الدين / ج: ۲ / ص: ۲۲۲ / حقوق الوالدين والولد |

ژباړه : له حضرت انس بن مالک رضي الله عنه نه روايت دی وايي چې رسول الله صلى الله عليه وسلم ويلي دي کله چې هلک پيدا شي نو په اومه ورځ به دده عقيقه کوي او نوم به ورباندې گډي او ضرر ناک شيان به ورنه لري کوي .

او کله چې شپږ کلنۍ ته ورسېږي بيا به آدب ورکوي ، او چې نه (۱) کلنۍ ته ورسېږي نو په ځای کې دي بيلوي (يعنې په کومه کوټه کې چې دده مور او پلار وخت تيروي هلته به دغه بچۍ ته ورسره اوسېږي) او چې کله ديارلس کلنۍ ته ورسېږي په لمانځه نه کولو دي وهي او کله چې شپاړس کلنۍ ته ورسېږي بيا دي پلار په نیک ځای کې واده ورته کوي .

بيا يې حضرت انس رضي الله عنه تر لاس ونيو او ورته وې ويل . ما تاته آدب درکړی ، علم مې درشوولی او نکاح او واده مې هم درته کړی ، نوزه په الله تعالی پناه غواړم له فتنې دستا په دنيا کې او له عذاب دستا په اخيرت کې .

الله تعالی فرمائي: ﴿وَلَا تُنكِحُوا الْمُشْرِكِيْنَ حَتَّىٰ يُؤْمِنُ وَلَا يُؤْمِنَنَّ
 مُؤْمِنُهُ خَيْرٌ مِّنْ مُّشْرِكَةٍ وَلَوْ أَعْجَبَتْكُمْ وَلَا تُنكِحُوا الْمُشْرِكِيْنَ
 حَتَّىٰ يُؤْمِنُوا وَلَعَبْدٌ مُّؤْمِنٌ خَيْرٌ مِّنْ مُّشْرِكٍ وَلَوْ أَعْجَبَكُمْ
 أُولَٰئِكَ يَدْعُونَ إِلَى النَّارِ وَاللَّهُ يَدْعُوا إِلَى الْجَنَّةِ وَالْمَغْفِرَةِ
 بِإِذْنِهِ وَيُبَيِّنُ آيَاتِهِ لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿۲۲۱﴾ | سورة البقرة
 آیت ۲۲۱

ژباړه : اوپه نکاح مه آخلئ ، مشرکې بنځې تر هغه پورې چې
 ايمان راوړي دوی او خامخا وينځه بهتره ده له مشرکي اصلي
 څخه اگر که ښه درښکاره شي تاسې ته هغه (کافره) او په نکاح مه
 ورکوي (مسلمانې بنځې) کافرانو ته تر هغه پورې چې ايمان
 راوړي دوی او خامخا مري مؤمن بهتر دی له کافر سړي نه که څه
 هم ښه ښکاره شي تاسې ته (هغه کافر) .

يعني له مشرکې بنځې که څه ډيره نايسته وي نکاح مه
 ورسره کوي ، که هرڅومره شتمنه او مالداره وي ، له هغې نه مينځه
 هم ښه ده خو چې مسلمانان وي ، اود مسلمانې بنځې په هکله بيا
 فرمائي چې مسلمانان بنځه مشرک سړي ته په نکاح مه ورکوي اگر
 که هغه مشرک سړی بادشاه هم وي ، له هغه څخه هغه مسلمان غلام
 سره غلاميته هم ښه او غوره ده . ځکه قرآن کریم په خپله وايي چې
 مشرک سړی د جهنم په لوري کشکوي . د بنځې او مېړه په منځ کې
 خو ملگرتيا ده ، صحبتونه او مجلسونه وي ، د عمر ناسته ولاړه ده ،

خو چې له نااهله خلکو سره یې تعلق جوړ شو گمراه کوي یې اودغه دینداره سړی بیاد دین لوري ته سړی ورجلبوي.

نو غرض داده چې: تل به دا کوشش کوو او نور مسلمانان به هم دې لوري ته رادعوت کوو چې له نیکو خلکو سره یې تعلق جوړ شي، د نېکانو په مجلسونو کې شرکت وکړي، ځکه چې همدغه د نېکو خلکو مجلسونه په مسلمانانو ښه اثر کوي، ځکه الله تعالی فرمایي چې: ﴿وَذَكِّرْ فَإِنَّ الذِّكْرَی تَنْفَعُ الْمُؤْمِنِیْنَ﴾ (سورة الذاریات ۱)

ژباړه: او تل نصیحت کوه پس بېشکه چې ذکر پند گټه (فائده) نفعه رسوي مؤمنانو ته.

یعنې نصیحت کوه نصیحت مسلمانانو ته گټه رسوي، خودا په هغه وخت کې چې ددوی له خوا الفت پیدا شي، که نه وي بعضې مسلمانان دي چې نصیحت بد پرې لگيږي، بیا هم قرآن کریم وایي ﴿فَذَكِّرْ إِنْ نَفَعَتْ الذِّكْرَی﴾ (سورة الاعلی ۱)

ژباړه: پس ذکر پند ورکړه ته (ای محمده ۱) که فائده رسوي ذکر پند (یا پس پند وکړه ته ای محمده ۱) په تحقیق فائده رسوي ذکر پند مؤمنانو ته (یا پس پندورکړه ته ای محمده ۱) که فائده رسوي ذکر پند (که فائده نه رسوي).

یا نصیحت کوه خوهلته چې که فائده رسوي که فائده یې نه رسوله بیا نصیحت ورته مه کوه، ځکه دابیا د دین دبی عزتي لامل گرځي.

اوس نو فائده په دغو مجلسونو کې پیدا کېږي، دا دخلکو په تعلق کړ پيدا کېږي، چې له نېکو خلکو سره د سړي مينه پيدا شوه، تعلق يې جوړ شو، بيا دقرآن خبره، احاديث اود مذهب خبره په سړي باندې بڼه اثر کوي، بيا د خدای پاک جَلَّ جَلَالُهُ طرف ته په خپل رحمت سره سړی متوجه کوي. الله تعالى فرمايي:

﴿وَالَّذِينَ جَاهَدُوا فِينَا لَنَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنَا﴾ اسورة العنكبوت آيت ۱۶۹

ژباړه: هغه کسان چې کوښښ کوي تل زموږ د دين په لاره کې خامخا وپه بنیو هر و مرو (خامخا) دوی ته لارې خپلې (چې موږ ته پرې راځي) .

يعنې د خدای پاک جَلَّ جَلَالُهُ وعده ده چې زما د دين اوزما د دوستي په طرف کې چې څوک کوشش وکړي نوزه د دين او جنت لارې ورته خلاصوم د نیکو لارو او نېکو اعمالو توفيق زه ورته ورکوم

(۱۱) مجلس

آيا تکليفونه او مصائب يواځې د گناهونو له امله وي؟

دا قانون دی چې د گناهونو او بدو اعمالو له امله انسان په دنيا او آخرت کې له مصيبتونو او مشکلاتو سره مخامخ کېږي. ددې خبرې يواځې دومره تشریح درته کوم چې ځينې ملگرو ته څه اشتباه پيدا کېږي.

دا که تکليف د گناهونو له امله وي، نو انبياوو ته بيا ولې تکليفونه رسيدل؟ مونږ وينو چې په دنيا کې چې څومره تکليفونه اوزحمتونه انبيا، کرامو او صحابه کرامو او اوليا، الله وو زغملې دهغوی په نسبت عامو مسلمانانو ډير لير مشکلات او سختی گاللي دي.

نورخواب داده: چې په تکليفونو او مصيبتونو باندې دنيکو خلکو مرتبې او مقامات لورېږي.

مثلا د جهنم د اور په هکله راځي چې: کافر به هم په جهنم کې وي او گناهگار مسلمان به هم په جهنم کې وي، خود کافر له پاره جهنم د ذلت سبب دی، او دمسلمان له پاره دغه اور د صفایي او

نومری تہو

پاکوالي سبب دی . کافر چې څومره وخت په اور کې تېر کړي هغه کفر يې نه پاکيږي او نه ورڅخه لري کيږي او تکالیفو څخه هم نه خلاصیږي او د تکالیفو لړۍ به يې همداسې به جاري وي مگر مسلمان که چېرې يې په دنيا کې توبه نه وه اېستلې ، الله تعالی هم نه و بښلی ، تکلیفونه نه و پرې تېر شوي ، تردې پورې چې د جهنم مستحق او ورگرځېدلی ؤ ، دوزخ ته ولاړ نودده صفایي به د جهنم په اور سره کېږي . کله چې دی د گناهونو له خیرو څخه پاک شونو فی الحال يې الله تعالی له جهنم څخه راباسي او جنت ته به يې داخلي ، نو حاصل د خبرې داده چې دغه یو اور ده د کافر له پاره : ذلت او اهانت سبب او د فاسق مسلمان له پاره د طهارت او پاکوالي ذریعه ده ، دهغه اور په ذریعه لکه اوسپنه چې له زنگ څخه پاکيږي دی له گناهونو څخه پاکيږي . او داخو د دنيا د طبيبانو هم داسې قانون دی چې دانسان کوم اندام خوږ شي هغه بيابنه پاک کړي بیا وروسته د ملهمو پټۍ ورباندې کيږي .

په دنيا کې چې په نېکو انسانانو تکلیفونه راځي او په بد عملو نه راځي ددې هم دغسې فرق لکه د بد عمله مسلمان او کافر د عذاب چې څنگه فرق ده ، چې د کافر عذاب د اهانت له پاره او د فاسق مسلمان عذاب د پاکوالي له پاره ده . که مسلمان فاسق او بد عمله و ، عذاب ورباندې راته ، نو اکثره يې خدای پاک جَلَّ جَلَالُهُ د صفایي له پاره ورباندې راوړي چې دغه انسان د انساني خواهشاتو سم د شیطان او د نفس خبره يې منلي وي او بیا گناهونه او تیر وتني ورڅخه شوي وي او د خدای جَلَّ جَلَالُهُ دغسې کس ته په ازموینه او

لومړی ټوک

تکلیفونو داسې اراده وي چې نوموړی کس بیا له مرگه وروسته په عذابونو کې بشکيل نشي .

په یوه روایت کې راځي چې: د رسول اکرم صلی الله علیه و سلم امت غالباً جهنم ته نه داخلېږي، یا په دنیا کې الله جل جلاله په دوی داسې تکالیف او سختی راولي چې څه تقصیرات ورڅخه شوي وي، ددغو تقصیراتو په سبب چې کوم تکالیف پرې راشي په دنیا کې معافي ورته کوي، یا توفیق د توبې ورکوي، که هغه نه وي نو د زنکدن په وخت کې یې چې څومره گناوې پاتې وي په هغه یې خدای پاک جل جلاله له گناوو څخه پاکوي، ځکه چې مسلمان هم وي اوسره له هغه یې هم زنکدن سخت وي، که په هغه هم پاک نه شو بیا یې د قبر په عذاب باندې هغه د گناهونو بد اثرات او کدورات ور ختموي، ډېر کم خلک به د نبی کریم صلی الله علیه و سلم د امت داسې پاتې کېږي چې هغوی دې په دغو ټولو وختونو کې پاک نشي .

او که یوه مسلمان نیک عملونه ترسره کړي وي او سره له هغه هم دوی ته په دې دنیا کې تکلیفونه ورسېږي دهغو بیا مرتبې ورباندې لوړېږي، څومره چې په دوی تکلیفونه راځي دومره به یې اجر و نېکه دېروي، خدای پاک جل جلاله چې له خپلو دوستانو څخه خوشاله شي، نو د هغه خوشالي تلپاتې اونه ختمیدونکې وي، د نیکو عملونو په بدله کې چې الله تعالی جنت او انعامات ورکوي، هغه هم بیا زوال نه خوري د تل له پاره به یې په برخه وي. د دنیا راحت چې هر څومره زیات وي نو د ابه خامخا یو ورځ ختمیږي. نو خدای پاک جل جلاله د خپلو دوستانو له پاره هغه آخروي ژوند

نومری توک

انتخاب کری دی، چپ د جنت ژوند دی، نویی اچپ په دغه نیک عمله بنده خومره تکلیفونه راتلل صبر او استقامت یې پرې کاره بیادده د آخرت درجې پرې لوروي.

دیو قدر من پیغمبر یوسف عَلَيْهِ السَّلَامُ خونده وره او گتوره قیصه

حضرت یعقوب عَلَيْهِ السَّلَامُ پیغمبر دی، پلار یې حضرت اسحق عَلَيْهِ السَّلَامُ پیغمبر دی نیکه یې حضرت ابراهیم عَلَيْهِ السَّلَامُ پیغمبر دی، زوی یې حضرت یوسف عَلَيْهِ السَّلَامُ هم پیغمبر دی، ټول خاندان د پیغمبرانو ده، نو په حضرت یعقوب عَلَيْهِ السَّلَامُ باندې په دنیا کې خومره تکلیفونه راغلل؟

دده دولس زامن وو، چپ په دوی کې دوه زامن هریو حضرت یوسف عَلَيْهِ السَّلَامُ او بنیامین، یې له یوې بنخې څخه وو او لس زامن یې له بلې بی بی څخه وو.

خپل وروڼه ورته پورته شول اود حضرت یوسف عَلَيْهِ السَّلَامُ د وژلو اراده یې وکړه، بیایې په خپل منځ کې له مشورې وروسته د وژلو په ځای کوهي ته واچاوه، چپ بیاد غلام په نامه خرڅ شو، بیا بندي خانه اونور تکالیف ورباندې تېر شول چپ سړی د هغو برداشت خو څه کوي چپ تصور کول یې هم اسانه کار ندی.

خو حضرت یعقوب عَلَيْهِ السَّلَامُ دخدای جَلَّ جَلَالُهُ پیغمبر دی، واجب تعالی جَلَّ جَلَالُهُ په دې پوه کړ چپ زوی دې ژوندی دی، له تاسره به یو وخت وويني. خو حضرت یوسف عَلَيْهِ السَّلَامُ ورک شو، د قافلې په

لومړی ټوک

خلکو يې خرڅ کړ. له کنعان څخه يې مصر ته يووړ، په مصر کې چې په هغه باندې کوم تکليفونه بندې خانې تېرې شوې؟ آخر الامر خدای پاک جَلَّ جَلَالُهُ د دنيا د تکاليفو چې ده پرې صبر کړی و دهغو په عوض کې يې په ده باندې په دنيا کې داسې راحت راوست چې دی د مصر حاکم وټاکل شو، خدای پاک جَلَّ جَلَالُهُ ډير غټ اعزاز ورپه برخه کړ.

کله چې دده وروڼه له کنعان څخه دخپلې خوراکې او غلې له پاره مصر ته ورغلل ځکه چې په نورو سيمو او علاقو کې وچکالي وه او د مصر خلکو خو خوراکي مواد ذخيره کړي وو لکه چې واقعې يې تاسې ته معلومه ده، نو کله چې يې وروڼه ورغلل دده عَلَيْهِ السَّلَام په لومړي ځل وپېژندل چې دا خو زما وروڼه دي، او دوی ونه پېژانده. بيا يې امتحاناً له دوی څخه پوښتنه وکړه چې تاسې دلته څه له پاره راغلي ياست؟ دوی ورته وويل چې: د کور دنفقې دورلو له پاره راغلي يو، دده عَلَيْهِ السَّلَام ورته وويل چې: هسې نه چې د بل هيواد جاسوسان ياست؟ دوی وويل چې: جاسوسان نه يو. بيا يې ترې پوښتنه وکړه چې: تاسې دکومې کورنۍ ياست؟ دوی ورته وويل چې: د حضرت يعقوب عَلَيْهِ السَّلَام دکورنۍ يو. بيا يې پوښتنه ورنه وکړه چې نور وروڼه مو شته؟ دوی ټول حالات ورته بيان کړل چې مونږ د لس وروڼه وو، يو ورور مو ورک شو، اوس يولس وروڼه پاتې يو، په هغه کشر ورور باندې مو پلار خپل ورک زوی مينه ماتوي، ځان ته په هغه تسلي ورکوي.

لومړی ټولګی

دی ورته وايي چې: که بل وار راتلی هغه کشر به هم درموره راولی چې ستاسې صداقت معلوم شي او که مورانه ووست بيا به تاسې هم بې برخې شئ.

بيايي ډيره موده وروسته دوهم ځل وروڼه راغلل او هغه کشر ورو يې هم له ځانه سره راوستلو يوسف عَلَيْهِ السَّلَام هغه ته خپل ځان وروښودلو او هغه يې د غلا په چل باندې له دوی څخه راوگرځاوه. قصه يې ډيره اوږده ده، ډيره موده وروسته يې وروڼه بيا په دره ځل راغلل په دغه وار يې وروڼو ته خپل ځان وروپېژاند.

مفسرين حضرات په دې ځای کې ليکي چې: په دې کې دخداي تعالی جَلَّ جَلَالُهُ څه حکمت و؟ يوسف عَلَيْهِ السَّلَام پيغمبر ده، په لومړي ځل يې ځان وروڼه پېژانده، په دوهم ځل هم دغسې، په دريم وار چې بيا ورته راغلل او خپل زحمتونه او تکاليف يې ورته بيان کړل، بيا دده شفقت هم پرې راغی او ځان يې وروښوده، خپل مبارک قميص يې ورکړ ترڅو دحضرت يعقوب عَلَيْهِ السَّلَام سترگې چې دحضرت يوسف عَلَيْهِ السَّلَام د جدايي له امله رنډې شوې وې او دا کميس د هغه په سترگو ووهي ترڅو جوړې شي، ځکه دا دجنت قميص و، کله چې نمروديانو حضرت ابراهيم عَلَيْهِ السَّلَام اور ته اچاوه نو جامې يې ورڅخه واېستلې په دې وخت کې حضرت جبرئيل عَلَيْهِ السَّلَام ورته له جنت څخه قميص راوړ، دغه کميس بيا حضرت ابراهيم عَلَيْهِ السَّلَام خپل زوی حضرت اسحاق عَلَيْهِ السَّلَام ته ورکړی و، هغه بيا حضرت يعقوب عَلَيْهِ السَّلَام ته وسپاره او هغه بيا حضرت يوسف عَلَيْهِ السَّلَام ته په غاړه کې اچولی و. کله چې دده وروڼو

لومړی ټوک

دی عَلَيْهِ السَّلَام کوهي ته غورځاوه نو جامې يې ورڅخه واېستلې، په کوهي کې دننه جبرئیل عَلَيْهِ السَّلَام ورته راغی، دده په غاړه کې د اوسپنې په تعویذ کې دغه کمیس بند و، هغه يې ورته راواېست، ده واغوست، بیا جبرئیل عَلَيْهِ السَّلَام دلته ورته وویل چې: دغه کمیس ورولبېره، په دې کې د جنت اثر ده، رانده پرې بنا کېږي، اوس نو په دغه څنډولو کې حکمت څه و؟ په دې کې داحکمت و چې په دې کار سره دحضرت یعقوب عَلَيْهِ السَّلَام درجې لوړې شي دفراق او جدایي دژوند موده يې ترڅلوېښت کلونو بورې وغځیدله

چې یوسف عَلَيْهِ السَّلَام او یعقوب عَلَيْهِ السَّلَام نه دي سره لیدلي. په دې به هم پوهېده چې ژوندی ده، راسره به ویني. خو ورننوده يې نه، صبر يې کاوه، نو حکمت دخدای پاک پکې څه و؟ د حضرت یعقوب عَلَيْهِ السَّلَام گناه نه وه، ځکه چې انبیاء کرام عَلَيْهِم السَّلَام خو معصوم دي، دده د درجو لوړوالی يې پکې مقصود و.

تفسیر مظهري ج: ۵ / ص: ۱۱۴

نو کله تکالیف په مسلمانانو راځي دا دوه حیثیته لري: که په مسلمانانو کې څه تقصیرات او گناوې وي، نو که دهغو تکالیفو له امله دوی صبر وکړي خدای پاک جَلَّ جَلَالُهُ به هغه گناوې ورته معاف کوي. او که نېک عمله مسلمان په څه تکلیفونو کې را ایسار شي بیا يې خدای پاک جَلَّ جَلَالُهُ د جنت درجې پرې لوړوي.

لومړی ټوک

روغ رمتا خلک به داخیرت په ورځ داتمانا کوي چې
کاشکې په مورهم په دنیا کې مصیبتونه راغلي وای.

د پیغمبر صلی الله علیه و سلم د مبارکې خولې هغه وایي چې دقیامت
په ورځ الله تعالی مصیبت خپلو خلکو ته د مصیبتونو په مقابل کې
کوم تلپاتې انعامات ورپه برخه کوي نو هغه خلک چې په هغوی
مصیبتونه نه دي راغلي هغوی به دا ارمان کوي چې کاشکې په
دنیا کې زمونږ غوښې په بیاتي گانو (قیچي) پرې شوې وای خو
چې نن مونږ هم ددغو انعاماتو مستحق گرځیدلي وای. نو اصل
خبره داده چې څومره سترې، مصیبتونه، مرضونه، غمونه چې په
دنیا کې په یوه مسلمان باندې راځي هغه له الهي حکمت څخه
خالي نه وي. الله تعالی قادر مطلق ده، بې بندوبسته او بې بڼه او بې
بده روزي ورکولای شي، داسې مخلوق ته روزي ورکوي چې نه لاس
اونه هم پښې لري، نه کاروبار کولای شي، لکه : دا حشراتو ته تاسې
گورئ چينجی ده په خپته روان وي، نه یې پښې اونه یې هم لاسونه
شته، خو خدای پاک جَلَّ جَلَالُهُ څنگه روزي ورکوي؟ مگر یو بڼه،
نېک عمله او دینداره مسلمان، د خدای تعالی جَلَّ جَلَالُهُ د دوستانو له
جملې څخه ده، تل په مسکنت او فقر کې ژوند تېروي، په وچه مړی،
خپل وخت تېروي، حالاتکه د الله تعالی په خزانو کې څه کمی هم
نشته، چې کافر ته یې ورکوي نو دا خو یې دوست ده، ده ته یې ولې

نه ورکوي؟ وجه او سبب او لامل يې دادی چې خدای تعالیٰ جَلَّ جَلالُهُ
يې برخه آخرت ته ساتلې ده.

په صحابه کرام رَضِيَ اللهُ عَنْهُمْ کې ډېر داسې کسان وو چې تر ډېره
وخته ژوندي وو، خو دوی به په دې خپل ژوند کې دهغو صحابه
کرام رَضِيَ اللهُ عَنْهُمْ خو چې ددوی ملگري و له دوی څخه مخکې د فقر
او مسکنت په حالت کې شهيدان او يا وفات شوي وو، نو دوی به
دهغوی په حال ارمان کاوه.

له حضرت خباب بن ارت رَضِيَ اللهُ عَنْهُ څخه روايت دی وايي :
حضرت حمزه رَضِيَ اللهُ عَنْهُ په شهادت ورسیده، خو دومره جامه يې نه
لرله چې بدن يې پرې پټ شي، يوه شړۍ يې درلوده چې کله به يې
سر پرې ور پټ کړ نو پنبې به يې لوڅې شوې او که به يې پنبې پرې
ورته پټې کړې نو سر مبارک به يې لوڅ شو، آخر نبي
کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ امر وکړ چې سر يې پټ کړئ او په پنبو يې واښه ور
واچوئ! تاسې وگورئ چې نومړی صحابي د خدای د خواږه او درانه
پیغمبر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تره او رضاعي ورور دی، سره له هغه يې په
دومره مسکنت او فقر کې يې ژوند تېر کړ، دده په شان نور صحابه
کرام رَضِيَ اللهُ عَنْهُمْ ډير وو چې د ټول بدن د پټولو له پاره به يې جامې نه
درلودلې.

حياة الصحابة، الجزء الاول، ص ۴۲۴ / کتب خانه فيضي لاهور

حضرت ابوهريره رَضِيَ اللهُ عَنْهُ فرمايي چې: په اصحاب صفه کې اويا
(۷۰) داسې کسان وو چې پوره جامې يې نه لرلې، نه و له دوی يو

داسې سړی چې په ده دې څادر وې، بلکې یا به لنگ و او یا به شړی. وه چې په غاړو کې به یې ترلې و دځینې به تر نیماي دپوتې رسیده او دځینې به تر بیدو پورې رسیدل په لاس به یې سره راټولول چې عورت یې ښکاره نه شي.

[حياة الصحابة، الجزء الاول، ص: ۴۲۶ / کتب خانة فیضی لاهور]

خو وروسته چې کله په صحابه کرام رضي الله عنهم وسعت او پراخي راغله، غنیمتونه زیات شول، فتوحات به کېدل، بیادغو وروستنیو صحابه کرام رضي الله عنهم به د مخکنیو ملگرو په حالت دا ارمان کاوه چې دهغو انعامات الله تعالی دوی ته د آخرت له پاره جمعه کړل، په مونږ باندې خو په دنیا کې وسعت راغی، هسې نه چې د آخرت له ثوابه او انعاماتو څخه یې برخې پاتې نشو.

لنډه دا چې په دې باید پوه شو چې تکالیف او مصیبتونه دا د آخرت د خیر او ترقی له پاره یوه ښه ذریعه او توبنه ده، کله داسې وي چې په مسکنت کې انسان د الله تعالی بندگي په ښه طریقه سره کوي، کله یې د مرض او مصائبو په حالاتو کې بندگي په صحیح طریقه سره کوي. الله تعالی چې له چانه پوځل راضي شوی وي نوبیادده د ایمان حفاظت او ساتنه کوي، داسې عمل ته یې نه پرېږدي چې آخرت یې پرې تباه شي، کله د چا دایمان او اعمالو حفاظت په مسکنت او غربت کې وي، نو مسکین یې ساتي، کله د چا دایمان او اعمالو حفاظت په مالداري کې وي، بیا یې مالداره ساتي. دوست یې وي خو ښه موراو مالداره وي، حضرت ابراهیم

عَلَيْهِ السَّلَامُ پيغمبر ؤ او نبي كريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هم پيغمبر ده، د نبي كريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ په کور کې به ډېر ځله داسې پېښه وه چې يوه مياشت هم اور نه ده بل شوی، يواځې په کهجورو او اوبو باندې به يې وخت تېراوه. او د حضرت ابراهيم عَلَيْهِ السَّلَامُ د مېړو د رمود سپيو په غاړه کې د سرو زرو اميلونه پراته وو. هغه هم پيغمبر ده، دغه هم پيغمبر ده.

همدارنگه که د صحابه کرام رَضِيَ اللهُ عَنْهُمْ ژوند ته کره کتنه وشي د يوه صحابي رَضِيَ اللهُ عَنْهُ دنيا او هستي نه ځاييږي. بل صحابي رَضِيَ اللهُ عَنْهُ بيا د فقر په حالت کې داسې وي چې پوره لباس (داغوستلو کالي) نه لري، د لوږې نه بېهوشه وي. حضرت ابوهريره رَضِيَ اللهُ عَنْهُ وايي چې په ماباندې به ډېر ځله د لوږې له امله يې هوبڼي راتله، زه به د لوږې له امله ولوېدم او خلکو به لاس او پښې رامېنل چې گواکې پېريانو نيولی يعنې ميرگي يې دي.

همدارنگه که دا وليا، الله ؤ د ژوند حالات څوک مطالعه کړي ځينو ته الله تعالی بڼه پرېمانه هستي او جايداد ورکړي او ځينې بيا په غربت او مسکنت کې شپې ورځې تېروي. دا د الله تعالی معامله ده د چا ايمان په غربت کې ساتي او چاته هستي او جايداد ورکوي او هم په هغه حالت سره يې د ايمان حفاظت کوي.

پوښتنه : دا تکاليف خو د اعمالو سزا ده، نو نېک عمله انسانانو ته بيا ولې تکليف ورکول کېږي؟

خواب په دغو تکلیفونو کې دا حکمت او گټه وي چې گناوې پرې ختمیږي او یایې درجې پرې پورته کېږي اودا تکالیف او ازموینې خوشې نه ضائع کیږي.

نو مسلمان چې په هر عمل کې یوڅه د آخرت په لوري هم متوجه وي نو په هر حال کې ده ته پکې فائده وي، خو په دې شرط که دی د الله تعالی لوري ته متوجه وي، او که خدای مه کړه انسان غافله و نویبهاهېڅ شی ده ته کومه گټه نه رسوي، نو بیایې که اولاد ډیرېږي، دنیا یې ډیرېږي، او یا قدرت ته رسیږي دا ټول دده له پاره عذاب او تکلیف ده، بیایې هرڅه کې دده له پاره استدراج ده، ورځ په ورځ به په تکالیفو کې نور پسې غرقیږي، په ظاهره به ورته د دنیا ترقي او کامیابي ښکارېږي خو په حقیقت کې به دا کار ده ته د آخرت په لحاظ له تباهي پرته بل څه نه وي.

الله تعالی دې موندې او تاسو ته ددې توفیق را کړي چې دتل له پاره خپل حقیقي خالق او مالک جَلَّ جَلَالُهُ ته متوجه اوسو. که تکلیف راځي هم زمونږ باید په دې یقین وي چې دا د الله تعالی له لوري ده او هغه به یې راڅخه لرې کوي، بې صبري او شکایت باید ونه کړو. که راحت وي هم باید په دې مو یقین وي چې دا د الله تعالی له لوري یو نعمت او لورینه ده چې پر ما یې کړې او که چېرته زه بغاوت او مخالفت وکړم بهرته یې هم راڅخه اخیستی شي.

حضرت ابوبکر الصديق رَضِيَ اللهُ عَنْهُ ته دده حقيقي خالق او

مالك الله جَلَّ جَلَالُهُ خپل سلام راليري

يووخت سيدنا حضرت ابوبکر الصديق رَضِيَ اللهُ عَنْهُ ته حضرت خاتم الانبياء سيد المرسلين حضرت نبي اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وويل چې: الله تعالى پر تا سلام وايي او داهم وايي چې ته له ابوبکر نه پوښتنه وکړه چې مرض دې څنگه ده؟

نبي اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ چې د الله تعالى سلام حضرت ابوبکر صديق رَضِيَ اللهُ عَنْهُ ته ورساوه، بيابې پوښتنه ورڅخه وکړه چې ستا تکليف څه ده؟ حضرت ابوبکر صديق رَضِيَ اللهُ عَنْهُ ورته وايي چې: غاښ مې خوږيږي. نبي کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ورته وايي چې: څومره وخت يې کيږي؟ دې رَضِيَ اللهُ عَنْهُ ورته وايي چې: دوه کاله. په دې دوه کاله کې حضرت ابوبکر صديق رَضِيَ اللهُ عَنْهُ دخپل غاښ ددرد شکايت نبي کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ته نه دی کړی، دی په دې خبره پوهېده چې په دې صبر کې مې د آخرت گټې دي. بيا الله تعالى ورڅخه خپل رضاييت اعلان کړ، دده مقام او مرتبه يې خلکو ته وروپېژندله، ملاتکه يې راولېږله چې زما سلام ورته وايه او د مرض پوښتنه يې هم وکړه، نو تاسې وگورئ چې څومره لوړ مقام يې دی؟ خودا چې سړی د آخرت طرف ته متوجه وي نو بياد مصيبت او راحت په دواړو حالاتو کې کار کېږي او که خدای مه کړه سړی غافله و، نوبياپه يوه حالت کې هم کاميابي او ترقي نه ترلاسه کيږي.

(۱۲) مجلس

له نیکو خلکو سره مشابهت او ورته والی

نبي کریم صلی الله علیه و سلم فرمایي ﴿ وَمَنْ تَشَبَهَ بِقَوْمٍ فَهُوَ مِنْهُمْ ﴾
 ازاد الطالبین بحواله سنن ابوداؤد ص ۱۲۹ یعنی څوک چې څان مشابه کوي
 د کوم قوم سره په ورځ د قیامت به دهغه قوم په ډله کې راپورته
 کېږي.

ددغه حدیث شریف په تشریح کې محدثین کرام لیکي: هغه تر
 چې خپل څان د بنڅو په شکل باندې جوړوي نو د قیامت په ورځ به
 دی د هغوی په ډله کې وي. او هغه بنڅه چې څان د نارینه ؤ په
 شکل کې جوړوي نو د قیامت په ورځ به دا بنڅه د نارینه ؤ په ډله
 کې وي. ددې معنا دا نه ده چې د هغو مقام ته یې خدای پاک جَلَّ جَلَالُهُ
 رسوي، یعنی دغه سزا ورکوي، سړي ته چې کوم بنايست، حلیه
 او د نرتوب خاصه چې خدای پاک جَلَّ جَلَالُهُ ورکړې ده او دی هغه
 پرېږدي د بنڅو لباس، دهغو خبرې او کردار څان ته خوښوي نو
 واجب تعالی جَلَّ جَلَالُهُ دا سزا ورکوي چې تا ولې خپل کوم زینت او
 کردار چې مائات ته درکړی دی تا هغه پرېښود، تغیر دې په خلق کې
 راوست او له بل چا سره دې څان مشابه او یورنگ کړ. او کومې

پنځې چې د نرانو سره ځان مشابه کوي ، لوڅې گرځي ، د ستر
 لحاظ نه کوي ، سر نه پټوي ، د کور نه د باندې گرځي ، نو دا له
 نارینه وو سره مشابهت دی. نو خدای پاک جَلَّ جَلَالُهُ به دېته هم سزا
 ورکوي چې تا هغه خلقت ولې بدل کړ؟ ته ما په کوم کیفیت او
 هیئت باندې پیدا کړې یې؟ تا په هغې کې ولې تغیر راوست؟ او
 ځان دې د نرانو په لباس کې خلکو ته ور پیژندلو خپل ځان دې په
 یوه بل عنوان جوړ کړی و، نو دغه سزا درکوم. په هغه خلقت او
 جامه کې چې خدای پاک جَلَّ جَلَالُهُ درته خوښه کړې وه تا ولې تغیر
 راوست؟ د هغه موافق دې ژوند ولې نه تېراوه؟

﴿ مَنْ تَحَلَّى بِطَالَمٍ يُعْطَ كَانَ كَلَا يَسِ ثَوْبِي زُؤِرٍ ﴾ | زاد الطالين بحواله

جامع الترمذي ص ۱۲۲

ژباړه: نبي کریم صلی الله علیه وسلم فرمایي: څوک چې متقي او
 پرهېزگاره نه وي، ښه سپری نه وي او ځان د ښو خلکو په جامه کې
 معرفي کوي ، له نېکانو سره مشابهت کوي ترڅو خلکو ته دوکه
 ورکړي ، د عالم ، پیر په لباس کې خلکو ته ځان معرفي کوي نو
 دغه ته خدای پاک جَلَّ جَلَالُهُ سزا ورکوي چې خلکو ته ځان ښه معرفي
 کوي او په تا کې هغه صفات نشته، نو دا کار داسې ده لکه د
 درواغو جامې یې چې اغوستی وي. خدای پاک جَلَّ جَلَالُهُ په دې کار
 ورته سزا ورکوي چې ولې دې ځان په ناحقه او چل ول له دوی سره
 مشابه کاوه؟ . یو خو په دې عنوان خبره وشوه . او بل (مَنْ نَشَبَهُ بِقَوْمٍ
 فَهُوَ مِنْهُمْ) معنا دا چې : یو څوک د نیکی طرف ته کوشش کوي ،

لومړی ټوک

خپله د نېکانو په ډله کې نه دی ، خو خان دهغوی سره په خوښوونو او عادتونو کې برابر وي ، هغه لمونځونه کوي ، هغه بڼه عادتونه چې د نېکو خلکو صفات دي ، په ده کې نه وي خو دی کوشش کوي چې په دغو صفاتو کې مشابهت وکړي ، معنا دا چې ددوی غوندې عبادت وکړم . ددوی په شان کالي واغوندم . ددوی اخلاق په خان کې پیدا کړم . نو د قیامت په ورځ به خدای پاک جَلَّ جَلَالُهُ دغه انسان د هغو نېکو خلکو په ډله کې راپورته کړي . دا د حُب دلیل دی . د چا چې له چا سره محبت وي ، هغه اخلاق او عادات په خان کې پیدا کوي ، هغه رفتار او گفتار په خان کې راولي ، نو چې څومره وس کوي ، که هغه په ده کې نه وي هم خو خدای پاک جَلَّ جَلَالُهُ به په ورځ د قیامت دی په هغه ډله کې راپورته کوي کومه چې د نیکو خلکو ډله ده ، له دې وجې وايي چې : د سهار له لمانځه نه مخکې چې د الله تعالی نېک بندگان راپورته کېږي اود تهجد لمونځونه او نفلونه کوي په ذکر او فکر او مراقبو لگيا وي ، نو باید سړی په خان کې تر ټولو مخکې دغه صفت پیدا کړي . د سهار له لمانځه نه وروسته تر لمر ختو پورې په ذکر او مراقبو مصروف وي . د حضرت رسول الله اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عادت مبارک په داؤ چې : د سهار له لمانځه نه وروسته تر لمر ختو پورې په دی مبارک په ذکر لگيا و . بیا به یې د اشراق لمونځ وکړ او خپل کور ته به ولاړ .

لکه په یوه روایت کې راځي : (قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ صَلَّى صَلَاةَ الْغَدَاةِ (الصَّحِيح) فِي جَمَاعَةٍ ثُمَّ جَلَسَ يَدُكُرُ اللَّهِ حَتَّى تَطْلُعَ

الشمس ثُمَّ قَامَ فَصَلَّى رَكَعَتَيْنِ انْقَلَبَ بِأَجْرِ حَجَّةٍ وَعُمْرَةٍ ﴿ احقائق عن
التصوف ص: ۱۸۶ / رواه الطبرانی واسناده جيد كما في مجمع الزوائد ج ۱۰ /
ص: ۱۰۴]

ژباړه : رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ويلي : څوک چې دسهار لمونځ په
جمه (جماعت) سره ادا کړي بيا تر لمر ختلو پورې دالله تعالی ذکر
وکړي بيا پورته شي دوه رکعت له لمونځ وکړي دومره ثواب يې ده لکه
يو حج او عمره يې چې ادا کړي وي .

نو يو څوک د اولياوو الله ووله ډلې څخه نه ده ، خو له هغوی سره
په نېکو اعمالو ، اخلاقو ، کردار کې مشابهت کوي ، په دې معنا
چې هماغسې ذکر ، فکر او عبادت کوي نو الله تعالی جَلَّ جَلَالُهُ به
دی هم د قیامت په ورځ ددغو نېکانو او صالحانو په ډله کې
خامخا راپورته کوي .

او که يو څوک دم ته کيني او ورته وايي چې : ماته انگریزي
وېښتان راجور کړه . او خياط ته ورشي چې ماته انگریزي ډېزاین
جامې تيارې کړه ، نو په داسې کیفیت وېښتان جوړول او جامې
جوړول چې هغه د بې دينه خلکو لباس او عادت وي او دی هم په
هغه باندې خوشاله وي او خوند ورکوي ، ځان له هغوی سره په
لباس او صورت کې مشابه کوي ، کافر نه دی ، خو ځان ورسره
مشابه کوي او خوند ورکوي نو د قیامت په ورځ به يې الله
پاک جَلَّ جَلَالُهُ هم دهغو بد بختانو په ډله کې راپورته کړي .

لومړی ټوک

که د دنیا په یوه سر کې ټپک کار او عمل کېږي او د دنیا په بل سر کې څوک ورباندې خبر شو او په زړه کې یې دا تمنا وکړه چې کاشکې زه هلته وای او دغه ټپک کار ما هم کړی وای نو الله تعالی جَلَّ جَلَالُهُ دغه انسان ته هم د غومره ثواب ورکوي خومره یې چې هغه بل ته ورکړی دی.

په نیت کولو باندې یو سړی د پوره عمل اجر خاوند گرځي

په یو وخت کې په بني اسرائيلو کې یو سړی په دښته کې روان و ، په دې ځای کې غټې غټې غونډۍ وې. ددې سړي په زړه کې دا خبره وروگرځېده چې کاشکې دا غونډۍ ټولې د غنمو وای او ما په غریبو خلکو باندې ویشلي وای. الله تعالی د هغه وخت پیغمبر ته وحیې وکړه چې دې سړي ته زېږی ورکړه چې تاته یواځې په دې نیت باندې د دغه عمل پوره اجر درکړل شو.

له همدې امله پیغمبر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمایلي دي : چې د مومن مسلمان نیت د هغه له عمل نه غوره او بهتر دی .

امکاشفة القلوب ص ۱۰۸ / تنبيه الغافلین ص ۲۵۹ / باب العمل بالنية

نو که د زړه تمنا وي خدای پاک جَلَّ جَلَالُهُ هغه مقام ورکوي او که د دنیا په هغه سر کې بد عمل کېږي او څوک ورسره مینه لري چې کاشکې زه هم هلته وای دغه بد کارونه ما هم کړي وای. نو دی دلته ده او گناه هلته کېږي نو د قیامت په ورځ به دی له هغو خلکو سره یوځای کېږي کوم چې بد کاران دي .

دپورتنې اول حديث شريف اصلي مطلب دادی چې : که خان مشابه کوي په روا عمل کې نو بيا په دې کې گټه ده، او په ناروا لباس کې د سړي له پاره مشابهت کول بيا تاوان دی. که په ناروا کې څوک له چاسره خان مشابه کوي نو دی هم په ناروا کې ورسره گډ دی. يعنې بنځه د نر لباس برابرې اوياهم نر د بنځې لباس برابرې دا دواړه پرې گناهگارېږي. اخلاق او عادات د يو او بل په خان کې پيدا کوي دا هم همدا حکم لري. له انگرېزانو سره خان برابرې دا هم ناروا ده. او که په روا کار کې له چاسره خان مشابه کوي لکه: د علماوو لباس او عادات خوندي ورکوي دغه دده له پاره گټه ده. چې په آخرت کې خدای پاک **جَلَّ جَلَالُهُ** ده ته غټ مقام ورکوي.

د نېکا نوسره پېژندگلوي په آخرت کې فائده لري

د مزارات اولياء هرات په نامه يو کتاب حديث را نقل کوي : د نبي کریم **صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ** څخه روايت دی چې: د قيامت په ورځ باندي د يو چا سره سوال او خواب وشي بيا دده نيکي او بدې دواړه سره برابرې شي نو خدای پاک **جَلَّ جَلَالُهُ** ورته وايي چې: يوه نيکي راپيدا کړه نو زه به دې وبنېم، دی چې هرڅومره سوچ او فکر وکړي نو نيکي به نه شي پيدا کولای. بيا خدای پاک **جَلَّ جَلَالُهُ** ورته ووايي چې: تا زما فلانکې دوست پېژانده؟ دی ورته وايي چې: هو! خدای پاک **جَلَّ جَلَالُهُ** به ورته ووايي چې: ما يواځې په همدې پېژندگلوي

ببئلی یی . اودا چہی سہی د نیکو خلکو پہ لباس خان برابروی
 اودھغوی عادات پہ خان کھی راوولی نو بیا بہ یی خدای پاک جَلَّ جَلَّ
 ولہ نہ ببئی؟

د شجری د لوستلو فائدہ

حضرت امام النووي رَحْمَةُ اللَّهِ عَلَيْه چہی دمسلم شریف شارح دی دیو
 راوی پہ حالاتو کھی لیکھی چہی د زنکدن پہ وخت کھی ددہ بچیانو
 ژرل ، دی تسلی ورتہ ورکوی چہی ولہ ژاری؟ زما امید دہ چہی رب
 تعالی جَلَّ جَلَّ بہ ماتہ عذاب نہ راکوی . خکہ ددی کوتہی پہ
 کونجونو کھی ما تقریباً (۱۲۰۰۰) دولس زرہ واری قرانکریم ختم
 کھی دی . اوپہ یو روایت کھی راخی چہی (۲۴۰۰۰) خلورویشت
 زرہ واری مہی قران کریم ختم کھی دی . نو زہ رب تعالی جَلَّ جَلَّ نہ
 امید لرم چہی ہغہ بہ ماتہ عذاب نہ را کوی : نو زما مرگ دژرا
 اوخفگان نہ دی تاسو مہ ژاری .

دلته امام النووي رَحْمَةُ اللَّهِ عَلَيْه لیکھی چہی خوک دہی دافکر نہ کوی
 چہی دراویانو دومرہ احوالوتہ خہ ضرورت دی چہی ددوی تولہی
 قصہی ذکر کھیری ، چہی دہ دومرہ لمونخونہ کول داسی تلاتونہ یی
 کول ، ختمونہ یی کول ، خکہ چہی دداسی خلکو پہ نومونویادولو
 سرہ خدای پاک جَلَّ جَلَّ پہ ہغہ خای رحمتونہ اوروی : نو داویاڈ
 اونیکو خلکو پہ واقعاتو سرہ دا حدیثو د کتابونو خخہ معلومہی
 چہی پہ ہغہ خای د خدای پاک جَلَّ جَلَّ رحمتونہ نازلہی .

لومړی ټوک

په بخاري شريف کې د بدرينو صحابه کرامو رَضِيَ اللهُ عَنْهُمْ نومونه ذکر کېږي او بيا شيخ عبدالحق دهلوي رَحِمَهُ اللهُ ورسره ليکي چې يو څوک د بدرينو صحابه کرامو رَضِيَ اللهُ عَنْهُمْ نومونه ذکر کړي او بيا دعا وکړي خدای پاک جَلَّ جَلَالُهُ هغه دعا قبلوي. صحابه کرام دي يواځې چې د دوی نومونه واخيستل شي او بيا رب تعالی ته سوال وشي نو خدای پاک جَلَّ جَلَالُهُ د دغه انسان دعا قبلوي ځکه چې بدرين د خدای پاک جَلَّ جَلَالُهُ دوستان دي، رب تعالی جَلَّ جَلَالُهُ له دوی نه دخپلې رضا اظهار کړی، چې زه له دوی نه راضي يم.

په حديث شريف کې راځي چې يو صحابي ته چاڅه وويل، نبي کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ورته وايي چې ولې څه ورته وايي؟ ته نه يې خبر چې د ابدي دى. اورب تعالی دوی ته مخکينى او وروستنى ټولې بڼلې دي.

کوم خلک چې خدای پاک جَلَّ جَلَالُهُ ته نږدې او گران وي، يوازې دهغوی دنومونو د يادولو په برکت خدای پاک دعا قبلوي. له دېنه د شجرې د لوستلو ثبوت په بنکاره او څرگند ډول ثابتېږي.

دا زمونږ د طريقت شجرې چې يو څوک يې هره ورځ وايي نو يوازې د دې په ويلو سره هم د دې طريقې له بزرگانو سره شناخت پيدا کېږي، يواځې په ويلو سره. ځکه ته په دې پوه شوي چې په دې سلسله کې له ما څخه نيولې آن تر نبي کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ پورې چې څومره نومونه دي دا ټول بزرگان دي او ستا عقیده هم ورته پيدا شوه. مينه دې ورسره پيدا شوه. لکه: خليفه صاحب دې ليدلى نه

لومړی ټوک

دی خو چې په سلسله کې دې نوم ولیده نو مینه دې ورسره پیدا شوه. حضرت صاحب دې لیدلی نه دی خو په سلسله کې دې نوم ولیده نو مینه دې ورسره پیدا شوه چې دا خوزمونږ د سلسلې یو لوی شخصیت دی، آن تر حضرت ابوبکر صدیق رضی الله عنه او نبی کریم صلی الله علیه و سلم پورې دا سلسله ده. نو چې شناخت او پیژندگلوې پیدا کېږي نو له دې سره مینه او محبت هم پیدا کېږي.

اویو څوک چې څوک نه پیژني نو له هغه سره به یې محبت له کومه پیدا شي؟ دا چې د چا له بل چا څخه کرکه پیدا کېږي او یایې هم مینه ورسره پیدا کېږي نو دا یواځې په شناخت سره پیدا کېږي. یو څوک ده ستا ورسره هېڅ بد نشته خو داسې دې وپېژانده چې دا یو بد عمله دی نو ستا له هغه سره په زړه کې کرکه پیدا کېږي. یو سړی له تاسره هېڅ تعلق نه لري، خو که څوک یې صفت احوال درته بیان کړي نو ودې هم پېژانده چې دا ښه سړی دی نو په زړه کې دې له هغه سره مینه او محبت هم پیدا کېږي.

له چا سره چې دې مینه او محبت پیدا شو نو دهغه هم مینه او محبت ورسره پیدا کېږي. بیا سړی کوشش کوي چې هغه عادات او اخلاق په خان کې راولي، بیا نو ددغه حدیث شریف مصداق گرځي: (المرء مع من احب)، د چا چې له چا سره په دنیا کې محبت وي نو په آخرت کې به هم له هغه سره یوځای کېږي.

ټول تاریخ چې وکتل شي نو ډېر خلک داسې پیدا کېږي چې له هغو ښو خلکو سره یې مینه او محبت وي، سره له دې چې لیدلي

بې هم نه وي او بيا په همدې مينه او محبت باندې بې الله تعالى
نول د دنيا او آخرت کارونه جوړ کړي دي.

د يونيک شخص په واسطه شيدې او شهد حاصلول

يوخل يوې بې بې دخپل يوه بزرگ خاوند بې ادبي وکړه نو دا
بزرگ خپه شو او له کور نه روان شو ، نو په دښته کې بې يو ملنگ
ولیده چې په عبادت مصروف ده، دی ورغی ، له سلام څخه
وروسته بې ورسره څه مجلس وکړ ، وروسته دا ملنگ پورته شو او
په يو طرف بې اووه قدمونه واخيستل ، هلته يوه تيرپه وه، هغې ته
بې جام ونيوه ، له هغې څخه شيدې او شات ورته پيدا شول، دی
حيران شو چې دا څومره د لوی کرامت څښتن دی؟ ده ورته وويل
چې: تعجب مکوه. حضرت موسى عَلَيْهِ السَّلَام ته خدای پاک دا معجزه
نه وه ورکړې ؟ چې هغه به تيرپه په امسا ووهله او اوبه به ورڅخه
روانې وې . دا خو په قرآن کریم کې ثابت ده. دغه بزرگ ورته وويل
چې: هو ا بيا ملنگ ورته وويل چې: آيا حضرت محمدرسول
الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ له حضرت موسى عَلَيْهِ السَّلَام څخه لوړ مقام لري او که
نه ؟ ده ورته وويل : هو ا هغه بيا ورته وويل چې: حضرت
موسى عَلَيْهِ السَّلَام ته خدای پاک جَلَّ جَلَالُهُ له کمر (تېرې) څخه اوبه
ورکولې نو نبی کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ته که شات او شيدې وبهیرې نودا
کومه د حيرانتيا وړ خبره ده ؟ اولياء الله ؤ ته چې کوم کرامت پيدا
کېږي، هغه د نبی معجزه ده دده خپل کمال نه ده، نو دهغه په

لومړی تړنګ

متابعت ورته پیدا کېږي. وروسته بیا دغه بزرګ پوښتنه ورنه وکړه چې: تا په دغه لوري قدمونه واخیستل دا خوراک دهغو قدمونو له امله درته پیدا شو. نو ملنګ ورته وویل چې: په فلانګي ځای کې یو ولي ده چې هغه په خدای پاک جَلَّ جَلَّالَهُ دېر گران دی. ماته یې خلکو دېر صفتونه کړي دي، زه په دې ځای کې دېر وخت کېږي چې اوسېږم نو ماته چې کله کوم مشکل پیدا کېږي نو ددغه ولي په طرف چې اووه قدمونه واخلم او دی خدای پاک جَلَّ جَلَّالَهُ ته وسیله کړم نو هر کار مې پوره کېږي.

(نو اوس سره له دې چې دغه ولي دغه بل بزرګ لیدلی هم نه ده خو چا یې صفت ورته کړی نو دی یې خدای پاک جَلَّ جَلَّالَهُ ته وسیله کوي او ټول کارونه یې ورباندې روان دي.)

نودغه ملنګ دغه بزرګ ته وایي چې: هغه بزرګ چې زه یې خدای پاک جَلَّ جَلَّالَهُ ته وسیله کوم نن له خپل کور څخه مرور شوی او په سفر روان ده، نو که بهرته خپل کور ته ونه گرځي نو دغه مقام چې الله پاک جَلَّ جَلَّالَهُ ده ته ورکړی چې دده په وسیله ماته هرڅه راکوي نو له ده څخه به دا مقام الله پاک جَلَّ جَلَّالَهُ بهرته واخلي. نو دی هم له همدې ځای څخه بهرته کور ته وگرځېده.

اوس یواځې شناخت پیدا شوی او عقیده دې برابرده نو خدای پاک جَلَّ جَلَّالَهُ دې کار هم درجوړوي. کتاب لیکي چې: څوک کوم ولي ته په څومره اخلاص او محبت سره ورځي نو په هغومره اندازه ورته فیض حاصلېږي. کوم زیارت ته چې څوک په څومره اخلاص سره

ورځي نو هغومره فیض او برکت پکې پیدا کېږي، نو د شناخت پر مهال چې څومره د هغه سړي شخصیت غټ ورتنه بنکارېږي دغومره محبت زیاتېږي نو چې څومره محبت زیاتېږي دغومره فیض او برکت زیاتېږي.

د یو شخص اخلاص او د داتا صاحب شفقت

یو خلیفه صاحب قصه کوله چې: زه یو وخت مرحوم انوارالمشائخ فضل الدین خلیفه صاحب مبارک له میرانشاه نه لاهور ته د داتا صاحب زیارت ته ولېږلم، سره له دې چې هغه ځای ما په ټول عمر کې نه ولیدلی، او نابنده هم وم ما زدیگر سپور شوم او سهار لاهور ته ورسیدم، هلته چې په زیارت کې کېناستم نود ستړیا له وجې په وظیفه کې ویده شوم، له دې سره سم په خوب کې داتا صاحب مبارک له قبر څخه لاس راویوست او ستړي مشي یې راسره وکړه اوراته وې ویل چې: راورسېدې؟ ما ورته وویل چې: هو صاحب!

نو اوس چې دی په کوم اخلاص له میرانشاه نه روان شوی او په کوم اخلاص ورغلی هغه ته خدای پاک **بَلَّ جَلَّ لَهُ دَغُهْ عِلْمُ وَرَكْبِهْ**.
نو غرض دا چې مونږ باید له نېکو خلکو، علماوو، طالبانو، مجاهدینو بلکې له عامو مسلمانانو سره د اسلام له وجې د زړه له تله او اخلاصه مینه او محبت ولرو، دغه مینه په دنیا او آخرت کې ګټه رسوي.

او له چاسره که دښمني او کرکه کوو نو هلته به مو هم همدا نیت وي چې الله تعالیٰ رضا شي. چې هغه سړی به د الله پاک جَلَّ جَلَالُهُ له دین سره بې پروا وي، که کافر وي، فاسق وي، که خپل وي که پردی وي خو چې تقوا نه وي پکې او د دین له حکمونو سره بې پروایي کوي باید له هغه سره ناسته پاسته ونه کړو، ځکه بد ملگری او بد ماحول ډیر ناوړه اثرات لري، که په لاس او خوله باندي نه شو منع کولای نو تعلقات خو باید ورسره ختم کړو، ځکه چې په دې سره خدای پاک جَلَّ جَلَالُهُ خفه کېږي او بیا انسان ماخوږه کېږي. ځکه الله تعالیٰ فرمایي: ﴿وَلَا تَرْكَبُوا إِلَى الَّذِينَ ظَلَمُوا

فَتَمَسَّكُمُ النَّارُ﴾ (سوره هود آیت ۱۱۲) ژباړه: او مه ماڼیږئ تاسې (په دوستي سره) په طرف دهغو کسانو چې ظلم یې کړی دی نو وبه رسیږي تاسې ته اور (د دوزخ).

خدای پاک جَلَّ جَلَالُهُ فرمایي: وَكُونُوا مَعَ الصَّادِقِينَ ﴿۱۳۱﴾ (سوره التوبه) ژباړه: او اوسئ سره له صادقانو.

هلته وایي چې: له ظالمانو سره مینه مه کوی! او هلته وایي چې له صادقینو سره اوسېږئ! هلته وایي چې له یهودو او نصاراؤ سره محبت مه کوی! هلته وایي چې: تاسې مسلمانان په خپل منځ کې محبت سره کوی! ځکه د مسلمانانو خپل منځي خدایي مینه او محبت یوه اوبل ته گټه رسوي، د کافر، فاسق او ظالم محبت خو سراسر تاوان اوزیان دی.

فائده:

د نقشبنديې طريقې مطلب هم داده چې: سپړی به په هره معامله کې د الله تعالی تر سره کوي او له بندگانو سره به هم د اخلاص معامله کوي. لکه په حدیث شریف کې راځي چې: حضرت جبرائیل عَلَيْهِ السَّلَامُ له نبي کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نه پوښتنه کوي چې: (مَا الْإِحْسَانُ) احسان څه شی ده؟ نبي کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ورته په ځواب کې وايي چې: ﴿ أَنْ تَعْبُدَ اللَّهَ كَأَنَّكَ تَرَاهُ، فَإِنْ لَمْ تَكُنْ تَرَاهُ فَإِنَّهُ يَرَاكَ ﴾ اصحيح البخاري ج: ۱/ کتاب الايمان حدیث جبریل ص: ۱۲

ژباړه: د الله تعالی عبادت به په داسې اخلاص کوي لکه ته چې الله تعالی په خپلو سترگو وښي. که ته الله پاک نه وښي نو دی خودې وښي.

د الله پاک جَلَّ جَلَالُهُ له بندگانو سره به هم داسې اخلاص کوي، ځکه هغه په تا باندې حق لري او په حق به یې وفا کوي، که ظلم یې در سره وکړ نو ته به ورته عفو کوي. که هغه در سره صلته رحمي نه کوله ته به یې خامخا ورسره کوي. محسن اوسه او خامخا احسان کوه. نو بیا به الله تعالی تاته په دواړو دارینو کې کامیابي در په برخه کړي.

نو د طریقت مطلب داده چې ته پخپلو ټولو اعمالو کې اخلاص پیدا کړې، هر کار چې کوي د الله پاک جَلَّ جَلَالُهُ د رضا له پاره به یې کوي، که له چاسره دوستي او دښمني کوي نو د الله پاک جَلَّ جَلَالُهُ د

لومړی ټوک

رضا له پاره به یې کوي. په یوه حدیث شریف کې راځي: **(إِنَّ أَحَبَّ الْأَعْمَالِ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى: الْحُبُّ فِي اللَّهِ وَ الْبُغْضُ فِي اللَّهِ)**

۱ زادالطالبین (رواه احمد و ابوداؤد، ص: ۱۹، مکتبه رشیدیه)

په ټولو اعمالو کې بهترین عمل هغه ده چې که له یو چا سره مینه کوي هم د خدای له پاره او که بغض ورسره کوي هم د خدای له پاره. یعنې خاص په دې خاطر یې کوي چې دا د خدای پاک **جَلَّ جَلَالُهُ** دوست دی. او که له یو چا سره د بېمنی او عداوت کوي هم یواځې په دې اساس یې کوي چې دا د خدای پاک **جَلَّ جَلَالُهُ** د بېمن دی.

هر کار چې د خدای پاک **جَلَّ جَلَالُهُ** د رضا له پاره وشو نو په دې کې د دنیا او آخرت گټه ده، او په دې سره کامیابي هم ترلاسه کېږي. او کوم کار چې په نورو اغراضو بنا وي او د الله تعالی رضا پکې مقصد نه وي، مثلاً لمونځ کوي، روژه نیسي، صدقه ورکوي چې د خدای پاک **جَلَّ جَلَالُهُ** د رضا له پاره نه وي نو دا کار ریا ده.

په قرآن کریم کې الله تعالی وايي:

(يَتَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تَبْطُلُوا صَدَقَاتِكُمْ بِالْمَنِّ وَالْأَذَىٰ)

سورة البقرة آیت: ۱۲۶۴

ژباړه: ای مؤمنانو! مه باطلوی تاسې خیراتونه خپل (مه ضایع کوي) ثوابونه یې، په احسان بارولو او ایذا (او ضرر سولو). یعنې تاسې په ریا کاري سره خپل اعمال مه باطلوی! احسان په چا باندې مه باروی! او ضرر هم چاته مه رسوی، لکه هغه سپی

چې ریا کوي او خپل عمل باطل کړي چې اخلاص نه وي نوریا ده،
 ، صدقه کوه په کروړونو روپۍ ورکړه خو چې نیت دې خراب وي او
 خلکو ته ځان ورباندې بنیسي نو دیوې وریشې په اندازه ثواب هم نه
 لري.

نیمه خرما صدقه کړه خو دالله تعالی درضا له پاره خدای پاک
 جَلَّالَهُ به یې درته د اُحد د غره په اندازه اجر درکوي ، مطلب دا
 چې مخلص شوي نو فائده به وي او که اخلاص نه وي بیا هسې بې
 فاندې ځان ستړی کوي.

مقصد دادی چې طریقت ټول اخلاص ده، لکه مخکې چې په
 حدیث شریف کې اشاره ورته وشوه. دا د طریقت مقام ده، ددې
 مطلب داده چې اخلاص پیدا شي.

نو لنډه داچې له خپل مور او پلار ، خپل اهل او اولاد، خپلو
 وطنوالو بلکې له ټولو مسلمانانو سره به اخلاص ساتي. له هر چا
 سره چې دې کوم قسم تعلق وي چې په هغه تعلق کې مخلص شي نو
 بیا اصل معنا د تصوف په ده کې موجودیږي. بیا دغه انسان
 کامیابه کېږي.

(۱۳) مجلس

دباطنی مرضونو د علاج لاری

امام غزالي رَحْمَةُ اللَّهِ بِهِ مَكاشِفَةُ الْقُلُوبِ نومي کتاب کې ليکي چې چاته خداوند متعال جَلَّ جَلَالُهُ دنیکې خاتمې اراده وکړي نو خدای پاک جَلَّ جَلَالُهُ یې خپل عیبونو ته متوجه کړي، نو د اصلاح کوشش شروع کړي.

او چاته چې خداوند متعال جَلَّ جَلَالُهُ د سوء (خرابې) خاتمې اراده کړې وي هغه دخپلو عیبونو څخه روند شي، خپل عیب نه ويني، او چې دعیب نه روند شي نو دعیب د اصلاح کولو کوشش هم نه کوي، لکه په آیت کریمه کې خدای پاک جَلَّ جَلَالُهُ فرمایي: ﴿وَمَنْ

كَانَ فِي هَذِهِ أَعْمَىٰ فَهُوَ فِي الْآخِرَةِ أَعْمَىٰ﴾ [سورة الاسراء، آیت: ۱۷۲]

ژباړه: او هر څوک چې وي په دغه (دنیا) کې روند (له پیژندلو د حقه) نو هغه به په آخرت کې هم روند وي (یعنې دخلاصون لاره به نه مومي)

یعنې چې څوک په دنیا کې روند وي، خپل عیبونه، نه ويني، هغه په آخرت کې هم روند وي، خپل عیبونه به نه ويني.

که یوانسان کوشش وکړي چې خپل عیبونه اصلاح کړي نو
داصلاح یې کیدای شي لکه حضرت امام غزالي رَحْمَةُ اللهِ ددې له
پاره څلور لارې بیان کړې دي .

دامام غزالي (قدس الله سره) لنډه پیژندنه

حضرت امام غزالي (قدس الله سره) په سنه (۴۵۵) هجري کې
پیدا شوی او په سنه (۵۰۵) هجري کې وفات شوی ، ده په خپل
عمر کې دومره تصنیفات کړي چې دده په عمر یې وویشو نوهرې
شپې ته به یې یو ځانگړی تصنیف ورسپړي .
دی په مکاشفة القلوب کې لیکي چې دعیبونو داصلاح له
پاره ، چې یوانسان داخیرت له عذاب نه پرې خلاص شي ، څلور
لارې دي :

اوله لار: کامل شیخ ته ځان سپارل:

داچې سړی دکامل شیخ نه ، دکامل پیر نه ، چې په شریعت
برابر وي ، له هغه نه بیعت وکړي اوخپل ځان خپل پیرته وسپاري
، هغه قاضي اوحاکم مخکې کړي چې ده ته دڅه شي حکم کوي
، دی یې تابعداري کوي ، بیا هغه کامل شیخ دده عیبونه چې ویني
دعیب داصلاح کوشش یې کوي نودی به بیا په مقابل کې دلانل نه
وايې ، لکه طیب اوداکتر ته چې څوک ورشي ، هغه دده دمرض
تشخیص وکړي ، دمرض سره موافق چې کومه نسخه ورته لیکي

نومریض په ډاکټر باندي اعتراض نشي کولای چې ماته دارنگه
نسخه مه لیکه .

دوهمه لار: د نیکو او مخلصو خلکو ملګرتیا ده

دهلاکت څخه د بچ کیدلو دوهمه لار د صادقو، نیکو، ناصر
او مخلصو خلکو سره ملګرتیا کول دي چې هغوی له ده سره په
دوستي او ملګرتیا کې رښتوني او خیرخواه وي ، چې د چا عیب
وویني دهغه د اصلاح کوشش کوي ، ورښيي یې چې وروره په
تاکې دغه عیب ده ، مسلمان یې د دغې گناه په وجه تبا کېږي
نوهغه یې د اصلاح کوشش وکړي . ځکه یو مسلمان د بل مسلمان
له پاره آینه ده ، لکه په آینه کې چې یو څوک په خپل مخ کې کوم
تور داغ و ویني نوهغه سمدستي دلرې کولو کوشش کوي اولرې
کوې یې؛ نونیک ، صادق او خیرخوا ملګری د بل له پاره د آینې
مثال لري . مسلمان ته خپل عیب نه معلومېږي خودانیک ملګری
یې ور وښيي چې په تاکې دغه عیب موجود ده ددغه ازاله وکړه
، په دنیا کې هم پرې بدرنگه کېږي او په اخرت کې هم پرې بدرنگه
کېږي . او له دې سره ، سره یې د اصلاح کولو طریقه هم ورته
وښودله چې لکه څرنگه چې آینه یو چاته خپل عیبونه ورپه گوته
کوي خو شرموي یې نه ته هم چې دیو مسلمان د عیبونو اصلاح
کوې نوښت ورته ووايه شرموه یې مه .

څومره چې لوی لوی مشانځ او غټ خلک تیرشوي هغو
ټولو دخپلو عیبونو اصلاح په همدې طریقه کړې دی .

نومری توبک

حضرت عمر فاروق رَضِيَ اللهُ عَنْهُ به ویل چې خدای پاک جَلَّ جَلَالُهُ دې په هغه کس رحم وکړې چې ماته زما عیبونه را ونیسي .

یوځل یې حضرت سلمان فارسي رَضِيَ اللهُ عَنْهُ ته ویل چې ته زما په رعیت کې ډېر گرځې ، خلکو زما کوم عیبونه درته بیان کړي دي ؟ حضرت سلمان فارسي رَضِيَ اللهُ عَنْهُ دحیا او شرم له امله څه نه ورته روایل ؛ خو حضرت عمر فاروق رَضِيَ اللهُ عَنْهُ ډېر ټینگار پرې وکړ ، له ډیر ټینگار نه وروسته یې ورته وویل چې څومره زه گرځیدلی يم ؛ نو خلکو ماته د تا په هکله دوه عیبونه بیان کړي دي :

۱- دا چې دې تا په دسترخوان باندې دوه رنگه خواړه موجود وي .

۲- دا چې ته دوه جوړه جامې اغوندي . یوه په ورځ او بله په شپه کې .

اودا کارونه څکه دوی عیبونه بلل چې حضرت عمر فاروق رَضِيَ اللهُ عَنْهُ خود مسلمانانو امیر او مشر و دده نفقه له بیت المال څخه ورکول کیدله ، نو د خلکو په گمان ، دوه رنگه خواړه زیادت او اسراف دی . دارنگه دوه جوړه جامې هم ددوی په نزد اسراف ښکاره کیده .

حضرت عمر فاروق رَضِيَ اللهُ عَنْهُ ورته وویل چې نور عیبونه نوي ددغو دو له پاره زه کافي يم .

د دو قسمونو خوراکو څخه دا خواب دي چې یو قسم خوراک د تیري شپې پاتې وي او بل قسم خوراک نوی پوخ شوی وي نو خلکو ته په یو وخت کې دوه قسمه خوراک معلومیږي .

ددو جوړو جامو اغوستلو څخه دا جواب دی چې یو جوړ د شپې له پاره اغوندم او بل جوړ دورځې اغوندم. نو د شپې جامې بدلول یو مستحسن امر دی ځکه چې د شپې سرې ته ضرورت وي. احتلام او جنابت انسان ته پینښېږي؛ نو په شریعت کې ناروا او ممنوع نه دی.

یو وخت یې حضرت حذیفه رضي الله عنه (چې در رسول الله صلى الله عليه وسلم د سیراوراز ملگری و) ته به یې ویل چې تاته خو رسول الله صلى الله عليه وسلم د منافقینو علامې او نښې ښودلې دي، په ما کې خوبه د منافقت کومه علامه او نښه نه وي؟ د دومره غټ شخصیت سره بیا هم پوښتنه ورڅخه کوي چې که خامخا وي چې اصلاح یې وکړم.

خومره چې لوی او غټ خلک تیر شوې دي؛ نو د نیکو خلکو سره په ملگریا کې دې مرتبې ته رسیدلې دي، نو یو بل ته به یې دا صلاح له پاره دده عیبونه بیانول او هغه به یې دا صلاح کوشش کاوه. [مکاشفة القلوب عربي / ص: ۲۵۸ / مکتبه دارالکتاب عربي، پښتو ص: ۴۵۴ / مکتبه فریدیه]

حضرت داود طائي د عیبونو د نه په ګوته کولو له وجې

کلی پرېښود

حضرت داود طائي خپل کلی پرېښوده او په یو ګوښه ځای کې یې ګوډڅه جوړه او عبادت یې کاوه، چا ورته وویل چې ولې دي

خپل خپلوان کلیوال او عام مسلمانان پریښودل او ولاړې په
 گوښه ځای کې دې واړولې؟ ده ورته وویل چې له چا سره کینم، که
 ځان نه کشر سره کینم ماته په دین کې ښوونه نشي کولای. او که له
 ځان څخه له مشر سره کینم ماته عیب نه په گوته کوي او ماته خپل
 ځان تریام غټ راوړي، نوزه له خلکو سره گډ ژوندون څه کوم.

تذکره الاولیاء فارسي چاپ ایران ص: ۱۲۵۰

بیا یې داسې وویل چې دبد اخلاقي مثال داسې دی لکه دې
 مار اولړم، که مور او تاسې ته یو څوک دا ووايي چې مار او یا لړم
 درغی نو مور ټول کوشش کوو چې ځانونه ونه وساتو او په دوهمه
 مرتبه کې دهغه سړي نه زیات خوشحاله یو چې له ماسره دي ډېره
 ښېگنه وکړه چې زه دې دلړم او مار له ضرر اوزیان څخه خلاص
 کړم.

اوس یې نودغه دلړم او مار چې چپل ظاهري بدن ته زیان
 او نقصان رسوي، ځکه چې ظاهري بدن وچيچي نودرد یې ترنیمې
 ورځې یا پوره ورځې پورې وي؛ خو افسوس اچې ځینې مسلمانان
 چې یو څوک دا صلاح په خاطر، ده ته نصیحت کوي او هغه امراض
 چې دهغو ضرر او تکلیف څو چنده له مار اولړم نه زیات دی، ځکه
 چې دهغو اثر په زړه باندې کېږي او ضرر یې دائمې وي تردې
 پورې چې تر قبره اوجهنم پورې رسیږي؛ اودی یې په غرض
 او حسد باندې حمل کوي، بالمقابل دا خواب وایې چې ته ماته
 وایې پخپله څه شی کوي؟ خو په تا کې هم داعیب موجود دی؟ په
 فلازکي کې هم داعیب موجود ده؟ دا ځکه وایې چې نن سبا خلک

لومړی ټوک

داصلاح سره مينه او علاقه نه لري، مخکينيو خلکو به دعيبونو پوښتنه کوله، که به ده پوښتنه ونکړه هغوی به دخير خواهي په غرض عيب ورته وښود، اوده به دهغه دعيب داصلاح کوشش کاوه؛ نن سبا چې چاته نصيحت کېږي هغه يې په حسد باندې حمل کوي، يايې ملگرتيا دخداي له پاره نه وي دابادي او رتبې لحاظ کوي چې بيا به راڅخه خپه شي بيا به زکات او خيرات نه راکوي او يا به مې کوم کار پورې بند شي بيا يې نه راته اجراء کوي، نوهغه عيبونه يې نه ورته په گوته کوي.

نودوهمه داصلاح لاره داده چې دنیکو او مخلصو خلکو سره ملگرتيا غوره کړي. اودهغه په لارښوونو باندې عمل وکړي اوددوی ښوونه او روزنه دځان له پاره دنجات ذريعه او وسيله وبولي.

دريمه لار: ددښمنانو خبرو ته غور نيول دي.

په دنيا کې عادت داده چې ديوجا په منځ کې دښمني وي نودهغه په عيبونو پسې متوجې وي، عيبونه يې بيانوي، نوکله کله دهغه مداهن چاپروس ملگري نه دښمن سرې ته گټه رسېږي. نوچې څرک دتا عيب په هرځای کې بيانوي چې فلانکي په فلانکي مجلس کې دتا عيب بيانولو نوخپل ځان ته به سوچ وکړي چې که رښتيا دغه عيب په ما کې وي نواصلاح به يې وکړم، نوهغه ده د دښمن په ذريعه هم دسرې اصلاح راځي، خو که يو سرې دخپل ځان اصلاح ته متوجې شي.

داصلاح څلورمه لار: دمسلمانانو سره ګډ ژوندون کول دي

څلورمه طريقه دعيبونو داصلاح داده چې سپری دمسلمانانو سره يوځای ژوند کوي اودمسلمانانو اعمالو ته ګوري، چې يوکس ګوري غلا کوي او عام خلک له هغه نه کرکه کوي نودی به له غلاڅخه ځان ساتي. اويا يې يوڅوک وليدل چې شراب خور دی او عام مسلمانان په هغه لعنت وايي؛ نودی به له شرابوڅخه کرکه اونفرت کوي يعنې هرېدعمل او عيب چې په خلکو کې ګوري نودی به له هغه عيب نه دځان ساتلو کوشش کوي، ځکه دی ګوري چې که زه هم داسې وکړم نو له مانه به هم خلک نفرت او کرکه کوي.

حضرت عيسى عليه السلام ادب له چارزده کړ؟

د حضرت عيسى عَلَيْهِ السَّلَامُ نه چاپوښتنه وکړه چې تاته په څه شي ادب درکړ شوی؟ دا اخلاق دي دڅه نه زده کړي دي؟ دی مبارک په ځواب کې ورته وايي چې دغه ادب ما له جاهلانوڅخه زده کړی، هغه داسې چې ما جاهل سپری وليد چې هغه به نا لايقه کار کاوه نو ما دا کوشش کاوه چې زه داسې کار ونه کړم.

(مکاشفة القلوب عربي ص: ۲۵۸ مکتبه دارالکتاب عربي، پښتو ص: ۴۵۴)

مکتبه فريديه

زیاتره عیبونه چې انسان ورسره مخ کیږي هغه باطني عیبونه وي لکه په قراکریم کې راځي الله تعالی فرمایي: ﴿وَإِنْ تُبْدُوا مَا

فِي أَنْفُسِكُمْ أَوْ تُخْفُوهُ يُحَاسِبْكُمْ بِهِ اللَّهُ﴾ (سورة البقره آیت: ۱۲۸۴)

ژباړه: او که ښکاره کړئ تاسې هغه (ارادې او بدنیتونه) چې په زړونو ستاسې کې دي یا پټ کړئ تاسې هغه، حساب به وکړي له تاسې سره په هغه باندې الله تعالی.

ددې آیت مبارکه په تشریح کې مفسرین کرام لیکي چې الله تعالی د حساب تعلق دا اعتقاد یا تو او باطني امورو سره وکړ، نو د اهل السنه والجماعة اتفاق په دې ده چې حساب د زړه، نفس او قالب په گناهونو حق دی او عذاب ورکول په صغیره او کبیره گناهونو حق دی لکن واجب نه ده بلکې د الله تعالی په اراده سره ده. یعنې هغه شیان چې د تاسې په سینو کې دي که ښکاره یې کړی او که پټ یې کړی خدای پاک جَلَّ جَلَالُهُ به ددغو حساب در سره کوي. (تفسیر مظهري ج: ۱/ ص ۱۴۳۸)

نولکه مخکې موچې وویل چې یو ډول داسې عمل او گناه ده چې ظاهره بدن ته یې ضرر رسېږي او بل ډول داسې دي چې په زړه تور داغ لگوي، زړه ته یې اثر رسېږي دا دوهم ډول انسان ته زیات تاوان رسوي، تکبر هم دې دوهم ډول گناهونو څخه دی خو دا دومره مهلک او زیانمن مرض دی چې شیطان د خدای پاک جَلَّ جَلَالُهُ له دربار څخه ده دې په سبب ورتل شو، اولنې گناه د شیطان کبر کول و، کله چې ملائکو ته د الله تعالی له خوا حکم وکړی شو چې

لومړی ټوک

آدم عَلَيْهِ السَّلَامُ ته سجده وکړې نو ټولې ملائکې په یو اړ سره حضرت آدم عَلَيْهِ السَّلَامُ ته سر په سجده شولې او شیطان د تکبر له وجې څخه انکار وکړ او دلیل یې دا وویلې چې دی دې له ختې نه پیدا دی اوزه دې له اور نه پیدا یم، اوږ بهتر دی له ختې څخه؛ نو عجب او تکبر یې وکړ، نو د دغه تکبر او غرور له وجې نه دی ملعون شو او تر ابد پورې د خدای پاک جَلَّ جَلَالُهُ له رحمته ورتل شو او د قیامت په ورځ به د اور په ممبر ناست وي اوده ته به سزا ورکول کېږي؛ نو په انسان کې تکبر باطني مرض ده، دانسان په ظاهر کې نه معلومېږي.

عجب او بد بڼې هم باطني مرضونه دي، سړي ته خپل ځان لوی معلومېږي، خپل عمل د قبول وړ ورته معلومېږي، خپل ځان بنایسته ورته معلومېږي، لکه داسې زه خو طالب یم زه مجاهد یم. زه صوفي یم. زه تبلیغي یم اوزه فلانکی یم نو خپل ځان غټ ورته ښکاره شي کله چې په انسان کې عجب راغی نو دغه انسان بیا د تل له پاره له تباهي سره مخ شي.

حضرت عمر فاروق رَضِيَ اللهُ عَنْهُ ته د نبی کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ په خوله د جنت زیری ورکړل شوی و، بل طرف ته د مسلمانانو خلیفه هم و، صاحب د کشف او کرامت هم و، دومره طاقت او توان خدای پاک جَلَّ جَلَالُهُ ورکړی و امام الحرمین رَحِمَهُ اللهُ بِهِ خپل کتاب (الشامل) کې وايي: چې د حضرت عمر رَضِيَ اللهُ عَنْهُ په زمانه کې یو ځل زلزه وشوه ده حمد او ثنا وویلې اوزمکه هماغسې خوځیده، نو زمکه

یې په دوره ووهله ورته وې ویل قراره شه! ایا په تا د عدل نظام نه ده قائم؟

نو ترڅو پورې چې دی د مسلمانانو خلیفه و بیا زلزله نه ده شوې. حضرت عمر رَضِيَ اللهُ عَنْهُ په حقیقت کې په ظاهر او باطن کې امیر المؤمنین او د الله تعالی خلیفه و په زمکه کې او په اوسیدونکو د زمکه کې، نوزمکه کې ته یې هم تعزیر او ادب ورکاوه په هغه څه چې له دې څخه صادریدل، لکه څرنګه یې د زمکه کې اوسیدونکو ته د دوی د تیر و تنو او ګناهونو له امله تعزیر ورکولو.

جامع کرامات الاولیاء ج: ۱، ص: ۱۲۸ دارالکتب العلمیه، بیروت لبنان

د حضرت عمر فاروق رَضِيَ اللهُ عَنْهُ د برزیات مناقب دي که یې څوک بیان کړي نو په څر جلدونو باندې مشتمل کتاب ورنه جوړېږي؛ خو له دې ټولو صفتونو او کراماتو سره سره ده ته خپل ځان کمزوری لیدل کیده اوله حضرت حذیفه رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه پوښتنه کوي چې په ما کې خوبه د منافقانو علامه او نښه موجوده نه وي اوزه خو به منافق نه یم؟ الله اکبر!

حضرت ابراهیم عَلَيْهِ السَّلَام به دومره ژړل چې د ژړا آواز به یې تر یو میل پورې رسیده. یو ځل خدای پاک جَلَّ جَلَالُهُ حضرت جبرائیل عَلَيْهِ السَّلَام ورته را ولیږه او دایې ورته وویل چې ورشه حضرت ابراهیم عَلَيْهِ السَّلَام ته زما سلام ووايه اودا ورته ووايه چې دوست له دوسته دومره ډارېږي؟ ته خو خلیل الله یی زما دوست یی.

حضرت جبرائیل عَلَيْهِ السَّلَام راغی او د خدای پاک جَلَّ جَلَالُهُ سلام یې ورته ورسولو اوله سلام نه وروسته یې هغه پیغام ورته بیان کړ.

حضرت ابراهيم عَلَيْهِ السَّلَامُ په خواب کې ورته وايي چې زه چې د خدای پاک جَلَّ جَلَالُهُ عظمت اولويي ته گورم او بل طرف ته خپلو تفصيراتو ته وگورم نوزما نه دا خبره هيره شي چې زه د خدای پاک جَلَّ جَلَالُهُ دوستانو له جملې نه يم. ۱. مکاشفة القلوب، عربي، ص. ۱۱۱

نبي کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ به دومره عبادت کاوه چې پښې مبارکې به يې وپرسيدې او داسې به يې ژړل چې دسينې مبارکې اواز او غرقې به يې دايشيدلې کتوې په شان و اويا لکه ميچن چې تاوېږي.

په هغوی مبارکينو کې عجب نه و، خپل خان غټه نه ورته معلومیده، سره له دې چې خپل مقام هم ورته معلوم و، لکه په يوه حديث شريف کې چې راخي: ﴿عَنْ أَبِي سَعِيدٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «أَنَا سَيِّدُ وَلَدِ آدَمَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَلَا فَخْرَ، وَبِيَدِي لِيَوَاءِ الْحَمْدِ وَلَا فَخْرَ، وَمَا مِنْ نَبِيٍّ يَوْمَئِذٍ آدَمُ فَمَنْ سِوَاهُ إِلَّا نَحْتُ لِيَوَائِي، وَأَنَا أَوَّلُ مَنْ تَنَشَّقُ عَنْهُ الْأَرْضُ وَلَا فَخْرَ». وَفِي الْحَدِيثِ قِصَّةٌ وَهَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ﴾

[جامع الترمذي ج ۱۲، ص ۲۰۲ / رقم الحديث ۲۶۱۵]

ژباړه: له ابو سعيد خدری رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی وايي: زه د آدم عَلَيْهِ السَّلَام د اولاد سردار او مشر يم او په دې فخر نه کوم. اوزما په لاس کې به لواء الحمد (د حمد بيرغ) وي زه فخر نه کوم، يونبي به هم زما دبیرغ له سيورې دباندې نه وي که هغه آدم عَلَيْهِ السَّلَام ده او که نور انبياء دي. اوزه به په ټولو انسانانو کې اولنی شخص يم چې له قبر څخه به راپورته کېږم زه فخر نه کوم، او په حديث کې قصه ده.

دارنگه دحرص ماده، دجاه طلبي اودقدرت پرستي ماده، دشهوت پرستي ماده، يعنې شپيته (۶۰) باطني امراض يوه کتاب دطريقه محمديه په نامه ده، ذکر کړي دي.

اطريقه محمديه ج. ۱. ص ۱۴۹ / مکتبه حنفیه ۱

لکه شرک اونفاق چې انسان ابدي تباهي ته بيایي دارنگه دغه مرضونه هم انسان ته تباهي ته بيایي

نوددغو مرضونو د علاج او اصلاح طريقې يې بنودلې وې چې مخکې مور بيان کړې، ظاهري بدن دانسان له دوو شيانو نه جوړ ده روح اوجسد، لکه څرنګه چې دظاهري بدن علاج دا حاديثو په رڼا کې ثابت دی همدارنگه دباطني مرضونو علاج هم کيږي

﴿ عَنْ جَابِرٍ، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ: «لِكُلِّ دَاءٍ دَوَاءٌ، فَإِذَا أُصِيبَ دَوَاءُ الدَّاءِ بَرَأَ بِإِذْنِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ» ﴾ اصحيح المسلم ج. ۲، کتاب العيذ والذبانح و... باب لكل داء دواء واستجاب التداوي ص: ۲۲۵ / رقم الحديث: ۱۲۲۰۴

ژباړه: له حضرت جابر رضي الله عنه نه روايت دی وايي: چې رسول الله صلى الله عليه وسلم ويلي: دهر مرض له پاره دواشته، کله چې دمرض له پاره دوا ورسپري دغه به دالله تعالی په اذن جوړيږي

اوس نوپه دنيا کې چې دانسان سترګې وخوړيږي، دسترګو ډاکټرته ځي، معالج موجود دی دمعدې ډاکټرته نه ورځي. اودچا چې دمعدې تکليف وي نو هغه مريض ددغه جسماني مرض د علاج له پاره هغه ډاکټر ته ورځي چې په معده کې مهارت لري يعنې هر څوک چې به کوم مرض باندي لګيا وي د هغه مرض ماهر

نه ورځي او علاج ورباندې کوي او که هغه مریض دخپل مرض پر مهال ماهر ډاکتر ته مراجعه نه کوي نو خلک یې هم ملامتوي چې مرض اوتکلیف دمعدې لري او علاج دسترگو په ډاکتر کوي. او هر متخصص په هغه خپل فن کې ښه تجربه او مهارت لري نور اصلي کار الله تعالی کوي، خو دغه دنیاخو دوسایلو ده لکه څرنگه چې یو دنیوي پوه او ماهر دیو چا علاج کولی شي نو دیني شیخ او پیر خویې په طریقه اولی سره ترهغه نه ښه علاج کولی شي. دانسان روح همدغسې مریضه کیږي. خدای پاک جَلَّ جَلَالُهُ د منافقینو په هکله وایي چې:

﴿ فِي قُلُوبِهِمْ مَّرَضٌ فَزَادَهُمُ اللَّهُ مَرَضًا ﴾ (سورة البقره آیت ۱۰)

ژباړه: په زړونه د دوی کې مرض (دشک او نفاق) دی نوزیات کړ دوی لره الله تعالی مرض.

یعنې روح یې مریضه اوضعیفه دی. اودغه آیت مبارک چې نازل شو نو د دوی مرضونه او منافقت ورځ په ورځ زیاتیدل.

اوس نو دغه روحي مرض معالجین هم موجود دي، معالجه یې هم موجود ده، داسې نه دی چې دا مرض لاعلاج ده او یا یې ماهر ډاکتران نشته، نوخپل ماهرینو ته به ورځي او هغه به ددغه مرض موافق دوا یې درکوي ځکه امام غزالي رَحِمَهُ اللهُ وایي چې ددغو مرضونو د علاج طریقه داده چې کامل شیخ ته ورشي اوبیعت ونه وکړي، او هغه ته ځان تسلیم کړه؛ نو هغه کامل شیخ به دې تاد مرضونو علاج او درملنه وکړي.

امکاشفة القلوب عربي ص: ۲۵۹ مکتبه دارالکتاب عربي ، پښتو ص: ۲۵۵ مکتبه فريديه

لکه مخکې دلطائفو په بيان کې مورې وويلې چې دلطائفو په خای کې بيلابيل ديوبل صفتونه دي چې ددغو اذکارو په شروع کولو سره يې هغه صفات حميده منځ ته راځي .

اوس که مورې د علاج دغو څلورو طريقو ته په کلکه متوجې شو بيا به مورې دکاميابي پړاو ته رسيږو اوزمورې په قول اوفعل کې به خداى پاک جَلَّ جَلَالُهُ بيا اثر پيدا کوي .

کومه خبر چې د زړه له تل نه وي په زړو نوبته اثر کوي

د حضرت حسين احمد مدني (رحمه الله) د زوی جلسه ده او په هغه جلسه کې دده زوی بهترين تقرير وکړ خوپه خلکو کې يې اثر ونکړ. حضرت مدني صاحب پورته شو يو اخې دوه خبرې يې وکړې چې مورې بيگناه دخپلو وړو ماشومانو له پاره پيرني تياره کړې وه ، پيشو راغله هغه يې وخوړه دا بچيان دغسې وږې ویده شول؛ نو ټولو خلکو په ژړا شروع وکړه . بيا چې خپل کورته راغلل زوی ته يې وويل چې زويه جلسه وشوه ؟ هغه ورته وويل هوا څرنگه وه ؟ هغه وويل چې ډېره ښه وه .

مدني صاحب ورته وويل چې زما اوستا دخبرو ترمنځ په فرق اوتوپير پوه شوې ؟ تاخو ډېرښه آيتونه اوحديثونه وويل ډېرې

ښې خبرې دې وکړي؛ خو په خلکو یې کوم اثر نه پریوتلو هغه وویل چې هوسا صاحب اثر خونه پرې معلومیدلو.

مدني صاحب ورته وویل چې گوره مایوه عادي خبره وکړه، کوم آیت او حدیث هم نه و خو په خلکو کې یې زیات اثر وکړ چې تا هم دغه صحنه پخپلو سترگو ولیدله.

زوی یې وویل هوا. پلار ورته وویل چې ددغه وجه څه ده؟ هغه ورته وویل چې زه نه پوهیږم.

مدني صاحب ورته وویل چې ددې وجه داده چې زما خبره دزړه له تل څخه وه او په نورو زړونو یې هم اثر وکړ او دې تا خبره په ژبه وه ځکه یې هلته اثر وهم نکړ.

حضرت مدني صاحب ورته وویل چې دا اثر هلته پیدا کيږي چې دزړه تعلق له یو کامل شیخ سره پیدا کيږي اوله هغه نه بیعت وکړي نو دتا زړه به صفا شي او دتا دزړه اثر به بیا په نورو خلکو کې پیدا کيږي.

مونږ وینو چې ډېر وخت ډېر خلک په ډېره بلیغه طریقه وعض اونصیحت کوي خو په موږ اثر نه کوي او ډېر خلک په ډېره کمزوري اوساده الفاظو وعض کوي خو ډېر ښه اثر کوي.

نوخپله دخپلو عیبونو داصلاح له پاره تر خپله وسه پورې چې څومره امکان لري باید خپل کوشش وکړو که له کوشش نه وروسته بیا هم اصلاح رانغله په اخیرت کې به بیا دعذر وړ بلل

کیري ، خدای پاک جَلَّ جَلَالُهُ موبیا نه نیسي : ﴿ لَا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا ﴾ . [سورة البقره آیت : ۲۸۶]

ژباړه : نه کوي تکليف الله پر هيڅ نفس باندې مگر (په اندازه د ، طاقت د ده . نو په خپله به سعی او کوشش کوو چې څرنګه دانګر لري کړو ، عجب ، جاه پرستي ، شهوت پرستي او نور باطني رزائل څرنګه لري کړو او که ددې باطني مرضونو د معالجه له پاره منډې ، کوششونه او هڅې بالکل ونکړو بيا به مو الله تعالی د قيامت په ورځ ونيسي لکه الله تعالی چې فرمايلي دي : ﴿ وَإِنْ تُبَدُّوا مَا فِي أَنْفُسِكُمْ أَوْ تُخْفُوهُ يُحَاسِبْكُمْ بِهِ اللَّهُ ﴾ [سورة البقره آیت : ۲۸۴]

ژباړه : او که ښکاره کړئ تاسې هغه (ارادې او بدنیتونه) چې ستاسې په زړونو کې دي ياپتې کړئ تاسې هغه ، حساب به وکړي له تاسې سره په هغه باندې الله تعالی .
 که موږ ددغو باطني مرضونو علاج او اصلاح ونکړو بيا به مو خدای پاک جَلَّ جَلَالُهُ نیسي چې تاددغه خپل مرض علاج ولې نه کولو ، ماهرین موجود دي ، معالجین موجود دي او سره له هغه دې ورسره تعلق نه ساتلو بيا مو خدای پاک جَلَّ جَلَالُهُ نیسي ، عذر مو هم د قبول وړ ندی . موږ به د علاج او اصلاح کوشش کوو نو رکارونه خالق لایزال ته سپارو که هغه زموږ عملونه قبلوي او که نه جنت را کوي او که جهنم هغه فاعل مختار دی چې څه یې خوښه وي هغه معامله به کوي .

مجلس (۱۴)

دخدای پاک د یادونې دمجلس (ناستې) اهمیت او غوره والی

که یوسړی دقرآن کریم ایاتونو او نبوي احادیثو ته کره کتنه وکړي نو بیا دخدای تعالی د ذکر او د ذکر دحلقې اهمیت ، غوره والی او لوړوالی دمقام یې له ورايه څرگندېږي .

د ذکر فضیلت د آیتونوپه رڼا کې

۵- الله تعالی فرمایي : ﴿ الَّذِينَ آمَنُوا وَتَطْمَئِنُّ قُلُوبُهُمْ بِذِكْرِ اللَّهِ أَلَا

بِذِكْرِ اللَّهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ ﴿۲۷﴾ ﴿سورة رعد . ۱﴾

ژباړه : (دغه رجوع کوونکي) هغه کسان دي چې ایمان یې راوړی دی. او زړونه یې مطمئن دي د دغو (مؤمنانو) په ذکر دالله تعالی سره ، واورئ خبردار شی چې دالله تعالی په ذکر سره د مؤمنانو زړونو ته اطمینان وربښل کېږي .

کوم زړه چې په ذکر دالله تعالی بوخت وي په هغه زړه شیطان تسلط نشي راوستی بلکې د ذکر دگرموالي له امله سوزي او چې

کوم زړه غافل شي شيطان پرې مسلط شي ، نو ځکه پکار ده چې انسان بايد هميشه ځان د شيطان د تسلط نه په ذکر سره وساتي او خپل رب راضي کړي، ځکه هم الله تعالی د ډير ذکر حکم کوي.

۲- الله تعالی فرمايي: ﴿وَاذْكُرْ رَبَّكَ كَثِيرًا وَسَبِّحْ بِالْعَشِيِّ وَالْإِبْكَارِ﴾

[سورة آل عمران . ۱]

ژباړه: او یادوه رب خپل ډير (له پاره د شکر) او تسبیح وایه (لمونځ کوه) په آخر دورخي کې او په اول دورخي کې.

۳- الله تعالی فرمايي: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اذْكُرُوا اللَّهَ ذِكْرًا كَثِيرًا﴾

[سورة الاحزاب . ۱]

ژباړه: ای مؤمنانو یادوی الله په ډيرو یادولو سره .

۴- الله تعالی فرمايي: ﴿فَإِذَا قَضَيْتُمُ الصَّلَاةَ فَادْكُرُوا اللَّهَ قِيَامًا وَقُعُودًا

وَعَلَى جُنُوبِكُمْ...﴾ [سورة النساء آیت ۱۰۲]

ژباړه: بیا کله چې اداء کړی تاسې لمونځ نو یادوی تاسې الله تعالی په ولاړي او په ناستي او پر اړخو خپلو .

په عام ډول غالباً انسان له دريو حالتونو سره مخ کېږي . یا ولاړ وي یا ناست وي یا پروت وي او الله تعالی په درې واړه حالاتو کې د بنده څخه ذکر غواړي ځکه ذکر افضل د عباداتو ده . رب کریم فرمايي :

لومړی ټوک

۵- ﴿ وَلَذِكْرُ اللَّهِ أَكْبَرُ ﴾ (سورة عنكبوت آیت ۴۵) ای من غیره من الطاعات، (جلالین . ص : ۲۲۸) من غیره من الطاعات فالصلوة لما كان کلها منتملاً بذكر الله تكون اکبر . [التفسیر کبیر . ص : ۷۵ . جلد : ۲۵ .]

۶- الله تعالى فرمایي: ﴿ وَادْكُرْ رَبَّكَ إِذَا نَبَيْتَ ﴾ سورة كهف آیت ۲۴
یعنی چې کله د الله تعالی د ذکر نه غافل شې بیرته د الله تعالی ذکر شروع کړه چې در په یاد شي

او دا ذکر کله په ژبه سره وي لکه یو کوچنی راغی د نبی کریم
صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نه یې پوښتنه وکړه: ﴿ أَيُّ الْأَعْمَالِ أَفْضَلُ قَالَ : أَنْ تُفَارِقَ
الدُّنْيَا وَلِسَانُكَ رَطْبًا مِنْ ذِكْرِ اللَّهِ ﴾ ارواه احمدی و الترمذی .

یعنی پوښتنه یې وکړه چې کوم یو د اعمالو بهتر ده؟ حضور
پاک صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ورته وفرمایل: دا چې ته له دنیا څخه جدا کیږي
په داسې حال کې چې ژبه دې د الله تعالی په ذکر لنده وي.

او کله په زړه سره وي لکه رب کریم فرمایي: ﴿ وَادْكُرْ رَبَّكَ فِي
نَفْسِكَ تَضَرُّعًا وَخِيفَةً ﴾ (سورة الاعراف آیت ۲۰۵) ای سرأ جلالین ص : ۱۴۷ .
وَادْكُرْ رَبَّكَ الْآيَةَ . يدل على ان الذكر القلبي يجب ان يكون دائماً وان لا يغفل
الانسان لحظة واحدة عن اسنحضاره جلال الله و كبريائه بقدر الطاقة البشرية
والقوة الانسانية . (التفسیر کبیر ص ۱۰۹ جلد ۱۵-۱۶ .)

نو تفسیر جلالین د ﴿ فِي نَفْسِكَ ﴾ تفسیر په (سرأ) سره کوي
 یعنی په پټه په زړه کې او تفسیر کبیر وایي چې ددې ایتنه
 معلومیږي چې د زړه ذکر به انسان همیشه کوي او یو آن به هم نه
 ترې غافله کیږي .

د ذکر فضیلت د نبوي حدیثونو په رڼا کې

د ذکر په فضیلت کې ډیر احادیث راغلي خو زه په لنډ ډول یو څو
 حدیثونه را اخلم .

۱- ﴿ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سُئِلَ
 أَيُّ الْعِبَادِ أَفْضَلُ دَرَجَةً عِنْدَ اللَّهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ؟ قَالَ: (الذَّاكِرُونَ اللَّهَ كَثِيرًا
 وَالذَّاكِرَاتُ) . قَالَ: قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ وَمِنَ الْغَازِي فِي سَبِيلِ اللَّهِ؟ قَالَ: (لَوْ
 صَرَبَ بِسَيْفِهِ فِي الْكُفَّارِ وَالْمُشْرِكِينَ حَتَّى يَنْكَبِرَ - وَيَخْتَضِبَ دَمًا لَكَانَ
 الذَّاكِرُونَ اللَّهَ كَثِيرًا أَفْضَلَ مِنْهُ دَرَجَةً) . ۱. ترمذی ج . ۲. ابواب الدعوات ۱ .

ژباړه : له حضرت ابو سعيد خدری رَضِيَ اللهُ عَنْهُ څخه روایت دی چې
 له نبی کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نه چا وپوښتل چې د قیامت په ورځ د الله
 تعالیٰ په نزد څوک بهتر ده ؟ ده ورته وویل هغه څوک چې د الله
 تعالیٰ ذکر ډیر کوي . ده ورته وویل چې تر مجاهد فی سبیل الله هم ؟
 حضور پاک صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ورته وویل چې مجاهد خپله توره په کفارو
 باندې ماته کړي او ددوی په وینو یې ولري بیا هم ډیر ذکر کونکی
 له هغه افضل او بهتر ده .

۲- ﴿عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: (إِذَا مَرَرْتُمْ بِرِيَاضِ الْجَنَّةِ فَارْتَعُوا) قَالُوا: وَمَا رِيَاضُ الْجَنَّةِ؟ قَالَ: (حِلْقُ الذَّكْرِ)﴾
 اترمذی. رقم الحديث: ۲۵۱۰، ۱

ژباړه: له حضرت انس بن مالک رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روایت دی چې حضور اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمایي چې کله په باغچو د جنت تیرېږئ نو څه پکې وخورئ صحابه کرامو رَضِيَ اللهُ عَنْهُمْ عرض وکړ چې یا رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ! د جنت باغچې له څه شي څخه عبارات دي؟ نبي کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ و فرمایل چې د ذکر حلقې دي

۳- ﴿عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، يَسِيرُ فِي طَرِيقِ مَكَّةَ فَمَرَّ عَلَى جَبَلٍ يُقَالُ لَهُ جُدَّانُ، فَقَالَ: (سِيرُوا هَذَا جُدَّانُ سَبَقَ الْمُفْرَدُونَ) قَالُوا: وَمَا الْمُفْرَدُونَ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: (الْمُسْتَهْتَرُونَ فِي ذِكْرِ اللَّهِ، بَضْعُ الذَّكْرِ عَنْهُمْ أَنْقَاهُمْ فَيَأْتُونَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ خِطَافًا)﴾: رواه مسلم والترمذی،

ژباړه: له حضرت ابوهريره رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روایت دی وايي چې حضرت نبي کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ د مکې مکرمې په لاره کې روان و بيا په يو غره ورغی چې جمدان نومیده. نو ده و فرمایل: ځی دا جمدان ده او مختمه لارل په رتبه کې مفردون. صحابه کرامو رَضِيَ اللهُ عَنْهُمْ عرض وکړ یا رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ! مفردون څوک دي؟

رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ورته و فرمایل: هغه خلک چې په ذکر د الله تعالی بوخت وي او دا ذکر به له دوی نه د گناهونو درانه پیتي لري

کړي نو دوی به دالله تعالی حضور ته په داسې حال کې وړاندې شي چې دگناهونو پيټي به ورڅخه لري شوي وي .

۴- ﴿ وَ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : يَقُولُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ سَيَعْلَمُ أَهْلَ الْجَمْعِ مِنْ أَهْلِ الْكَرَمِ فَيُقْبَلُ مِنْ أَهْلِ الْكَرَمِ يَا رَسُولَ اللَّهِ ! قَالَ أَهْلُ مَجَالِسِ الذُّكْرِ فِي الْمَاجِدِ ﴾

ارواه احمد و ابن حبان والبيهقي . ۱

ژباړه : له ابو سعيد خدري رَضِيَ اللهُ عَنْهُ روايت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وفرمايل چې رب کریم به دقيامت په ورځ وايي زرده چې پوه به شي اهل د محشر چې څوک د کرم، عزت او شرافت وړ دي. صحابه کرامو عرض وکړ چې يا رسول الله ! د کرم وړ څوک دي ؟ ده ورته وفرمايل چې د ذکر د مجالسو څښتنان په جماتونو کې .

۵- ﴿ وَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : مَا مِنْ قَوْمٍ اجْتَمَعُوا يَذْكُرُونَ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ لَا يُرِيدُونَ بِذَلِكَ إِلَّا وَجْهَهُ إِلَّا نَادَاهُمْ مُنَادٍ مِنَ السَّمَاءِ أَنْ قَوْمُوا مَغْفُورًا لَكُمْ فَقَدْ بَدَأَتْ سُبَّانِكُمْ حَسَنَاتٍ ﴾ . ارواه احمد . ۱

ژباړه : حضرت انس رَضِيَ اللهُ عَنْهُ فرمايي : رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وفرمايل چې نه ده جمع شوی یو قوم چې ذکر د الله تعالی کوي او اراده يې يواځې د الله تعالی رضا وي، مگر اواز به وکړي دوی ته اواز کونکی داسمان له طرفه چې پورته شئ په داسې حال کې چې

گناهونه مومعاف دي په تحقيق سره بدلې شوې دي گناوې ستاسې
په نيكيو سره .

د ذکر فضيلت د علماوو د اقوالو په رڼا کې

أَقْوَالُ عُلَمَاءٍ : قَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ لَمَّا يَفْرَضُ اللَّهُ عَلَى
عباده عبادۃ فريضة الا جعل لها حدا معلوما ثم عذر اهلها في حال العذر
غير الذكر فانه لم يجعل له حدا ينتهي اليه ولم يعذر احداً في تركه الا مغلوباً
على عقله و امرهم بذكره في الاحوال كلها فقال عزم من قائل ﴿ فَاذْكُرُوا
اللَّهَ قِيَامًا وَقُعُودًا وَعَلَىٰ جُنُوبِكُمْ ... ﴾ ، النساء آيت ۱۰۴ ، وقال تعالى : ﴿ يَا
يُهَا الَّذِينَ آمَنُوا اذْكُرُوا اللَّهَ ذِكْرًا كَثِيرًا ﴾ ﴿ الاحزاب ١ اي بالليل والنهار
في البر والبحر والسفر والحضر - والغنى والفقر وفي الصحة والسقم
والسر والعلانية وعلى كل حال . (نورالتحقيق ص ۱۴۷)

ژباړه : حضرت ابن عباس رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فرمايي : هر عبادت چې الله
تعالیٰ په خپلو بنده گانو فرض کړې ده هغه له پاره يې حد ، ټاکلې
اندازه ، معلومه کړې يوازې ذکر دخداي دی چې وخت او اندازه يې
معلومه نه ده ، بلکې هر وخت او هر ځای يې کولای شي او بيا په
خانگړي ډول پټ او خفي ذکر . د مثال په توگه لمونځ په شواروز کې
پنځه وخته او بيا يې د بنده گانو عذر هم په وخت د عذر کې قبول
کړی .

دمثال په توګه لکه سفر، مرض او فقر خود ذکر له پاره الله تعالى حد هم نه ده معلوم کړی او د چا عذريې هم نه ده قبول کړی، بلکې فرمایي په ولاړې هم ذکر کوي په ناستې هم په پروتې هم او پير ذکر کوي، يعنې که شپه وي او که ورځ په وچه او په درياب کې په سفر او په حضر کې په آبادي او نيستی کې په صحت او په مرض کې په پټه او په بنکاره يعنې په هر حال کې

امام فخرالدين رازی رَحْمَةُ اللهِ بِهِ تَفْسِيرُ دَدِي اَيْتِ ﴿وَاللّٰهُ اَعْلَمُ﴾

الْحُسْنَى... ﴿سورة الاعراف﴾ کې فرمایي ان الموجب لدخول جهنم هو الغفلة عن ذكر الله تعالى والمخلص من عذاب جهنم هو ذكر الله تعالى الخ....)

امام رازی رَحْمَةُ اللهِ فرمایي چې د جهنم د دخول سبب او لامل غفلت يعنې دخدای ذکر نه کول دي او د جهنم څخه دخلاصي سبب او لامل بيا د الله تعالى ذکر کول دي، ځکه چې سپی د ذکر نه غافله شي نو د حرص او خواهشاتو په تورو تيارو کې ډوب شي او د هر خیر نه محروم شي او چې کله په ذکر مشغول وي زړه يې د الله تعالى په معرفت منور وي نو د هلاکت نه بچ شي.

﴿عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ، قَالَ: خَرَجَ مُعَاوِيَةُ، إِلَى الْمَسْجِدِ فَقَالَ: مَا يُجْلِسُكُمْ؟ قَالُوا: جَلَسْنَا نَذْكُرُ اللَّهَ. قَالَ: اللَّهُ مَا أَجَلْتُمْ إِلَّا ذَاكَ؟ قَالُوا: وَاللَّهِ مَا أَجَلَسْنَا إِلَّا ذَاكَ. قَالَ: أَمَا إِنِّي لَمْ أَسْتَعْلِفْكُمْ جُمَّةَ لَكُمْ، وَمَا كَانَ أَحَدٌ بِمَنْزِلَتِي مِنْ رَسُولِ اللَّهِ

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَقَلَّ حَدِيثًا عَنْهُ مِنِّي، إِنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَرَجَ عَلَى حَلَقَةٍ مِنْ أَصْحَابِهِ فَقَالَ: «مَا يُجْلِسُكُمْ؟» قَالُوا: جَلَسْنَا نَذْكُرُ اللهَ وَنَحْمَدُهُ لِمَا قَدَّانَا لِلْإِسْلَامِ وَمَنْ عَلَيْنَا بِهِ، فَقَالَ: «اللهُ مَا أَجْلَسَكُمْ إِلَّا ذَاكَ؟» قَالُوا: اللهُ مَا أَجْلَسَنَا إِلَّا ذَاكَ. قَالَ: «أَمَا إِنِّي لَمْ أَسْتَخْلِفْكُمْ لِنْتَهَمَةِ لَكُمْ، إِنَّهُ أَتَانِي جِبْرِيلُ وَأَخْبَرَنِي أَنَّ اللهَ يُيَاهِي بِكُمْ الْمَلَائِكَةَ» ﴿جامع الترمذي ج ۲ ص ۱۷۵ / ابواب الدعوات رقم الحديث ۳۳۷۹﴾

ژباړه : له حضرت ابو سعيد خدری رضي الله عنه نه روایت دی وايي: حضرت معاويه رضي الله عنه جومات ته راغی له خلکو څخه يې وپوښتل دڅه له پاره ناست ياست ؟

دوی ورته وويل چې موږ د خدای پاک جل جلاله ذکر کوو. نو ده ورته وويل چې دتاسې دې په خدای قسم وي چې دبل شي له پاره نه يې ناست؟ هغوی ورته وويل چې زموږ دې په خدای پاک جل جلاله قسم وي چې دبل غرض له پاره نه يو ناست

حضرت معاويه رضي الله عنه ورته وايي چې ماتاسې ته قسم له دې وجې در نکړ چې زه په تاسې بدگمانه يم له بلې وجې مې قسم درکړي (او اول دخان په هکله دا احتیاط خبره کوي) چې زه رسول الله صلى الله عليه وسلم ته څومره ورنږدې وم، (د رسول الله صلى الله عليه وسلم اوبښې دی ، دده خور (ام حبيبه) ، د رسول الله صلى الله عليه وسلم بڼې بڼې وه دی دهغې محرم و)

خو وايي ما احتیاطاً ډېر احاديث ندي نقل کړي ترڅو چې له مانه تغیر پکې رانشي، لکن همدغه حضرت معاويه رضي الله عنه ددغه

ذکر دمجلس په هکله وايي چې رسول الله ﷺ يو وخت را ووت ، صحابه کرام رَضِيَ اللهُ عَنْهُمْ د ذکر په مجلس کې ناست و پوښتنه يې ورنه وکړه چې تاسې دلته څه شي کينولى يئ؟ دوى مبارکينو ورته وويل چې سره دخداى پاک په يادونه سره رايوځاى شوي يو . رسول الله ﷺ ورته وويل چې دتاسې دې په خداى قسم وي چې دبل غرض له پاره نه يئ ناست ؟ صحابه کرام رَضِيَ اللهُ عَنْهُمْ ورته وويل چې زموږ دې په خداى قسم وي چې دبل څه شي له پاره نه يوناست

رسول الله ﷺ صحابه کرام رَضِيَ اللهُ عَنْهُمْ ته وايي چې تاسوته ما قسم ددې له پاره ندى درکړى چې زه په تاسې بدگمانه يم ، چې تاسو درواغ وايئ ، بلکې ددې له پاره مې قسم درکړ چې حضرت جبرائيل امين اوس راغى او دايي وويل چې خداوند متعال جَلَّ جَلَالُهُ ددې مجلس په گډونکو باندى چې دخداى پاک جَلَّ جَلَالُهُ ذکر کوي ، دټولو ملائکو په وړاندې فخرکوي اوملائکوته وايي چې زما بندگانوته وگورئ ، تاسې وبل چې په زمکه کې انسانان مه پيدا کوه ، نن دزمکې په سر زما په کور کې ناست دي اوزما ذکر کوي .

ايا دخداى پاک يادونه په زوره او که په پټه غوره ده ؟

امام نووي رَحِمَهُ اللهُ فرمايي هغه ذکر غوره دى چې په خوله اوزره دواړو سره کيږي . په خوله لکه وعظ اونصيحت چې موږ کوو

یابہ اکثر و خایونو کچی چہ داد ما ذدیگر له لمانخه وروسته چہ ختم
خواجگان اویا نور اوراد چہ تر سره کیری

اودزره ذکر چہ یواخی په زره سره الله - الله ویل کیری

نوبهترین ذکر داده چہ دواړه سره جمع شی اوکه هروخت د
دواړو وس نه وی نوبیا پت په زره کچی ذکر کول غوره دی

امرقاة المفاتیح ج ۵ کتاب الدعوات ص ۱۵۷

﴿ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : الذِّكْرُ الْخَفِيُّ خَيْرٌ مِنْ ذِكْرِ الْجَلِيِّ ﴾

رواه الترمذي ﴿ امرقاة المفاتيح ج ۵ کتاب الدعوات ص ۱۵۷

ژباړه : رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي چې خفي (پت) ذکر تر
جلي (بشکاره) ذکر څخه بهتر او غوره دی

﴿ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ﴾

لفضل الذكر الخفي الذي لا يسمعه الحفظة سبعون ضعفاً اذا كان يوم

القيامة وجمع الله الخلائق لحسابهم وجاءت الحفظة بما حفظوا وكتبوا قال

لهم انظروا هل بقي لهم من شيء ؟ فيقولون ما تركنا شيئاً مما علمناه

وحفظناه الا وقد احصيناه وكتبناه ، فيقول الله ان لك عندي حسناً لا تعلمه

وانا اجزيك به وهو الذكر الخفي ﴿ ذكره السيوطي في البدور السافرة في

احول الاخرة امرقاة المفاتيح ج ۵ كتاب الدعوات باب ذكر الله عزوجل ص

۱۵۷/۲۲

ژباړه : له حضرت عايشې رَضِيَ اللهُ عَنْهَا نه روايت دی دامبارکه وايي

چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ويلي د ذکر خفي (پت په زره کې) الله ،

ووايې ، د خولې د ذکر له (۷۰) څخه در الله ، ويلونه غوره دي او د قيامت په ورځ چې کوم انسان دخداي پاک جَلَّ جَلَالُهُ دربار ته راشي، نو هغه ملائکې چې دانسانانو عملنامه ليکي، نو دهر انسان ټول اعمال حاضر کړي ، خداي پاک جَلَّ جَلَالُهُ به پوښتنه ورڅخه وکړي چې ددغه انسان سره بل څه عمل نه دی پاتې ؟ دوی به ورته ووايې ای رب تعالیٰ ده چې څه کړي و هغه موږ ليکلي اوياد کړي و هغه موټول راوړي دي خداوند متعال به دغه انسان ته ووايې چې تاداسې يو ډول عمل هم ترسره کړی چې هغه يواځې ماته معلوم دی او بل څوک نه دي پرې خبر چې هغه د زړه ذکر دی ، خداي پاک جَلَّ جَلَالُهُ به دحشر په ورځ د زړه ذکر چې ملائکوته هم معلوم نه وي ښکاروي ځکه چې داله ریا او عجب څخه پاک وي : نو خداي پاک ته د زړه ذکر ډېر محبوب دی ځکه يې له ځان سره ساتې

لکه ديو سانک له قوله هم معلومېږي :

میان عاشق و معشوق رمز يست

گرام الکاتبين راهم خبر نيست

﴿ عَنْ عَائِشَةَ، قَالَتْ: «كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَذْكُرُ اللَّهَ

عَلَى كُلِّ أَحْبَابِهِ﴾ [جامع الترمذي ج ۲: ابواب الدعوات باب ماجاء ان يدعو

الله مستجابا ص ۱۷۵ / رقم الحديث. ۱۲۳۸۴

ژباړه: له حضرت عايشې رَضِيَ اللهُ عَنْهَا نه روايت دی دامبارکه وايي: چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ به په هر حال او هر وخت کې دالله تعالى ذکر کاوه، يعنې ذکر قلبي (دزړه ذکر) به يې په هر حال کې کاوه.

او حضرت معاذ بن جبل رَضِيَ اللهُ عَنْهُ وايي: ﴿ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيْسَ يَتَحَسَّرُ أَهْلُ الْجَنَّةِ إِلَّا عَلَى سَاعَةٍ مَرَّتْ بِهِمْ لَمْ يَذْكُرُوا اللَّهَ فِيهَا. ﴾ [رواه طبرانی والبيهقي ۱]

ژباړه: يعنې جنتيان به افسوس نه کوي مگر په هغه ساعت باندې چې په دوی باندې له ذکر نه پرته تير شوی وي په دنيا کې ځکه په يوه، يوه ساعت د ذکر دجنت ډير نعمتونه لاس ته راځي، نو چې د هغو نعمتونو نه سپری بې برخي شي بيا ارمان کوي، خو دقيامت په ورځ ارمان گټه نه رسوي نو بايد سپری دلته په دنيا کې په ذکر کې کوشش وکړي، ترڅو خپل قيمتي وخت په غفلت تير نکړي.

له حضرت ابوهريره رَضِيَ اللهُ عَنْهُ څخه روايت دی: ﴿ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ: رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا مِنْ قَوْمٍ يَقُومُونَ مِنْ مَجْلَسٍ لَا يَذْكُرُونَ فِيهِ اللَّهَ إِلَّا قَامُوا عَن مِثْلِ جِيفَةِ حَمَارٍ، كَانُوا عَلَيْهِمْ حَسْرَةٌ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ﴾ [رواه ابوداود وحاكم ۱]

لومړی ټوک

ژباړه: يعنې نه پورته کيږي يو قوم د داسې مجلس نه چې په هغه کې ذکر د الله نه وي مگر داسې دي لکه چې پورته شي د مردار خړا له جوسې نه او وي به په دوی باندې افسوس په ورځ د قیامت

نودهر آن ، هر ساعت او هر ملت به زمور نه پوښتنه کېږي دا چې دسړي زړه په ذکر لگياشي بيا دانسان لطائف په ذکر لگياشو ، دانسان پوستکی په ذکر لگياکيږي ، ټول بدن په ذکر لگيا کېږي ، بياکه پروت وي ، ناست وي او که په نورو کارونو هم لگيا وي دتازره به ذکر کوي ، لکه لوی او مهربان خدای پاک جَلَّ جَلَالُهُ چې فرمايي

خِرَ رِجَالًا لَا تُلَيِّبُهُمْ يَجَزْرَةٌ وَلَا يَبِيعُ عَنِ ذِكْرِ اللَّهِ ۝۱ سوره النور آیت ۱۲۷

ژباړه: (داسې) سړي چې نه غافلوي دوی سوداگري او نه بیع پیرودل له ذکره یاده د الله تعالی

اودا ذکرده چې ددې په سبب دسړي له خدای پاک جَلَّ جَلَالُهُ سره عشق او محبت پیدا کيږي ، مینه او الفت پیدا کيږي بيا خدای پاک جَلَّ جَلَالُهُ دغه انسان عاشق گرځوي ، بيا خدای پاک جَلَّ جَلَالُهُ سړی غنې مقام ته رسوي ، لکه دحضرت بي بي رابعې قیصه چې په تفصیل سره په دوهم ټوک انوارالمجالس کې بیان شوې ده . ۱ انوارالمجالس ج: ۲ ص: ۲۴۸/۲۵۲ به حواله تذکره الاولیاء فارسی از ص: ۷۲ تا ۷۵ چاپ ایران ۱ هغې ته خدای پاک جَلَّ جَلَالُهُ دهمدې ذکر په برکت سره خوره غنې مقام ورکړی و . سره له دې چې دایود نسخه وه خود خدای پاک

لومړی ټوک

جَلَّالَهُ په عشق کې دومره غرقه تللې وه چې په دنیا کې خدای پاک جَلَّالَهُ داسې عزت ورکړ چې دکعبې شریفې حقیقت ددې استقبال ته راځي په آخرت کې به ددې په شفاعت سره په زرگونو خلک جنت ته داخلېږي

نو د ذکر په مجلسونو کې شرکیدل مستحب دي، کوم رحمتونه چې په دې مجلسو باندې خداوند متعال نازلوي هغه په گوښې ځای کې نه پیدا کېږي نو څومره چې دسړې وس کیدای شي د ذکر په داسې اجتماعي ټولیزو کې باید شرکت وکړي ځکه خدای پاک جَلَّالَهُ په داسې ځایونو کې شمېره رحمتونه نازلوي

﴿ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ اللَّهَ مَلَائِكَةٌ يَطُوفُونَ فِي الطُّرُقِ يَلْتَمِسُونَ أَهْلَ الذِّكْرِ ... الْحَدِيثُ ﴾
امشكوة للمصباح، ج ۲، كتاب الدعوات في الذكر والتقرب اليه، ص ۲۱۴

له حضرت ابوهريره رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ نه روایت دی وايي: رسول الله صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ويلي دي چې دالله تعالی یو قسم ملائکې دي چې مسلمانانو په لارو کې گرځي ددې له پاره چې داسې یوه ډله پیدا کړي چې په هغه کې خداوند متعال ذکر او عبادت کېږي نويوبل غږ وکړي چې راشئ ستاسې چې کوم مقصود و هغه مویدا کړ، دومره ملائکې په دغه مجلس راتاو شي چې تر اسمان پورې ورسېږي بیا خداوند متعال له دې ملائکو څخه پوښتنه کوي چې زما بندگان په څه شي لگیاو؟ دوی به ورته ووايي چې ستا په ذکر مشغوله و. خداوند متعال بیا ورته ووايي چې دوی

څه غوښتل؟ هغوی به ورته ووايي چې چې جنت يې غوښت. خدای پاک جَلَّ جَلَالُهُ بيا ورته ووايي چې چې جنت يې ليدلی و؟ هغوی به ورته ووايي چې نه جنت خويې نه و ليدلی. الله تعالی به بيا ورته ووايي چې که دوی جنت ليدلی وای نوڅه به يې کول؟ هغوی به ورته ووايي چې تردې به يې نورې پر کوشش کاوه.

خدای پاک جَلَّ جَلَالُهُ بيا ورته ووايي چې دوی له څه څخه پناه غوښتله؟ هغوی به ورته ووايي چې د جهنم څخه يې پناه غوښتله. خداوند متعال جَلَّ جَلَالُهُ بيا ورته ووايي چې جهنم يې ليدلی و؟

هغوی به ورته ووايي چې نه جهنم خويې نه و ليدلی. خدای پاک جَلَّ جَلَالُهُ به ورته ووايي چې که يې ليدلی وای نو دوی به څه کول؟ هغوی به ورته ووايي چې که يې ليدلی وای نو لا به يې زياته پناه ورته غوښتله اوله گناه څخه به ځانونه وساتي.

اوله تا نه يې مغفرت غوښت. خدای پاک جَلَّ جَلَالُهُ به ورته ووايي چې زه يې ليدلی وم؟ دوی به ورته ووايي چې نه ليدلی خويې نه وې. الله تعالی به ورته ووايي چې که ماوړيني نو دوی به څه کوي؟ هغوی به ورته ووايي چې که تاوړيني نو تردې به يې عشق او محبت نورهم زيات شي. بيا به خدای پاک جَلَّ جَلَالُهُ ورته ووايي چې تاسې ټولې په دې شاهدې او گواه او سپړي چې ددې مجلس خلکوته چې څه غواړي هغه مې ټول ورکړل او چې له څه شي نه پناه غواړي له هغوڅخه مې پناورکړه او دوی ته مې ټول گناهونه معاف کړل.

بيا به ملائکې ورته ووايې چې اې خدايه! په دې خلکو کې خو يوداسې سړی هم موجود ؤ چې دخپل حاجت له پاره راغلی و، دچاسره يې شخصې کار ؤ؛ خداي پاک جَلَّ جَلَالُهُ به ورته ووايې چې دا داسې مجلس اوتولی دی چې څوک ددوی سره ناست وي هغه به هم نا امیده نشي. هغه سړي ته يې هم ددوی په ذریعه بښنه وکړه.

نو غرض دا چې مور او تاسې بايد دداسې مجلسونو څخه غافله نشو او په اهميت يې ځانونه پوه کړو.

﴿ قَالَ: رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: الْمَجْلِسُ الصَّالِحُ يَكْفِرُ عَنِ

الْمُؤْمِنِ الْفَيُّ الْفِ مَجَالِسِ مِنَ مَجَالِسِ السُّوءِ ﴾

امکاشفة القلوب، عربي، ص: ۱۷۵ / به حواله ابن عساکر في تاريخه ۱ / ۲۹۷ |

زبانه: رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: چې د ذکر يا علم يونيک مجلس د دوو زرو هغو مجلسونو گناوې معاف کوي، چې په هغه کې لېو اولعب، ټوکې او مسخري وهلې شوې وي.

خداي پاک جَلَّ جَلَالُهُ دومره رحيم ذات دی چې ديوه مجلس له رويه ددو زرو ناکارو مجلسونو گناوې معاف کوي داهم يوازې دخداي پاک فضل، احسان او کرم دی. او دومره دفخر ځای دی، دومره غټ نعمت دی که مور په پوه شو، ددې مجلسونه بايد قدر وشي.

(۱۵) مجلس

د (لطائف خمسه و) ځايونه او فائدي

د هر انسان وجود له دوو شيانو څخه عبارت دی: (۱) عالم خلق
(۲) عالم امر چې هر يو پنځو، پنځو شيانو مشتمل دی.

۱ - عالم خلق: له خاورې، اور، اوبه، هوا، او نفس.

۲ - عالم امر: قلب، روح، سر، خفي او اخفي څخه عبارت دی

اوس مونږ له عالم امر څخه بيان کوو. دا پنځه لطائف چې د
عالم امر پرې مشتمل دي چې هغه قلب، روح، سر، خفي او اخفي
ددي لطائفو ځايونه كوم دي؟

ظاهراً خو اوله لطيفه: د چپ (تي) نه درې گوتې لاندې ده چې
قلبي، لطيفه يې بولي.

دوهمه لطيفه: له بني (تي) نه دوه گوتې لاندې ده چې (روحي)
لطيفه يې بولي.

لومړی ټوک

دریمه لطیفه: د بڼې (تې) نه دوه گوتې برسېره (هسکه) ده چې (سړي) لطیفه یې بولي.

څلورمه لطیفه: د چپ (تې) نه دوه گوتې پورته لږ د سینې په طرف ده، چې (خفي) لطیفه یې بولي.

پنځمه لطیفه: د سینې په منځ کې ده چې (اخفي) لطیفه یې بولي.

دا خو یې مونږ یوازې ځایونه په گوته کړل، خو په بدن کې دننه چې زړه ده، ینه (جیگر) ده، توری ده، تریخی ده، بلوگی (پښتورگی) دي، نواوس ددې خبرې وضاحت ضروي دی چې دا وظیفې د بدن په کومو برخو کې دي؟

قلبي لطیفه:

لومړۍ قلبي لطیفه ده، ددې ځای د بدن په یوه داسې ټوټه کې دی چې له دې څخه د بدن ټولو برخو ته رگونه تیت (خواره) شوي دي، چې هغې ټوټې ته زړه وايي، نوددې وظیفې مرکز په دغه ځای کې ده. اوس دغه زړه د ملائکو د الهام ځای هم ده اود شیطان د وسوسې ځای هم ده. لکه په لاندې حدیث شریف کې چې اشاره ورته شوې ده.

﴿عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنَّ لِلشَّيْطَانِ لَمَّةً يَابِنِ آدَمَ وَلِلْمَلَكِ لَمَّةً فَأَمَّا لَمَّةُ الشَّيْطَانِ فَيَبْعَادُ بِالنَّسْرِ﴾

وَتَكْذِيبَ بِالْحَقِّ، وَأَمَّا لَعْنَةُ الْمَلِكِ فَبِإِعَادٍ بِالْخَيْرِ وَتَصْدِيقُ بِالْحَقِّ، فَمَنْ وَجَدَ ذَلِكَ فَلْيَعْلَمْ أَنَّهُ مِنَ اللَّهِ فَلْيُحْمَدِ اللَّهَ وَمَنْ وَجَدَ الْأُخْرَى فَلْيَسْعُدْ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ ﴿

ژباړه : له حضرت عبدالله ابن مسعود رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دي وايي چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ويلي چې دهر انسان په زړه کې يو وسوسه د شيطان ده او بل د ملائکې الهام دی هرڅه چې د شيطان لکه ده هغه وسوسې دشر انسان ته اچوي لکه کفر فسق او ظلم او تکذيب دحق (لکه توحيد ، نبوت بعث بعدالموت جنت او جهنم ، او لکه د ملائکې چې ده هغه انسان ته الهام دخير کوي لکه لمونځ ، روژه تصديق دحق (لکه اسماني کتابونه او رسولان) چاته چې دا پيدا شول نوبوه دې شي چې دا دالله تعالی له لوري دي نو دالله تعالی حمد او ثنا دي ادا کړي او چاته چې د شيطان وسوسه پيدا شي نو اعدو بالله دي ووايي .

يعني په زړه کې دوه کوټې دي، يوه کوټه خای د شيطان د تصرف ده، يوه کوټه خای د ملائکې د تصرف ده. کله چې انسان د الله تعالی په ذکر لگيا شي، نو په دې وخت کې شيطان منډې رامندې شروع کړي، ملائکې الهامات شروع کړي، له نيکو اعمالو سره د انسان مينه په څپو شي، او کله چې بيا د انسان زړه غافله شي نو شيطان خپله مېنوکه ددغه انسان په زړه کې کېږدي او وسوسې ورته شروع کړي.

د زړه صفات

زړه د بنانست ، معرفت او محبت او صبر خای ده ، کله چې مرید په ذکر شروع وکړي ، نو له دې خایه د بدن ټولو برخو ته رگونه تللي دي ، نو په واقعیت کې د ټول بدن تعلق له الله جَلَّ جَلَالُهُ سره پیدا شي ، او که زړه غافله شي نو بیا شیطان رنگارنگ وسوسې وراچوي او دغه وسوسې بیا ټول بدن ته سرایت وکړي . خکه خو حضور پاک صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمایي :

﴿ أَلَا وَإِنَّ فِي الْجَسَدِ مُضْفَةً إِذَا صَلَحَتْ، صَلَحَ الْجَسَدُ كُلُّهُ، وَإِذَا فَسَدَتْ، فَسَدَ الْجَسَدُ كُلُّهُ، أَلَا وَهِيَ الْقَلْبُ ﴾

اصحيح المسلم باب أخذ الخلال وترك الشبهات ، رقم الحديث . ۱۵۱۹۱ ا

ژباړه : او خبر اوسئ چې (د انسان) په بدن کې یوه ټوټه غوښه ده ، کله چې هغه روغه (مصلحه) وي نو ټول بدن روغ وي او کله چې هغه خرابه (فاسده) شي نو ټول بدن خراب شي ، خبر اوسئ چې هغه زړه دی .

اوس نو چې د انسان زړه په ذکر لگیا شو نو هغه بدصفتونه یې چې په زړه کې دي لکه حسد ، کبر ، کینه او داسې نور بېکاره صفات نو دا ټول خدای پاک جَلَّ جَلَالُهُ لرې کړي او په خای یې بیا د معرفت او محبت صفت پیدا کړي ، له الله تعالی ، حضرت محمدرسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ او له اولیاء الله وو سره یې مینه پیدا

کېږي، صبر، تواضع او حلم پکې پیدا شي او بیا په تکلیفونو کې صبري نه کوي، تکبر نه کوي او له چا څخه انتقام اخیستلو ته هم زړه نه ښه کوي، نو (قلبي) لطیفه له غوښې څخه مراد نه ده، بلکې لطیفه قلبي خان ته یو نوراني کیفیت ده، چې په دې زړه کې پیدا کېږي. کله چې دغه کیفیت په زړه کې پیدا شو، نو په انسان کې مثبت تغیرات شروع شي، رذیله صفات ورڅخه لیرې او ښک صفات بیا پکې ځای پیدا کوي.

زړه ته په عربي ژبه کې قلب وایي، قلب لفظ په پښتو کې اړولو ته وایي، نو دا زړه هم په یوه حال باندې نه وي، اوږي را اوږي، نو له دې امله هر وخت ذکر په کار ده، ځکه نبي کریم صلی الله علیه و سلم به چې کله دعا کوله نو دا به یې ویل: ﴿ يَا مُقَلَّبَ الْقُلُوبِ ثَبِّثْ قَلْبِي عَلَيَّ دِينِكَ .. ﴾ (جامع الترمذي ج: ۲ ابواب الدعوات رقم الحديث: ۳۵۲۲ ص ۱۱۲)

ژباړه: ای د زړونو اړونکیه! ته زما زړه په دین ثابت او محکم کړې. زړه دچرګ د ښکې مثال لري چې په بیابیان کې پرته وي، باد یې کله په یوه او کله په بله خوا اړولي. نو کله شیطان تصرف شروع کړي او کله بیا د ملائکو تصرف شروع شي، په یوه او بل اړخ یې اړوي، نو ځکه کله په زړه کې تکبر او کله بیا حسد او کله نور داسې اخلاق رذیله پیدا کېږي.

نوله دې امله به ته په خپل زړه پسې متوجه یې، ترڅو هغه غلط طرف ته وانه وړي. انسان به په دې اکتفاء نه کوي چې بس وظیفه مې واخیسته، زړه مې یوڅو ورځې ذکر وکړ، اصلاح شو، نور څه

ته ضرورت نشته. بلکې دا کار دائمی حضور غواړي، که په غټه سلسله خبره وکړو، نو انبياء عليهم السلام معصوم دي، يعنې الله تعالى ددوی حفاظت کړی، دگناهونو او بدو کارونو شوق په دوی کې بالکل نشته. او اولياء معصوم نه دي، مگر محفوظ دي، يعنې خداى جلّ جلاله له دوی سره ملاکې ټاکلې دي، ترخو زړه يې د نيکي طرف ته مائله وي، الهامات ورته شروع کړي، گناهونه ورڅخه نه کېږي، که بالفرض ورڅخه وشي، خو سمدلاسه پنبېمانه شي، ځکه دخداى پاک جلّ جلاله سره يې تعلق جوړ وي، بيا عاجزي پکې پيدا کېږي او په گناه باندې توبه وباسي، په گناه باندې يې دوام نه پاتې کېږي.

(روحى) لطيفه:

د انسان په بدن کې دوهمه لطيفه د (روح) ده، دا هغه لطيفه ده چې الله تعالى په ينه (جیگر) کې پيدا کړې او اصلي مرکز يې ينه ده. دغه جیگر چې د روح معدن ده، په دغه ځای کې رحمت او شفقت دواړه دي، د محبت او خوشالي مرکز ده او له دې سره سره بلې خوا ته د صفرا او سودا مرکز هم دغه ځای ده.

اوس نو دغه روحى لطيفه چې په ينه کې ده، نودا چې په ذکر لگيا شوه بيادا صفرا او سودا چې د گناهونو په اثر پيدا شوي دي او انسان نورو گناهونو ته هڅوي نوددې ذکر په شروع کېدو سره دا صفرا او سودا له منځه ځي او صفات حميده يې ځای نيسي. بيا يې په نورو انسانانو باندې زړه سوځي، صله رحمي او شفقت پکې پيدا

لومړی ټوک

شي، بيا په دغه ذکر سره سکون او خوشالي ورته حاصل شي، له
الله تعالی سره يې تعلق پيدا شي، اطمینان يې په برخه شي. ځکه
چې الله تعالی په قرآن کریم کې ويلي: ﴿ أَلَا بِذِكْرِ اللَّهِ تَطْمَئِنُّ

الْقُلُوبُ ﴾ (سورة الرعد)

ژباړه (دغه رجوع کوونکي، هغه کسان دي چې ايمان يې راوړی
دی او آرام نيسي زړونه د دغو مومنانو، په ذکر دالله تعالی سره.

يعنې سوکالي او سکون، خوشالي او اطمینان له الله تعالی
اود هغه له دين سره په محبت کولو پيدا کېږي.

(سیري) لطيفه:

دریمه (سیري) لطيفه ده، ددې لطيفي اصلي ځای توری ده، دا
توری محل د مشاهدې هم ده، کله چې صفا شي نو انوار او
تجلیات هم ورته معلومېږي، د خوشحالي او فرحت ځای هم ده،
همدا راز د خدا، غرور او تکبر محل هم ده.

اوس نو چې د یو انسان توری په ذکر لگیا شو نو دغه ذکر په
نور سره دغه بې ځایه او ناروا خداگانې ختمېږي او ورسره غرور او
تکبر هم له مینځه ځي، بیا دلته د مشاهدې حالت راځي، انوار او
تجلیات په خپلو سترگو ويني، چې له هغې سره ژر پيدا کېږي،
تواضع پيدا کېږي او په گناهونو باندې ندامت او پشیماتیا پيدا
کېږي.

(خفي) لطيفه:

څلورمه (خفي) لطيفه ده، ددې لطيفې مرکز په تريخي کې دی، دا تريخي محل د غم هم ده اود ډار او ژړا هم، بلې خوا ته محل د غضب، غلظت او سختۍ هم ده.

کله چې د يو انسان دغه تريخي په ذکر باندې شروع وکړي، نو غضب او هغه بداخلاقي او غلظت له مينځه ورسره ځي، بيا په اخلاق حميده سره بنائسته شي او هميش به دخداى جَلَّ جَلَالُهُ او آخرت په لوري متوجه وي. د الله تعالى په نافرمانې کولو سره به غمجن کېږي، مثلاً لمونځ ورڅخه پاتې شو، يا روژه، يا داسې نور عبادات يې پاتې شوي وي نو دى ورباندې سخت خفه وي. اود الله تعالى جَلَّ جَلَالُهُ د عتاب څخه په وېره کې وي اود بدو اخلاقو په صادرېدلو سره ورته ژړا پيدا کېږي، کله چې دغه تريخي اصلاح شي نو بيا يې د الله تعالى جَلَّ جَلَالُهُ لوري ته رجوع پيدا شي.

(اخفي) لطيفه:

پنځمه د (اخفي) لطيفه ده، ددې لطيفې مرکز الله تعالى جَلَّ جَلَالُهُ په بدوگي کې ايښى ده، چې د سينې د برابرې نه دواړو بدوگيو ته القا د ذکر کېږي. دا بدوگي د شهوت، جرئت، شجاعت او حرص ځاى ده، کله چې د انسان بدوگي د الله تعالى جَلَّ جَلَالُهُ په ذکر لگيا شي نو د ذکر د اثر له امله حرص او بې ځايه شهوت له منځه ولاړ شي، د مسلمان د قتلولو جرئت ورک شي، دلته داخفي لطيفې په برکت د انسان په بدن کې دهغو بدو صفاتو په مقابل کې ښک

لومړی ټوک

صفات پیدا شي، هغه داسې چې دجرات په ځای بیا شجاعت او
 شهوت په ځای عفت (پاک لمني)، او دحرص په ځای زهد ځای
 ونیسي اوس نو انسان د لسو شیانو څخه مرکب ده، په لسو شیانو
 کې دا پنځه د عالم امر سره تړاو لري، چې هغه دا پنځه مرکزونه
 شول، ددغو مرکزونو صفات مونږ اجمالاً وپېژندل چې دواړه صفات
 لري، داسې صفات هم لري چې په هغې سره انسان له خدای جَلَّ جَلَّالَهُ
 څخه بېگانه (لري)، کېږي او داسې صفات هم لري چې انسان
 خدای جَلَّ جَلَّالَهُ ته ورنیږدي کېږي، د لرې کېدو منشاء او لامل غفلت
 ده، چې دغه ځایونه له ذکر څخه غافل وي نو انسان به دالله تعالی
 نه لرې کېږي او د نژدیکت منشاء او لامل بیا ذکر ده، چې دغه
 ځایونه د خدای پاک جَلَّ جَلَّالَهُ په ذکر اباد شي نو بیا د ملائکو له طرفه
 ورته الهامات کېږي، بیا ټول بدن ددغو لطایفو له وجې نوراني شي
 ، بیا د خدای تعالی رابطه ټینګه شي نو بیا دغه انسان له گناور
 څخه ځان ساتي او له نیکی کولو سره یې تل مینه او محبت وي.

اوس نو چې دغه مرکزونه متضاد صفات لري، نو سړی به ورته
 متوجه وي، که داسې وو چې دا ځایونه هروخت په ذکر لگیا وو
 نو بیا به دغه انسان ورځ په ورځ په دین کې ترقي کوي، کشفیات به
 ورته په برخه کېږي، ځکه په دغه ځایونو کې محل د مشاهدې شته
 یعنې مقصود خو انوار، تجلیات او کشفیات نه دي، خو بدن د
 انوارو او تجلیاتو محل کېدلی شي، اصلي په بدن کې دغه قابلیت
 الله تعالی ایښی دی. ۱ نورالابصار، ضیاء الافکار فارسي، تالیف شیخ
 المشایخ خلیفه صاحب داد محمد (سلمه الصد)، ص: ۱۷۲/۱۸۹

دارومدار دکتبې په ایمان او تقوی سره دی

اوس دغه خایونه د کفارو هم شته او د مسلمانانو هم، قرآن کریم مسلمانانو او کفارو ټولو ته راغلی ده، خو په خپله الله تعالی د قرآن کریم د فائده د تخصیص تر متقیانو پورې کړی دی چې فرمایي: ﴿هُدًى لِّلْمُتَّقِينَ﴾ [سورة البقرة] یعنی دا قرآن د متقیانو له پاره هدایت او لار ښوونې ذریعه ده، نو ځکه دغه خلک فائده ورڅخه اخلي. تفسیر بیضاوي لیکي چې، دا قرآن خدای جَلَّ جَلَالُهُ تر متقیانو پورې ولې خاص کړی دی؟ چې دا د متقیانو له پاره هدایت ده، حال دا چې قرآن کریم خود ټولې دنیا د انسانانو له پاره را استول شوی. وایي دا ځکه چې، قرآن، اسلام او شریعت د قوي غذا (طعام) مثال لري، قوي طعام او غذا هلته بدن ته قوت ورکوي چې بدن جوړ وي، که بدن ناجوړه و، نو بیا قوي غذا ورته ضرر رسوي. که یو سړی ملاریا نیولی وي نو غوړي ورته تاوان رسوي او که گټه؟ د قوت او طاقت شیان به وي خو چې بدن روغ نه وي بیا همدا د قوت او طاقت خوراکونه ورته په ضرر تماميږي نو دا دین او قرآن چې انسان ته گټه رسوي هغه وخت یې رسوي چې اعتقاد یې سم وي، په هغه کې تقوی او خشیت من الله وي، د خدای پاک جَلَّ جَلَالُهُ د کلام عظمت او حیثیت یې پېژني، نو بیا به فائده ترې اخلي او خدای پاک جَلَّ جَلَالُهُ ورته د هدایت ذریعه گرځوي همدغه قرآن کریم وو چې په ابتداء کې به نوي نوي آیاتونه نازلېدل نو کفار

لومړی ټوک

به نور هم په خپل کفر کې سخت شول او مخالفتونه به یې زیاتېدل،

لکه چې الله تعالی فرمایي: ﴿ وَنُنَزِّلُ مِنَ الْقُرْآنِ مَا هُوَ شِفَاءٌ

وَرَحْمَةٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ وَلَا يَزِيدُ الظَّالِمِينَ إِلَّا خَسَارًا ﴿۱۲﴾ (سورة الاسراء، ۱

ژباړه : اونازلوو (پرتا) له قرآنه هغه څيز چې شفاء دی (له ظاهري او باطني امراضو) او رحمت دی له پاره د مؤمنانو (چې نفع پرې اخلي) او نه زیاتوي (دغه قرآن) ظالمانو (کافرانو) ته مگر زیان (هلاکت چې ایمان پرې نه راوړي) . (تفسیر بیضاوي ج : ۱ / ص : ۱۲)

نود بدن اصلاح په دغو لطایفو باندې کېږي ، دا بدن چې څومره اصلاح کېږي ، قرآن کریم بیازیات اثر هم پرې کوي ، او داهلته کېږي چې د بدن مرکزونه زیات اصلاح وي او اصلاح یوازې د خدای پاک په ذکر او یادونه راځي ددغه قرآن کریم انوار او فیوضات بدن ته رسېږي ، بیانو ورځ په ورځ یې ترقي په برخه کېږي . تردې پورې چې د الله تعالی د اولیاوو په ډله کې شامل شي ، چې بیا دده په یوه آیت باندې زیات کارونه جوړېږي . اونورو خلکو ته په ټول قرآن عظیم الشان دومره فائده نه رسېږي .

په قرآن کریم کې کوم نقصان نشته ، بلکې نقصان په ده کې وي ، نبی کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ په خپله زمانه کې به نفسِ نفیس موجود و خو مشرکینو چې عقیده ورباندې نه درلوده هرڅومره معجزې یې چې وربکاره کړې ، زړونه یې مرض وهلي وو نو هېڅ فائده یې نه ورته

کوله، منافقین به د نبی کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ به مجلس کې کېناستل،
خود هغه صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خوږو خبرو به په دوی کې هېڅ اثر نه کاوه.

اومونږ الحمد لله چې په خوار لسمه صدی کې واقع یو، اود نبی
کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مبارک احادیث او رو نو خوند ورڅخه اخلو، دا
څکه چې الحمد لله ایمان او اسلام راسره شته، سره له دې چې خپل
خوږ پیغمبر مو لیدلی هم نه دی خو خوند یې شته، نو چې بدن جوړ
وي که لري ده، که مو لیدلی نه ده بیا هم شوق شته، دا رنگه مونږ
آخرت نه ده لیدلی بیا مو هم ورسره شوق شته، الله تعالی مو نه ده
لیدلی بیا مو هم ورسره پوره پوره مینه ده، صحابه کرام رَضِيَ اللهُ عَنْهُمْ مو
نه دي لیدلي خو محبت او مینه مو ورسره شته او هغوی معجزې او
نور دیر شیان په سترگو هم لیدل خو سره له هغه یې هېڅ گټه یې
ورته ونه رسوله. ولې؟ څکه چې بدن روغ نه وو.

نو غرض داده چې: د طریقت فائده داده چې له بدن څخه اصلي
او واقعي بدن جوړوي، بله دا فائده دا ده چې ددې اهل به شو چې
د قرآن کریم څخه فائده راته ورسیري، انساني بدن ددې لا تق
گرځي چې د نبوي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ له احادیثو څخه خوند واخلي، د
ائمۀ کرامو رَضِيَ اللهُ عَنْهُمْ له اقوالو څخه گټه پورته کړو.

نو چې ذکر دائم شي نو حضور دائم موجود شي، بیا نو الله
تعالی په هر څه کې اثر پیدا کوي او خدای جلَّ جَلالُهُ ته یې نژدېکت په
برخه شي چې یو څوک خدای پاک ته نیږدي شي او په هغه گران شي
نور به دی څه ارمان لري.

مجلس (۱۶)

د ذکر په واسطه الله تعالی دسړي ابدي ژوندون جوړوي

﴿ يَتَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِذَا لَقِيْتُمْ فِيئَهٗ فَأَثْبِتُوا وَاذْكُرُوا اللّٰهَ كَثِيْرًا

لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُوْنَ ﴿۱۱﴾ [سورة الانفال]

ژباړه : اې مؤمنانو كله چې مخامخ شئ د دښمن له يوې ډلې سره (چې جنگ ورسره كوي) نو ثابت قدم اوسئ تاسې (او مه ترې تنبستئ) او يا دوي تاسې الله ډير (په خوله او زړه) بنائئ چې تاسې د كاميابي پراخه ته ورسېږئ (په بري سره پر دښمن د ذكر په برکت) .

دلته د ذکر دوه معناگانې دي يوه معنا يې دا چې دا مونږ مشهور ذکر ورته وايو، چې د ژبې اود زړه ذکر ده، دا ترې مراد ده .

دوهم تفسير مظهري [ج ۴ ص ۱۹۷] ليكي چې: په دې كې تنبيه ده په دې چې د بنده له پاره مناسب داده چې هيڅ شئ دى الله تعالى له ذكر نه منع نكړي . او په وخت د سختيو كې دده لورې ته التجاء وكړي . او رئس المفسرين حضرت عبدالله بن عباس رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا (چې د نبى كريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ د تره زوى اود ټولو مفسرينو سردار دى اودا مرتبه يې هم د نبى كريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ په خدمت كولو موندلې ده .

لومړی ټوک

یوه شپه د نبي کریم ﷺ کور ته چې حضرت رسول الله ﷺ ترورو په نوبت و او دغه د حیدر په حال کې وه او دغوی چې د رسول الله ﷺ د عیادت معلومات خاں ده حاصل کړي

کله چې رسول الله ﷺ د شیبم پورته شو او دده خدمت له پاره ولزمونه دا بصورت د کمر چې راغوس دغه مه له موقع به باید استفاده وکړم او د رسول الله ﷺ خدمت به د هرور کوم دغه خدمت شری صورت نه دی

۱ ده باید انتظار کړي وای سرخو رسول الله ﷺ راوتلای وای او اوده یو غوښتم وای

۲ ناچې رسول الله ﷺ په بیت الخلا کې داسه د بدنې لویه اذک کړي وای او د بیت الخلا په درېسم درخلی وای

۳ ناچې بدی لویه خدمت الخلاء خواجه ورته امنیو وای او دی ورته تللی وای

حضرت ابن عباس رضی الله عنهما اول صورت غوره نه کړ ځکه چې هغه اوبه و غواري کله به تعمیل نامرکې ناخبر راشی په محل یو معلومه کړه چې موقع خدمت ده دغه دغه وبلونه ارتدا او ضرورت نشته

د خدمت دویم صورت یو هم غوره نه کړ چې بیت الخلا ده یو اوبه وروړي وای ځکه دابې اذی نه

نودا دریم صورت یی غوره کر چي دبيت الخلا خواته یی اوبه ورته کینسودې اودی ورخخه ولاړ.

نو کله چي رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دقضاء حاجت نه فارغ شو اوبیرته راوگرخیده نو په دې وخت کې یی اوبه ولیدلې نو پوښتنه یی وکړه چي دا اوبه دلته چا راوړي دي؟ نوام المؤمنین میمونې رَضِيَ اللهُ عَنْهَا ورته وویل چي دغه هلک. دنبی کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ زړه ورته خوشاله شو اودعايي ورته وکړه ﴿اللَّهُمَّ عَلِّمُهُ الْكِتَابَ﴾ اصحیح البخاری ج ۱ / کتاب العلم ص ۲۵ رقم الحدیث ۱۷۵ ژباړه: اې خدایه پاکه! ته ده ته په قرانکریم کې پوهه ورنصیب کړې. اضا، البخاری شرح صحیح البخاری ج ۲ / کتاب العلم ص ۱۶۲/۱۶۴ رقم الحدیث ۱۷۵

نو راڅو خپل اصلي مطلب ته چي: حضرت عبدالله ابن عباس رَضِيَ اللهُ عَنْهُ د تهر شوي آیت په تفسیر او تشریح کې فرمایي چي: خدای تعالی د سخت تکلیف په حال کې چي د جنگ حالت ده، دکفارو په منځ کې رالیسار ده، له دې ټولو سختیو سره سره الله تعالی خپلو اولیاؤ، دوستانو او مؤمنانو ته د ذکر کولو حکم کوي چي: ﴿وَأذْكُرُوا اللَّهَ كَثِيرًا﴾ نو حضرت ابن عباس رَضِيَ اللهُ عَنْهُ فرمایي چي: له دې نه دامعلومیږي چي خدای پاک جَلَّ جَلَالُهُ ته انسان په ذکر کولو سره نږدې کېږي. اوبل داترې معلومیږي چي ذکر په یوه حال کې هم نه معاف کیږي، نوځکه یی په هغه ډېر سخت ځای کې هم خپل دوست ته د ذکر کولو حکم وکړ.

حضرت ابن عباس رضي الله عنهما فرمايي چې: له دې نه دا معلومېږي چې که یو سړی له شرق نه روان شي او تر مغربه پورې دا خپله هستي او مال وويشي او بل طرف ته یو سړی له غرب نه روان شي او تر مشرق پورې کفار وژني له دې نه هم دغه د الله تعالی ذکر بهتر ده، ځکه چې اجر يې ډېر ده.

ددې خبرې دا معنا نه ده چې: دا (الحمد لله، سبحان الله، الله) چې مونږ يې تل وايو دا مستحب عمل ده او حال دا چې دا تر جهاد بهتر ده، بلکې معنا يې داده چې: که سړی جهاد کوي او خدای پاک جَلَّ جَلَالُهُ يې په یاد نه وي یا سخاوت کوي او خدای پاک جَلَّ جَلَالُهُ يې په زړه نه وي دا ټول خوښه عملونه دي خو چې د خدای جَلَّ جَلَالُهُ د رضا له پاره نه وي او په هر آن او هر قدم کې د خدای پاک جَلَّ جَلَالُهُ طرف ته متوجه نه وي نو بیا هېڅ فائده او اجر نه لري.

دا که په جهاد او سخاوت کې اجر پیدا کېږي یا په بل عبادت کې وزن او ثواب پیدا کېږي دا هغه وخت چې د انسان مطلوب يواځې او يواځې الله تعالی وي او هغه يې په یاد وي.

د ذکر خانګړتياوې خوبې شميره دي، خو لويه خبره داده چې د ذکر په سبب د انسانانو له خپل خالق سره تعلق او مينه پیدا کېږي او په دنيا کې هم دا قانون دی چې څوک له چاسره ډېره مينه لري نو ډېر يې يادوي، د کوم کاروبار سره چې ډېره مينه لري هغه کاروبار کې شپه ورځ مشغول وي، لنډه دا چې له هر شي سره چې د چا تعلق وي نو هغه ډېر يادوي. نو اوس که د يو چا له خدای

تعالی جَلَّ جَلَّالُهُ سره تعلق زیات وي نو خدای پاک جَلَّ جَلَّالُهُ به خامخا وپری یادوي.

ذکر سلطان:

له پنځو لطائفو څخه وروسته (ذکر سلطان) شروع کېږي چې (ذکر قالبی) هم ورته ویل کېږي، له دې ذکر سره له سر نه تر نوکانو پورې ټول بدن د خدای تعالی جَلَّ جَلَّالُهُ په ذکر مشغول وي، داسې حالت چې انسان ته پیدا شي چې په بدن کې الله تعالی ته خای ورکړي، قلب، روح، سیر، خفی، اخفی او قالب د بدن لندډه دا چې په ټول بدن کې یې الله تعالی ته خای ورکړ نو بیا دده له الله تعالی سره واقعي عشق او محبت پیدا کېږي، بیا یې په هر عمل او قول کې اثر پیدا کېږي، که تلاوت کوي یا بل کوم عمل ترسره کوي هرڅه به د خدای تعالی د رضا له پاره وي.

اصلاً دا مقامات چې انسانانو ته پیدا کېږي مثلاً د ﴿ سبحان الله يا الحمد لله ﴾ په ویلو سره ورته دومره ثوابونه په برخه کېږي دا دهغو خلکو له پاره چې له زړه نه یې ووايي او واقعاً یې له الله تعالی جَلَّ جَلَّالُهُ سره مینه او اخلاص وي. که داسې نه وي نو همدا قرآن کریم چې د الله تعالی کلام دی منافقینو به هم تلاوت کاوه، لمونځونه به یې هم کول خو خدای پاک جَلَّ جَلَّالُهُ ددوی حال بیا داسې راته بیانوي چې: ﴿ إِنَّ الْمُنَافِقِينَ يُخَدِّعُونَ اللَّهَ وَهُوَ خَدِيعُهُمْ وَإِذَا

قَامُوا إِلَى الصَّلَاةِ قَامُوا كَسَالَى يُرَاءُونَ النَّاسَ وَلَا يَذْكُرُونَ
 اللَّهَ إِلَّا قَلِيلًا ﴿١٣﴾ ﴿سورة النساء﴾

ژباړه : بېشکه چې منافقان ټگي کوي (په بنکارولو داسلام او پتولو دکفر) له الله تعالى سره او الله تعالى سزا ورکونکی دی (د دو ټگي او دوکې په سبب) او هرکله چې پورته کيږي دغه (منافقان) لعانڅه ته نوبه ښه زړه نه پورته کيږي يوازې داچې دوی خلکو ته ځان ښيي چې موږ هم مسلمانان يو او نه يادوي دوی الله مگر (ريايي يادول) ليرې.

چې څوک دخداي تعالى تابع او ذاکر شي بيا يې ټول

مخلوقات تابع شي

د چا چې له الله تعالى سره واقعي مينه پيدا شي نو بيا الله تعالى دومره عزت او شرافت ورپه برخه کړي چې: ځمکه، آسمان، حيوانات او حشرات يې ټول پيژني، بيا هغه شيان چې په ظاهره د انسان دښمنان وي هغه هم دده تابع شي اودده قدر او احترام کوي.

دنبی کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ له غلام حضرت سفینه رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی وايي: زه په کيشتۍ کې سپور شوم هغه ماته شوه، نو دلرگي په يوه تخته کيनाستم، نو د ديارب غاړې ته يې ويستم، يو زمري راسره مخامخ شو ورته ومې ويل: اي ابوالحارث! زه درسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ غلام يم! نو سربې راته تپتې کړ او په څنگ راسره روان

شو زما دفاع يې له حيواناتو کوله تردې چې عامې لارې ته يې برابر کړم، نو له هغه نه وروسته يې (همهم) يعنې زگړوی کاوه دامې ورنه وفهموله چې خدای پامانې رانه اخلي.

جامع کرامات الاولياء، ج. ۱ ص ۱۱۶

سره له دې چې زمري د انسان دښمن ده، خو ﴿مَنْ كَانَ لِلَّهِ كَانَ اللَّهُ لَهُ﴾ څوک چې د الله تعالی تابع شو بيا نو الله تعالی ددغه انسان محافظ او مددگار شي، بيا يې په حشراتو او حيواناتو هم تائيد کوي، هغه يې نصرت کوي، له کومو شيانو څخه چې دغه انسان ډارېږي هماغه شيان يې بيا څوکيداري کوي.

رښتيا ويل د دنيا او اخرت د نجات سبب دی

حضرت حسن بصري رَحْمَةُ اللَّهِ د وخت مشهور بزرگ جليل القدر عالم او تابعي دی، په ده پسرې حجاج بن يوسف گرځېده، يو ځل پوليس ورپسې شول، تردې پورې چې دی د حضرت حبيب عجمي رَحْمَةُ اللَّهِ ځای ته راغی، حسن بصري رَحْمَةُ اللَّهِ ورته وويل چې په ماپسې عسکر را روان دي نو گوره چې ما ورته ونه نښي، حسن بصري رَحْمَةُ اللَّهِ د عبادت کولو له پاره کوټې ته ننوت، کله چې عسکر را ورسېدل نو له حبيب عجمي رَحْمَةُ اللَّهِ څخه يې وپوښتل چې حسن بصري خو به دلته نه وي، هغه ورته وويل چې: هغه په دغه کوټه کې دی، کله چې عسکر کوټې ته ورغلل نو دی يې پکې پيدا

نه کړ، حسن بصري رَحْمَةُ اللَّهِ وایي اوه ځله یې لاس راباندې ولگیده
خوبیا یې هم ونه لیدم.

بېرته ناهیلی راووتل او حبیب عجمي ته یې وویل چې: ته په
مونږ مسخرې کوي، هغه بیا ورته وویل چې: په همدې کوټه کې
دی، هغوی بیا ننوتل خو بیا یې هم څه ونه لیدل او بېرته ولاړل،
حسن بصري رَحْمَةُ اللَّهِ چې کله له کوټې څخه راووت نو حبیب عجمي
ته یې وویل چې: تا خوزه ورته ونبودلم داستاد بي ادبي دي وکړه؟
ده ورته وویل چې: ته زما رښتیاوو خلاص کړې که درواغ مې ویلي
وای دواړه به نیول شوي وو. کله چې ما رښتیا وویل نو خدای
پاک جَلَّ جَلَالُهُ دهغوی سترگې ړندې کړې او ته یې ونه لیدلې.

حسن بصري رَحْمَةُ اللَّهِ ورته وایي په دې وخت کې دې څه وویل:
هغه ورته وایي: لس ځله مې آية الكرسي، لس ځله امن الرسول او
لس ځله مې (قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ) ولوستل، بیامې وویل: ای خدایه!
حسن مې په تا سپارلی ته یې وساتې.

[تذكرة الاولیاء، پنتوص: ۴۶ / تذكرة الاولیاء، فارسي ص ۸۱]

په حدیث مبارک کې راځي چې: نبی کریم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ د بیت الله
شریفې ترڅنګ ناست و، د ابولهب د ښځې په هکله چې کله د
قباحت آیاتونه را نازل شول، نو دې ښځې یو غټ کانی را اخیستی
او ویل یې چې: په دې زه په پیغمبر صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ باندې گوډار کوم،
راغله په حرم کې وگرځېده، سره له دې چې نبی کریم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ د
بیت الله شریفې ترڅنګ ناست دی، خو ددې شرکې الله تعالی

لومړی ټوک

ړندې کړې او دی یې ونه لیده، بېرته ناهیلې ولاړه، صحابه کرام رضی الله عندهم له نبی کریم صلی الله علیه و سلم څخه وپوښتل چې: ته خو دلته ناست وې او ویې نه لېدې؟ ده صلی الله علیه و سلم ورته وویل چې: خدای پاک جل جلاله یې په ما باندې سترگې ړندې کړې ځکه یې نه ولیدمه.

نو چې څوک د الله تعالی سره علاقه لري، مینه، محبت او اخلاص لري نو بیا یې د دښمنانو سترگې ورباندې ړندې شي.

خو یو وخت همدا حسن بصري رحمته الله د حجاج عسکرو ونيوه او د حجاج دربار ته یې بوتلو. حجاج له ده مبارک سره په سخته لهجه خبرې او بحث شروع کړ، ده هم په ډېره زړورتیا د پوښتنو ځوابونه ورکول، حجاج ورته وایي: ته نه یې خبر چې ته ما د څه له پاره راغوبنستی یې هغه ورته وایي نه، حجاج ورته وایي: ته مې ددې له پاره راغوبنستی یې چې خان در څخه خلاص کړم او مړ دې کړم، ده ورته وویل چې: د حضرت نبی کریم صلی الله علیه و سلم څخه یوه دُعا منقوله ده چې که یو څوک یې سهار ووايي نو تر ماښام پورې به له ټولو آفتونو څخه محفوظ وي او که بیګا یې ووايي نو بیا تر سهاره پورې به په امن کې وي، نو ما هغه دُعا ویلې ده، ته ما ته هېڅ ضرر نه شي رسولې.

له دې خبرې وروسته حجاج دی پرېښود او دی په خپله مخه ولاړ، د پولیسو یوه مشر حجاج ته وویل چې: دا دومره شپې او ورځې دي مونږ پسې ستړې او سرگردانه کړو، بیا مو ونيوه او له ناسره

بې دومره تېزې خبرې هم وکړې او له دې ټولو سره سره دې اوس دومره په آسانی سره پرېښود او هېڅ دې هم ورته ونه ويل. دا ولې؟

حجاج د خپل فوځي افسر په ځواب کې وايي چې: وژل خو لا په خپل ځای پرېږده، يواځې چې په زړه کې به مې دا خبره راوگرځېده چې زه ورشم او ويې وهم نو له دې سوچ سره به له ده څخه زمريان او ښاماران چار چاپېره ودرېدل، زه وېرېدم چې که ورپورته شم نو له منځه به مې يوسي.

حجاج بن يوسف سره له دې چې دومره ظالم هم و، کتابونه ليکي چې: يو لک شل زره صحابه کرام رضي الله عنهم او تابعين دده په بنديخانو کې شهيدان شوي، خو بيا يې هم حضرت حسن بصري رحمه الله ته څه ونه شول ويلای. *البيدایة والنهائة* ج ۹، ص ۱۷۹ |

. نو په هر قول او عمل کې هغه وخت اثر پيدا کېږي چې د انسان معامله له خدای پاک جل جلاله سره صافه او مخلصانه وي او هرڅه يې دهغه د رضا له پاره وي او د خدای جل جلاله د رضا لوی اثر او نښه داده چې خدای پاک جل جلاله ورته د ذکر او عبادت توفيق ورکړي.

يو بزرگ ليکي چې: کله ما خدای جل جلاله يادوي نو زه ورباندې پوهېږم، په مجلس کې ناستو کسانو تعجب وکړ چې دا څه خبره کوي؟ ده وويل چې: زه کله د خدای جل جلاله په ذکر لگيا شم نو زما يقين شي چې الله تعالی هم ما يادوي، ځکه چې دی جل جلاله په خپله فرمايي ﴿فَاذْكُرُونِي أَذْكُرْكُمْ...﴾ [سورة البقرة].

لومړی ټوک

ژباړه: نو ياد کړئ (تاسې) ما (په قلبي او بدني طاعت سره) نو
زه به هم ياد کړم تاسې (په ثواب سره)

نوبه ذکر کې اصل مقصود حضور مع الله، اخلاص او محبت ده.
کله چې په هر کار کې اخلاص پيدا شي نو له ریا څخه خلاص شو
اوله خدای تعالی جَلَّ جَلَالُهُ او جناب رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سره يې
مينه پيدا شوه دغه انسان بيا په دنيا او آخرت کې کامياب ده، بيا
د خدای پاک جَلَّ جَلَالُهُ په وعدو کې دمخالفت شائبه هم نشته نو
مطلب دا چې د خدای جَلَّ جَلَالُهُ ذکر تر کوم خای او کوم وخت پورې
منحصر او تړلی نه دی. ځکه چې په خپله خداوند متعال جَلَّ جَلَالُهُ
فرمايي: ﴿فَإِذَا قُضِيَتْ الصَّلَاةُ فَادْكُرُوا اللَّهَ قِيَمًا وَقَعُودًا وَأَقْبِلُوا
جُنُوبَكُمْ﴾ سورة النساء آيت ۱۰۳

ژباړه: بيا کله چې اداء کړئ تاسې لمونځ (لمونځ يو عبادت
ده)، نو چې لمونځ مو ادا کړ له هغې نه وروسته بيا خدای
پاک جَلَّ جَلَالُهُ يادوی په ولاړه. په ناسته، په ملاسته په هر حال کې يې
يادوی. ځکه چې الله تعالی جَلَّ جَلَالُهُ امر کوي چې ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا
اذْكُرُوا اللَّهَ ذِكْرًا كَثِيرًا﴾ (سورة الاحزاب)

ژباړه: اې مؤمنانو يادوی الله په ډيرو يادولو سره
له دې څخه مطلب داده چې دائمې حضور پيدا شي او په چا کې
چې دائمې حضور پيدا شي نو هغه ته چې حقيقي حيات (ژوند)

ورپه برخه کېږي، بیا که دی ویده وي هم خو لطائف یې ټول په ذکر لگیا وي، حتی که مړ شي هم په ذکر به لگیا وي، ځکه د انبیاوو عَلَيْهِمُ السَّلَامُ او اولیاء کرامو واقعات او حالات چې سپری مطالعه کوي لکه: نبي کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ چې ولیدل چې حضرت موسیٰ عَلَيْهِ السَّلَامُ په قبر کې په لمانځه لگیا دی، دا ځکه چې هغوی ته حقیقي حیات (ژوند) ور په برخه شوی، په دغسې اشخاصو باندې بیا مرگ نه راځي بلکې یواځې له یوه دار څخه بل دار د انتقال مرحله وي.

نو حضرت عباس رَضِيَ اللهُ عَنْهُ لکه چې مخکې هم تهر شو چې فرمایي: د جنگ په سخت حالت کې هم الله تعالیٰ د ذکر کولو امر کوي، ځکه چې د خدای جَلَّ جَلَالُهُ په ذکر کولو سره زړونو ته اطمینان پیدا کېږي، بیا تکلیفونه پرې آسانه شي، هغه پخوانۍ سختي نه بیا محسوسوي، ځکه خو خدای پاک وايي ﴿الَّذِينَ ءَامَنُوا وَتَطْمَئِنُّ

قُلُوبُهُمْ بِذِكْرِ اللَّهِ أَلَا بِذِكْرِ اللَّهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ ﴿١٥﴾ (سورة الرعد)

ژباړه «دغه رجوع کوونکي، هغه کسان دي چې ایمان یې راوړی دی او زړونه یې مطمئن وي د «غور» مومنانو، په ذکر دالله تعالیٰ سره

یعنې الله تعالیٰ وايي چې په سخت حالت کې ته ما یادوه زه به په تاباندې سختۍ آسانې کړم او هغه مصیبتونه او کړاوونه به در باندې آسانه کړم

لومړی ټوک

خو په دې لاره کې بنيادي شرط داده چې دغه يادول او ذکر کول به په مينه او اخلاص سره وي، يواځې د خولې په ويلو اونه هم داسې د زړه په ويلو چې په زړه سره ذکر کوي خو فکر او سوچ يې بل ځای وي، بايد سپری دا کوشش وکړي ترڅو خپل زړه ته پوره متوجه شي، چې له دې سره بيا په زړه کې خوند پيدا کېږي، دا چې زمونږ په ذکرونو کې ظاهري کوم اثر نه ليدل کېږي وجه يې داده چې يو خو سمه توجه نه کوو، مجلسونه مو بې باکۍ او په لهور او لعب مشتمل وي، په خوراگونو کې مو هم زياتی او کمی وي، که داسې نه وي نو دخدای پاک جَلَّ جَلَالُهُ په نوم کې دومره اثر ده چې يو وار څوک په اخلاص سره (الله) ووايي نو له ځمکې څخه به يې عرش ته ورسوي خو بنيادي شرط اخلاص او دوام علی الذکر ده.

د نېکو خلکو سره کېناستل هم توجه ده

زمونږ د اکثرو ملگرو دا فکر وي چې بس خانقاه ته راغلو او همدلته مو ذکر وکړ نو خبره خلاصه شوه، يا دا چې ټنډه په ټنډه کېښودل شوه نو کار جوړ شو او که توجه ونه شوه نو کار نه کېږي. گورۍ وروڼو! مونږ خدای پاک جَلَّ جَلَالُهُ په ذکر باندې مامور کړی يو، هغه هم علی الدوام دتل له پاره، دا مجلس په حقيقت کې ټوله توجه توجه ده، بايد خپل دين ته په هروخت کې متوجه اوسو، خدای

پاک جَلَّ جَلَّالُهُ راته امر کړی چې: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَكُونُوا

مَعَ الصَّٰدِقِينَ ﴿۱۹۱﴾ سورة التوبه،

ژباړه : اې هغو کسانو چې ايمان ئې راوړی دی (يعنې اې مومنانو) وویريږئ تاسې له الله (او هسي مخالفت مه کوئ) او اوسئ سره له صادقانو .

يعنې له نېکانو سره ملگرتيا کوئ . نو مونږ مجبوره يو چې خامخا به له عالم ، طالب او بل کوم نېک شخص سره کېنو، ځکه چې امر راته شوی، نو کله چې مونږ د خپل خالق جَلَّ جَلَّالُهُ په امر باندي عمل وکړو نو بيا به په اعمالو کې هغه جَلَّ جَلَّالُهُ په خپله اثر پيدا کوي.

مجلس (۱۷)

د نفس مراتب اوده اخلاص او صدق فائدي

﴿قَالَتْ إِنَّ الْمُلُوكَ إِذَا دَخَلُوا قَرْيَةً أَفْسَدُوهَا وَجَعَلُوا أَعِزَّةَ أَهْلِهَا
أَذِلَّةً وَكَذَلِكَ يَفْعَلُونَ ﴿۲۱﴾﴾ [سورة النمل]

ددې آيت شان نزول د بلقيس او حضرت سليمان عَلَيْهِ السَّلَام واقعده ده.
ژباړه نو وويل (بلقيس چې په جنگ کې خیر نشته) بېشکه
باچايان هرکله چې ننوځي په کوم کلي (ښار) کې (په غلبه او قهر)
خرابوي دوی هغه (ښار) او گرځوي دغه (باچايان) عزيزان (مشران)
داهل دهغه ذليلان (سپک بنديان) او هم داسې (چې ومې ويل) دوی کوي .

پورتنۍ معنا خو يې ظاهري شوه . او باطني معنا يې داده چې
د انسان په باطن کې د نفس اماره يو حکومت ده ، د نفس په اصل
کې سرکشي پرته ده ، نو دا نفس د انسان په وجود باندې حکومت
کوي ، اودخپل حاکميت د تقاضا له امله په هغه روح باندې چې
هغه په اصل کې پاک شی ده اوله الله تعالی سره يې تعلق ده ، دغه

لومړی ټوک

نفس په هغه روح باندې غالبه شوی وي، نو د دې له امله بیا د انسان په سینه کې غلط او بې ځایه حکومت جوړ شي. حسد، کبر، قدرت پرستي، جاه طلبی، شهوت پرستي د اتول د انسان په وجود کې شته. خو کله چې یې له مشائخ کرامو سره علاقه او واسطه پیدا شي، د الله تعالی جَلَّ جَلَالُهُ مبارک اسم یې سینې ته داخل شي، نو بیا د دغه مبارک نوم په برکت بیا هغه د سینې حاکم (نفس اماره) ذلیل شي. ځکه له قرآن کریم څخه دا خبره ثابته ده، الله تعالی

فرمایي: ﴿ إِنَّ النَّفْسَ لَأَمَّارَةٌ بِالسُّوءِ ﴾ ۱ سورة يوسف آیت ۵۲ همددا

نفس دی چې انسان یې د بدې په لوري روان کړي، خو کله چې په ظاهر کې حکومت بدل شو او د نفس اماره په ځای روح غالب شو، له الله تعالی جَلَّ جَلَالُهُ سره یې علاقه پیدا شوه، نو بیا په هغه ځای کې نفس محکوم او روح حاکم شي او بیا چې کله له انسان څخه کومه گناه صادره شي نو بیا دغه نفس دومره اصلاح شوی وي چې بیا انسان د دغې گناه د کولو له امله ملامتوي چې ته خود گناه له پاره نه بلکې د نېک عمل د کولو له پاره پیدا شوی یې. او د نفس دغه حالت ته (نفس لوامة) وايي. بیا چې څه نوره اصلاح په برخه شي نو بیا (نفس مطمئنه) وگرځي، مطلب دا چې د الله تعالی په ذکر، د نيو کارونو په کولو یې بدن ته سکون او راحت په برخه کېږي، بیا په فقر، مسکنت، لنډه دا چې په هر مصیبت او سختۍ باندې صبر کوي، شکایت نه کوي. او کله چې د نفس مجاهده نوره هم پسې قوي اوزیاته شي نو بیا (نفس راضیه) شي، معنا دا چې د الله تعالی په قضا او نیتلو باندې راضي وي.

انسانان په دوه ډلو وېشل شوې دي ، يوې ډلې ته مجبورين ويل
 کېږي او بلې ته يې مجبين . د اهل تصوف او طريقت په اصطلاح په
 مشربونو کې فرق ده. څوک چې مجبورين دي، دهغو له پاره ددغو
 مقاماتو د طی کولو له پاره حاجت نشته، دهغوی ابتداء توبه ده او
 استهزاء يې رضا بالقضاء ده، صبر ده، حلم ده، قناعت ده، بلکې نور
 مقامات هم په دې منځ کې شته، خو دا نفس داسې مقام ته
 ورسېږي چې که د خدای جَلَّ جَلَالُهُ له لوري هرڅه ورته رسېږي دې
 ورباندې راضي وي.

اکثره مشائخ کرام چې د زحمت په وخت کې کوم راحت
 محسوسوي ددغه راحت خوند بيا په عامو حالتونو کې نه وي او
 کله چې نفس له الله تعالى جَلَّ جَلَالُهُ څخه راضي شونو بيا دغه نفس
 مرضيه (گرځي. خدای پاک جَلَّ جَلَالُهُ له ده څخه راضي وي. ځکه
 محبت د دواړو طرفونو څخه وي. او رضا هم له دواړو طرفونو څخه
 وي. څوک چې له الله تعالى جَلَّ جَلَالُهُ سره مينه او محبت لري الله
 تعالى جَلَّ جَلَالُهُ ، رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هم ورسره لري، څوک چې
 له اولياء کرامو سره مينه او محبت لري هغوی يې هم ورسره لري. دا
 يو نسبت ده چې له دواړو طرفونو څخه موجود وي.

څوک چې له الله تعالى جَلَّ جَلَالُهُ څخه راضي وي هغه جَلَّ جَلَالُهُ هم
 ورڅخه راضي وي، چې په دې سره نفس (نفس مرضيه) گرځي،
 خودا هلته کېږي چې په هر څيزه کې صلادق وي، هر قدم چې دې
 اخلي هر کار چې کوي د زده له صيدقه يې کوي، نويابنه دغه
 مقامات ترلاسه کوي.

محترم خليفه صاحب داد محمد (سلمه الله الصمد) الغزنوی وايي: په مخکې وخت کې به ډېر خلک د صحابه کرامو، اولياء کرامو د عمل، گفتار او بنو اخلاقو له وجې نه له گمراهي څخه راگرځېدل او په همدغه سمه لاره به روان وو، کله به چې خلکو د صحابه کرامو رَضِيَ اللهُ عَنْهُمْ غوره او ښه اخلاق وليدل نو په هغوی به يې دومره زيات اثر وکړ چې معه خپل بد عملونه به يې له پامه بدشول او سمستې به يې تويه وېستله، تردې چې کافرانو به دهغوی اخلاق او ښه عملونه وليدل نو په اسلام به مشرف شول، اوس خو چې خلک رموډ دا کمزوري عملونه وويني نو خدای مکړه له دين څخه يې زړه تور شي زياتره وخت چې کافران د مسلمانانو عملونو او ظالمونو ته وگوري نو داشک ورسره پيدا شي چې دا دين به په حقه وي او که نه؟

د حضرت علي رَضِيَ اللهُ عَنْهُ او قاضي شريح واقعه

دامير المؤمنين حضرت علي رَضِيَ اللهُ عَنْهُ په خلافت پرمهال چې کله دى مبارک د مسلمانانو خليفه ؤ، دده د بدن زغره ورکه شوه، څه وخت پس يې دغه خپله زغره د يوه يهودي په لاس کې وليده، وې پېژندله نو په دغه يهودي يې دعوه وکړه چې دا زغره زما ده، هغه ورڅخه انکار وکړ، د حضرت علي رَضِيَ اللهُ عَنْهُ د خلافت پرمهال قاضي حضرت شريح رَضِيَ اللهُ عَنْهُ ؤ، نو حضرت علي رَضِيَ اللهُ عَنْهُ او يهودي دواړه د قاضي حضور ته ورغلل او حضرت علي رَضِيَ اللهُ عَنْهُ عريضه

لومړی ټوک

ورته وړاندې کړه چې زما دغه زغره يهودي رانه وړې ده، يهودي منکر شو، حضرت شريح حضرت علي رضي الله عنه ته مخ راوگرځاوه چې ته په دې خبره شاهدان لري چې دا زغره ستا ده؟ حضرت علي رضي الله عنه خپل زوی حضرت حسين رضي الله عنه او خپل غلام حضرت قمبر رضي الله عنه د شاهدي له پاره راوستل، د حضرت علي رضي الله عنه رايه دا وه چې دخپل قریب شاهدي د سړي له پاره د قبول وړ ده، که د گټې په ځای کې وي او که د تاوان، اما د عامو صحابه کرامو رضي الله عنهم لکه چې د احنافو هم همداسې مسلک دی چې د گټې په ځای کې د قریب شاهدي د قریب له پاره صحیح نه ده او که په ضرر دده وي لکه د يو چا په پلار بل چا دعوه وکړه، دغه سړي په خپل پلار شاهدي ورکړه چې رښتيا په تا باندې يې حق شته، دغه شاهدي يې منظوره ده، خو که ددغه شخص پلار په بل چا دعوه وکړي او دی يې شاهدي ورکړې نو دغه شاهدي يې نه منظورېږي.

به هر حال! حضرت شريح رحمه الله حضرت علي رضي الله عنه ته وايي چې: اي اميرالمؤمنينه! حضرت حسين ستا زوی ده او ستا په گټه يې شاهدي ورکړه، اود عامو صحابه کرامو رضي الله عنهم او زما رايه دا ده چې د گټې شاهدي نه منظورېږي، بل څوک شاهد راوړاندې کړه! حضرت علي رضي الله عنه ورته وويل چې بل څوک شاهد نه لرم، ده ورته وويل: نو بيا خو زغره د يهودي ده، کله چې دوی بېرته د قاضي له مجلس څخه وتل نو دغه يهودي د حضرت علي رضي الله عنه په شا پسې روان و، او په زوره يې نارې وهلې چې وگورئ!

اميرالمؤمنين ته سره له دې چې دمسلمانانو خليفه او مشر هم له ماسره دقاضي حضور ته وړاندې شو. دې خبرې ډير زيات اثر ورباندې وکړ چې که دا ددوی دين حق نه وي نو بيا له ماسره دمسلمانانو مشر دقاضي حضور ته کله تلو، نو معلومه شوه چې دغه ددوی دين پد حقه دی. په يوه ديني او شرعي حکم کې بادشاه او يو غريب عسکر مالدار او شتمن سره برابر دي، سمدستي يې کلمه طيبه وويله او يداسلام مشرف شو.

دا دحضرت علي رَضِيَ اللهُ عَنْهُ د عمل اثر و، يهودي له اسلام قبلولو وروسته دا وويل چې دا زغره په رښتيا سره ستاده او ورته تسليم يې کړه، نوددد بڼه عمل دوه گټې شوې، خپل حق هم ورته ورسېده او دسره هغه مقابل يهودي هم مسلمان شو.

البدایة والنهاية ج ۸ ص ۸۱

له عبدالقادر جيلاني رَحْمَةُ اللهِ سره ځناور خبرې کوي او دده په يوه خبره عمل کولو څومره خلک توبه کار کيږي

عبدالقادر جيلاني رَحْمَةُ اللهِ چې په پيران پير صاحب باندې مشهور دی، د حج په شپو ورځو کې حاجيان د عرفات په غونډۍ ولاړ دي، هغه وخت دی هلک و. غوا يې روانه کړې او پيايي يې، کله چې دشتې ته ووت، دې غوا ناڅاپه مخ ورته راواړاوه او ورته وې ويل: يَا عِبْدَ الْقَادِرِ! مَا لِهَذَا خُلِقْتَ وَلَا يَهَذَا أُمِرْتَ يَا عِبْدَ الْقَادِرِ! ته الله تعالى دغواگانو د پوولو او ساتلو له پاره نه يې پيدا کړی،

لومړی ټوک

اونه په دې مامور يې ، ته يې د خپل معرفت او بندگۍ له پاره پيدا کړي يې ، دی ووېریده ، چې غوا او بيا دهغې خبرې کول ؟ دی کوچنی هم و ، نو بېرته راوگرځېد ، خپلې مور ته راغی ، پلار يې هم مزې دی ، نو مور ته يې وويل : چې ماته اجازه وکړه چې زه د الله تعالی دین زده کړم ، معرفت حاصل کړم ، بغداد ته ولاړ شم ، ترڅو د نېکانو زیارتونه وکړم او هلته علم حاصل کړم . مور ورته وويل چې ولې څه پېښه ده ؟ ده مبارک ورته هغه د غوا واقعه ذکر کړه چې غوا داسې راته وويل : له دې سره بام ته وخوت او ويل يې چې هغه دی ټول خلک په عرفات ولاړ دي ، دخداي جَلَّ جَلَّالَهُ عِبَادَت کوي او زه غوا پيايم ، کله چې دده پلار مې و نو په عيراث کې ورڅخه اتيا دينار پاتې و نو مور يې جگه شوه (۴۰) روپۍ يې دده بل ورور نه ورکړې او څلوېښت يې ده ته په لستونې کې ور وگندولې او مور مبارکه يې خدای پاماني ته ورته راووتله ، ورته يې وويل چې زويه ! ما نور ته له خپل خان څخه بېل کړې ، تر قیامت پورې به بيا زه او ته سره ونه وينو ، ما دین ته وقف کړې او د خدای جَلَّ جَلَّالَهُ د رضا له پاره د دین علم حاصلوه ، چې ترڅو دې علم پوره نه وي حاصل کړي نو بېرته به نه راځي ! خو دا يوه خبره به مې هر وخت په یاد ساتې چې هروخت به رېښتونی اوسې او رېښتيا خبره به کوي ! په طالبې او خدمت کولو کې به صادق اوسې ! هر کار به دې رېښتونی وي

حضرت پيران پير صاحب کشر هلک ده ، کله چې له کور څخه روان شو ، نو له يوې قافلې سره ملگری شو چې هغوی هم د بغداد په لور روان وو ، يو ځای ته چې ورسېدل نو په آسانو سپاره غله

ورته رامخې ته شول، ټوله قافله يې ودروله، غلو شروع وکړه او د قافلې له خلکو سره چې څومره مالونه وو هغه يې ورڅخه واخيستل، پيران پير صاحب وايي چې کله غله ماته راوړسېدل ماته يې راپام نه شو، يو غل راغی او ناڅاپه يې راته وويل چې: له تاسره څه شی شته؟ ما ورته وويل: هو! هغه راته وويل چې څومره شی درسره دي؟ ما ورته وويل چې: څلوېښت ديناره، هغه راته وويل چې په کوم ځای کې دي ايښي دي؟ ما ورته وويل چې: په دغه کميس کې مې گنډلي دي، دا خبره د غله زړه ته ونه لوېده چې دا ماشوم هلک هسې په ما باندې مسخرې کوي، خوار او غريب هلک ده، له ده سره دومره دنيا له کومه شوه؟ دا غل هم راڅخه تېر شو، بل غل راغی او هغه ته مې هم دغسې خبره وکړه، هغه هم راڅخه تېر شو، کله چې دا غله خپل هغه مشر ته ورغلل چې ټوله قافله يې چور کړې وه او اوس يې په خپل منځ کې سامانونه سره تقسيمول، نو هغه مشر له دې نورو څخه پوښتنه وکړه چې له چاسره خو به مو څه پرېښي نه وي؟ دغو دوه کسانو ورته وويل چې: يو غريب هلک مونږ ته وويل چې: له ماسره څلوېښت دينار شته. خو موږ دهغه دغریت له وجې دهغه په خوله باور ونکړ نو هسې مو پرېښودلو، مشر ورته وويل چې: راويې غواړئ! کله چې دی ورغی نو د غلو مشر ورڅخه پوښتنه وکړه چې: له تاسره څه شی شته؟ ده ورته وويل: بلې! هغه ورته وويل چېرې دي؟ ده ورته وويل چې: په لستونې کې مې گنډلي دي. کله چې يې دده لستونې وشکاوه نو روپۍ يې ورڅخه را ووهستې، نو د غلو دغه مشر پيران پير صاحب

ته وايي چې: څه وجه او باعث و چې دغه پتې روښې دې مونږ ته رابښکاره کړې استا دغه لستونې ته خو زمونږ پام نه و، دی ورته وايي چې: زما مور له ماڅخه وعده اخیستې وه چې زویه په پخپله خبره کې به رښتونی اوسې نو زه به په خپله هره خبره کې رښتونی اوسم، زه له خپلې مور سره کړې وعده نه ماتوم. د پيران پير صاحب د صداقت دا اثر وو چې د غلو د مشر په زړه خدای جَلَّ جَلَالُهُ دا اثر کېښود، په ژړا يې شروع وکړه چې مونږ خود الله تعالی سره وعده کړې، خو بيا هم په دې وعده کې رښتونی نه یو، خو کاله پرله پسې دا وعده مونږ ماته کړې ده، مسلمانان خوروو، وژنو يې او مالونه يې چور کوو، او په ايمان کې خو وعده داده چې مسلمان به مسلمان ته ضرر نه رسوي. نو د حضرت شيخ عبدالقادر جيلاني رَحْمَةُ اللهِ بِهِ واسطه د غلو مشر له خپل دغه بد عمل څخه توبه ووهسته، کله چې ده توبه ووهسته نو عامو غلو ورته وويل چې: ته په غلا کې زمونږ مشروي! نو نن په توبه کې هم زمونږ مشر يې! که تا له خپلې گناه څخه توبه ووهسته نو مونږ ټول هم توبه وباسو. ټولو توبه ووهسته، د ټولې قافلې خلکو ته يې خپل خپل مالونه وسپارل.

[نفحات الانس ج ۱۲ ص ۶۸۰/۶۸۱]

نو پيران پير صاحب په خپله خبره کې رښتونی و، ده د رښتینولۍ دومره اثر و چې خدای پاک جَلَّ جَلَالُهُ هغه د غلو ډله ده ده د یوه عمل په واسطه توبې ته برابره کړه، له خپل بد عمل څخه يې راوگرځول.

نو مخکني اسلاف مبارکان که هغه صحابه کرام رضي الله عنهم دي او که اولياء کرام دي، که مشايخ دي او که علماء کرام وو، دوی ټول داسې وو چې د دين نمونې وې، هغوی ته به چې چا وکتل نو ددوی د عمل او قول څخه به متاثر کېدل، بيا به خود به خود ورواوبستل، خپلو گناهونو ته به متوجه شول، چې زه څرنگه به خايه او په گناه کې لگيا يم.

نن چې له مونږ څخه خلک ورځ په ورځ نفرت کوي، له طالب، ملا، حاجي او مجاهد څخه نفرت کوي نو دهغې وجه داده چې زمونږ په خپلو ويناوو او اعمالو کې توافق نشته، په دواړو کې مو د اصلاح کوشش نه دی کړی، صداقت نشته، که داسې نه وي نو که مونږ له الله تعالی سره په وعده کې رېښتوني شو، په خپلو اعمالو کې رېښتوني شو، مخلصين او صادقين شو، بيا به الله تعالی خامخا دا اثر پيدا کوي چې هغه بدبخته خلک به هم تابع کېږي. ډېر وخت بدماشان وي، خو خليفه صاحبانو ته ورشي چې صاحبه! که ماته څه خدمت وي، د نورو خلکو د خوړولو له پاره کوشش کوي، خلک وژني او پيسې، مال او دولت ورڅخه اخلي، خو په خانقاه او دربار کې خان بيا غلام وړاندې کړي، چې که ماته څه خدمت وي. ددې وجه داده چې دا خلک الله تعالی ته تابع او منقاد دي، نو ځکه نور مخلوق دوی ته تابع دی نور خو وخت دغسې ده، کوم اخلاص او صداقت چې مخکې و، هغه خو اوس بالکل محال ده چې موجود شي، خو بيا هم که له خپل وس سره سم د الله تعالی سره په خپل قول او عمل کې مخلص شو بيا به طالب، ملا،

حاجي، شيخ، صوفي او مجاهد ته هم هر سړی لاس په نام ولاړ وي، د دې مطلب دا نه دی چې مونږ دا فکر وکړو چې ماته دې څوک لاس په نامه ولاړ وي، بلکې معنا يې داده چې الله تعالی به دهغوی په زړه اثر غورځوي، کشر به يې هم ادب کوي او مشر هم، څوک چې الله تعالی ته تابع شي، بيا نو الله تعالی ورته خپل مخلوق او ملائکې تابع کوي. په حديثو کې ثابته ده چې: د طالب د پښو لاندې ملائکې وزرې غوړوي، هغه پاک مخلوق، انسانان، حشرات او نور حيوانات يې ټول تابع شي، لکه چې د ډېرو اولياء کرامو په حالاتو کې داسې راغلي دي.

څوک چې د خدای پاک جَلَّ جَلَالُهُ تابع شي مخلوق به دده تابع شي

د مالک ابن دینار رَحْمَةُ اللهِ بِهِ هکله راځي چې: د گرمي وخت و، دی له یوې ونې لاندې ویده و او مار پانډه په خوله کې ورته نیولې او پکې (پنځکې) ورباندې وهي. (تذکره الاولیاء فارسي چاپ ایران ص: ۱۶۸)

امام قشيري رَحْمَةُ اللهِ وايي: چې یوسړي راته قصه کوله ویل يې: یوخل حضرت ابراهیم ابن ادهم رَحْمَةُ اللهِ د یوباغ ساتنه (پیره) کوله زه ورغلم چې گورم دی ویده ده او مار دنرگس بڼکه را اخیستي او په ده باندې (پنځکې) وهي. (جامع کرامات الاولیاء، ج: ۱، ص: ۱۳۱)

سره له دې چې مار د انسان دښمن ده، هغه ورته تابع او پکې ورباندې وهي. څوک چې الله تعالی اودهغه له دین سره مخلص شي، نو بیا الله تعالی ورته هرڅه مسخر کړي، دده په خزانو کې

خود هېڅ شی کمی نشته، نو بیا وگورئ! چې زمونږ ستاسې په
 قول او عمل کې څومره اثر پیدا کوي، خو خبره په مونږ کې ده، چې
 که مونږ مخلص شو، د الله تعالیٰ رضا مو مطلب شي، که یوه خبره
 په صداقت وي، نو په دې یوه خبره کې به دومره اثر وي چې د جنت
 بنگلې به په لاس ورځي.

نبي کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ چې کله د بدر په میدان کې و، د جهاد
 مشوره یې عملي کوله، هلته ډېر تکلیف و، ځینو خلکو څه
 کمزوري وښودله، د انصارو کرامو څه خلک ورته رامنځ ته شول، او
 ویې ویل چې: مونږ د بني اسرائیلو په شان نه یو، چې هغوی خپل
 پیغمبر حضرت موسیٰ عَلَيْهِ السَّلَام ته وویل: ﴿فَاذْهَبْ أَنْتَ وَرَبِّكَ

فَقَاتِلَا إِنَّا هَاهُنَا قَاعِدُونَ﴾ [سورة المائدة]

ژباړه: پس څه ته اوځي دي، رب ستا (یا ته اومشر ورور
 اومر یې ستا چې هارون دی) نوجنگ وکړئ تاسې دواړه بېشکه
 موږ دلته ناست یو (له جنگه، په انتظار دبري ستا).

نه! مونږ داسې نه یو، بلکې مونږ به له تانه مخکې، شاته، بڼي
 طرف او چپ طرف ته به هم جنگېږو، په دې یوه خبره رهنول
 الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دومره خوشاله شو چې حضرت عمر فاروق رَضِيَ اللهُ عَنْهُ
 وایي چې: زما د ټول وخت عمل دې نه وای خو دا یوه خبره چې ما
 کړې وای.

لومړی ټوک

نو په یوه خبره د خدای جَلَّ جَلَالُهُ رضا پیدا کېږي، په یوه خبره د رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رضا پیدا کېږي، په یوه خبره د الله تعالی دیدار پیدا کېږي. دا یوه کلمه طیبه چې څوک په اخلاص ووايي سره له دې چې اویا یا اتیا کاله یې په کفر کې تېر کړي وي، بیا هم ددغې یوې کلمې په برکت چې په اخلاص یې ووايي خدای پاک دومره لویه او درنه گناه ورته بنسي او ددغې یوې کلمې په ویلو سره یې خپل دوست کړي، په یوه کلمه سره خپل دیدار ورکړي

که یو کافر یواځې کلمه ووايي او له دې سره متصل وفات شي، نور لمونځ اودس، زکات، روژه، حج او نور اعمال صالحه یې نه وي کړي، نو بیا به هم الله تعالی جنت ورته ورکوي، خپل دیدار او هغه نعمتونه به ورکوي کوم چې نورو جنتیانو ته یې ورکوي، خو شرط یې دادی چې دغه کلمه یې په رښتیا سره ویلې وي، که رښتونی نه وي په زرگونو تسبیحات چې ووايي، په زرگونو رکعتو نفلونه وکړي، صدقات او خیراتونه وکړي له دې ټولو سره سره انسان ته دیوې ذرې په اندازه خیر هم نه شي تر لاسه کېدلی، ځکه چې هلته نیت خراب ده، اخلاص نشته

ضروري او مهمه خبره داده چې ملگري یو بل ته متوجه وي، که کوم وخت د شریعت مخالفت پکې لیدل کېږي باید چې ورته یې ووايي. ملگری هم باید دغه نصیحت په ځان بوج ونه گڼي، که مونږ د شریعت په چوکاټ کې یو بل ته عیبونه په گوته کړو نو په خپله اصلاح منځ ته راځي. او که چېرې خپل عیب راته نه معلومېږي او دبل خبره هم راباندې بده لگېږي. غوږ نه ورته نیسو. په ځان یې

بوج گنو نو بيا خو اصلاح کېدل محال (ناشوني) دي، کله چې مونږ
له خدای جَلَّ جَلَالُهُ سره مخلص شو نو بيا به نصیحت هم اثر راباندې
کوي، که مونږ يو بل چاته څه خبره کوو په هغې کې به هم اثر وي او
الله تعالی به ښه اثر ورباندې مرتب کړي

وَأَخِرُ دَعْوَاتِنَا أَنْ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ .

وَصَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَى نَبِيِّهِ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَأَصْحَابِهِ أَهْلِ بَيْتِهِ (آمَنِينَ)

**Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library**